

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
UMT POLY JOURNAL

Imagine beyond knowledge

ISSN : 2673-0618

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564
Vol. 18 (2) July - December 2021

สารบัญ	หน้า
ชื่อบทความ	
• ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด เกศรินทร์ ทองโสภณ และสุรสมงคล นิมจิตต์	1
• การพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เกษราภรณ์ งามสุวรรณฉาย, ชุตติระ ระบอบ, และพิษณุ วรรณกุล	14
• การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาวุฒิชัยกระทรวงมหาดไทย ชนัญญา ภูระหงษ์	27
• การลดความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRS ชนิศา มงคลไช, ชุตติระ ระบอบ, และพิษณุ วรรณกุล	39
• พฤติกรรมการบริโภคและการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พรรณนัทธ มะกรุดทอง และยุรพร ศุทธรัตน์	48
• ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ภัทธริยา บุญแก้ว, ชุตติระ ระบอบ และพิษณุ วรรณกุล	62
• ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ชญาดา จวงสังข์ และพรทิวา แสงเขียว	72
• คุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ วรพรรณ นิติการ, ชุตติระ ระบอบ, และพิษณุ วรรณกุล	82
• รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณัฐฐาพัชร ละอวดเอี่ยม, สติชัย นิยมญาติ	92
• การจัดการแรงดันน้ำสำหรับการประปาส่วนภูมิภาค สาขาเขาชัยสน โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 โสภณ มณีโชติ, มนต์ อนุศิริ, และชลัท ทิพาการเกียรติ	108
• สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พรวิไล ตีระประภากร, วาโร เฟื่องสวัสดิ์, และเอกลักษณ์ เพ็ญสา	126
• ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คนของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ลฎาภา นิระมนต์, ก้องเกียรติ สหายรักษ์, และกิตติมา จิงสุวดี	137
• การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำโดยใช้แนวคิดโคเซ็นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย สุวิมล จินบางช้าง, ชุตติระ ระบอบ และพิษณุ วรรณกุล	147
• ทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน QIAOLING LU, กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์	159
• การศึกษาสมรรถนะของผู้แทนขายเพื่อออกแบบแผนการพัฒนามรรคนให้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม ปณัฏ แลม, รังสรรค์ เกียรติภูมิกานนท์	170

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อบทความ	หน้า
• การพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรสวนครัวของผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมาร์ตฟาร์ม พญผิงค์ เพ็งศิริ, พลปชา มณรัตน์ชัย และทักษิณา คงสมลาภ	185
• การพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ศิริศักดิ์ พันธวงษ์, วันเพ็ญ นันทะศรี, วาโร เพ็งสวัสดิ์	199
• การบริหารการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ในห้องเรียนรวม โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาค ทวิวัฒน์ คัทมาร	211
• การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเล่นหาค้นคุณธรรมโรงเรียนอนุบาลวิภาวดี จังหวัดบึงกาฬ วีรญา สุวรรณวงศ์, วันเพ็ญ นันทะศรี, และวลัณิกา ผลากบง	224
• การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนประโยคของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จิราพร บุตติอ้วน	237
• แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน ชัยลักษณ์ ตั้งวารี, อำนาจ สาสนกุล และสุชาคณี สุชีวะ	251
• ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง พัชรี ทองปด และนิพนธ์ มานะสถิตพงศ์	261
• ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ของประชากรกลุ่มเสี่ยง เมธพร พูลเพิ่ม, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และศิริวิทย์ หล่มโตประเสริฐ	277
• ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ศิริรัตน์ ธาระประวัตติ, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และศิริวิทย์ หล่มโตประเสริฐ	290
• ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กของผู้ปกครอง อิตารัตน์ หมีแก้ว และนิพนธ์ มานะสถิตพงศ์	304

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น (เดิมชื่อ วารสารโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและแลกเปลี่ยนความรู้ของนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ หลากหลายสาขาวิชา และเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักวิชาการได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจหลายเรื่องเช่น บทความวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

และวารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้เพราะได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และได้รับการสนับสนุนจากอธิการบดีกิตติคุณ อธิการบดี และคณบดี ทำให้วารสารฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

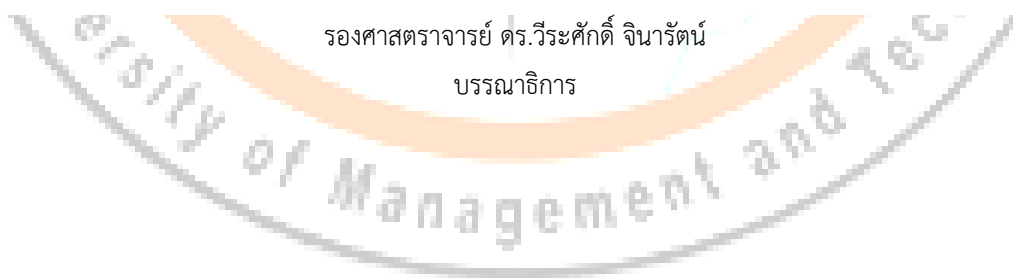
กองบรรณาธิการหวังว่าบทความต่างๆ ในวารสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง กองบรรณาธิการมีความยินดีที่จะเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่แนวคิด มุมมองต่างๆ เพื่อสร้างสังคมอุดมปัญญาต่อไปจุตั้งปรัชญามหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

“Imagine Beyond Knowledge”

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ จินารัตน์

บรรณาธิการ

ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น มีประวัติอันยาวนานในการทุ่มเทให้กับงานบริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนและชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเริ่มมาจากโรงเรียนเทคนิคสิริธรรม และในปี พ.ศ. 2526 เริ่มก่อตั้งโรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อดำเนินรอยตามในการบริการด้านการศึกษาแก่ประชาชน ปรากฏว่าทุกวันนี้โรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังคงไว้ซึ่งอุดมการณ์เดิม และได้ก่อตั้งวิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยวิสัยทัศน์ที่จะเป็นสถาบันชั้นนำในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2548 สภามหาวิทยาลัยดำเนินการเสนอเอกสารและหลักฐานแสดงความพร้อมด้านต่างๆต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อขอเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยได้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสถานอุดมศึกษาเอกชนเป็น “มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น” เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2552 และในปี 2564 มหาวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 9 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการ สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ สาขาบัญชี สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต มี 1 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาชีพครู ในระดับปริญญาโท มี 5 สาขา ได้แก่ สาขาบริหารการศึกษา สาขารัฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ และสาขาหลักสูตรนวัตกรรมการเรียนการสอน และในระดับปริญญาเอก มี 3 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ และสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในตัวเมืองจังหวัดอุบลราชธานี บนพื้นที่ 12 ไร่ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและการให้บริการแก่นักศึกษาในการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยฯ มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 396 คน และมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ได้ขยายการบริการด้านการศึกษาให้กับชุมชนออกไป ด้วยการก่อตั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษาโปลีเทคนิควิทยาการ ที่จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าถึงการศึกษาอย่างแท้จริง

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น มีที่ตั้งอยู่พื้นที่สองส่วน คือส่วนที่หนึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งตามคำขออนุญาตจัดตั้งมหาวิทยาลัย อยู่เลขที่ 749/1 ถนนขยางกูร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ 8 ไร่ 0.4 ตารางวา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมามหาวิทยาลัยได้จัดซื้อที่ดินรวมอาคาร 1 หลัง มีเนื้อที่ 1 ไร่ 74 ตารางวา ซึ่งติดกับที่ดินเดิมรวมเป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น 9 ไร่ 74.4 ตารางวา พื้นที่ส่วนที่หนึ่งของมหาวิทยาลัยอยู่ติดกับถนน 4 ช่องจราจร ซึ่งเป็นเส้นทางจากจังหวัดอุบลราชธานี ไปจังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ทิศเหนือติดกับโรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันตกติดกับชุมชนวัดหนองบัว ตั้งอยู่ห่างจากสถานีขนส่งจังหวัดอุบลราชธานี 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากท่าอากาศยานอุบลราชธานี 5 กิโลเมตร ส่วนที่สองเป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยจัดซื้อเพิ่มเติม อยู่ในเขตตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ 110 ไร่ 1 งาน 68.1 ตารางวา อยู่ห่างจากพื้นที่ส่วนที่หนึ่ง 5.5 กิโลเมตร โทรศัพท์ 045-283770-2 โทรสาร 045-283773 เว็บไซต์ www.umt.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองคุณภาพบทความวิจัยและบทความวิชาการ
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร. ประวิต เอรารวรรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา คุสิตากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี พิภูลทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชำนาญรบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชัย บุตรแก้ว

ดร.อชิป เกตุสิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา ผาติเสนาะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ รัตนธิรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วรรัตน์ไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัส บุญเที่ยรทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตชิน จิตติสุขพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี วีระวงศ์

ดร.ดิเรก พรสีมา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ระดับนานาชาติ(International Peer Review)

Professor AndrisStelbovics, Ph.D. (Curtin University)

Professor Kevin Fynn, Ph.D. (Curtin University)

Prof. Jim Mieniczakowski, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

Prof. Jim Mieniczakowski, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

Prof. Jim Mieniczakowski, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

Prof.BeenaGiridharan, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

Prof.ClemKuek, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ ช่างเรียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร แสนทวีสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมานจิต ภิรมย์รัตน์

ดร.ชฎาศิริ อภินันท์เดชา

ดร.รพีพร ธงทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ จินารัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ยงสกุลโรจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุมาศ จินารัตน์

ดร.พนมพร ช่างชิง

ดร.เปรมยุดา ลุสมบัติ

บทความวิจัย

**ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อ
ความเกี่ยวพันในองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด**

เกศรินทร์ ทองโสมณ และผศ.ดร.สุรมงคล นิมจิตต์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 12110

อีเมล: kedsarin_t@mail.rmutt.ac.th โทร. 089-9446790

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด 2) ระดับความพึงพอใจในสวัสดิการของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด 3) ระดับความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด และ 4) อิทธิพลของความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพและความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาค้างนี้ คือ พนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงาน ความพึงพอใจในสวัสดิการของพนักงาน และความเกี่ยวพันในองค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และพบว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านรางวัลจากความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ ด้านการอำนวยความสะดวกสบาย มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ, ความพึงพอใจในสวัสดิการ, ความเกี่ยวพันในองค์กร

EXPECTANCY FOR THE CAREER DEVELOPMENT AND WELFARE SATISFACTION WITH EMPLOYEE ENGAGEMENT: A CASE STUDY OF THAI AVIATION INDUSTRIES CO., LTD.

Kedsarin Thongsopon and Asst.Prof. Suramongkol Nitmchit

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, 12110

E-mail: kedsarin_t@mail.rmutt.ac.th Tel.0899446790

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) the level of expectation for career advancement among employees at Thai Aviation Industry Company Limited, 2) the level of welfare satisfaction among employees at Thai Aviation Industries Company Limited, 3) the level of employee engagement at Thai Aviation Industries Company Limited, and 4) the influence of expectation for career advancement and welfare satisfaction on employee engagement at Thai Aviation Industry Company Limited. The sample group used in this study comprised 270 employees at Thai Aviation Industries Company Limited. The instrument used to collect data was a questionnaire. The statistical methods used to analyze the data were descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation and inferential statistics, in particular, the multiple regression analysis for hypothesis testing at the statistically significant level of .05.

The study results revealed that the overall dimensions of expectation for career advancement, welfare satisfaction and employee engagement at Thai Aviation Industry Company Limited, were rated at a high level. Furthermore, individual self-interest in rewards, being the valence element of expectation for career advancement, together with the facilitation component of welfare satisfaction demonstrated effects on employee engagement at Thai Aviation Industry Company Limited at a statistically significant level of .05.

Keywords: *career advancement expectation, welfare satisfaction, employee engagement*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยานเติบโตเพิ่มขึ้นตามลำดับ เป็นผลมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมการบิน เนื่องจากอุตสาหกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยานเป็นการให้บริการหลังการขายอากาศยานให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการบิน นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมในอุตสาหกรรมดังกล่าว ทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีรองรับ ได้กำหนดให้จัดตั้งนิคมศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน และส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถเป็นมาตรฐานสากล รวมถึงกองทัพอากาศซึ่งเป็นลูกค้าหลักที่ยั่งยืนของบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ได้กำหนดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี โดยมีกลยุทธ์ที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถการสนับสนุนและบริการ ในการพัฒนาระบบส่งกำลังแบบบูรณาการร่วมกับเหล่าทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีบริษัท

อุตสาหกรรมการบิน จำกัด เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่พร้อมสนับสนุนด้านการส่งกำลังและการซ่อมบำรุงให้กับอากาศยานของ กองทัพอากาศให้พร้อมปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริพล ศิริทรัพย์, 2563)

จากสถานการณ์การเติบโตของอุตสาหกรรมการบินซ่อมบำรุงอากาศยาน ทำให้ทุกบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมขยายกำลังการผลิตมากขึ้น ส่งผลให้บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรง ซึ่งปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ บริษัท ฯ ประสบปัญหาแนวโน้มการลาออกของพนักงานมากขึ้น ระบุถึงสาเหตุที่ขอลาออกเพื่อไปประกอบธุรกิจอื่น ย้ายสถานที่ปฏิบัติ และต้องการแสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งพนักงานเหล่านี้ล้วนเป็นพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญในการซ่อมบำรุงอากาศยาน ดังนั้นบริษัทจึงจำเป็นต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับการสร้างความยั่งยืนให้กับพนักงาน โดยการพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงานแต่ละคน (จากการสัมภาษณ์พนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด, 2563)

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่จะทำให้พนักงานต้องการหรือไม่ต้องการจะอยู่กับองค์กร คือ พนักงานทุกคนล้วนมีความคาดหวังที่จะเติบโต และต้องการมีความก้าวหน้าในสายอาชีพของตนเองเสมอเมื่อพนักงานมองไม่เห็นความชัดเจนของเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ ก็ย่อมที่จะมองหาองค์กรอื่น ที่คิดว่าดีกว่าและเห็นคุณค่าในตัวพนักงานมากกว่า (ธาดา ราชกิจ, 2562) เมื่อพนักงานเล็งเห็นเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพในอนาคต ทำให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเป็นสาเหตุที่ทำให้พนักงานอยากลาออกจากองค์กรในที่สุด การมอบโอกาสงานใหม่ๆ ด้วยการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น มีแผนพัฒนาศักยภาพของพนักงานที่ชัดเจนจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับตัวพนักงาน เสริมสร้าง ให้อำนาจ ให้ออกาส สร้างความมั่นใจ ทำให้พนักงานไม่รู้สึกท้อแท้เพียงอย่างเดียวให้เกิดความผูกพันในองค์กร พนักงานก็จะมีแรงผลักดันมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความรู้และทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธาดา ราชกิจ, 2562)

Vroom (1964) อธิบายถึง แรงจูงใจ (Motivation) ที่จะทำให้อำนาจทำงาน โดยอธิบายว่าแรงจูงใจเป็นผลมาจากตัวแปรที่สำคัญสามประการ ได้แก่ expectancy, Instrumentality และ Valence โดยตัวแปรทั้งสามตัวมีความสัมพันธ์กันตามสมการดังนี้ $Motivation = Expectancy \times Instrumentality \times Valence$

ความคาดหวัง (Expectancy) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความพยายาม (Effort) กับศักยภาพที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย (Performance) ถ้าหากคนนั้นเชื่อว่า การใส่ความพยายามลงไปในงานนั้นจะทำให้เขามีศักยภาพเพียงพอที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ คนนั้นก็จะยอมทำงานนั้น แต่หากเขาคิดว่าไม่ว่าเขาจะพยายามสักเท่าไร ศักยภาพของเขาก็ยังไม่เพียงพอที่จะบรรลุเป้าหมายได้ เขาก็จะไม่ยอมทำงานนั้น ตัวแปร Expectancy จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ศักยภาพที่คนนั้นมีอยู่จริง ความมั่นใจในตัวเองของคนนั้น และเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากคนนั้นมีศักยภาพเพียงพอและมีความมั่นใจประกอบกับเป้าหมายไม่ไกลเกินไป ก็จะทำให้ Expectancy หรืออาจสรุปได้นัยหนึ่งว่า หากต้องการให้ Expectancy มีค่าสูงจะต้องเพิ่มศักยภาพให้กับคนนั้น อาจโดยการใช้วิธี Training หรือ Coaching เพิ่มความมั่นใจให้กับคนนั้นโดยกาสนับสนุนจากผู้นำ และตั้งเป้าหมายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่ไกลเกินไป แนวปฏิบัติ (Instrumentality) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการบรรลุเป้าหมายกับผลที่จะได้รับจากการบรรลุเป้าหมายนั้น ผลที่จะได้รับในที่นี้อาจมาในรูปของรางวัล เป็นเงินหรือสิ่งของ หรืออาจเป็นความภาคภูมิใจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ก็แล้วแต่ ซึ่งปัจจัยที่จะมีผลต่อ Instrumentality คือ ความมั่นใจว่าเมื่อบรรลุเป้าหมายแล้วจะได้รับผลลัพธ์ที่

ต้องการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตัวผู้นำ ว่ามีความยุติธรรมและเชื่อถือได้ และความมั่นใจนี้จะเพิ่มมากขึ้นหากองค์กรมีระบบการประเมินผลที่ชัดเจน และมีการประกาศเป็นนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน

รางวัล (Valence) เป็นคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะได้รับที่มีต่อคนที่เราต้องการจูงใจ ซึ่งอาจมีค่าเป็น -1 , 0 , 1 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า ผลลัพธ์นั้นเป็นที่ต้องการของคนนั้นหรือไม่ ผลลัพธ์ที่เป็นที่ต้องการจะมีค่า Valence = +1 หมายความว่าโดยภาพรวมจะทำให้คนมีแรงจูงใจที่จะทำงาน แต่หากคนรู้สึกเฉยๆ ต่อผลลัพธ์นั้น (valence = 0) ก็จะทำให้แรงจูงใจที่จะทำงานกลายเป็น 0 และหากคนไม่ยอมได้รับผลลัพธ์นั้นเลยจนต้องพยายามที่จะไม่ได้รับผลลัพธ์ (valence = -1) ก็จะทำให้แรงจูงใจกลายเป็นติดลบ หรือแปลว่าคนจะพยายามทำในสิ่งที่ตรงข้ามเพื่อให้ตัวเองไม่ได้ต้องได้รับผลลัพธ์นั้น

กลุณ ธนาพงศธร (2538) ได้แบ่งประเภทของการจัดสวัสดิการออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ประโยชน์และบริการใดๆ ก็ตามที่ต้องการจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจแก่พนักงานขององค์กร และเพื่อเป็นหลักประกันกับการเงินแก่บุคลากรเหล่านั้นในกรณีที่ต้องออกจากตำแหน่งงานไม่ว่าจะเป็นเพราะลาออก เกษียณอายุ บาดเจ็บทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตก็ตาม เช่น บำเหน็จ บำนาญ การประกันชีวิต บาดเจ็บ ทุพพลภาพ การตรวจสอบสุขภาพ การกักเงินอัตราดอกเบี้ยต่ำ โบนัสและเงินค่าทำงานล่วงเวลา เป็นต้น

2. ด้านนันทนาการ ได้แก่ ประโยชน์และบริการที่องค์กรให้พนักงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานขององค์กรได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการช่วยลดความตึงเครียดจากการปฏิบัติงานในหน้าที่การงาน และเพื่อให้พนักงานเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมทางสังคมต่างๆ ร่วมกัน จะได้เกิดความรักใคร่สามัคคีต่อกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานขององค์กรต่อไป เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ การจัดทัศนจาร และการจัดตั้งสโมสร เป็นต้น

3. ด้านอำนวยความสะดวกสบาย เป็นประโยชน์ ที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ทั้งในเวลา และนอกเวลา ปฏิบัติงาน ซึ่งการบริการมีได้หลายรูปแบบ และบางรูปแบบมีลักษณะเป็นบริการทั้งด้านอำนวยความสะดวกสบายและด้านเศรษฐกิจ เช่น การจัดบริการรถรับส่ง บริการการแพทย์ และการจัดให้มีการจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรนั้นสามารถวัดผลได้โดยการสำรวจความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อองค์กร หรือหน่วยงานในหัวข้อต่างๆ ความผูกพันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลงานที่ปรากฏ เพราะถ้าพนักงานมีความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติก็จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าพนักงานไม่มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ผลเสียก็จะเกิดหน่วยงานนั้นๆ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน สภาพการปฏิบัติงาน เงินเดือนและสวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา นโยบายการบริหาร การได้รับการยอมรับ รู้สึกประสบความสำเร็จและสภาพทางสังคม ย่อมมีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน

Schaufeli (2001) ได้สร้างตัวชี้วัดความผูกพันในงานของบุคคลโดยประกอบด้วยลักษณะบุคคลที่ผูกพันกับงานและการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน (Vigor) หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้ที่มีความมุ่งมั่น มีความพยายาม ทุ่มเทในการทำงาน มีสภาพจิตใจที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและพร้อมต่อการปฏิบัติงาน

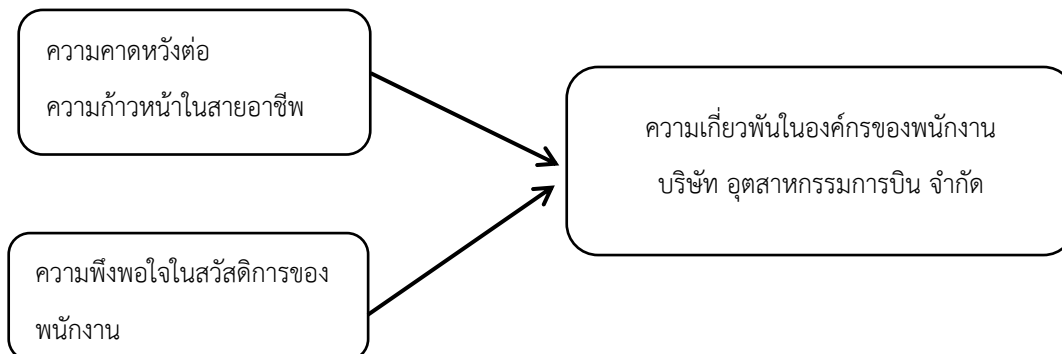
2. ด้านการอุทิศตนในการทำงาน (Dedication) หมายถึง การอุทิศตนและทุ่มเทในการทำงานโดยคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของงาน โดยรับรู้ถึงการทำงานในลักษณะ การทำงานอย่างหนัก (Work Hard) การทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน (Work long) และการค้นหาความรู้ใหม่ๆ (Work Smart) เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและหน่วยงาน

3. ด้านการกลายเป็นส่วนหนึ่ง (Absorption) บุคลิกลักษณะของผู้ให้เวลากับงาน มีใจจดจ่อและคิดว่าการทำงานคือความสุข

ดังนั้น จากปัญหาแนวโน้มการลาออกของพนักงานในบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ที่เพิ่มสูงขึ้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การ: กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า นักวิชาการและบุคคลทั่วไปที่ สนใจทำ การศึกษาในเรื่องดังกล่าวได้นำ เสนอปัจจัยที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การในลักษณะที่ ใกล้เคียงกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ความพึงพอใจในสวัสดิการ และความเกี่ยวพันในองค์การ จากนั้นผู้วิจัยจึงสร้างกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

การศึกษาค้นคว้าความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การ: กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในสวัสดิการของพนักงาน บริษัทอุตสาหกรรมการบิน จำกัด
3. เพื่อศึกษาระดับความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพมีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด
2. ความพึงพอใจในสวัสดิการมีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) ภายใต้อารมณ์วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นพนักงานของบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ พนักงานประจำ และพนักงานสัญญาจ้าง มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 904 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยแบ่งกลุ่มพนักงานของบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ พนักงานประจำ และพนักงานสัญญาจ้างชั่วคราว และแจกแจงแบ่งสัดส่วนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 270 ตัวอย่าง

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสร้างคำถามเป็นข้อความเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อนให้ผู้ตอบเกิดข้อสงสัยในข้อความคำถามมีการแบ่งคำถามเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ใช้ศึกษาเพื่อให้เกิดความสะดวกครอบคลุมทุกประเด็นของการศึกษาทดสอบรายการข้อคำถาม (Pretest) จากนั้นนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach's Alpha (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2556) และวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพมีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.724 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในสวัสดิการ มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.896 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันในองค์กร มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.884

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กับพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด จำนวน 270 คน และขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และวิธีการกรอกข้อมูลให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาตรวจดูในความสมบูรณ์ในแต่ละข้อ และนับจำนวนแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ เมื่อได้ข้อมูลครบ 270 ชุดแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Liner Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่องความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ จำนวน 270 คน พบว่าจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ จำนวน 270 ชุด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.4 เป็นพนักงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 94.4 มีอายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.7 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.2 เป็นพนักงานระดับตำแหน่ง Junior คิดเป็นร้อยละ 42.2 สังกัดศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานตาสลี คิดเป็นร้อยละ 44.4

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ความพึงพอใจในสวัสดิการ และความเกี่ยวพันในองค์กร พบว่า

1. ระดับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพมีระดับความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ตั้งความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพไว้ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 (S.D. = 0.61) มีแนวปฏิบัติแนวปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 (S.D. = 0.62) และคาดหวังต่อรางวัลจากความก้าวหน้าในอาชีพ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 (S.D. = 0.98)

2. ระดับด้านความพึงพอใจในสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจในสวัสดิการด้านเศรษฐกิจในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.92 (S.D. = 0.66) สวัสดิการด้านนันทนาการในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.06 (S.D. = 0.97) และสวัสดิการด้านอำนวยความสะดวก ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73 (S.D. = 0.69)

3. ระดับความเกี่ยวพันในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเกี่ยวพันในองค์กรด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 (S.D. = 0.66) การอุทิศตนในการทำงานในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = 0.65) และการกลายเป็นส่วนหนึ่งในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 (S.D. = 0.57)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบ สมมติฐานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลจากการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

ปัจจัยความเกี่ยวพันในองค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.792	0.196	-	9.153	0.000
ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ	0.397	0.061	0.391	6.472	0.000
ความพึงพอใจในสวัสดิการ	0.212	0.53	0.242	4.008	0.000
$R^2 = 0.315$					

จากตารางพบว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ ที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Sig = 0.000) และความพึงพอใจในสวัสดิการ (Sig = 0.000)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด พบว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ($\beta = 0.391$) มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด มากที่สุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจในสวัสดิการ ($\beta = 0.242$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ สัมประสิทธิ์การกำหนด ($R^2 = 0.315$) แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด คิดเป็นร้อยละ 31.5 ที่เหลืออีก ร้อยละ 68.5 เป็นผลเนื่องจากตัวแปรอื่น

จากผลการทดสอบค่าทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (Independent) ที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ($\hat{Y}$) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบสมการเชิงเส้นตรงพหุคูณที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่ระดับสำคัญ .05 เพื่อทำนายความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ได้ดังนี้

$$= 1.792 + 0.397 \text{ CDExpt.} + 0.212 \text{ WELSat.}$$

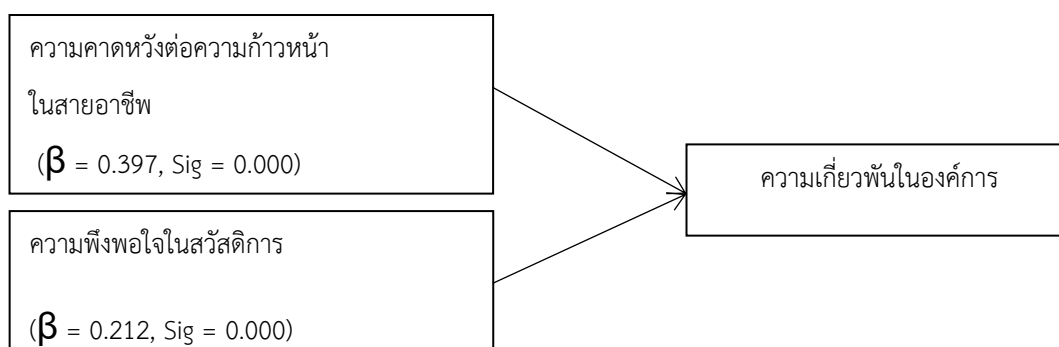
กำหนดให้ CDExpt. หมายถึง ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

WELSat. หมายถึง ความพึงพอใจในสวัสดิการ

จากสมการเชิงเส้นพหุคูณดังกล่าว จะเห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์ (B) ของปัจจัยความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ เท่ากับ 0.397 และความพึงพอใจในสวัสดิการ เท่ากับ 0.212 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ถือว่ามีความสัมพันธ์กับความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ในทิศทางเดียวกัน

ในการศึกษาความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ ที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่

2

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์การ

จากการทดสอบค่าทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ ได้ผลสรุปว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการ มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านความคาดหวังที่มีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพมีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ความพึงพอใจในสวัสดิการมีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในสวัสดิการมีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ได้แก่ ด้านความคาดหวัง ด้านแนวปฏิบัติ และด้านรางวัล มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด สามารถสรุปภาพรวมของความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ รองลงมา คือ ด้านแนวปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ มีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับสูง และลำดับสุดท้ายคือด้านรางวัลจากความก้าวหน้าในสายอาชีพมีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย สังขรัตน์ (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่องความคาดหวังของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์กร พบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่ประกอบด้วย 3 ส่วน สำคัญ คือ ความคาดหวัง เครื่องมือที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์และการเห็นคุณค่าของผลลัพธ์ พนักงานส่วนใหญ่ยังมีความคาดหวังและเห็นคุณค่าของผลลัพธ์อยู่ เพียงแต่ว่าเครื่องมือที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ยังไม่ชัดเจน พนักงานส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสายอาชีพไว้ว่าเป็นกลไกการพัฒนาความก้าวหน้าของตำแหน่งงาน คือ สมรรถนะ องค์ความรู้ ประสบการณ์ และคุณสมบัติ ที่ส่งผลให้พนักงานมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งกำหนดให้ควรมีการวางแผนการพัฒนารายบุคคล สอดคล้องกับ Welch (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของพนักงาน แนวคิดการมีส่วนร่วม : การตีความสื่อสาร พบว่า ความหลากหลายในการกำหนดแนวคิดและการวัดความผูกพันในองค์กรยากที่จะตีผลออกมา เนื่องจากความแตกต่างระหว่างทัศนคติและความมุ่งมั่นเชิงพฤติกรรม ซึ่งความมุ่งมั่นในฐานะในสถานะทางจิตใจ มีองค์ประกอบที่แยกออกเป็น 3 ส่วน คือ ความปรารถนา (ความมุ่งมั่นทางอารมณ์) ความต้องการ (ความมุ่งมั่นต่อเนื่อง) และภาระผูกพัน (ความมุ่งมั่นเชิงบรรทัดฐาน) ในการที่รักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรจะพิจารณาจากหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันจะแสดงผลกระทบที่แตกต่างกันสำหรับพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ ศุภชัย รุ่งเจริญสุขศรี (2558) ความก้าวหน้าในอาชีพนั้น หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในบทบาทการทำงานที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในงาน เช่น เลื่อนตำแหน่งหรือเงินเดือน หรือเปลี่ยนไปสู่สายงานใหม่ตามสายงานความก้าวหน้าที่กำหนด หรือได้รับการพัฒนาทักษะความรู้โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่ความสำเร็จ

สมมติฐานที่ 2 ความพึงพอใจในสวัสดิการ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านนันทนาการ ด้านอำนวยความสะดวกสบาย มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์การของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด สามารถสรุปภาพรวมของความพึงพอใจในสวัสดิการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านอำนวยความสะดวก มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายคือ ด้านนันทนาการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุลีสวัลย์ หมีแตร (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน แรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพ และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กร ของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านผลตอบแทนทางการเงิน ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยแรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กร ของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับภัทรภรณ์ ฮงหวล (2557) ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข: กรณีศึกษาโรงพยาบาลบางบัวทอง พบว่า มีความพึงพอใจในการจัด

สวัสดิการ โดยการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัย ด้านความมั่นคง ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยการจัดสวัสดิการที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมีด้วยกัน 3 ด้าน คือ ด้านความปลอดภัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคง นอกจากนี้ยังขัดแย้งกับ สหลักษณ์ บุญกาญจน์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการและความพึงพอใจต่อสวัสดิการของพนักงาน บริษัท สวัสดิ์อุดมเอ็นจิเนียริง (ระยอง) จำกัด ผลการวิจัยพบว่าสวัสดิการที่ต้องการให้บริษัทฯ จัดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประจำปี ประกันชีวิตพนักงาน ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ประกันสุขภาพพนักงานและอาหารช่วงทำงานล่วงเวลา แสดงความเห็นว่าการที่พนักงานคงทำงานกับบริษัทต่อไปหรือไม่เกี่ยวข้องกับความตระหนักที่จะทำงานกับบริษัทต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในองค์กร

จากการศึกษาเรื่อง เรื่องความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่มีผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด ซึ่งการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บังคับบัญชาและองค์กร ดังนี้ เนื่องจากความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านความคาดหวังมีอิทธิพลต่อความเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงาน บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัดมากที่สุด รองลงมาคือ ความพึงพอใจในสวัสดิการ ด้านอำนวยความสะดวกสบาย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาและองค์กรควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยควรชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการวางแผนที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยแบ่งเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จ อีกทั้งพนักงานยังสามารถดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องตามขั้นตอน และมีการตรวจสอบผลการพัฒนาความก้าวหน้าได้เป็นระยะ
2. ผู้บังคับบัญชาและองค์กรควรให้ความสำคัญกับการสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและควรมีนโยบายสนับสนุนหรือกระตุ้นการสร้างการเกี่ยวพันให้กับพนักงานในองค์กร
3. ผู้บังคับบัญชาและองค์กรควรมีนโยบายสนับสนุนการทำงานของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ควรกำหนดให้นำผลงานมาใช้ประกอบการพิจารณาการเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน รวมถึงกำหนดวิธีการและขั้นตอนการพิจารณาการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้พนักงานทำผลงานเพิ่มมากขึ้น
4. ควรมีการพัฒนาการจัดสวัสดิการในด้านที่ไม่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ให้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น บุคลากรควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อความต้องการของบุคลากรอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อเกี่ยวพันในองค์กรของพนักงานบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด เช่น วัฒนธรรมองค์กร การให้คำปรึกษา การมีมนุษยสัมพันธ์ และเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น
2. การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์หรือการหารือการประชุมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและชัดเจนมากขึ้น
3. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป หากผู้สนใจที่จะทำการวิจัยในหัวข้อนี้ควรนำข้อมูลนี้ไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในอนาคตเพื่อทราบถึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงาน
2. ระดับความเกี่ยวพันในองค์กร และความพึงพอใจในสวัสดิการของพนักงานที่มีต่อบริษัท
3. แนวทางในกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของบริษัทฯ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพนักงานบริษัท ฯ
4. แนวทางในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ของพนักงานในองค์กร
5. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความคาดหวังต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ และความพึงพอใจในสวัสดิการที่ส่งผลต่อความเกี่ยวพันในองค์กร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธน ธนาพงศธร. (2538). *การบริหารงานบุคคล, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล หน่วยที่ 6-16, สาขาวิชาการจัดการ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ภัทรารณณ์ สุขหวล. (2557). *ความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข: กรณีศึกษาโรงพยาบาลบางบัวทอง, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- วุฒิชัย สังขรัตน์. (2555). *ความคาดหวังของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์กร, การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- ศิริพล ศิริทรัพย์. (2563). *ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถกิจการ บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด, ฉบับปี 2563-2565, น.3: บริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด.*
- ศุภชัย รุ่งเจริญสุขศรี. (2558). *การศึกษาความผูกพันในองค์กร การพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพและความพึงพอใจในสวัสดิการพนักงาน ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- สหลักษณ์ บุญกาญจน์. (2561). *ความต้องการ และความพึงพอใจต่อสวัสดิการของพนักงาน บริษัท สวัสดิ์อุดมเอ็นจิเนียริ่ง (ระยอง) จำกัด, วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุทีวัลย์ หมี่แตร. (2560). *ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน แรงจูงใจในการเข้าสู่อาชีพ และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนใน กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. [Online]. Retrieved August 10, 2020, from <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Schaufeli, W.B. (2001). The Measurement of Engagement and Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor Analytic Approach. *Journal of Happiness Studies*, 02(3), 71–92.

Vroom, V. (1964). *Vroom 's Expectancy Theory*. [Online]. Retrieved September 21, 2020, from <https://Kantacandidate.blogspot.com/2012/02/vroom>.

Welch, M. (2011). The evolution of the employee engagement concept: communication implications, *Corporate Communications. An International Journal*, 16(4), 328-346.

บทความวิจัย

**การพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน**

เกษราภรณ์ งามสุวรรณฉาย, ผศ.ดร.ชุตีระ ระบอบ, และดร.พิษณุ วรรณกุล

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 10540

อีเมล: kate.ka8120@gmail.com โทร. 085-2282455

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) ศึกษาระดับทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ศึกษาระดับปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงาน 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงาน กลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 152 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่า t แบบ Independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 (S.D. = 0.52) และการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 (S.D. = 0.58) ปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงาน อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.45 (S.D. = 1.08) เพศต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่ติดต่อสื่อสารต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 (S.D. = 0.70)

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสาร, พนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน, เพิ่มประสิทธิภาพ

COMMUNICATION SKILLS DEVELOPMENT OF CROSS BORDER EMPLOYEES LOGISTICS SERVICE PROVIDER TO INCREASE OPERATIONAL EFFICIENCY

Ketsaeaphon Ngamsuwannachay, Assist.Prof.Dr. Chutira Rabob, Ph.D, and Dr. Pisanu Vanakul
Master of Management (Industrial Management) Huachiew Chalermprakiet University, 10540
E-mail: kate.ka8120@gmail.com Tel. 085-2282455

Abstract

Research Objectives 1. Study the communication skills level of cross-border logistics service provider employees to increase operational efficiency 2. Study the problem level of communication skills of employees 3. Comparative analysis the differences of personal factors to increase operational efficiency 4. Study the guidelines for the development of communication skills of employees. The sample used in the research was 152 cross border logistics service personnel in Bangkok by using questionnaires as a tool for data collection. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, Independent Sample t-test and One-Way ANOVA

From the research results were found that the overall performance communication skills level of cross-border logistics service provider employees was at a high level with an average of 4.17 (S.D. = 0.52) and increase operational efficiency was at the highest level with an average of 4.33 (S.D. = 0.58). the problems level with communication skills of employees was at a high level with an average of 3.45 (S.D. = 1.08). Different genders had different increase operational efficiency at a statistically significant level of 0.05 and Different age, status, education level, work experience, position and communication agencies had not increase operational efficiency differently at a statistically significant level of 0.05. Guidelines for developing communication skills was at a high level with an average of 4.09 (S.D. = 0.70).

Keywords: *communication skills, cross-border logistics service personnel, increase efficiency*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทนำ (Introduction)

แนวโน้มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม อีกหนึ่งธุรกิจที่สำคัญ คือ ธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าข้ามแดน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยโดยช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจประเภทอื่นๆ ในปี 2562-2564 ธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน มีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ย 1-2% ต่อปี ปัจจัยหนุนจากการเติบโตของภาคการผลิต การค้า และการลงทุนภาครัฐและเอกชน รวมถึงปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มปรับตัวขึ้น ทำให้มีความต้องการขนส่งและกระจายสินค้าให้กับลูกค้าสูงขึ้น (ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี, 2562)

จากสถานการณ์การค้าชายแดน – ผ่านแดน มกราคม – พฤษภาคม ปี 2563 ช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ยังสามารถดำเนินการได้ปกติ แต่มีเรื่องในการตรวจสอบ หรือ

แนวทางในการปฏิบัติในการขนส่งสินค้าข้ามแดนที่เพิ่มมากขึ้น (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2563) ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน เป็นลักษณะของการให้บริการจัดการงานส่วนที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ โดยงานที่ให้บริการจะเป็นกิจกรรมที่มีการให้บริการอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งลักษณะงานมีความซับซ้อนต้องใช้ทักษะและความชำนาญเฉพาะด้าน และอาจใช้ผู้ให้บริการหลายราย โดยผู้ว่าจ้างยังคงเข้าไปมีส่วนในการบริหารจัดการ เพื่อมอบหมายงานให้กับผู้ให้บริการโลจิสติกส์แต่ละรายมีการเชื่อมโยงกัน บทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนแบ่งออกเป็น ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ผู้ให้บริการคลังสินค้า ผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ตัวแทนออกของ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (สิริพร สงบธรรม, 2560) ในธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน พนักงานจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ลูกค้าต้นทาง ทีมรถขนส่ง ทีมเตรียมเอกสารนำเข้าส่งออก ตัวแทนออกของ และลูกค้าปลายทาง จะเห็นได้ว่าในส่วนนี้ การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญมากในการปฏิบัติงาน เพราะต้องเชื่อมโยงแต่ละส่วนงานเข้าด้วยกันเพื่อให้งานสามารถบรรลุเป้าหมาย และปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การไม่สื่อสาร การให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน การสื่อสารล่าช้า การสื่อสารไม่ถูกกาลเทศะ การพูดจาไม่สุภาพ ความยากในการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ เนื่องจากต้องใช้ภาษาสากลเป็นหลักในการติดต่อทางธุรกิจ โดยผู้ส่งออกและผู้นำเข้าของไทยยังมีจุดอ่อนในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามและมาเลเซีย เป็นต้น ทำให้การติดต่อสื่อสารไม่ชัดเจน เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดความล่าช้าในการส่งมอบสินค้า ทำให้เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลา และทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งก่อให้เกิดการทำงานนั้นไม่ราบรื่น หากไม่มีการสื่อสารอาจทำให้เกิดทิศทางการปฏิบัติงานไม่ตรงกัน เกิดความผิดพลาดหรือ ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารก็จะไม่สามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เวณิกา ชัยยัม, 2558) การสื่อสารเป็นกลยุทธ์และกระบวนการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การรับรู้ การเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของพนักงานซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการสื่อสาร SMCR (Berlo, 1960) ผู้พัฒนาทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ซึ่งจะประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสาร ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมต่อระดับความรู้ของผู้รับตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม 2) ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ 3) ช่องทางในการส่งหมายถึง การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสารข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น 4) ผู้รับสาร ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการถอดรหัสหรือสาร เป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมเช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งจึงจะทำให้การสื่อสารนั้นได้ผล ตามลักษณะของทฤษฎี S M C R นี้ มีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ได้แก่

- 1) ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรมีความชำนาญในการส่งและการรับเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม ใช้คำพูดที่ชัดเจนฟังง่าย ส่วนผู้รับต้องมีความสามารถในการถอดรหัสและมีทักษะที่เหมือนกันกับผู้ส่งโดยมีทักษะการฟังที่ดี ฟังภาษาที่ผู้ส่งพูดมารู้เรื่อง หรือสามารถอ่านข้อความที่ส่งมาได้
- 2) ทัศนคติ เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี เพราะทัศนคดีย่อมเกี่ยวข้องไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมชมชอบในตัวผู้พูด

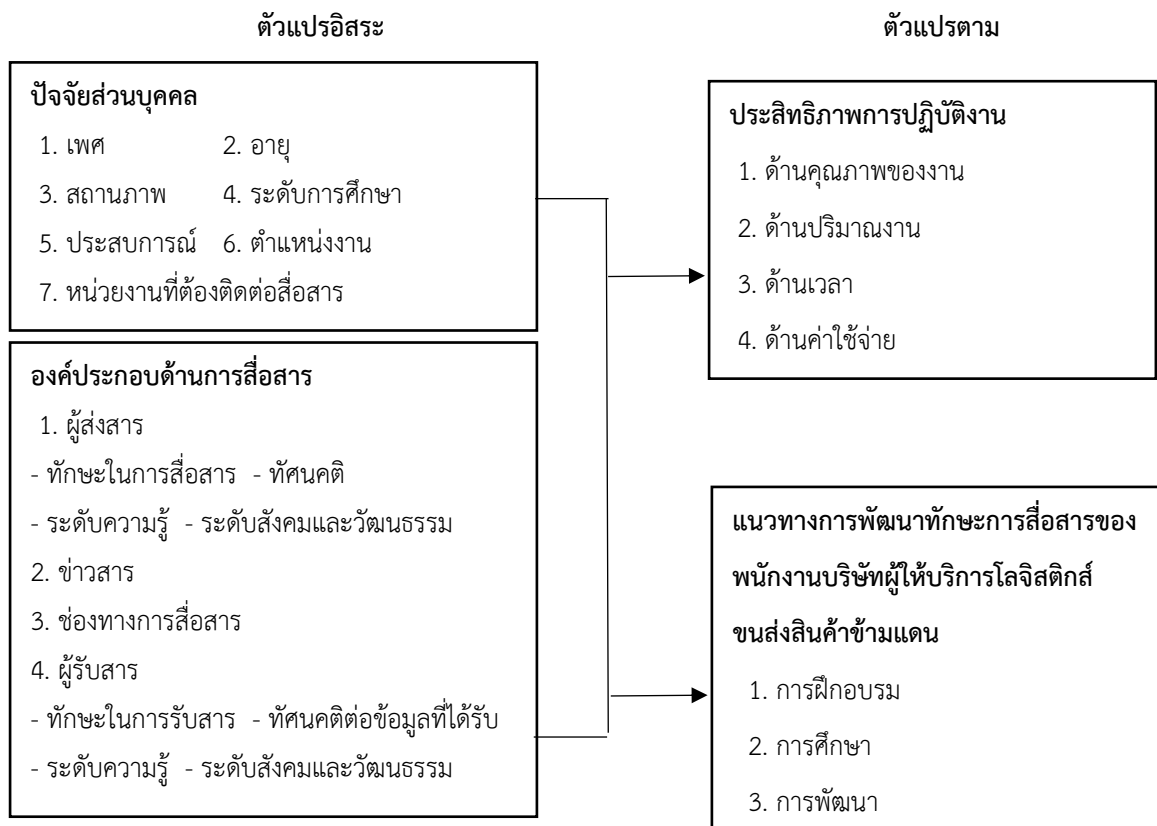
ก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปได้ง่าย แต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้พูดก็จะฟังแล้วไม่เห็นชอบด้วยและมีความเห็นขัดแย้ง น้ำเสียงในการพูดก็อาจจะห้วน ไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้วมักจะพูดกันด้วยความไพเราะ อ่อนหวานน่าฟัง เช่น หากผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร มีความเชื่อถือเลื่อมใสในความรู้ความสามารถของ ผู้ส่งสาร โอกาสที่การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จก็จะมีมาก 3) ระดับความรู้ ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกันย่อมจะต้องมีการปรับปรุงความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่งในเรื่องความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เช่น ไม่ใช่คำศัพท์ทางวิชาการ ไม่ใช่สำนวนสลับซับซ้อนเพื่อให้สะดวกและง่ายต่อความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น การที่พนักงานขนส่งสินค้าข้ามแดนสื่อสารกันโดยที่มีคำย่อหรือคำเฉพาะทางในเรื่องของกระบวนการขนส่งสินค้าข้ามแดน ถ้าผู้ที่ไม่ได้ทำในด้านขนส่งสินค้าข้ามแดนก็อาจจะไม่เข้าใจความหมายที่ผู้ส่งต้องการจะสื่อสารด้วย อาจให้เกิดการสื่อสารผิดพลาดหรือทำให้ไม่เข้าใจและไม่สามารถสื่อสารกันได้ 4) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน จากบทความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ระดับความรู้ ระดับสังคม และวัฒนธรรม ถ้าหากผู้รับและผู้ส่งสามารถนำปัจจัยเหล่านี้มาพัฒนาและเรียนรู้ก็จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามแนวคิดประสิทธิภาพ (Peterson & Plowman, 1953) ได้ให้แนวคิด โดยสรุปองค์ประกอบของประสิทธิภาพไว้ 4 ด้าน คือ 1) คุณภาพของงาน จะต้องมีความสูง คือ พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตรงตามมาตรฐาน มีความละเอียดรอบคอบไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง และมีความผิดพลาดน้อย รวดเร็ว ถูกคำหรือผู้มารับบริการรู้สึกคุ้มค่ากับผลงานที่ได้รับ 2) ปริมาณงาน มีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่บริษัทตั้งเป้าหมายไว้ 3) เวลา คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานจะต้องอยู่ระยะเวลาที่กำหนดและเหมาะสมกับงาน มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น 4) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการ คือจะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย ได้แก่ ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานได้อย่างคุ้มค่าและประหยัด ให้ความสำคัญในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำเนินงาน องค์กรจึงต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานให้มีทักษะ ความชำนาญที่จำเป็นทางสายงาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยให้พนักงาน เพิ่มศักยภาพหรือความชำนาญ โดยแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Nadler & Wiggs, 1989) ได้อธิบายว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรให้สูงขึ้น โดยวิธีการฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา จากสภาพการแข่งขันในปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วขึ้น การสื่อสารในองค์กรนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในสิ่งที่จะทำให้องค์กรนั้นๆ มีความเจริญก้าวหน้าและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและไปในทิศทางเดียวกัน และยังเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อพนักงานเป็นอย่างมากในการปฏิบัติงานนั้นจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับสื่อสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้พนักงานสามารถถ่ายทอดความคิด

ออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันและนำไปปฏิบัติโดยอาศัยกระบวนการของการสื่อสาร ทำให้หลายๆองค์กรต้องปรับตัว และ มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารและประสิทธิภาพในปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้องค์กรมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

จากเหตุผลข้างต้นประกอบกับการที่ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในพนักงานของบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน นับว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพนักงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในปฏิบัติงาน ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารของพนักงานและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในส่วนขนส่งสินค้าข้ามแดนจะได้ทราบถึงระดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารงานบุคคล การพัฒนาบุคลากรของบริษัท และเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต่อไป

กรอบแนวคิดวิจัย

ได้นำทฤษฎีการสื่อสารของ Berlo (1960) และแนวคิดประสิทธิภาพ ของ Peterson และ Plowman (1953) และ แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ Nadler และ Wiggs (1989)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. ศึกษาระดับทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. ศึกษาระดับปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
4. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาระเบียบวิธีดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 245 ราย (สมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ, 2563) โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 152 ราย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากต้องการศึกษาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยเจาะจงเลือกเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่ปฏิบัติงานในส่วนของการขนส่งสินค้าข้ามแดนโดยเฉพาะ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานั้นจะต้องมีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับขนส่งสินค้าข้ามแดนโดยตรง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านทฤษฎี ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีการสื่อสาร SMCR แนวคิดประสิทธิภาพ และแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มาประยุกต์ ใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 245 ราย
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในกรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ถึง มีนาคม 2564

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เนื้อหา ตลอดจนความครอบคลุมพร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติมและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านวิชาการ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.891

4. ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ให้ครบตามเกณฑ์ในการเก็บข้อมูล

5. นำแบบสอบถาม ไปทดสอบ ครั้งที่ 1 กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อนำกลับมาทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา สูตรของ (Cronbach, 1970) มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก

6. นำแบบสอบถามไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 ชุด หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์เชิงพรรณนาซึ่งใช้สถิติ เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ Independent Sample t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีที่มีตัวแปร 2

กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน สถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญรวม 3 คน ได้ค่า IOC รายข้อคำถามแต่ละข้อคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.5 คะแนนแสดงว่าข้อคำถามสามารถนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.891

หาค่าความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นจำนวน 30 ชุด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริงได้

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.70 ช่วงอายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.40 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 71.70 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในระหว่าง 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50 ตำแหน่งระดับปฏิบัติการ หน่วยงานที่ติดต่อสื่อสารงานบ่อยที่สุด คือ บริษัทขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 69.10

ตอนที่ 2 ทักษะด้านการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมระดับทักษะที่จำเป็นของพนักงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ S.D. = 0.52 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดใจยอมรับข่าวสารที่ผู้ส่งสารส่งมา โดยคำนึงถึงการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ S.D. = 0.51

ตอนที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัย พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนโดยภาพรวมระดับที่พึงปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ S.D. = 0.58 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพของงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนควรมีความละเอียดรอบคอบและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องในงานที่รับผิดชอบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และ S.D. = 0.55

ตอนที่ 4 ปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาทักษะการสื่อสาร ของพนักงานบริษัท

ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และ S.D. = 1.08 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้ส่งสาร พบว่า ปัญหาทักษะการสื่อสาร ของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ปัจจัยเกี่ยวกับปัญหาการสื่อสารของผู้ส่งสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ขาดทักษะในการสื่อสาร เช่น ภาษาที่ใช้ในการส่งสาร ทั้งคำพูด และท่าทาง การเขียนไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และ S.D. = 1.13

ตอนที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนต่างกัน มี ผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ Independent Sample t-test สถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า เพศต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า t-test = 2.020 (Sig. (2-tailed) = 0.046) และ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่ติดต่อสื่อสารงานต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย อายุ มีค่า F-test = 0.163 Sig. = 0.957 สถานภาพ มีค่า t-test = 0.841 (Sig. (2-tailed) = 0.402 ระดับการศึกษา มีค่า F-test = 0.744 Sig. = 0.477 ประสบการณ์การทำงาน F-test = 0.405 Sig. = 0.75 หน่วยงานที่ติดต่อสื่อสาร มีค่า F-test = 0.635 Sig. = 0.593

ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมระดับความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และ S.D. = 0.70 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การพัฒนา มีการฝึกฝนบุคลากรให้คุ้นเคยกับเทคโนโลยี /เทคนิค/วิทยาการสมัยใหม่ ที่จะประยุกต์ใช้ให้เกิดความก้าวหน้าขององค์กร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ S.D. = 0.67

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่พนักงานอยู่ในระดับปฏิบัติการ เนื่องจากบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์เป็นงานด้านการให้บริการ จึงต้องใช้พนักงานในระดับปฏิบัติการเป็นส่วนมากในการให้บริการแก่ลูกค้า โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล ต่อไปนี้ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่ติดต่อ โดยเพศ มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน และ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน สอดคล้องกับ เจนจิรา สารพันธ์ (2560) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลการสื่อสารในองค์กรที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทขนส่งสินค้าในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี มีปัจจัยส่วนบุคคลผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานแตกต่างกันตามปัจจัยด้านเพศ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานไม่แตกต่างกันตามปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา

2. ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับทักษะด้านการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมระดับทักษะที่จำเป็นของพนักงานอยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบในการสื่อสาร 4 ด้านได้แก่ ผู้ส่งสาร ข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร สอดคล้องกับกิตติกร พันธ์แก้ว (2562) พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรของนักธุรกิจบริษัท แด็กชิน (ประเทศไทย) จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการติดต่อสื่อสารของนักธุรกิจบริษัทแด็กชิน (ประเทศไทย) จำกัด ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการสื่อสารภายในองค์กร จำนวน 4 ด้านได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านผู้ส่งสาร และด้านช่องทางอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมระดับที่พึงปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในด้านคุณภาพของงานด้านปริมาณงาน ด้านเวลาและ ด้านค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับบุทธิสิทธิ์ อุทุม (2559) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วมีประสิทธิภาพในด้านคุณภาพงานมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านเวลาและด้านปริมาณงาน ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน โดยภาพรวมระดับของปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในส่วนของผู้ส่งสารมากที่สุด ผู้ส่งสาร ขาดทักษะในการสื่อสาร เช่น ภาษาที่ใช้ในการส่งสารทั้งคำพูด และท่าทางการเขียนไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร สอดคล้องกับ ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2550) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรธุรกิจ: กรณีศึกษาเฉพาะองค์กรธุรกิจที่เป็นสมาชิกของหอการค้าไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรธุรกิจที่เป็นสมาชิกของหอการค้าไทย โดยได้ทำการวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรธุรกิจ ได้แก่ ปัญหาผู้สื่อสาร ไม่มีทักษะในการสื่อสารเพียงพอทำให้เกิดความขัดแย้งต่อกัน ปัญหาความล่าช้าของข้อมูลข่าวสารทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารกระชั้นชิดจนเป็นปัญหาในการทำงาน ปัญหาการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารหรือไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมระดับความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยการฝึกอบรม การพัฒนา และการศึกษา สอดคล้องกับ พิมพ์ลิขิต ทองรอด (2555) ศึกษาเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษา บริษัท อินเด็กซ์ริเอทีฟวิลเลจ จากการศึกษาพบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงสร้างสรรค์นั้นมีความหลากหลายเกิดจากหลายปัจจัยที่สนับสนุนให้องค์กรเกิดเป็นองค์กรเชิงสร้างสรรค์ บริษัทมุ่งเน้นสิ่งที่

ทำได้คือ นวัตกรรม สร้างปัญญา เพิ่มคุณค่า ทำได้จริง ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาโดยนำการเรียนรู้จากการทำงาน มีการเน้นการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรโดยเน้นการสื่อสารสองทางในด้านปัจจัยอื่นๆที่สนับสนุนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย การพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้ทราบถึงทักษะด้านการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ปัญหาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน และแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดนเป็นอย่างยิ่ง จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้ส่งสาร

1.1 พนักงานควรมีความสามารถในการคิดและใช้เหตุผลในการสื่อสาร สามารถใช้ทักษะนี้ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับพนักงานในการพัฒนาทักษะการสื่อสารให้กับพนักงาน เช่น จัดฝึกอบรมทักษะด้านการสื่อสารให้แก่พนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการเขียนอีเมลล์ที่ถูกต้อง การใช้ภาษาในการสื่อสารที่เหมาะสม เป็นต้น

2. ข่าวสาร

2.1 พนักงานควรมีเลือกข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับเรื่องที่จะสื่อสารให้มีความเหมาะสม โดยเอาข่าวสารมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น เป็นประกาศที่มีลายลักษณ์อักษรจากสำนักงานกรมการค้าต่างประเทศ เป็นต้น

2.2 พนักงานควรระวังในเรื่องของการใช้ภาษาไม่ชัดเจน เช่น ใช้คำฟุ่มเฟือย เรียงลำดับคำในประโยคไม่ถูกต้อง ประโยคมีความหมายกำกวม หรือการเว้นวรรคตอนผิด เป็นต้น พนักงานควรใช้ถ้อยคำชัดเจน ไม่ใช้ศัพท์หรือคำยากโดยไม่จำเป็น ใช้ประโยคสั้นกระชับรัดกุมเข้าใจง่าย

3. ช่องทางการสื่อสาร

3.1 พนักงานควรเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว เพราะจะทำให้การสื่อสาร เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่

3.2 พนักงานควรเลือกใช้ช่องทางให้เหมาะสมแก่วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร และเหมาะสมกับผู้รับสาร เพื่อให้ประสิทธิผลของการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

4. ผู้รับสาร

4.1 พนักงานควรเปิดใจยอมรับข่าวสารที่ผู้ส่งสารส่งมา โดยคำนึงถึงการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน การสื่อสารที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้น พนักงานต้องเปิดใจที่จะรับฟังมุมมอง ความคิดเห็น หรือข่าวสารที่เห็นต่าง จะช่วยพัฒนาให้มีการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 พนักงานควรจะศึกษาข้อมูลความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ ทำใจให้เป็นกลาง ปรับทัศนคติและอารมณ์ให้มั่นคง เปิดใจให้พร้อมรับสาร เพื่อให้สามารถสื่อสารหรือตีความกับชาวสารนั้นได้ดีขึ้น

5. แนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ในหลักสูตรเฉพาะด้านเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้และความชำนาญให้แก่พนักงานเพื่อพัฒนาศักยภาพเดิมให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น จะทำให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จะทำให้พนักงานสามารถสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

5.2 ผู้บริหารควรมีการจัดให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำเพื่อให้พนักงานสามารถมาประยุกต์กับงานที่ทำในปัจจุบันได้ เช่น พาไปดูงานที่ด่านข้ามแดน เพื่อให้พนักงานเห็นขั้นตอนการทำงานหรือ เห็นลักษณะหน้างานจริง พนักงานจะได้เข้าใจในงานมากขึ้นและสามารถนำมาประยุกต์กับงาน และสามารถสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง

5.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาพนักงาน มีการฝึกฝนพนักงานให้คุ้นเคยกับเทคโนโลยี / เทคนิค/วิทยาการสมัยใหม่ ที่จะประยุกต์ใช้ให้เกิดความก้าวหน้าขององค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถใช้เทคโนโลยี /เทคนิค/ วิทยาการสมัยใหม่ ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร เช่น การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาด้านการสื่อสารของพนักงานผู้ให้บริการโลจิสติกส์
2. ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของพนักงานผู้ให้บริการโลจิสติกส์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2563). สถานการณ์การค้าชายแดน – ผ่านแดน มกราคมถึง พฤษภาคม ปี 2563 ช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.fti.or.th/category>.
- กิตติกร พันธ์แก้ว. (2562). พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรของนักธุรกิจบริษัท แด็กซัน (ประเทศไทย) จำกัด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 281-297.
- เจนจิรา สาระพันธ์. (2560). อิทธิพลการสื่อสารในองค์กรที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทขนส่งสินค้าในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี.
- ทองทิพา วิริยะพันธ์. (2550). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารขององค์กรธุรกิจ : กรณีศึกษาเฉพาะองค์กรธุรกิจที่เป็นสมาชิกของหอการค้าไทย. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: หอการค้าไทย.
- ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี. (2562). ธุรกิจบริการขนส่งสินค้าทางถนน. สืบค้น 16 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook>
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พิมพ์ลิขิต ทองรอด. (2555). การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษา บริษัทอินเด็กซ์ครีเอทีฟวิลเลจ. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(2), 63-102.
- เวณิกา ชัยยิม. (2558). *การสื่อสารในองค์กร*. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563, จาก <https://sites.google.com/site/darunsitpattananarangsarn/sara-na-ru/585>
- สมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ. (2563). *Member*. สืบค้น 9 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.tiffathai.org/member/index.php>
- สิริพร สงบธรรม. (2560). *โลจิสติกส์ไทยเตรียมก้าวเข้าสู่ 4.0 ได้อย่างไร*. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.fti.or.th/category>.
- Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication*. New York: The Free Press.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test (5th ed.)*. New York: Harper Collins.
- Nadler, L. & Wiggs, G.D. (1989). *Managing human resources development*. California: Jossey-Bass.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). *Business Organization and Management*. 3rd ed. Ill: Irwin.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Harper International Edition.

บทความวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย

ชนัญญา ภูระหงษ์

วิทยาลัยการพัฒนารัฐบาล จังหวัดชลบุรี 20150

อีเมล: tonaor_2623@hotmail.com โทร. 063-9194191

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย 2) เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในด้าน (1) ผลการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและ (2) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พัฒนาก่อนประจำการ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ 2) แบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรม เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Dependent sample t-test (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) 2) ผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ มีคะแนนภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจในการฝึกหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$)

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, พัฒนาก่อน

THE CURRICULUM DEVELOPMENT OF DEVELOPER TRAINING PRIOR TO SERVICE, DEPARTMENT OF
COMMUNITY DEVELOPMENT, MINISTRY OF INFERIOR

Chananya Phoorahoung

Community Development College, Chonburi 20150

E-mail: tonaor_2623@hotmail.com Tel. 063-9194191

Abstract

This research aims to 1) develop the curriculum for training developers prior to service of Department of Community, Ministry of Inferior, 2) study the quality of curriculum for training developers prior to service in the side of (1) the result of training the trainees, (2) study the satisfaction of the trainees of the curriculum for developers prior to service, Department of Community, Ministry of Inferior. In conducting, the research population is 100 developers before service and the research instruments include 1) The Curriculum of Developer Training Prior to Service, 2) training measure test with 4 options and 60 questions as a test, 3) the satisfaction questionnaire in attending the training. The statistics used for data analysis are percentage, arithmetic mean, standard deviation, and statistics in hypothesis testing which is the dependent sample t-test (t-test).

As a result, the research found that 1) The Curriculum of Developer Training Prior to Service is suitable to the highest level ($\bar{x} = 4.54$) 2), 2) the trainees who participate in training have a higher score after training than before taking the course with statistical significance at level .01 and they are satisfied with the course at a high level ($\bar{x} = 4.46$).

Keyword: Curriculum of Training, Developer Prior

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน

บทนำ (Introduction)

กรมการพัฒนาชุมชน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 10 (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 79 ตอนที่ 89 พ.ศ. 2505 โดยแยกจากส่วนพัฒนาการท้องถิ่น กรมมหาดไทย นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2505 เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท ด้วยวิธีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีในการร่วมมือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักสิทธิหน้าที่และปกครองตนเอง ได้ตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพัฒนาการเป็นข้าราชการหลัก ทำงานร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อสร้างพลังชุมชน และใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการพัฒนาข้าราชการบรรจุใหม่ ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน ระดับปฏิบัติการ หรือ “พัฒนากร” เป็นประจำทุกปี และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.

2551 มาตรา 72 (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551) ที่กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญ เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และมาตรา 59 วรรค 1 ผู้ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและให้ได้รับการพัฒนาเพื่อให้รู้ระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นข้าราชการที่ดีตามที่กำหนดในกฎก.พ. ว่าด้วยการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการพัฒนาข้าราชการที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ ณ วันที่ 2 มิถุนายน 2553 ตามกฎ ก.พ. ข้อ 8 ระบุให้มีการพัฒนาข้าราชการพลเรือนที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อให้รู้ระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นข้าราชการที่ดี โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการใน 3 ขั้นตอน ดังนี้ ประการแรกภาคการปฐมนิเทศ เพื่อให้ข้าราชการที่บรรจุใหม่ได้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมการทำงานในหน่วยงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจ ประการที่สองภาคการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ และระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และประการสุดท้ายภาคการอบรมสัมมนาร่วมกัน “การเป็นข้าราชการที่ดี” ตามที่ ก.พ. กำหนด กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณามอบอำนาจให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการอบรมสัมมนา “ภาคการเป็นข้าราชการที่ดี”

กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้ดำเนินการฝึกอบรมสัมมนาข้าราชการที่บรรจุใหม่ ภายใต้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โครงสร้างภารกิจ และค่านิยม ของกรมการพัฒนาชุมชน 2) ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักพัฒนาที่มีอุดมการณ์ และยึดปรัชญา หลักการและกระบวนการพัฒนาชุมชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 3) ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำงานกับชุมชนและภาคีการพัฒนา การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการในอดีต ใช้รูปแบบการฝึกอบรมภาควิชาการ ภาคสนามและภาคสรุป ตลอดหลักสูตรเป็นจำนวน 40 วัน ณ สถานที่ราชการหรือวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และภาคสนาม ณ สถานที่ศึกษาดูงานต่างจังหวัด และกรมการพัฒนาชุมชน ได้มีคำสั่งที่ 543/2563 ลงวันที่ 27 เมษายน 2563 เรื่องการบรรจุและแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ โดยกำหนดให้ไปรายงานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ กองการเจ้าหน้าที่และมอบหมายให้สถาบันกรมการพัฒนาชุมชน โดยวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการฝึกอบรมหลักสูตรข้าราชการก่อนประจำการได้กำหนดการดำเนินการฝึกอบรมในไตรมาสที่ 3 เดือนเมษายน – มิถุนายน 2563 (ประกาศกรมการพัฒนาชุมชน, 2563)

ในปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดที่รุนแรงที่สุดของโลกในเวลานี้ มีผู้ป่วยกระจายไป 118 ประเทศทั่วโลกและมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่มีการรายงานผู้ป่วยรายแรก ในวันที่ 31 ธันวาคม 2562 จนถึงปัจจุบัน (27 สิงหาคม 2563) ทั่วโลกมี ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ที่ 24,049,707 คน รักษาตัวหายแล้ว รวม 16,599,143 คนและมียอดสะสมผู้เสียชีวิตอยู่ที่ 823,266 คน (กรุงเทพมหานคร, 2563) การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนทั่วโลกแต่ยังส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและด้านต่างๆ หลายด้าน รัฐบาลทุกประเทศต้องเร่งหามาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโดยรับฟังมุมมองและความคิดเห็นของบุคลากรทางการแพทย์และผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขเป็นสำคัญในการรับมือ และเตรียมมาตรการลดการแพร่ระบาดในกลุ่มประชาชนได้อย่างรัดกุมและเหมาะสมตามบริบทของประเทศ ซึ่งประเทศไทยโดยคณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ได้มีการออกมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไว้มากมายข้อ ที่สำคัญมุ่งเน้นไปที่การลดการแพร่เชื้อโดยการเว้นระยะห่างทางสังคม การงดเดินทางและปิดประเทศ เป็นต้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนในสังคม ส่งผลกระทบทั้ง

ทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม รวมไปถึงสถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดชั่วคราว ผู้ประกอบการ ประชาชนที่เป็นลูกจ้างได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก (กรุงเทพมหานคร, 2563)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบกับมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามประกาศคณะรัฐมนตรี โดยที่เกี่ยวข้องในมาตรการ ข้อ 13 คำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดในช่วงเวลานี้ประชาชนพึงหรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดในระยะนี้โดยไม่จำเป็นและควรพักหรือทำงานอยู่ ณ ที่พำนักของตน กรณีจำเป็นต้องเดินทางข้ามเขตพื้นที่ ต้องรับการตรวจคัดกรองและปฏิบัติตามมาตรการที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดตามตัวมารับการตรวจอาการหรือกักกันตัว (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548, 2563) มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของระบบราชการแผ่นดินเป็นอย่างมาก กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนก็ได้ออกประกาศเรื่องมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของข้าราชการและบุคคลในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ให้หลีกเลี่ยงการเดินทางไกลข้ามจังหวัดงดการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงและสถานที่ที่มีคนร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก หรือสถานการณ์ที่มีผู้คนแออัด เพื่อลดโอกาสการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และหลีกเลี่ยงการประชุมและสัมมนา หรือกิจกรรมที่รวมคนจำนวนมากที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หากมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้ปฏิบัติตามแนวทางเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social distancing) (กระทรวงมหาดไทย, 2563) ซึ่งการประกาศมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการบริหารราชการแผ่นดินหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการประชุม การฝึกอบรมตามโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานราชการได้บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนปรับตัวมาใช้เทคโนโลยีให้การติดต่อสื่อสารในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน การประชุมหรือการจัดฝึกอบรม ดังนั้นเพื่อให้การขับเคลื่อนงานตามแผนปฏิบัติราชการ กรมการพัฒนาชุมชน ในเรื่องการฝึกอบรมข้าราชการบรรจุใหม่ หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการและเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บรรจุเข้ารับราชการ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาข้าราชการให้เป็นข้าราชการที่ดีสามารถเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรและความเข้มแข็งของชุมชน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และมาตรการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยขึ้น

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 2. เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- ในประเด็นต่อไปนี้
- 2.1) ผลการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 - 2.2) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม แนวทางการดำเนินงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เกี่ยวกับมาตรการการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การกิจกรรมการพัฒนาชุมชน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านประชากร

1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน นักวิชาการพัฒนาชุมชน นักทรัพยากรบุคคล นักจัดการงานทั่วไป และเจ้าหน้าที่สังกัดวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน จำนวน 12 คน

2) การนำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการไปใช้กับ ข้าราชการบรรจุใหม่ตามคำสั่งเรียกบรรจุพัฒนาการ จำนวน 100 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

วิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 5 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่ เดือนเมษายน – ตุลาคม 2563 สถานที่วิทยาลัยการพัฒนาชุมชน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการและเพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยมีลำดับขั้นตอนของวิธีการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

1. วิเคราะห์เอกสาร เพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทางการฝึกอบรมให้มีหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีเกณฑ์คัดเลือกเอกสาร คือเป็นเอกสารที่เกี่ยวกับ งานพัฒนาชุมชน แนวทางการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ข้อกำหนด มาตรการ การป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คำสั่ง หนังสือ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการฝึกอบรมข้าราชการ แนวปฏิบัติในการจัดฝึกอบรมตามกำหนดของกระทรวงมหาดไทย พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม รูปแบบ วิธีการในการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการฝึกอบรม และเผยแพร่อยู่ในวารสาร วิชาการ หนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานการประชุมสัมมนา รายงานผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การพัฒนาร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ

1) การร่างเอกสารหลักสูตรผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารมาจัดทำร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประกอบไปด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาหลักสูตร รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

2) การประเมินความเหมาะสมของร่างเอกสารหลักสูตร โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการเชิญ ผู้อำนวยการสถาบันการพัฒนาชุมชน และผู้อำนวยการวิทยาลัยการพัฒนาชุมชน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรฝึกอบรม

นักทรัพยากรบุคคล นักจัดการงานทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานส่งเสริมมาตรฐานการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล รวมจำนวน 12 ท่าน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างเอกสารหลักสูตรว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการจดบันทึกตามประเด็นสนทนากลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ ปรับปรุงร่างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ

วิธีดำเนินการ

1. เอกสารหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 12 ท่าน มาแก้ไข ปรับปรุงตามความคิดเห็นให้ร่างเอกสารประกอบหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการกรมการพัฒนาชุมชนสมบูรณ์ขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรมเพื่อวัดผลหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เพื่อใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรม โดยใช้สูตรคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence:IOC) ผลการประเมินความสอดคล้องได้เท่ากับ 1.00 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบทดสอบประมวลผลความรู้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งและนำไปทดลองใช้กับข้าราชการที่บรรจุใหม่ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายของแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.20 – 0.79 นำข้อทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ผลการวิเคราะห์ความยากง่ายเท่ากับ 0.20 – 0.60 นำข้อทดสอบวัดผลการฝึกอบรมที่คัดเลือกไว้แล้วซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.675 และสร้างแบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในรูปแบบออนไลน์ ผ่าน google form

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และสร้างแบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยใช้สูตรคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence:IOC) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้อง ผลการประเมินความสอดคล้องได้เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ นำไปทดลองใช้กับข้าราชการที่บรรจุใหม่ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เพื่อศึกษาผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน ไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ระหว่างวันที่ 1 – 30 สิงหาคม 2553

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ จำนวน 100 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากผู้ที่มีรายชื่อตามคำสั่งกรมการพัฒนาชุมชน เรื่องการบรรจุและแต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
2. แบบทดสอบวัดผลการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ไปใช้กับ นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ จำนวน 100 คน โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือจากกรมการพัฒนาชุมชนถึงจังหวัดที่มีกลุ่มเป้าหมายเพื่อแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
2. ดำเนินการทดสอบวัดผลการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

3. ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ สังเกตการณ์ จัดบันทึกและติดตามการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตลอดหลักสูตรฝึกอบรม

4. ดำเนินการทดสอบวัดผลการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม เพื่อวิเคราะห์สัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

5. สอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการฝึกอบรมของผู้เข้าร่วมภายหลังการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยโดยค่าที (t- test Dependent)

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ของผู้เข้ารับการอบรม โดยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย

การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ในด้านงานกรมการพัฒนาชุมชน แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร และการฝึกอบรม รูปแบบการฝึกอบรมในห้องเรียนเสมือนจริง กิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และจากการสนทนากลุ่มของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหารฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีองค์ประกอบ 5 ส่วนคือ 1) หลักการและเหตุผล จากการทำประกอบด้วย 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาหลักสูตร 4) รูปแบบและกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล โดยมุ่งหวังให้ผู้รับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตักพัฒนา เข้าใจโครงสร้างภารกิจและค่านิยมของกรมการพัฒนาชุมชน มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักพัฒนาที่มีอุดมการณ์ และยึดปรัชญา หลักการและกระบวนการพัฒนาชุมชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและมีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำงานกับชุมชน และภาคีการพัฒนา

การประเมินความเหมาะสมของร่างเอกสารหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 3.80 – 5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.00 – 0.57 โดยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกรายการ และผลประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีความสอดคล้อง ที่ค่าดัชนีความสอดคล้องในระดับ 1.0 และการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย

2.1 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนารัฐบาลไทย เพศชาย 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35 เพศหญิง 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 26 – 30 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และอายุต่ำสุดอยู่ในช่วง 40 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 สถานที่ทำงานผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลอำเภอ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 94 และสำนักงานพัฒนารัฐบาลจังหวัด 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6

2.2 การสอบประมวลความรู้ของผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนารัฐบาลไทย พบว่า คะแนนสอบประมวลความรู้ของผู้เข้าฝึกอบรมหลังฝึกอบรม (= 40.83) สูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม (= 28.35) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผู้เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนารัฐบาลไทย จำนวน 100 คน มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านที่เลี้ยง มีคะแนนเฉลี่ย 4.71 รองลงมาคือ ด้านวิทยากรมีค่าเฉลี่ย 4.59 ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านรูปแบบการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ย 3.76

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนารัฐบาลไทย ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนารัฐบาลไทย ในช่วงองค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 5 หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาการฝึกอบรม แนวทางการดำเนินการฝึกอบรม เทคนิคการฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำหลักสูตรไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นตามลำดับขั้นตอน มีการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลต่อการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำคัญของการพัฒนาศักยภาพกรมการพัฒนารัฐบาลไทย มีการปรับแนวทางการฝึกอบรมที่มีความทันสมัย ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการฝึกอบรมได้อย่างลงตัว มีการปรับเนื้อหาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมสำหรับรูปแบบการฝึกอบรมแบบออนไลน์แต่ก็ไม่ทิ้งวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด นอกจากนั้นยังมีการนำระบบที่เลี้ยงมาเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการวัดผลประเมินผลที่มีความน่าเชื่อถือสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้ฝึกอบรมภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1950) การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ต้องการจัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบใน การตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผน และวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปของทาบ (Taba, 1962) ที่กล่าวถึงหลักสูตรเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นโดยประกอบด้วยเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้และสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของคาร์ณโปริยเงิน (2550) สอดคล้องกับวิริภัทร ไม้ไหว (2559) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด 5 ส่วนคือ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรมและสื่อประกอบการฝึกอบรม สอดคล้องกับสังต์ อุทรานันท์ (2532) มีความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมถึงการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นด้วยการใช้หลักสูตรและการประเมินหลักสูตรนั้น เป็นกระบวนการอันหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร โดยได้จัดลำดับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การคัดเลือกเนื้อหาและการจัดเนื้อหาสาระ 4) การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การ

ประเมินผลการใช้หลักสูตรและ 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรกระบวนการพัฒนาและการกำหนดเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับหลักสูตร และยังสอดคล้องการจัดเนื้อหาหลักสูตร (Curriculum Content) ของนิรมล ศตวุฒิ (2543)

2. ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลการฝึกอบรม พบว่า คะแนนสอบประมวลความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีคะแนนผลการสอบประมวลความรู้หลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ถึงแม้ว่าจะเป็น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Zoom, cloud, meeting ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็ได้รับการพัฒนา เกิดเรียนรู้ เกิดความเข้าใจความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ของแต่ละวิชา มีการจัดการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนเสมือนจริง มีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศุภางค์ ไทยสมบูรณ์สุข (2547) ซึ่งพบว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือแบบร่วมมือกลุ่มเรื่องการบริหารโครงการในห้องเรียนเสมือนจริงที่ได้พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับบุญจง หันจางสิทธิ์ (2541) ได้ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมคือกรรมวิธีที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้พัฒนาในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญและทัศนคติต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับประสิทธิภาพในการทำงาน การผลิตในปัจจุบันและอนาคต และสอดคล้องกับวิจิตร อาวะกุล (2547) กล่าวถึงการฝึกอบรมในองค์กรแต่ละหน่วยงานนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความหมายเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาและปรับปรุงในด้านต่างๆ สอดคล้องกับสุวิทย์ จันทรเพ็ชร (2544) การวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม หมายถึง การวัดผลของความรู้ ความชำนาญในการวิชาการสาขาหนึ่ง ๆ หรือเรื่องหนึ่ง ๆ ว่าทักษะและความเข้าใจจากการศึกษา อบรม เรียนรู้ โดยใช้แบบวัดความสัมฤทธิ์ผลและตัดสินใจว่าบุคคลนั้นสามารถซึมซับหรือมีความรู้ในเรื่องที่อบรมมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับบรรณิ อนุอัน (2557) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำ หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

3. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พบว่าผู้เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จำนวน 100 คน มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ เป็นเพราะการอบรมออนไลน์ในรูปแบบห้องเรียนเสมือนจริงผ่านแอปพลิเคชัน Zoom, cloud, meeting ในหลักสูตรนี้มีการสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมที่เหมือนการอบรมจริงเกือบทุกกระบวนการฝึกอบรม มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่มสาธิต มีการแบ่งกลุ่มสาธิต มีการลงฝึกภาคสนามจริงโดยมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงคอยติดตาม คอยเอื้ออำนวยความสะดวกและคอยให้คำปรึกษาผู้เข้าร่วมอบรม นอกจากนั้นยังมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากทีมวิทยากรที่เลี้ยงส่งผลให้การอบรมออนไลน์ในลักษณะนี้แตกต่างจากการอบรมทั่วไปส่งผลถึงความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม สอดคล้องกับอุมาสวรรค์ ชูหา (2562) ผลการศึกษาพบว่า การใช้งานแอปพลิเคชัน Zoom cloud meeting ช่วยสอนในรายวิชาปฏิบัติการผดุงครรภ์ ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านนักศึกษาที่มีความรู้สึกเหมือนได้เรียนจริงภายในห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับบรรณิ อนุอัน (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (Roxanne, 1997) พบว่า การเรียนการสอนโดยใช้ระบบห้องเรียนเสมือนจริง นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้คะแนนเหนือกว่าในด้านต่อไปนี้ เช่น เนื้อหา มีความน่าสนใจ มีการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น สามารถติดต่อกับอาจารย์ได้ดี มีความสะดวกต่อการเรียน มีการเรียนรู้มากขึ้น มีความพอใจในระบบการเรียนการสอนแบบนี้ และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับการศึกษา ส่วนผลกระทบที่มีต่อคณาจารย์หลังจากที่ได้รวบรวมข้อคิดเห็นที่ได้จากการสนทนาระหว่างสนทนาอิเล็กทรอนิกส์ มีความเห็นว่า การเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาระบบนี้ทำให้เกิดภาระงานสอนมากขึ้นกว่าการเรียนปกติในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามประกาศของรัฐบาล โดยการฝึกอบรมออนไลน์ รูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) เป็นรูปแบบใหม่ในการฝึกอบรมของกรมการพัฒนาชุมชน ผลจากผลการสอวัดความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อเทียบกับการอบรมที่ผ่านๆ มา การอบรมในหลักสูตรนี้ใช้งบประมาณที่น้อยกว่า หากจะมีการนำไปใช้กับการอบรมหลักสูตรต่างๆ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการและขั้นตอนเช่นเดียวกับที่ทำการวิจัยในครั้งนี้

2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการศึกษารายละเอียดและวิธีการฝึกอบรมในหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจ และดำเนินการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. เนื่องจากการอบรมหลักสูตรนี้เป็นการฝึกอบรมออนไลน์ รูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบ และมีการสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมให้มีมาตรฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าเพิ่มขึ้นและเป็นจริงหรือไม่ อย่างไร

2. ควรมีนำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่ได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้นำไปเปรียบเทียบกับหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาก่อนประจำการในรูปแบบเดิมที่เคยใช้

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอื่นๆ ของกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมและทันสมัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). *ประวัติกรม*. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2563, จาก <https://www.cdd.go.th>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *อัปเดตสถานการณ์ "โควิด-19" จากโคโรนาไวรัส วันที่ 27 สิงหาคม 2563*, ค้นเมื่อ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/895366>.
- คำรณ โปรงเงิน. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการเพิ่มผลผลิตด้านบุคลากร: กรณีศึกษาพนักงานฝ่ายผลิต แผนกบรรจุผลิตภัณฑ์สือสารโทรคมนาคมไร้สายบริษัท ดิจิตอลโฟนจำกัด*. ปริญญาโท กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2543). *หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญจง หันจางสิทธิ์. (2541). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ ประชากร แรงงาน การศึกษา ฝึกอบรมศาสนาธรรม สุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิ อนุอัน. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี
- วิจิตร อาวะกุล. (2547). *การฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วารุณี อัสวโกคิน. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ด.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม. กรุงเทพฯ
- ศุภางค์ ไทยสมบูรณ์สุข. (2547). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบร่วมมือเรื่องการบริหาร โครงการในห้องเรียน เสมือนจริงสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะครู-ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ*
- สำนักงาน ก.พ. (2551). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551*. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2563, จาก <https://www.ocsc.go.th/node/384>
- อุมาสวรรค์ ชูหา. (2562). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันZoom cloud meeting ช่วยสอนในรายวิชา ปฏิบัติการผดุงครรภ์. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 16(1).
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt
- Tyler, R.W. (1950). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.

บทความวิจัย

การลดความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRS

ชณิศา มงคลไช, ผศ.ดร.ชุตีระ ระบอบ และ ดร.พิษณุ วรรณกุล

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 10540

อีเมล: Chouchanisa@gmail.com โทร. 094-932-5236

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อแนวทางลดความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง 2) ศึกษาลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอาง 3) เพื่อวิเคราะห์ความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรี 4) ศึกษาแนวทางการจัดการสินค้าคงคลังที่มีผลต่อความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลัง กลุ่มตัวอย่าง 157 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ t-test F-test ความแตกต่างรายคู่ และ One-Way ANOVA

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี โดยมีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 1-3 ปี ซึ่งจากข้อมูลส่วนบุคคลได้มีผลต่อแนวทางการจัดการความสูญเสีย ในกรณีการกำจัดและแนวทางการจัดการความสูญเสีย ในกรณีการรวมกัน อยู่ระดับปฏิบัติดีมาก ซึ่งเหมาะสมกับลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าให้เกิดการใช้สอยสูงสุด โดยแนวทางการจัดการความสูญเสีย ในกรณีการจัดลำดับใหม่ พบว่าเหมาะสมกับลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังในการจัดลำดับพื้นที่ในการจัดเก็บที่เหมาะสมต่อการทำงานและการจัดเก็บสามารถปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดสินค้าภายในคลังสินค้าที่ได้

คำสำคัญ: การจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง, หลักการ ECRS, แนวทางลดความสูญเสีย

WASTE REDUCTION IN COSMETIC INVENTORY MANAGEMENT BY USING ECRS PRINCIPLES

Chanisa Mongkhonchai, Assist.Prof.Dr. Chutira Rabob, Ph.D, Dr. Pisanu Vanakul

Master of Management (Industrial Management) Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: Chanisachou@gmail.com Tel. 094-932-5236

Abstract

This study has research objectives. 1. Compare personal information to reduce waste in cosmetic inventory management. 2. Study the characteristics of cosmetic inventory management. 3. To analyze wastes in cosmetic inventory management. 4. Study methods of inventory management that affect wastes in inventory management. Samples used in the research is a small cosmetic manufacturer in Nonthaburi province, total 157 people using questionnaires. Statistical distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation, t- test, F- test, double difference.

From the research results It was found that most of them were women between the ages of 20 and 30 years with working experience in the range of 1-3 years. It was found that the waste management approach in case of disposal and overall integration was at a very good level of practice and appropriate for the allocation of storage space for maximum utilization. By the case of reordering, it was found that ranking the appropriate storage space for work and storage can improve the process to reduce the inventory in the resulting warehouse.

Keywords: *Cosmetic Inventory Management, ECRS Principles, Waste Reduction Guidelines*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมเครื่องสำอางต่างได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากกลุ่มนักลงทุนประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องสำอางเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการประมาณการมูลค่าตลาดเครื่องสำอางโลก ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2560 โดย RNCOS Business Consultancy Services พบว่ามูลค่าตลาดในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางโลกมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2557 มีมูลค่าประมาณ 255 ล้านเหรียญสหรัฐ และคาดว่าในปี พ.ศ. 2560 มูลค่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 292 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยระหว่างปี 2555-2560 คิดเป็นร้อยละ 4.6 ซึ่งพบว่าส่วนแบ่งตลาดเครื่องสำอางโลกของกลุ่มผลิตภัณฑ์ดูแลผิวพรรณ จะมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 กลุ่มผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มน้ำหอม คิดเป็นร้อยละ 16 ตามลำดับ (กมลพรรณ แสงมหาชัย และคณะ, 2559)

สำหรับอุตสาหกรรมเครื่องสำอางในประเทศไทยถือเป็นฐานการผลิตเครื่องสำอางที่สำคัญแห่งหนึ่ง เนื่องจากประเทศไทยมีการส่งออกเครื่องสำอางและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเครื่องสำอางมูลค่า 81,700 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 78 ซึ่งถูกส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าของไทยที่สำคัญ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย โดยผู้ประกอบการเครื่องสำอางขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57 ขนาดกลางและขนาดย่อม คิดเป็นร้อยละ 43 ซึ่งทั้งหมดถือเป็นกำลังสำคัญในการ

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางของไทย รัฐบาลจึงได้มีผลักดันและให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพเครื่องสำอางตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เนื่องจากกลุ่มเครื่องสำอางต่างได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในตลาดเครื่องสำอางทั่วโลก แต่ในทางกลับกันการจัดเก็บสินค้าคงคลังกลับมีต้นทุนที่มากขึ้นเป็นลำดับสองรองจากต้นทุนการขนส่ง ทำให้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการถือครองสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อมั่นทางภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเครื่องสำอางเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอายุสั้นและต้องดูแลจัดเก็บเป็นพิเศษ ซึ่งหากไม่มีการจัดเก็บที่เหมาะสมจะทำให้สินค้าหมดอายุเร็วทำให้เกิดการถือครองที่มากเกินไป เป็นต้น

ในภาคอุตสาหกรรมการจัดการสินค้าคงคลังถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้หลายองค์กรได้เปรียบทางด้านการแข่งขันสูง เนื่องจากการมีการจัดการปริมาณสินค้าคงคลังที่ดี จะทำให้องค์กรสามารถคาดคะเนหรือพยากรณ์การจัดซื้อที่เหมาะสมและสามารถลดต้นทุนในภาคส่วนอื่นได้ ซึ่งในการบริหารสินค้าคงคลังต่างมีหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการจัดการคลังสินค้า การบริหารปริมาณสินค้าคงคลัง การตรวจนับสินค้าคงคลังอย่างสม่ำเสมอ หรือแม้กระทั่งการจذبเงินจากการรับเข้า-จ่ายออกของวัตถุดิบ เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวถือว่าสามารถสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กรได้ (ศิริภรณ์ วิเศษพล, 2559)

ในภาคอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ความสูญเปล่าต่างแฝงอยู่ในทุกกระบวนการ ซึ่งสามารถแบ่งความสูญเปล่าได้ 7 ประการ ได้แก่ การผลิตที่มากเกินไป ความจำเป็น การรอคอยวัตถุดิบมากเกินไป การขนส่งที่ใช้ระยะเวลานาน กระบวนการผลิตที่ไม่จำเป็นมากเกินไป สินค้าคงคลังมากหรือน้อยเกินไปจนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการผลิตหรือจำหน่ายได้ทันต่อความต้องการ ความเคลื่อนไหวที่ไม่เหมาะสมกับการทำงาน เกิดของเสียจำนวนมาก เป็นต้น ซึ่งทุกความสูญเปล่าต่างทำให้เกิดต้นทุนในการผลิตเป็นจำนวนมากและส่งผลทำให้คุณภาพและความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจด้อยลงได้ ดังนั้น การให้ความสำคัญในแนวทางการจัดการความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง จึงเป็นอีกจุดแข็งหนึ่งที่สำคัญในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและสามารถลดความสูญเปล่าในการบริหารสินค้าคงคลังได้ เช่น สินค้าคงคลังบางรายการมากเกินไป ความจำเป็นในการใช้งาน ทำให้เกิดความสูญเปล่าในการจัดเก็บวัตถุดิบ สินค้าคงคลังที่ถูกเก็บไว้เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด (Dead stock) เกิดปัญหาสินค้าคงคลังเสื่อมสภาพ หมดอายุ ล้าสมัย และจะส่งผลต่อต้นทุนหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการสื่อสารของพนักงานและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในส่วนของการส่งสินค้าข้ามแดนจะได้ทราบถึงระดับรวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาซึ่งที่ผ่านมาอาจไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสินค้าคงคลัง จึงมีความจำเป็นความอย่งที่จะต้องพิจารณา (ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ และสุนีย์ เลิศแสงกิจ, 2542)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้จัดทำจึงได้เลือกกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กในจังหวัดนนทบุรี ที่มีทุนในการจดทะเบียนการค้าตั้งแต่ 1,00,000-5,000,000 บาท เนื่องจากทางผู้จัดทำเล็งเห็นว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กนั้นมีส่วนแบ่งทางการตลาดในการส่งออกธุรกิจเครื่องสำอาง คิดเป็นร้อยละ 47 ซึ่งเกือบจะเทียบเท่ากับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ที่ ร้อยละ 53 อีกทั้งจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานครมากที่สุดและเกิดผู้ประกอบการหลายใหม่เกิดขึ้นมากมายรองจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ประกอบการดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรมากพอต่อการศึกษาและเก็บข้อมูลในเรื่องของการจัดการปริมาณสินค้าคงคลังได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยทำจึงได้เล็งเห็นปัญหาว่า การลดความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง เพื่อลดความสูญเปล่าในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางนั้น มีความเหมาะสมที่จะนำเอาทฤษฎีการจัดการสินค้าคงคลังและทฤษฎีลดความสูญเปล่าด้วยหลักการ ECRS มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาคงคลังของปริมาณสินค้าคงคลังที่ถูกเก็บไว้เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด (Dead stock) จนทำให้เกิดปัญหาสินค้าคงคลังเสื่อมสภาพ หมดอายุ ล้าสมัย เนื่องจาก ECRS เป็นหลักการที่ประกอบด้วย การกำจัด การรวมกัน การจัดใหม่ และการทำให้ง่าย ที่สามารถใช้ในการริเริ่มลดความสูญเปล่าที่เกิดจากสินค้าคงคลังประเภทวัตถุดิบระหว่างผลิตและสินค้าสำเร็จรูปที่มีจำนวนมากเกินความต้องการหรือระยะเวลาการรอคอยส่งออกที่ยาวนานจนทำให้

เสื่อมสภาพ โดยอาจเกิดได้หลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการคลังสินค้าไม่เหมาะสม การสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันในเรื่องของการเบิก-จ่ายวัตถุดิบ เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตมีศัพท์เฉพาะและหลากหลายชนิด การจัดเก็บที่ไม่เป็นระเบียบหรือการขาดความสามารถในการทำงานจนทำให้สินค้าคงคลังไม่ถูกระบายออกและหมดอายุในที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีนำมาใช้ ได้แก่ การจัดการสินค้าคงคลังและทฤษฎี ECRS เพื่อลดความสูญเสียเปล่าในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง เป็นทฤษฎี Taiichi Ohno (2002)

ตัวแปรต้น

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ประสบการณ์ทำงาน
5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแผนกคลังสินค้า
6. ตำแหน่งในการปฏิบัติงานในแผนกคลังสินค้า
7. รายได้

ตัวแปรตาม

1. แนวทางการจัดการความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง
2. ทฤษฎี ECRS เพื่อจัดการความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง

**ความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลัง
เครื่องสำอาง**

วัตถุประสงค์ (Objective of the Study)

1. เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อแนวทางลดความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอาง
2. ศึกษาลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอาง
3. เพื่อวิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรี
4. ศึกษาแนวทางการจัดการสินค้าคงคลังที่มีผลต่อความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลัง

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาเพื่อนำแนวคิดการจัดการสินค้าคงคลังมาประยุกต์ใช้ในการลดความสูญเสียเปล่าในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง โดยศึกษาลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอาง วิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรีและศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการลดความสูญเสียเปล่าในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRC ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มบริษัทผลิตเครื่องสำอางกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 257 บริษัท ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 157 ราย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) โดยเจาะจงเลือกเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มบริษัทผลิตเครื่องสำอางกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กในส่วนของผู้ปฏิบัติงานภายในคลังสินค้าโดยเฉพาะ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานั้นจะต้องมีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางโดยตรง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านทฤษฎี

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการลดความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางโดยใช้ทฤษฎี ECRS โดยศึกษาหาแนวทางในการการจัดการสินค้าคงคลังเพื่อลดความสูญเปล่าโดยนำเอาแนวความคิดการจัดการสินค้าคงคลังและการลดความสูญเปล่าด้วยหลักการระบบ ECRS มาประยุกต์ใช้กับการจัดการสินค้าคงคลัง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากร คือ บริษัทผู้ประกอบการผลิตเครื่องสำอางขนาดเล็กในจังหวัดนนทบุรี ที่มีทุนในการจดทะเบียนการค้าระหว่าง 1,000,000-5,000,000บาท จำนวน 157 ราย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบผลิตเครื่องสำอางในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่

1. อำเภอ เมืองนนทบุรี
2. อำเภอ ไทรน้อย
3. อำเภอ บางบัวทอง
4. อำเภอ บางกรวย
5. อำเภอ บางใหญ่
6. อำเภอ ปากเกร็ด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาเฉพาะช่วงระยะเวลา ตุลาคม พ.ศ. 2563 - ธันวาคม พ.ศ. 2563 เป็นระยะเวลา 3 เดือน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการลดความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอาง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 4 รูปแบบที่เหมาะสมในการลดความสูญเปล่าอุตสาหกรรมเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRS

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะปลายเปิดเพื่อเป็นนโยบายในการลดความสูญเปล่าสินค้าคงคลัง

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เนื้อหา ตลอดจนความครอบคลุมพร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติมและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านวิชาการ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.729

4. ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ให้ครบตามเกณฑ์ในการเก็บข้อมูล

5. นำแบบสอบถาม ไปทดสอบ ครั้งที่ 1 กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อนำกลับมาทดสอบ หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา สูตรของครอนบาค (Cronbach) มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.729 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี

6. นำแบบสอบถามไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 157 ชุด หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการ วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ออก

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์เชิงพรรณนาซึ่งใช้สถิติ เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ Independent Sample t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีที่ตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน สถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญรวม 3 คน ได้ค่า IOC รายข้อคำถามแต่ละข้อคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.5 คะแนนแสดงว่าข้อคำถามสามารถนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.729

หาค่าความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มพนักงานบริษัทผู้ให้บริการโลจิสติกส์ขนส่งสินค้าข้ามแดน ในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นจำนวน 30 ชุด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.729 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี แสดงว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตเครื่องสำอางในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การทำงานในการปฏิบัติงานในแผนกคลังสินค้าจะอยู่ในช่วง 1-3 ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่คลังสินค้า โดยมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอางที่มีผลต่อแนวทางการจัดการความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางอันพบว่า ลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอางในลักษณะการมีการกำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติการมาก ซึ่งลักษณะการจัดการที่มีการวางแผนเบิกจ่ายวัตถุดิบหรือสินค้าตามระบบควบคุมสินค้าคงคลังต่างได้รับความนิยมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับรองลงมา และ มีการบันทึกจัดเก็บและเบิกจ่ายรายการสินค้าคงคลังเพื่อควบคุมสินค้าคงเหลือโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรี พบว่าความสูญเปล่าในเรื่องของของเสียที่เกิดจากการจัดเก็บจนหมดอายุการใช้งานก่อนใช้วัตถุดิบหมดอยู่ในระดับมาก โดยความสูญเปล่าในเรื่องของพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบเป็นจำนวนมากเพื่อรอคอยผลิต รองลงมา และการบันทึกจัดเก็บและเบิกจ่ายรายการสินค้าคงคลังเพื่อควบคุมสินค้าคงเหลือที่ดี จนทำให้สินค้าขาดหรือเกินต่อการจับเก็บทำให้เสียเวลาในการรอคอยสินค้า มีความสูญเปล่าน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการลดความสูญเปล่าในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRS ด้านหลักการ ECRS กรณิ E (การกำจัด) เหมาะสมกับการตัดพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกมากเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการจัดเก็บให้เกิดการใช้สอยสูงสุด โดย หลักการ ECRS กรณิ C (การรวมกัน) คือ รวมพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบบางส่วนที่ไม่จำเป็นเข้าด้วยกัน กรณิ R (การการจัดลำดับใหม่) พบว่า มีการจัดลำดับพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบที่เหมาะสมต่อการทำงานและการจัดเก็บ เพื่อให้เกิดการใช้สอยสูงสุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก(โดยการจัดลำดับการเลือกเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบตามหลักการ FIFO โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ การจัดลำดับการเคลื่อนย้ายก่อนและหลังอย่างเหมาะสม กรณิ S (การปรับปรุง) พบว่า การปรับปรุงกระบวนการ เพื่อลดสินค้าภายในคลังสินค้าที่มากเกินไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยการปรับปรุงพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบที่เหมาะสมต่อการทำงานและการจัดเก็บ เพื่อให้เกิดการใช้สอยสูงสุด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการปรับปรุงการเลือกเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบตามหลักการ FIFO โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่าลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอางที่มีผลต่อแนวทางการจัดการความสูญเปล่าในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางอันพบว่า ลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังของสถานประกอบการเครื่องสำอางในลักษณะการมีการกำหนดพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยลักษณะการจัดการที่มีการวางแผนเบิกจ่ายวัตถุดิบหรือสินค้าตามระบบควบคุมสินค้าคงคลังต่างได้รับความนิยมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับรองลงมา และ มีการบันทึกจัดเก็บและเบิกจ่ายรายการสินค้าคงคลังเพื่อควบคุมสินค้าคงเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวรพล เนตรอัมพร (2559) ศึกษาเรื่อง “การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บวัตถุดิบในคลังสินค้า กรณีศึกษา

บริษัท นิปอน เอ็กซ์เพรส เอ็นอีซี โลจิสติกส์ (ประเทศไทย)” ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติการมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วรพล เนตรอัมพร (2559) ศึกษาเรื่อง “การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บวัตถุดิบในคลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัท นิปอน เอ็กซ์เพรส เอ็นอีซี โลจิสติกส์ (ประเทศไทย)” ซึ่งนำเอาเทคนิคการแบ่งกลุ่มสินค้าพร้อมกับการจัดผังรูปแบบใหม่โดยแยกกลุ่มสินค้ามาใช้จนทำให้ระยะเวลาในการเบิกสินค้าแต่ละพาเลทลดลงจากเดิม 12.06 นาที ลดลงเหลือเพียง 8.7 นาทีต่อพาเลท ซึ่งก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างมากต่อองค์กร

2. ผลการวิเคราะห์ความสูญเสียในการจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการเครื่องสำอางของจังหวัดนนทบุรี พบว่า ในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางนั้นเกิดความสูญเสียในเรื่องของเสียที่เกิดจากการจัดเก็บจนหมดอายุการใช้งานก่อนใช้วัตถุดิบหมดอยู่ในระดับมาก โดยความสูญเสียในเรื่องของพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบเป็นจำนวนมากเพื่อรอคอยผลผลิตอยู่ในระดับรองลงมา และการบันทึกจัดเก็บและเบิกจ่ายรายการสินค้าคงคลังเพื่อควบคุมสินค้าคงเหลือที่ดี จนทำให้สินค้าขาดหรือเกินต่อการจับเก็บทำให้เสียเวลาในการรอคอยสินค้าทำให้เกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ยุทธศักดิ์ บุญศิริเอื้อเฟื้อ (2546) ศึกษาเรื่อง “โรงงานผลิตเครื่องสำอางเพื่อพัฒนาต้นแบบในการลดความสูญเสียทั้ง 7 ประการ” โดยเริ่มจากการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียในกระบวนการบรรจุผลิตภัณฑ์น้ำยาทาเล็บของโรงงานแห่งหนึ่ง และเสาวนีย์ ดวงตัน (2558) ซึ่งสามารถลดความสูญเสียทั้ง 7 ประการ ได้ 2.74- 40.29 เปอร์เซ็นต์ ภายในระยะเวลา 4 เดือน ไม่ว่าจะเป็นในคุณภาพด้านกระบวนการผลิต เส้นทางการเคลื่อนย้าย รอบเวลาการผลิตและของเสียที่เกิดจากการจัดเก็บ ซึ่งสามารถควบคุมสินค้าคงคลังวิธีการเหล่านี้เพื่อควบคุมความสูญเสียทั้ง 7 ประการได้

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการลดความสูญเสียในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางโดยใช้หลักการ ECRS กรณี E (การกำจัด) พบว่า การตัดพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าหรือวัตถุดิบบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกมากเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการจัดเก็บให้เกิดการใช้สอย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) มีการจัดการหรือวางแผนลักษณะการจัดการสินค้าคงคลังโดยการคำนึงถึง การตัดสินค้าคงคลังบางประเภทที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันออก เพื่อที่จะลดสินค้าภายในคลังสินค้าที่มากเกินไปการจัดเก็บเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักการ (การกำจัด) กำจัดสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ออกจากกระบวนการเพื่อลดความสูญเสียภายในองค์กรเครื่องสำอางขนาดเล็ก

2) การปรับปรุงหรือทำให้การเคลื่อนย้ายก่อนและหลังย้ายขึ้นต่อการทำงาน เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายที่เกินความจำเป็นภายในคลังสินค้าออกไปเพื่อสะดวกต่อการทำงานควรมีการนำเอาทฤษฎีลดความสูญเสียในหลักการ S (การปรับปรุง) การปรับปรุงหรือทำให้งานไปประยุกต์ใช้เพื่อลดความสูญเสียในด้านต่างๆให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะจากวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาในเรื่องการจัดการลดความสูญเสียในเรื่องของเสียในการจัดการสินค้าคงคลังเครื่องสำอางเพื่อลดความสูญเสียอย่างมากที่สุด

2) ศึกษาและเปรียบเทียบหลักการลดความสูญเสียในแต่ละกรณีและนำประยุกต์ใช้ในการจัดการลดความสูญเสียในเรื่องของเสียภายในคลังสินค้าเครื่องสำอาง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลพรรณ แสงมหาชัย และคณะ. (2559). *ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมกลุ่ม อุตสาหกรรมฐานชีวภาพ (Bio-Based Industry)*. อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง. ครั้งที่พิมพ์ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
- จุฑาทิพย์ ไคว่ค้าย. (2549). *การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้า: กรณีศึกษา โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์บำรุงผม*. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ และสุนิ เลิศ แสงกิจ. (2542). *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ภัทรนิษฐ์ บุญวัง. (2559). *การประยุกต์แนวคิดแบบลีนเพื่อลดความสูญเสียเปล่าในการผลิต: กรณีศึกษา บริษัท ABC จำกัด*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรพล เนตรอัมพร. (2559). *การปรับปรุงประสิทธิภาพการเก็บวัตถุดิบในคลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัท นิปอน เอ็กซ์เพรส เอ็นอีซี โลจิสติกส์ (ประเทศไทย)*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธศักดิ์ บุญศิริเอื้อเฟื้อ. (2560). *การพัฒนาต้นแบบในการลดความสูญเสียเปล่า 7 ประการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม: กรณีศึกษาโรงงานผลิตเครื่องสำอาง*. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- ศิริภรณ์ วิเศษพล. (2559). *การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสินค้าคงคลังและการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบ ทางการแข่งขัน กรณีศึกษา บริษัท TTT จำกัด*. (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้า ไทย
- เสาวนีย์ ตัวตัน. (2558). *การลดต้นทุนการจัดการคลังสินค้าด้วยระบบการจัดเก็บแบบเรียกคืนอัตโนมัติโรงงานอุตสาหกรรม ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค*. (วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา [PDF เอกสารออนไลน์] แหล่งที่มา: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56920288.pdf (23 กุมภาพันธ์ 2563)
- Ohno, T. (2002). *Toyota Production System: Beyond Large Scale Production*. Oregon: Productivity Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.

บทความวิจัย

พฤติกรรมการบริโภคและการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

พรรณภัทร มะกรุดทอง และรศ.ดร.ยุรพร ศุภรัตน์

โครงการบัณฑิตศึกษาด้านบริหารธุรกิจ (ภาคปกติ) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 10900

อีเมล: phannaphat.m@ku.th โทร. 093-3791836

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ 4) เพื่อหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริโภคอาหารออร์แกนิกกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้สำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่า t วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง โดยมักซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารในช่วงเวลา 17.01-19.00 น. โดยวัตถุดิบที่มักซื้อไปประกอบอาหาร คือ ประเภทข้าว เช่น ข้าวกล้องออร์แกนิก ข้าวหอมมะลิออร์แกนิก ข้าวไรซ์เบอร์รี่ออร์แกนิก ซึ่งบริโภคอาหารออร์แกนิก 3-4 วันต่อสัปดาห์ มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิก จากสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น Facebook Fanpage และ Instagram และราคาของวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิกต่อครั้งน้อยกว่า 500 บาท ทั้งนี้ ผู้ที่ไม่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง เพราะไม่มีเวลาในการประกอบอาหาร 2) การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกลำดับแรกคือด้านกระบวนการให้บริการ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) พฤติกรรมการบริโภคอาหารออร์แกนิก มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านราคามากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภค, การตัดสินใจซื้อ, อาหารออร์แกนิก

CONSUMPTION BEHAVIOR AND PURCHASING DECISIONS OF ORGANIC FOOD OF THE PEOPLE IN BANGKOK

Phannaphat Margroodthong and Assoc.Prof.Dr.Yuraporn Sudharatna

The Regular MBA Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University, 10900

E-mail: phannaphat.m@ku.th Tel. 093-3791836

Abstract

The study of consumption behavior and purchasing decision of organic food of people in Bangkok A questionnaire was used to survey a sample of 400 residents in Bangkok. The data were also analyzed. Frequency distribution, percentage, mean, standard deviation T test One-way ANOVA and the chi-square test.

The results showed that 1) Most of the respondents used to cook organic food by themselves. They tend to buy raw materials such as rice between 5-7 PM and 7 PM. They consume organic food 3-4 days a week. Information about restaurants selling raw materials was obtained from Facebook fan page and Instagram, the cost per time was less than 500 baht. Those who have never cooked organic food eat by themselves because they did not have time to cook. 2) Decision to buy food. The first organic aspect was the service process, which was rated at the highest level. 3) Respondents. with different sex, age, occupation and status Decided to buy organic food There was a statistically significant difference at the 0.05 level and 4) organic food consumption behavior was related to organic food purchasing decision. statistically significant at the 0.05 level in terms of price the most.

Keywords: *consumer behavior, purchasing decision, organic food*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : การศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ยุรพร ศุภรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้แนวคิด แนะนำแนวทางให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะและการตรวจสอบแก้ไขด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทางวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ หากงานวิจัยฉบับนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของบุคคลทั่วไปหรือองค์กรต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบคุณงามความดีนี้แต่ผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันประชาชนทุกช่วงวัยให้ความสำคัญกับการใส่ใจและดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี ด้วยการหันมาออกกำลังกายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการวิ่ง หรือการปั่นจักรยาน ที่ช่วยให้สดชื่นผ่อนคลายและยังช่วยให้กล้ามเนื้อแข็งแรง ช่วยให้ปอดและหัวใจทำงานได้ดี (กิตติคุณ ลิ้มพรหม, 2559) นอกจากนี้แล้ว การดูแลสุขภาพที่ดีที่สุดต้องดูแลมาจากภายใน ดังเช่นคำพูดของชาวตะวันตกที่ว่า “you are what you eat” กินอะไรก็เป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับ รายงานตลาดอาหารโลกปี 2558 พบว่าผู้บริโภคหันมาสนใจรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพกันมากขึ้น โดยเน้นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมมาจากธรรมชาติ อาหารที่ให้โปรตีนสูง คาร์โบไฮเดรตเชิงซ้อนและควบคุมน้ำหนัก ลดปริมาณความหวานและความเค็มที่ใช้ในการปรุงอาหาร

และรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยไขมันดี จากข้อมูลสมาคมค้นคว้าในสหรัฐอเมริกาพบว่าในปี 2015 ชาวอเมริกันกว่า 60% ส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคอายุ 15-30 ปี และผู้บริโภคอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป หันมานิยมรับประทานอาหารประเภทสเปเชียลตี้ฟู้ดหรือคลีนฟู้ด ทำให้มูลค่าตลาดอาหารที่เน้นวัตถุดิบ ที่มีคุณภาพสูงมีมูลค่าสูงถึง 88,300 ล้านบาท และคาดว่าจะมีการเติบโตขึ้นอีก (พลอยไพลิน คำแก้ว, 2560)

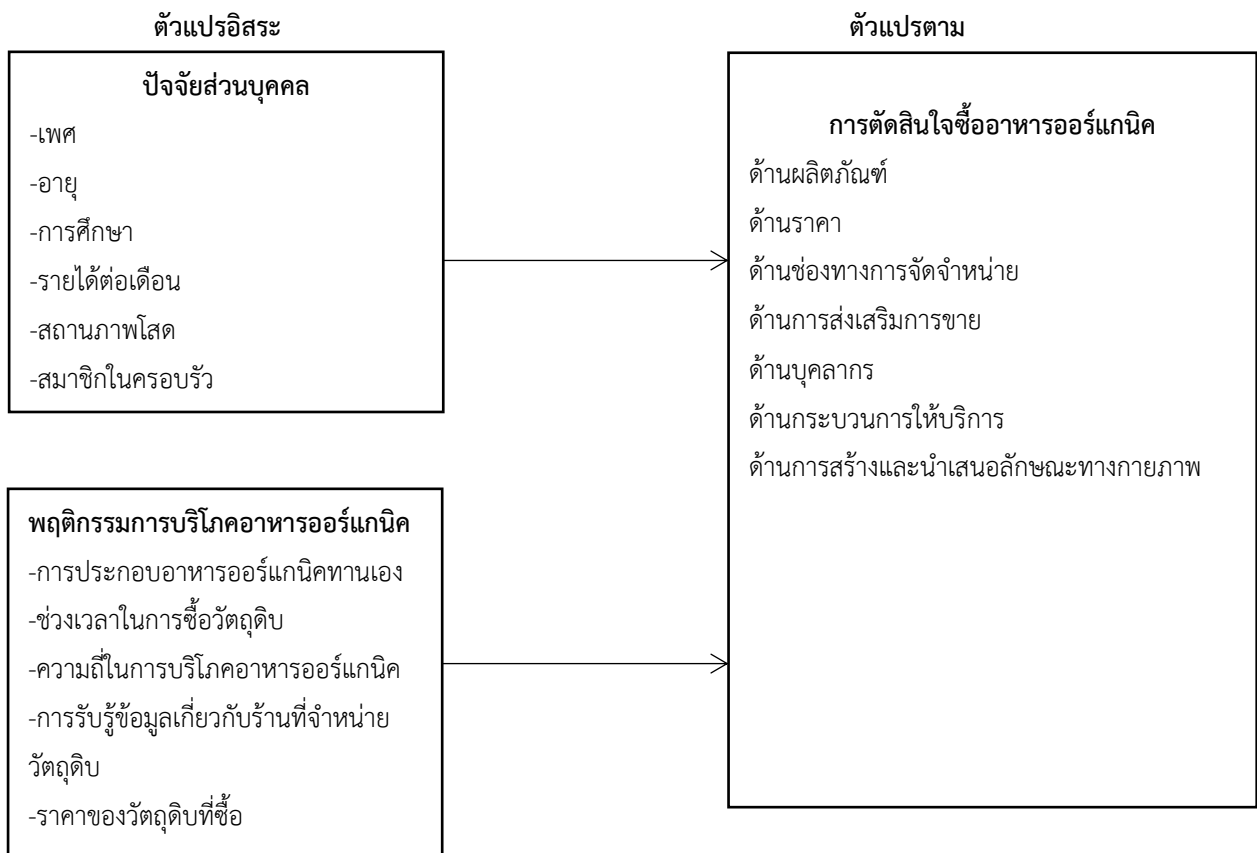
เช่นเดียวกับในประเทศไทย “กระแสรักสุขภาพ” กำลังเป็นที่นิยมขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหากพิจารณาย้อนหลัง 5 ปี มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยปีละ 9.1% นับว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับตลาดอาหารโดยรวมของประเทศ ซึ่งเติบโตแค่ 3-5% ต่อปี ทั้งนี้ประเภทอาหารที่นิยมเป็นแบบ “ฟังก์ชันนัล” ซึ่งเติมสารอาหารที่มีประโยชน์และดีต่อสุขภาพหรือช่วยลดความเสี่ยงจากโรคร้ายต่างๆ ได้ อย่างเช่นผลิตภัณฑ์บำรุงสมองผลิตภัณฑ์กลุ่มวิตามินต่างๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์กลุ่มบิวตี้ดีริงซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ครองตลาดในสัดส่วน 62% ของยอดขายทั้งหมด ส่วนกลุ่มที่มียอดขายรองลงมาได้แก่ กลุ่มอาหารสกัดจากธรรมชาติ (30%) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นต้น (Omni-Recipes, 2563) จึงทำให้อาหารออร์แกนิกได้รับความนิยมสูงขึ้น สอดรับกับนักการตลาดที่วิเคราะห์และศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค โดยพบว่าพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) มาจากการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก (สมชาติ กิจยรรยง, 2562) อนึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าออร์แกนิกด้วยเหตุผลหลายประการ บางคนเลือกซื้อสินค้าอาหารออร์แกนิกเพราะใส่ใจในสุขภาพ หรือเพราะความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันเริ่มมีผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจำหน่ายตามท้องตลาดหลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น การตลาดจึงถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญที่จะนำองค์กรสู่ความสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด จนนำไปสู่การเลือกซื้อของผู้บริโภค

ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) นับเป็นชุดของเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรธุรกิจนิยมนำมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่กิจการสามารถทำการควบคุมได้ (ธรรีธ ธีรขวัญโรจน์, 2563) โดยพื้นฐานของส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) รวมเรียกว่า 4Ps (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2560) โดย Hoffman และ Novak (2018) กล่าวว่า สำหรับธุรกิจบริการ จะมีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เพิ่มเข้ามาอีก 3 ปัจจัย คือ ด้านบุคคล (People) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) และด้านกระบวนการ (Process) รวมเรียกได้ว่าเป็น 7Ps ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย

อย่างไรก็ดี จากการที่ผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจะถูกแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามสัดส่วนของส่วนผสมและวัตถุดิบที่เกิดจากการเพาะปลูกด้วยกระบวนการออร์แกนิก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาของผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกสูงกว่าสินค้าทั่วไป เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่สูงและมีข้อจำกัดในด้านการควบคุมคุณภาพ และอาจส่งผลถึงพฤติกรรมในการซื้อของผู้บริโภคที่ลดลง

ดังนั้น การทำการตลาดให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้ประกอบการต้องพิจารณาในเรื่องการสร้างความแตกต่าง เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่งในตลาด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้ประกอบการสามารถนำผลการศึกษาไปสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน รวมถึงพัฒนากลยุทธ์การตลาดให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมบริโภคอาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมบริโภคอาหารออร์แกนิกกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,487,876 คน (กองสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2563) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1967) กำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และสัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 5% ซึ่งสามารถคำนวณได้ 400 คน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency)

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่า t (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-37 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 15,000 บาท มีสถานภาพโสด และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-5 คน

2. พฤติกรรมการบริโภคอาหารออร์แกนิก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง โดยมักซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารในช่วงเวลา 17.01-19.00 น. โดยวัตถุดิบที่มักซื้อไปประกอบอาหาร คือ ประเภทข้าว เช่น ข้าวกล้องออร์แกนิก ข้าว ไรซ์เบอร์รี่ ออร์แกนิก ซึ่งบริโภคอาหารออร์แกนิก 3-4 วันต่อสัปดาห์ มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิกจาก Facebook fan page และ Instagram และราคาของวัตถุดิบที่ซื้อเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิกต่อครั้งน้อยกว่า 500 บาท ทั้งนี้ ผู้ที่ไม่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเองเพราะไม่มีเวลาในการประกอบอาหาร

3. การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม

การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ด้านผลิตภัณฑ์	4.18	0.52	มาก	2
ด้านราคา	3.90	0.61	มาก	6
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.97	0.71	มาก	5
ด้านการส่งเสริมการขาย	3.73	0.82	มาก	7
ด้านบุคลากร	4.01	0.74	มาก	4
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.21	0.70	มากที่สุด	1
ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	4.04	0.65	มาก	3
รวม	4.01	0.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ ด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D.=0.70) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (S.D.=0.52) จัดอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D.=0.65) จัดอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D.=0.74) จัดอยู่ในระดับมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D.=0.71) จัดอยู่ในระดับ

มาก ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D.=0.61) จัดอยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 (S.D.=0.82) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านผลิตภัณฑ์

ด้านผลิตภัณฑ์	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ความปลอดภัยของบรรจุภัณฑ์อาหาร	4.27	0.74	มากที่สุด	3
รสชาติของอาหาร	4.02	0.79	มาก	4
คุณค่าทางโภชนาการ	4.53	0.62	มากที่สุด	1
รูปลักษณะของอาหาร ความน่ารับประทาน	3.99	0.76	มาก	5
การแสดงผลภาพหรือเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของอาหารที่ปราศจากสารพิษ	4.44	0.71	มากที่สุด	2
มีการปรับเปลี่ยนอาหารตามความนิยม	3.86	0.84	มาก	6
รวม	4.18	0.52	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านผลิตภัณฑ์ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ คุณค่าทางโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (S.D.=0.62) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงผลภาพหรือเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของอาหารที่ปราศจากสารพิษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (S.D.=0.71) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ความปลอดภัยของบรรจุภัณฑ์อาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 (S.D.=0.74) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รสชาติของอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D.=0.79) จัดอยู่ในระดับมาก รูปลักษณะของอาหาร ความน่ารับประทาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D.=0.76) จัดอยู่ในระดับมาก และมีการปรับเปลี่ยนอาหารตามความนิยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (S.D.=0.84) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านราคา

ด้านราคา	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
ยินดีจ่ายเงินซื้ออาหารออร์แกนิกที่มีราคาสูงกว่าราคาอาหารทั่วไป	3.51	0.82	มาก	4
ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพของอาหาร	4.06	0.72	มาก	2
ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณค่าทางโภชนาการ เช่น ปริมาณแคลอรีวิตามินต่างๆที่ได้รับ	4.13	0.72	มาก	1
ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณของอาหาร	3.92	0.81	มาก	3
รวม	3.90	0.61	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านราคาในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณค่าทางโภชนาการ เช่น ปริมาณแคลอรีวิตามินต่างๆที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D.=0.72) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพของอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D.=0.72) จัดอยู่ในระดับมาก ราคาอาหารมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับปริมาณของอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 (S.D.=0.81) จัดอยู่ในระดับมาก และยินดีจ่ายเงินซื้ออาหารออร์แกนิกที่มีราคาสูงกว่าราคาอาหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 (S.D.=0.82) จัดอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ห้างสรรพสินค้า Facebook Line Instagram	4.17	0.78	มาก	1
มีบริการส่งถึงที่ Delivery	3.87	0.98	มาก	4
สามารถเดินทางไปร้านอาหารออร์แกนิกได้สะดวก	3.88	0.96	มาก	5
ความหลากหลายของช่องทางการชำระเงิน เช่น เงินสด บัตรเครดิต mobile banking	4.05	0.84	มาก	2
ความเหมาะสมของเวลาเปิด-ปิดร้าน	3.90	0.83	มาก	3
รวม	3.97	0.71	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ห้างสรรพสินค้า Facebook Line Instagram มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (S.D.=0.78) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความหลากหลายของช่องทางการชำระเงิน เช่น เงินสด บัตรเครดิต mobile banking มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D.=0.84) จัดอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเวลาเปิด-ปิดร้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D.=0.83) จัดอยู่ในระดับมาก มีบริการส่งถึงที่ Delivery มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 (S.D.=0.98) จัดอยู่ในระดับมาก และสามารถเดินทางไปร้านอาหารออร์แกนิกได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 (S.D.=0.96) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านการส่งเสริมการขาย

ด้านการส่งเสริมการขาย	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
มีของแถมหรือของสมนาคุณ	3.44	0.98	มาก	4
มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ (ช่องทางออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ บุษแสดงสินค้า ฯลฯ)	3.80	0.88	มาก	2
มีระบบบัตรสมาชิกเพื่อรับเป็นส่วนลดหรือสะสมคะแนนรับของรางวัล	3.73	0.99	มาก	3
มีการจัดโปรโมชั่นด้วยการให้ส่วนลดในเทศกาลสำคัญ	3.94	0.96	มาก	1
รวม	3.73	0.82	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านการส่งเสริมการขายในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (S.D.=0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ มีการจัดโปรโมชั่นด้วยการให้ส่วนลดในเทศกาลสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D.=0.96) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ (ช่องทางออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ บุษแสดงสินค้า ฯลฯ) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (S.D.=0.88) จัดอยู่ในระดับมาก มีระบบบัตรสมาชิกเพื่อรับเป็นส่วนลดหรือสะสมคะแนนรับของรางวัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 (S.D.=0.99) จัดอยู่ในระดับมาก และมีของแถมหรือของสมนาคุณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (S.D.=0.98) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
มีพนักงานขายแนะนำเมนูอาหารออร์แกนิก	3.71	0.93	มาก	5
พนักงานมีความรู้ชำนาญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโภชนาการอาหาร	3.98	0.89	มาก	4
พนักงานมีความเป็นมิตร อ่อนโยน	4.19	0.78	มาก	1
พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ	4.12	0.78	มาก	2
พนักงานสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.07	0.80	มาก	3
รวม	4.01	0.74	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านบุคลากรในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ พนักงานมีความเป็นมิตร อธยาศัยดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (S.D.=0.78) จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D.=0.78) จัดอยู่ในระดับมาก พนักงานสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 (S.D.=0.80) จัดอยู่ในระดับมาก พนักงานมีความรู้ชำนาญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโภชนาการอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D.=0.89) จัดอยู่ในระดับมาก และมีพนักงานขายแนะนำเมนูอาหารออร์แกนิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 (S.D.=0.93) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านกระบวนการให้บริการ

ด้านกระบวนการให้บริการ	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
มีกระบวนการให้บริการที่รวดเร็ว	4.13	0.78	มาก	4
มีการจัดส่งอาหารครบถ้วนตามจำนวน	4.24	0.79	มากที่สุด	3
มีขั้นตอนการบริการเรียงลำดับก่อนหลัง	4.12	0.80	มาก	5
มีมาตรฐานในการบริการเหมือนกันทุกครั้ง	4.23	0.80	มากที่สุด	2
มีการควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบทุกขั้นตอน	4.36	0.76	มากที่สุด	1
รวม	4.21	0.70	มากที่สุด	

จากตารางที่ 7 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านกระบวนการให้บริการในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ มีการควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบทุกขั้นตอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 (S.D.=0.76) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีมาตรฐานในการบริการเหมือนกันทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (S.D.=0.80) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด มีการจัดส่งอาหารครบถ้วนตามจำนวน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 (S.D.=0.79) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด มีกระบวนการให้บริการที่รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D.=0.78) จัดอยู่ในระดับมาก และมีขั้นตอนการบริการเรียงลำดับก่อนหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D.=0.80) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ

ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	ระดับการตัดสินใจซื้อ			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
การตกแต่งร้านสามารถดึงดูดใจลูกค้า	3.91	0.76	มาก	4
สถานที่ทั้งภายในและภายนอก มีความสะอาด เรียบร้อย	4.26	0.75	มากที่สุด	1
สถานที่จอดรถที่เพียงพอ	3.95	0.84	มาก	3
ภายในร้านมีพื้นที่ใช้สอยเพียงพอและจัดเป็นสัดส่วน	4.05	0.78	มาก	2
รวม	4.04	0.65	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรกคือ สถานที่ทั้งภายในและภายนอก มีความสะอาด เรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 (S.D.=0.75) จัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ภายในร้านมีพื้นที่ใช้สอยเพียงพอและจัดเป็นสัดส่วน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D.=0.78) จัดอยู่ในระดับมาก สถานที่จอดรถที่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (S.D.=0.84) จัดอยู่ในระดับมาก และการตกแต่งร้านสามารถดึงดูดใจลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 (S.D.=0.76) จัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารออร์แกนิกกับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1 การประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การประกอบอาหารออร์แกนิกทานเองมีความสัมพันธ์กับด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 ช่วงเวลาในการซื้อวัตถุดิบ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ช่วงเวลาในการซื้อวัตถุดิบมีความสัมพันธ์กับด้านราคา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ความถี่ในการบริโภคอาหารออร์แกนิก ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความถี่ในการบริโภคอาหารออร์แกนิกมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบมีความสัมพันธ์กับด้านราคา และด้านการส่งเสริมการขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 ราคาของวัตถุดิบที่ซื้อ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราคาของวัตถุดิบที่ซื้อมีความสัมพันธ์กับด้านราคา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง โดยมักซื้อวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารในช่วงเวลา 17.01-19.00 น. สอดคล้องกับงานวิจัยของภูษินันท์ แยมเกษสุคนธ์ (2559) พบว่าช่วงเวลาที่มักซื้ออาหารออร์แกนิกคือ 17.00-19.00 น. สูงถึงร้อยละ 60.4 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เลิกงานและเพื่อใช้เป็นอาหารเย็น โดยวัตถุดิบที่มักซื้อไปประกอบอาหาร คือ ประเภทข้าว เช่น ข้าวกล้องออร์แกนิก ข้าวหอมมะลิออร์แกนิก ข้าวไรซ์เบอร์รี่ออร์แกนิก เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่คนไทยบริโภคเป็นอาหารหลัก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะบริโภคอาหารออร์แกนิก 3-4 วันต่อสัปดาห์เท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภูษินันท์ แยมเกษสุคนธ์ (2559) พบว่า ผู้ที่เคยรับประทานอาหารออร์แกนิกมีความถี่ในการบริโภค 1-2 วัน/สัปดาห์ และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา นิยมสุข (2560) ที่พบว่าส่วนใหญ่บริโภคเป็นประจำทุกวัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านที่จำหน่ายวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิก จากสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น Facebook fan page และ Instagram สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา นิยมสุข (2560) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook fan page และ Instagram และสอดคล้องกับชูชัย พัทธกิจเมืองแมน (2561) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตและรับทราบข้อมูลข่าวสารจาก Facebook, Line, Instagram ทั้งนี้ ราคาของวัตถุดิบที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อเพื่อประกอบอาหารออร์แกนิกต่อครั้ง น้อยกว่า 500 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษินันท์ แยมเกษสุคนธ์ (2559) พบว่าราคาของอาหารออร์แกนิกที่บริโภค

เฉลี่ยต่อมือ คือ 51-40 บาท และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดา นิยมสุข (2560) พบว่า ผู้บริโภคมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคต่อมืออยู่ในช่วง 101-150 บาท อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพร นางาม (2561) พบว่าราคาของอาหารออร์แกนิกที่บริโภคเฉลี่ยต่อมือคือ 100-200 บาท ที่อาจขึ้นอยู่กับราคาของวัตถุดิบในแต่ละเมนูอาหาร ทั้งนี้ ผู้ที่ไม่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเองเพราะไม่มีเวลาในการประกอบอาหาร ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Parichard และ Wen (2012) พบว่า ผู้ที่ไม่เคยประกอบอาหารออร์แกนิกทานเอง เหตุผลหลักคือพวกเขาคิดว่าอาหารออร์แกนิกนั้นหาได้ยากในตลาด เหตุผลเพิ่มเติมคือพวกเขาไม่ไว้วางใจฉลากออร์แกนิก และบางคนระบุว่าอาหารออร์แกนิกไม่มีอะไรพิเศษ

2. การตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยลำดับแรกคือ ด้านกระบวนการให้บริการ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กระบวนการให้บริการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว โดยในแต่ละกระบวนการสามารถมีได้หลายกิจกรรม ตามแต่รูปแบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งหากว่ากิจกรรมต่าง ๆ ภายในกระบวนการมีความเชื่อมโยง ครอบคลุมและประสานกัน จะทำให้กระบวนการโดยรวมมีประสิทธิภาพส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้กระบวนการทำงานในด้านของการบริการ จำเป็นต้องมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่ชัดเจนเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้พนักงานภายในองค์กรทุกคนเกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างถูกต้องและราบรื่น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนันท์ แยมเกษสุคนธ์ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกมากที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์

3. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน สอดคล้องกับ Parichard และ Wen (2012) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 60 ซึ่งเป็นไปตามที่คาดการณ์เนื่องจากเพศหญิงเป็นผู้ตัดสินใจซื้ออาหารหลักในครัวเรือนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Handayani (2019) พบว่าเพศหญิงเป็นกลุ่มที่ซื้ออาหารออร์แกนิกมากกว่าเพศชาย ในขณะที่อายุที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จะมีผลต่อความตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ทั้งความคิด พฤติกรรมและการตัดสินใจ การสื่อสารมีการเปลี่ยนไปตามอายุและประสบการณ์ ซึ่งบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะสามารถรับการสื่อสารได้ดีกว่าบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสามารถสรุปได้โดยกล่าวว่าอายุที่เพิ่มมากขึ้น สามารถเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงในวิธีคิดและสิ่งที่สนใจในอนาคตอีกด้วย

สำหรับอาชีพเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการกำหนดส่วนของตลาด โดยทั่วไปแล้วนักการตลาดจะสนใจกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้สูง นั้นหมายความว่าอาชีพที่ดี การงานที่ดี ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดี กล่าวคืออาชีพจะเป็นตัววัดความสามารถของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าหรือไม่มีความสามารถในการซื้อสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยรัฐนันท์ แยมเกษสุคนธ์ (2559) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการส่งเสริมการตลาดที่ต่างกัน ขณะที่ตัวแปรสถานภาพมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสาร สถานภาพสมรสของบุคคลจะบ่งบอกถึงความสามารถในการตัดสินใจและอิทธิพลต่อกระบวนการคิดการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สตรีที่สมรสแล้วและสตรีที่ยังโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกันอันเนื่องมาจากสภาพครอบครัว และอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล เพชรประพันธ์ (2562) ที่พบว่า สถานภาพที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. พฤติกรรมการบริโภคอาหารออร์แกนิกมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านราคามากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ราคาเป็นองค์ประกอบที่สองของส่วนผสมทางการตลาด ซึ่งนำมาซึ่งรายได้ ในขณะที่องค์ประกอบส่วนผสมทางการตลาดอื่นๆ แสดงถึงต้นทุน ราคาสินค้าต้องสอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานและ

คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงต้องสอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tundys (2021) พบว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการใด ๆ มีราคาเป็นตัวกำหนด และในเชิงแนวคิดหมายถึงการแสดงออกของมูลค่าที่กำหนดให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นเป็นตัวเงิน ราคาผันแปรเป็นตัวแปรสำคัญและเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการซื้ออาหารออร์แกนิก ในเม็กซิโกราคาอาหารออร์แกนิกนั้นแตกต่างกันมากระหว่าง 10% ถึง 200% (ราคาประหยัดและกลยุทธ์ราคาพรีเมียม) ข้อมูลนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเติมใจจ่ายเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Handayani (2019) พบว่า ความแตกต่างของราคาระหว่างอาหาร ออร์แกนิกกับอาหารทั่วไป จะมีราคาที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป แม้ราคาจะแตกต่างกัน แต่ผู้ซื้ออาหารออร์แกนิกเห็นว่าราคาสินค้า ออร์แกนิกไม่ใช่ปัญหา โดย Singh (2018) พบว่ากลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายเงินเพิ่มขึ้นสำหรับประเภทผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่แตกต่างกันไปตามคุณค่าทางโภชนาการ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. ทราบถึงพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ทราบถึงการตัดสินใจซื้ออาหารออร์แกนิกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ผู้ประกอบธุรกิจสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจอาหารออร์แกนิก เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเป็นแนวทางในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสินค้าและบริการอาหารเพื่อสุขภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองสารสนเทศภูมิศาสตร์. (2563). *จำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.
- กิตติภณ ลิ้มพรพรม. (2559). *สุขภาพเรา ทำอย่างไร ได้อย่างนั้น*. กรุงเทพฯ: เดอะ ซินนิธ อินเตอร์บั๊ก.
- ชนิดา นิยมสุข. (2560). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีนของผู้บริโภควัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ชูชัย พัทธ์เมืองแมน. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จร้านอาหารคลีนฟู้ดเดลิเวอรี่ ในเขตกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ธีรธร ธีรขวัญโรจน์. (2563). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เนตรชนก วิทยอุดม. (2558). *ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลอยไพลิน คำแก้ว. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รัฐนันท์ แยมเกษสุคนธ์. (2559). *แผนธุรกิจร้านขายอาหารออร์แกนิกแบบเคลื่อนที่ “สแน็กทรัค”*. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 9(2). 218-227.
- วรรณพร นางาม. (2561). *อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- วานิสำ บำรุงธรรม. (2560). *แผนธุรกิจร้านไอริชพาร์มโฮโครโปรนิคส์ผ่านช่องทางออนไลน์*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

- สมชาติ กิจยรรยง. (2562). *การตลาดไร้กรอบ เทคนิคเพื่อการรู้เท่าทันการตลาด*. กรุงเทพฯ: สมาร์ท โลฟ.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2561). *อาหารออร์แกนิก*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อาโออี คิโนะชิตะ (2559). *Detox water*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.
- Bloom, B.S. (1968). *Mastery learning. UCLA-CSEIP Evaluation Comment*. California: University of California at Los Angeles.
- Das, D. (2020). Optimization of dark fermentative hydrogen production from organic wastes using acidogenic mixed consortia. *Energy Conversion and Management*. 219(113047), 1-12.
- Mukute, M. (2018). Exploring the Potential of Developmental Work Research and Change Laboratory to Support Sustainability Transformations: A Case Study of Organic Agriculture in Zimbabwe. *M. MUKUTE ET AL*. 1-19.
- Handayani, S. (2019). *Supply chain management Performance of organic rice in pringsewu regency*. Politeknik Negeri Lampung Department Economics and Business. Indonesia: Bandar Lampung.
- Hoffman, D.L. & Novak, T.P. (2018). Consumer and Object Experience in the Internet of Things: An Assemblage Theory Approach. *Journal of Consumer Research*, 44(6), 1178-1204.
- Omni-Recipes (2020). *9 เทรนด์อาหารและเครื่องดื่ม ปี 2020 ที่ผู้ผลิตต้องปรับสูตรรับกระแสรักสุขภาพ*. สืบค้นจาก <http://omni-recipes.com/2020/01/03/trend-food-and-drink-2020>.
- Parichard, S. & Wen, C.H. (2012). Consumers' Perceptions and Attitudes of Organic Food Products in Northern Thailand. *International Food and Agribusiness Management Review*, 15(1), 87-102.
- Singh, A. (2018). Social media data analytics to improve supply chain management in food industries. *Transportation Research Part E*, 1-18.
- Tundys, B. (2021). Green Supply Chain Management Evaluation for Organic Products: Theoretical and Empirical Point of View. *Operations and supply chain management*, 14(7), 73-82.
- Yamane, T. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

บทความวิจัย

ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน

ภทริยา บุญแก้ว, ผศ.ดร.ชุตีระ ระบอบ และดร.พิษณุ วรรณกุล

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 10540

อีเมล: Prememy17@gmail.com โทร. 093-1560510

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่มีต่อปัจจัยด้านผู้ให้บริการ 2) ศึกษาความคาดหวังก่อนได้รับการบริการและความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังก่อนได้รับการบริการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังก่อนได้รับการบริการและความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ กลุ่มตัวอย่าง 382 ชุด เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติ แยกแยะความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ความแตกต่างรายคู่ และความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 20 – 39 ปี จำนวน 291 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีสิทธิการรักษาสวัสดิการบริษัท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 มีความถี่ในการใช้บริการ 3 ครั้งต่อปี โดยปัจจัยด้านผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$ และ $S.D. = 0.78$) ผู้รับบริการมีความคาดหวังก่อนได้รับการบริการ โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$ และ $S.D. = 0.77$) ผู้รับบริการมีความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการ โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$ และ $S.D. = 0.65$) เปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังก่อนได้รับการบริการตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ พบว่า การศึกษา รายได้ต่อเดือน สิทธิการรักษา มีความแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังก่อนได้รับการบริการและความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการของผู้รับบริการ ในด้านตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และด้านให้ความเชื่อมั่นในการบริการ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, แผนกต้อนรับส่วนหน้า, คุณภาพการให้บริการ

THE EXPECTATIONS OF SERVICE RECIPIENT TOWARDS SERVICE QUALITY IN HOSPITAL FRONT OFFICE DEPARTMENT

Pattariya Boonkhaew, Assist.Prof. Dr. Chutira Rabob, and Ph.D. Dr. Pisanu Vanakul
Master Of Management (Industrial Management) Huachiew Chalermprakiet University, 10540
E-mail: Prememy17@gmail.com Tel. 093-156-0510

Abstract

This research had the objectives 1) to analyze the quality of service in relation to service provider 2) Study expectations before receiving service and comments after receiving service on service quality 3) Compare differences in expectations. Before receiving the service, classified by personal factors of the client 4) Study the relationship between expectations before receiving the service and comments after receiving the service on the level of service quality. The sample group was 382 questionnaires. Statistical distribution of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test, double difference and the Pearson correlation

The results show that most of the clients of front desk service in private hospitals are women 20 - 39 years and 291 people. Staff with a bachelor's degree in the private sector, with an average monthly income of 20,001 - 30,000 bath and 135 people are eligible for company benefits. A percentage of 35.30 people were considered to use the service three times a year. The service provider factor included the highest level of ($\bar{x} = 4.23$ and S.D. = 0.78) including the highest level of service ($\bar{x} = 4.24$ and S.D. = 0.77) including a higher level of ($\bar{x} = 3.67$ and S.D. = 0.65) the purpose of this study is to compare the expected differences according to the customer's personal factors. The treatment of monthly income is different. The relationship between expected service and customer opinion Confidence in meeting customer needs and services is at a lower level.

Keywords: *Expectation, Front Office, Service Quality*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจโรงพยาบาลและสถานบริการพยาบาลมีแนวโน้มการจัดตั้งธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้น 10.81% เมื่อเทียบกับปี 2560 ในขณะที่มูลค่าทุนธุรกิจโรงพยาบาลและสถานบริการจดทะเบียนและการเพิ่มทุนของธุรกิจค่อนข้างแปรผันตามขนาดและศักยภาพของธุรกิจที่เข้ามาดำเนินกิจการในแต่ละปี โรงพยาบาลเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ประชาชนต้องการ ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานบริการสุขภาพทั่วประเทศจำนวน 38,512 แห่ง แบ่งเป็นหน่วยบริการสุขภาพของรัฐ 35% และหน่วยบริการสุขภาพของเอกชน 65% โดยพบว่าจำนวนผู้ป่วยที่ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนและสถานบริการเอกชนทั่วประเทศในปี 2559 สูงถึง 61.6 ล้านคน เพิ่มขึ้น จากปี 2554 ถึง 33% ซึ่งเป็นผู้ป่วยนอก 95% และผู้ป่วยใน 5% และแบ่งเป็นผู้ป่วยชาวไทยจำนวน 57.4 ล้านคน ชาวต่างชาติ จำนวน 4.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ถึง 33% และ 4%

ตามลำดับ สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายสุขภาพต่อค่าใช้จ่ายครัวเรือนทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2561 มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพฯ สูงถึง 388,954 ล้านบาท แต่มีอัตราการเติบโตลดลงจากปี 2560 จำนวน 1.18% และปริมาณผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาใช้บริการทางการแพทย์ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (ปี 2557 - 2560) ที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 มีมูลค่า 25,462 ล้านบาท เติบโตจากปี 2559 ถึง 45.63% (ธุรกิจโรงพยาบาลและสถานบริการพยาบาล กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

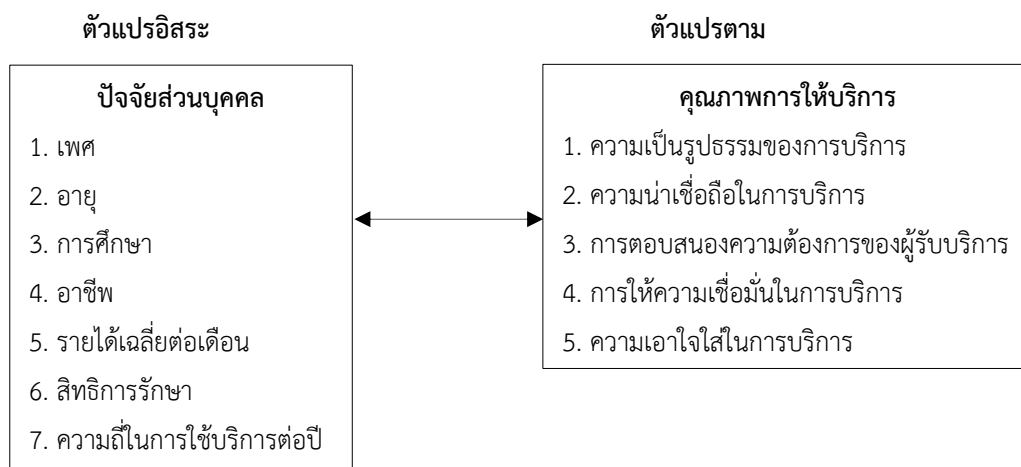
ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ทางด้านปัญหาทางสุขภาพที่ส่งผลกระทบในทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ปัญหาสุขภาพนั้นอาจเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนทุกแห่งทั่วโลกเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการใช้ชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ มีการวางแผนพัฒนาปัญหาสุขภาพของประชาชน โดยได้กำหนดนโยบายและแนวทางการวางแผนพัฒนาปัญหาสุขภาพที่ประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการได้รับ (รายงานประจำปี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ, 2562)

โรงพยาบาลเอกชนทุกแห่งมีความมุ่งหวังในการให้บริการสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางในการรักษาพยาบาล เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ก่อให้เกิดความพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีกครั้ง แผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชนเป็นสิ่งแรกที่ผู้รับบริการเข้ามาพบเจอ จึงต้องมีความสามารถและเหมาะสมกับการปฏิบัติในหน้าที่ของตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกท่านของแผนกต้อนรับส่วนหน้า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เพื่อให้การบริการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีวิธีการปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เป็นแนวทางเตรียมไว้สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อร้องเรียนของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการของโรงพยาบาลเอกชน เป็นสิ่งที่ลูกค้าไม่ได้รับตามความต้องการหรือความคาดหวังของผู้รับบริการ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความไม่พึงพอใจและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ สาเหตุมาจากพนักงานผู้ให้บริการ ได้แก่ พนักงานพูดจาไม่สุภาพ มองผู้รับบริการด้วยหางตา ไม่สนใจผู้รับบริการ ให้บริการล่าช้าไม่ได้รับบริการทันที เกิดความผิดพลาดขณะที่ให้บริการ ทำให้เสียเวลาในการแก้ไข การได้รับการสื่อสารจากพนักงานไม่ตรงกัน การบริการที่ไม่ยุติธรรม พนักงานปล่อยให้ผู้รับบริการรายอื่นแซงคิวผู้รับบริการที่กำลังรอรับบริการอยู่ โดยที่พนักงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเข้าคิวตามระเบียบของโรงพยาบาล พนักงานไม่มีความรู้เมื่อผู้รับบริการสอบถามต้องไปสอบถามจากเพื่อนทุกครั้ง ไม่สามารถให้คำตอบได้ด้วยตัวเอง สาเหตุจากการบริการ ได้แก่ การบริการไม่ดีและไม่มีคุณภาพ ขั้นตอนการบริการหลายขั้นตอนมากเกิดไป ทำให้เกิดความล่าช้าในการรอคอย สาเหตุมาจากตัวลูกค้า ได้แก่ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพนักงานให้บริการ ซึ่งทำให้การบริการไม่ดีในการรับรู้ของผู้รับบริการ มาจากนิสสัยส่วนตัวของผู้รับบริการที่ข้อร้องเรียน ในปัจจุบันโรงพยาบาลเอกชนแต่ละแห่ง ได้ทำการแข่งขันทางด้านคุณภาพการให้บริการเป็นอย่างสูง

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเรื่อง ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังของผู้รับบริการในแผนกต้อนรับส่วนหน้าว่ามีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการมากน้อยเพียงใด เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน เพื่อสามารถนำข้อมูลพื้นฐานมาประกอบการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนพัฒนาคุณภาพการให้บริการในโรงพยาบาลเอกชน ลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากคุณภาพการให้บริการที่อาจส่งผลต่อความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการบางท่าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีนำมาใช้ ได้แก่ ทฤษฎีคุณภาพการบริการ (SERVQUAL Theory) โดย Parasuraman, Zeithaml, and Berry (1990) และทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) โดย (Vroom, 1964)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีคุณภาพการบริการ หมายถึง ความพึงพอใจจากการได้รับความประทับใจ การประยุกต์ใช้ SERVQUAL Model ของ (Parasuraman, et al., 1990) โดยการใช้แบบจำลองเน้นส่วนสำคัญไปที่คาดหวังและการบริการที่ผู้รับบริการได้รับที่ก่อให้เกิดการรับรู้ของผู้รับบริการว่าเป็นการบริการที่มีคุณภาพไว้ 5 ด้าน เรียกว่า RATER ดังนี้

1.1 ความน่าเชื่อถือของการบริการ (Reliability) หมายถึง ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นว่าการให้บริการที่ได้รับมีความถูกต้องแม่นยำเหมาะสม มีความสม่ำเสมอทุกครั้งที่มาใช้บริการ

1.2 การให้ความมั่นใจ (Assurance) หมายถึง ผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจว่าได้รับการให้บริการที่มีความเอาใจใส่ มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญ ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในการใช้บริการ

1.3 ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) หมายถึง ผู้รับบริการได้มองเห็นและสัมผัสได้ถึงความพร้อมของการให้บริการที่สามารถรับรู้ได้โดยง่ายและชัดเจน

1.4 การเอาใจใส่ (Empathy) หมายถึง ผู้ให้บริการปฏิบัติหน้าที่การให้บริการอย่างมีความเข้าใจและเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันและไม่แบ่งแยกผู้รับบริการ

1.5 ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ (Responsiveness) หมายถึง ผู้ให้บริการปฏิบัติหน้าที่การให้บริการที่มีพร้อมและเต็มใจในการบริการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสะดวกและรวดเร็วและทันเวลาที่ผู้รับบริการสมควรได้รับ

2. ทฤษฎีความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังได้รับการพัฒนามาจากแรงบันดาลใจในการปรารถนาความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการพิจารณาตามความสามารถและความพยายามของบุคคลนั้นเพื่อให้ได้ผลตอบสนองความต้องการตามที่พึง

ปรารถนา ดังนั้น Victor Vroom จึงได้พัฒนาสร้างทฤษฎีความคาดหวัง เพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมการบรรลุจุดหมายของความคาดหวังตามความต้องการจากการจูงใจในผลลัพธ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ องค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

2.1 V = Valence ความพึงพอใจของมนุษย์ต่อผลลัพธ์ของการกระทำที่เป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของความพึงพอใจของมนุษย์ ที่คาดหวังว่าจะได้ผลลัพธ์นั้น ไม่ใช่เกิดจากการเห็นคุณค่าที่แท้จริงของผลลัพธ์นั้นเสมอไป ตัวอย่างเช่น มนุษย์เลือกทำงานที่ค่าจ้างสูงไม่ใช่เลือกเพราะงานนั้นมีคุณค่าตามอุดมคติ กล่าวคือ ความพยายามจากการทำงานนั้นผลลัพธ์หลายอย่างทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.2 I = Instrumentality เครื่องมือและวิธีการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ความเป็นไปได้ของรางวัลจากการกระทำหรือการให้รางวัลสำหรับการกระทำที่ได้มีการคาดหมายมาก่อน

2.3 E = Expectancy การคาดการณ์จากความเชื่อว่าผลลัพธ์เป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น พนักงานที่มีความสามารถ การฝึกอบรมพนักงาน การสนับสนุนพนักงาน ถ้ามนุษย์เชื่อมั่นว่าทำงานได้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้และยอมเกิดแรงจูงใจในการทำงานเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกทำให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. วิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการที่มีต่อปัจจัยด้านผู้ให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน
2. ศึกษาระดับความคาดหวังก่อนได้รับบริการและระดับความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังก่อนได้รับบริการโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังก่อนได้รับบริการและความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการที่มีต่อระดับคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

เรื่อง ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวนประชากรผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน กลุ่มโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง ประชากรผู้รับบริการเฉลี่ยต่อเดือนจำนวนทั้งหมด 74,000 คน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างของขนาดประชากรที่ต้องการศึกษาจากสูตรคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) แบ่งเกณฑ์จำนวนผู้เข้ารับบริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในแต่ละโรงพยาบาลเอกชน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน อำเภอบาง

พลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยขอความอนุเคราะห์ผู้ให้บริการในการตอบแบบสอบถาม รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 382 ชุด

3. ขอบเขตพื้นที่

กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ จำนวน 100 เตียงขึ้นไป พื้นที่ตั้งของโรงพยาบาลใกล้กับแหล่งชุมชนและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย นิคมอุตสาหกรรมบางพลี ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดในจังหวัด ตั้งอยู่ที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 แห่ง

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้บริการ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สิทธิการรักษา และความถี่ในการใช้บริการต่อปี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเลือกตอบรายการ
2. ส่วนที่ 2 ระดับคุณภาพการให้บริการที่มีต่อปัจจัยด้านผู้ให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้า ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเลือกตอบมาตราส่วนประเมินค่า และระดับการวัดแบบอันตรภาคชั้น
3. ส่วนที่ 3 ระดับความคาดหวังก่อนได้รับการบริการและระดับความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้า ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเลือกตอบมาตราส่วนประเมินค่า และระดับการวัดแบบอันตรภาคชั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ อธิบายถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สิทธิการรักษา และความถี่ในการใช้บริการต่อปี
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายถึงคุณภาพการให้บริการ ความคาดหวังก่อนได้รับการบริการ และความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการ
3. การทดสอบค่า t-test (Independent Sample) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
4. การทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One – Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Least Significant Difference (LSD)
5. การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) หาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังก่อนได้รับการบริการและความคิดเห็นภายหลังได้รับการบริการ

สรุปผลวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

1. ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 20 – 39 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีสิทธิการรักษาสวัสดิการบริษัท มีความถี่ในการใช้บริการ 3 ครั้งต่อปี

2. ผลการวิเคราะห์ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพการให้บริการที่มีต่อปัจจัยด้านผู้ให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ โดยให้ความสำคัญในด้านการบริการที่คาดว่าจะได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด ให้ความสำคัญในด้านการกระบวนกรให้บริการ อยู่ในระดับรองลงมา และให้ความสำคัญในด้านการบริการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวังก่อนได้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ โดยให้ความสำคัญในด้านความเอาใจใส่ในการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด ให้ความสำคัญในด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการ อยู่ในระดับรองลงมา และให้ความสำคัญในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้รับบริการให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ข้อ และระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ โดยให้ความสำคัญในด้านความเอาใจใส่ในการบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ให้ความสำคัญในด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการ อยู่ในระดับรองลงมา และให้ความสำคัญในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยสถิติการทดสอบค่า t-test (Independent Sample) กับการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One – Way ANOVA) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการใช้บริการต่อปี ไม่มีความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สิทธิการรักษา มีความแตกต่างกัน

6. ผลการวิเคราะห์การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) ของความสัมพันธ์ของความคาดหวังก่อนได้รับบริการ พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือในการบริการ และด้านความเอาใจใส่ในการบริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการของผู้รับบริการ ส่วนด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการของผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน

อภิปรายผล

1. ความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ประไพ คงเพชร (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการบริการสุขภาพของโรงพยาบาลผู้สูงอายุ บางขุนเทียน สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ไสร์จจระราช เถระพันธ์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการและการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการที่ส่งผลต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความภักดีของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาพบว่า ด้านความเชื่อถือได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ณิชภัค ดีแปลง (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคุณภาพการบริการของแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลบ้านแพ้วจังหวัดสมุทรสาคร จากการศึกษาพบว่า ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วิภาวี ชาดิษฐ์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อคุณภาพบริการแผนกจ่ายยาผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาพบว่า ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้มารับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน โดยศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ด้านความเอาใจใส่ในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ช่อดาว เมืองพรหม (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลธนบุรี จากการศึกษาพบว่า ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการ พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการใช้บริการต่อปี ไม่มีความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สิทธิการรักษา มีความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังก่อนได้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยสรารภา แคนดา (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครปฐม จากการศึกษาพบว่า ความคาดหวังต่อการให้บริการของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ พบว่า เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความถี่ในการใช้บริการโรงพยาบาลต่อปี ไม่มีความแตกต่างของความคาดหวังต่อการให้บริการของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครปฐม ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสิทธิการรักษา มีความแตกต่างของความคาดหวังต่อการให้บริการของแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าที่มีต่อความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการในโรงพยาบาลเอกชน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มาจากสาเหตุดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ต้อนรับไม่ค่อยคำนึงมารยาทในการให้บริการ ไม่ค่อยยิ้มแย้ม แจ่มใส และไม่มีอัธยาศัยดีในการช่วยเหลือผู้รับบริการ พนักงานต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชนถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้รับบริการประทับใจและกลับมาใช้บริการที่โรงพยาบาลเอกชนอีกครั้ง เพราะถือเป็นหน้าเป็นตาของโรงพยาบาลเอกชน ควรมีทัศนคติดี อัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมารยาทแสดงออกถึงความนับถือและให้เกียรติผู้รับบริการ ควรให้ความนับถือและให้บริการกับผู้รับบริการอย่างเสมอและเท่าเทียมกันไม่ควรเลือกให้บริการแก่ผู้รับบริการท่านใดท่านหนึ่งเท่านั้น

2) พนักงานต้อนรับส่วนหน้าต้องมีความสุภาพเรียบร้อย กริยามารยาทอ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ควรพูดคำหยาบหรือแสดงกริยาที่ไม่น่าพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ ควรรักษาภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการที่ดี พนักงานต้อนรับส่วนหน้า คือ ตัวแทนของโรงพยาบาลเอกชน ดังนั้น ควรแต่งกายให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของโรงพยาบาลเอกชนและการแต่งกายให้ดูดีอยู่เสมอตลอดเวลา

3) เจ้าหน้าที่ต้อนรับไม่ค่อยแสดงออกถึงความพร้อมและเต็มใจในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ โรงพยาบาลเอกชน ควรจัดการอบรมฝึกกระบวนการทำงานของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าให้มีความพร้อมและเต็มใจในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ คอยช่วยเหลือตอบคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการติดต่อรักษาพยาบาล

4) เจ้าหน้าที่ต้อนรับไม่ค่อยแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ท่านเมื่อผู้รับบริการเข้ามารักษาพยาบาลในโรงพยาบาล สิ่งแรกที่คุณรับบริการพบเจอเพื่อติดต่อสอบถามข้อมูลการรักษาพยาบาล พนักงานต้อนรับส่วนหน้าต้องสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว กล่าวทักทายผู้รับบริการเมื่อเข้ามาติดต่อรักษาพยาบาลอย่างสุภาพอ่อนโยนและเป็นมิตรอย่างเสมอ พนักงานต้อนรับส่วนหน้าต้องเดินเข้าไปทักทายให้บริการแก่ผู้รับบริการโดยทันที ไม่ควรให้ผู้รับบริการเข้ามาติดต่อก่อนแล้วจึงค่อยเข้าไปให้บริการ เพราะในบางครั้งผู้รับบริการไม่ทราบว่าต้องติดต่อสอบถามข้อมูลในส่วนใด

5) เจ้าหน้าที่ต้อนรับไม่ค่อยมีทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ควรมีการจัดประชุมเพื่อฝึกอบรมพนักงานต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอในทุกเดือน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อทราบถึงผลผลิตในการให้บริการแก่ผู้รับบริการและนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการให้บริการในแผนกต้อนรับส่วนหน้าให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความคาดหวังก่อนได้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดเห็นภายหลังได้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน ได้รับการให้บริการจริงในระดับที่น้อยกว่าความคาดหวังไว้ ดังนั้นควรศึกษาด้านการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน วางแผนกลยุทธ์และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายการรักษาพยาบาลของผู้รับบริการไปยังแผนกอื่นในโรงพยาบาลเอกชน

2) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคาดหวังก่อนรับบริการและความคิดเห็นภายหลังรับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชนอาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความละเอียดตรงประเด็นที่สำคัญและนำมาวิเคราะห์แก้ไข ปัญหาความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการจากแผนกต้อนรับส่วนหน้าในโรงพยาบาลเอกชน เพื่อให้มีประสิทธิภาพการทำงานของผู้ให้บริการมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). ธุรกิจโรงพยาบาลและสถานบริการพยาบาล. เข้าถึงได้จาก www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2562/T26/T26_201903.pdf
- ชื่อดาว เมืองพรหม. (2562). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลธนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณิศรัก ดีแปลง. (2558). การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคุณภาพการบริการของแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลบ้านแพ้วจังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประไพ คงเพชร. (2560). การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการบริการสุขภาพของโรงพยาบาลผู้สูงอายุบางขุนเทียน สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิโสรัจจะราช เถระพันธ์. (2561). คุณภาพการบริการและการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการที่ส่งผลต่อความไว้วางใจความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิภาวี ชาดิษฐ์. (2559). ความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อคุณภาพบริการแผนกจ่ายยาผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สรภา แคนดา. (2556). การรับรู้และความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการ. (2562). รายงานประจำปี. เข้าถึงได้จาก www.spko.moph.go.th/รายงานประจำปี.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: Minnisota University.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. & Berry, L.L. (1990). *Delivery quality service: balancing customer perceptions and expectations*. New York: A Division of Macmilan, Inc.
- Vroom, H.V. (1964). *Working and Motivation*. New York: John Wiley and Sons Inc.

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ชญาดา จวงสังข์ และดร.พรทิวา แสงเขียว

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม 10900

อีเมล: somchayoda@gmail.com โทร. 062-9639946

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2561 - 2563 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 บริษัท โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Description statistics) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระและใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อยอดขาย P/S ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี P/BV ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกระแสเงินสด P/C ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

คำสำคัญ: คุณภาพกำไร, อัตราส่วนทางการเงิน, ความสามารถในการทำกำไร

THE RELATIONSHIP BETWEEN PROFITABILITY AND EARNINGS QUALITY OF THE REAL ESTATE AND CONSTRUCTION SECTOR LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Chayada Juangsang and Dr.Porntiwa Saengkeaw

Master of Accountancy Program, Sripatum University

E-mail: somchayada@gmail.com Tel. 062-9639946

Abstract

This research study has a purpose delve into effort coordinate analysis Connecting the relationship between the target and the quality of the pro. Belly and Don't exactly check the target at a high level during the year 2018 - 2020 drilled 99 statistics with a heavy emphasis on testing, testing, coordinate testing, coordinate testing, coordinate testing, coordinate testing, Prasit Sahapheen, the highest, consistent, multi-analytic. (Multiple regression analysis) at 0.05 level of statistical significance.

The results showed that Profitability ratio affects the market price to sales P/S ratio of real estate and construction companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Profitability that affects Market Price to Book Value Ratio P/BV of Real Estate and Construction Companies Listed in the Stock Exchange of Thailand and profitability that affects Market price to cash flow P/C ratio of real estate and construction companies listed on the Stock Exchange of Thailand.

Keywords: Profit Quality, Financial Ratio, Profit Marketing Ability

คำขอบคุณ Acknowledgement : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทนำ (Introduction)

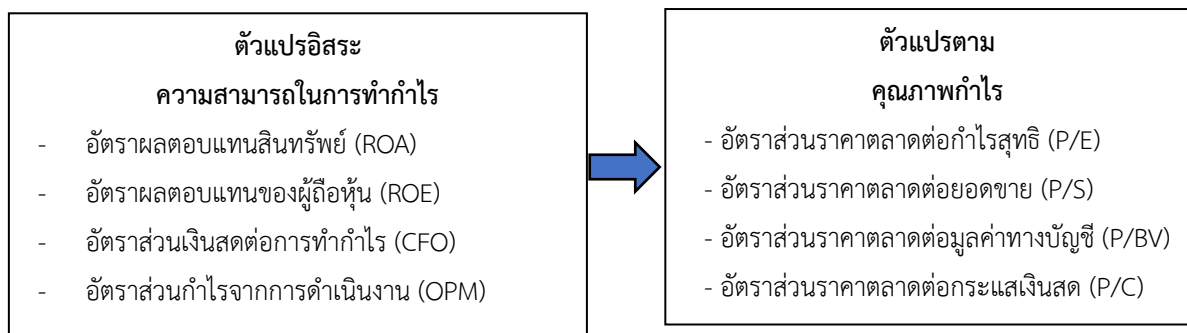
ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตัวบ่งชี้หรือสัญญาณทางเศรษฐกิจที่สำคัญ จะช่วยให้นักลงทุนวิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคตได้ และนำมาซึ่งโอกาสในการลงทุน ก่อนตัดสินใจลงทุน นักลงทุนอาจใช้วิธีรอดูข้อมูล รอคูสถานการณ์ก่อนว่าจะเกิดอะไรขึ้น แล้วค่อยตัดสินใจ (นารินทิพย์ ทองสายชล, 2563) ขณะที่อีกหลายคนอาจใช้วิธีมองภาพรวมทางเศรษฐกิจและคาดการณ์อนาคตว่าจะส่งผลอย่างไร จากนั้นจะวิเคราะห์เพื่อหาโอกาสในการลงทุนต่อไป ดังนั้นวิธีติดตามภาวะและประเมินแนวโน้มการลงทุนของภาคเอกชน การชะลอตัวของเศรษฐกิจส่งผลให้การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

คุณภาพกำไร หมายถึง กำไรที่กิจการรับรู้สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในอนาคต หรือหมายถึง กำไรขาดทุนที่เป็นตัวแทนที่ดีในการคาดการณ์ถึงผลประโยชน์ในอนาคต กำไรที่มีคุณภาพต้องไม่ผันผวนและไม่ยากต่อการคาดการณ์แนวโน้ม (สรพงษ์ ลิ้มปรีธารกุล, 2547) Stickney (1996) ได้กำหนดนิยามของคุณภาพกำไร หมายถึง ความสามารถของกำไรในการสะท้อนกระแสเงินสดที่อยู่เบื้องหลังการเกิดกำไร ตัวเลขกำไร ที่อาศัยการประมาณที่ซับซ้อน กว่าจะได้มาซึ่งตัวเลขกระแสเงินสดในอนาคตจะถือว่ากำไรนั้นมีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้ The Financial Accounting Standards Board (FASB) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพกำไรไว้ใน FASB'S Discussion Memorandum on Materiality ไว้ว่า กำไรที่แท้จริง(Real

Earnings) หรือกำไรที่มีคุณภาพสูงควรเป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสด ที่เพียงพอต่อการที่จะทำการเปลี่ยนสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ เป็นกำไรที่ได้มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักลงทุนใช้ในการวิเคราะห์หลักทรัพย์เพื่อตัดสินใจลงทุน ถือเป็นแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณที่สำคัญ เช่น อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมอัตรากำไรสุทธิ อัตรากำไรขั้นต้น เป็นต้น (นุชจรี พิเชฐกุล, 2558)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์อย่างไรกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจของนักลงทุนที่มีความสนใจลงทุนในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับ อัตราส่วนราคาตลาดต่อยอดขาย (P/S Ratio) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับ อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV Ratio) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกระแสเงินสด (P/C Ratio) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อยอดขาย (P/S) ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV) ของบริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 4 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ อัตราส่วนราคาตลาดต่อกระแสเงินสด (P/C) ของบริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ นี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีดังนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตัวแปรคือคุณภาพกำไร ซึ่งวัดจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) อัตราส่วนราคาตลาดต่อยอดขาย (P/S Ratio) อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV Ratio) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อกระแสเงินสด (P/C Ratio) ซึ่งได้จากการศึกษาหลักฐานการมีอยู่จริงที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และตัวแปรอิสระคือความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวัดจากอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) และ อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อรายได้ (OIM)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่จดทะเบียนช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2563 จำนวน 297 บริษัท เพื่อให้ผลการศึกษาในครั้งนี้ช่วยยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและคุณภาพกำไรบริษัทในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาผ่านตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเมื่อผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น (ซึ่งไม่รวมถึงบริษัทที่ไม่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลหรือบริษัทที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในระหว่างปี โดยกลุ่มตัวอย่างจะจำกัดเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่ดำเนินกิจการติดต่อกันระหว่างปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2563 รวมทั้งสิ้น 99 บริษัท

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ตอบวัตถุประสงค์ดังนี้ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไร ของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2561 - 2563

ตัวแปร	จำนวนข้อมูล (N)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน (SD)
ROA	297	-142.00	24.69	4.02	10.99
ROE	297	-706.71	108.02	1.92	47.77
CFO	297	-10656.02	2102.97	4.11	846.13
OPM	297	-384.35	80.30	-2.40	28.11
P/E Ratio	297	-0.00	463.88	16.97	40.92
P/B Ratio	297	-2.82	163.76	3.46	16.19
P/S Ratio	297	0.00	22.95	1.24	1.64
P/C Ratio	297	-31.85	123.86	1.82	12.50

จากตารางแสดงให้เห็นถึงสถิติเชิงพรรณนาตัวแปรต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.02 ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -142.00 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 24.69 มีการกระจายตัวโดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ร้อยละ 10.99

อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 1.92 ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -706.71 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 108.02 มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 47.77

อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.11 ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -10656.02 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 2102.97 มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 846.13

อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ -2.40 ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -384.35 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 80.30 มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 28.11

อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.97 เท่า ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 0.00 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 463.88 เท่า มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 40.92 เท่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation Coefficient Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ

	ROA	ROE	CFO	OPM
ROA	1.000	0.138*	0.023	0.035
ROE		1.000	0.002	-0.014
CFO			1.000	-0.038
OPM				1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

จากตารางการทดสอบการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) ของตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.4 ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนอัตราส่วนกำไรการดำเนินงาน (OPM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ -4.84 ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -384.35 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 80.30 มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 43.38

อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (P/E Ratio) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.43 เท่า ค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -0.00 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 81.96 เท่า มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.84 เท่า

อัตราส่วนราคาตลาดต่อยอดขาย (P/S Ratio) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เท่า ค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.14 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 132.86 เท่า มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.63 เท่าสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) โดยผลการวิเคราะห์เป็นดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร ในด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) มีระดับความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.138 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนในการดำเนินงาน (OPM) ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร ในด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) และด้านอัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร ในด้านอัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) มีระดับความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.038 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร (CFO) และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) ที่อยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันสูง นั่นคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง -0.038 และ 0.138 ซึ่งน้อยกว่า 0.80 ซึ่งไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น จึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสมการถดถอยได้

อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (P/BV Ratio) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.35 เท่าค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 22.95 เท่า มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 เท่า

อัตราส่วนราคาตลาดต่อกระแสเงินสด (P/C Ratio) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เท่า ค่าต่ำสุดเท่ากับ -10.17 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 123.86 เท่า มีการกระจายตัวโดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.39 เท่า

สมมติฐานที่ 1 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ ด้านราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงมล วงศ์สายดา (2557) และMilosevic (2017) ที่พบว่าผลตอบแทนหลักทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น และผลการวิจัยของอันธิกา ถาวรกิตติวิชัย (2554) พบว่า อัตราส่วนราคา

ต่อกำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เนื่องด้วยอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร และอัตราส่วนจากการดำเนินงาน เป็นอัตราส่วนในหมวดที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ทำให้นักลงทุนนิยมนำอัตราส่วนในหมวดดังกล่าวนี้มาประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในหลักทรัพย์ แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนในสินทรัพย์ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าที่ดินซึ่งมีราคาสูงขึ้นทุกปี จึงอาจทำให้อัตราส่วนนี้มีมูลค่าต่ำ จึงอาจไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อกำไรสุทธิสำหรับอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง

สมมติฐานที่ 2 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลด้านราคาตลาดต่อยอดขาย ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรในด้านอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) และ คุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อยอดขาย (P/S Ratio) มีระดับความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.001 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิชาล คำสิงห์(2560) พบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของอันธิกา ถาวรภักดิ์วิชัย (2554) ที่พบว่า คุณภาพกำไรด้านอัตราส่วนราคาต่อยอดขายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สินี ภาควัฒน (2558) พบว่า อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ให้เห็นว่าอัตราความสามารถในการทำกำไร OPM มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาหุ้นของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนอัตราความสามารถในการทำกำไร ROA , ROE , และ NPM ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาหุ้นของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา ของคุณิสา เจเนวมาแฉ (2560)

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ ด้านราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความสามารถในการทำกำไร ในด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) เพียงอัตราส่วนเดียวที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพกำไร ด้านราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิชาล คำสิงห์ (2560) พบว่า อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา ศรีสุริยาภรณ์ (2558) พบว่า อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ และงานวิจัยของสินี ภาควัฒน (2558) ที่พบว่า อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากอัตราส่วนผลตอบแทนสินทรัพย์เป็นอัตราส่วนที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์รวมทั้งกิจการมีอยู่กว่าก่อให้เกิดผลตอบแทนในรูปของกำไรให้กับธุรกิจได้เพียงใด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นเป็นอัตราส่วนที่สำคัญเพราะเป็นการสะท้อนถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจากผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งผู้ถือหุ้นนั้นถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่มีความสำคัญต่อกิจการเพราะการระดมทุนที่กิจการได้รับนั้นส่วนหนึ่งมาจากนักลงทุนที่สนใจลงทุนในกิจการซึ่งความสามารถในการทำกำไรของกิจการส่งผลถึงความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนผู้ถือหุ้น สำหรับในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างนั้น อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นนั้นสามารถนำมาวัดคุณภาพกำไรได้ดีเพราะ การระดมทุนส่วนใหญ่มาจากนักลงทุน ด้วยสัดส่วนนี้จะทำให้ทราบว่าเงินลงทุนที่ลงไปได้ผลตอบแทนกลับมามีอย่างไร สร้างผลตอบแทนได้มากน้อยหรือไม่อย่างไร

สมมติฐานที่ 4 ความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่อ ด้านราคาตลาดต่อกระแสเงินสด ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อกระแสเงินสดอย่างมีนัยสำคัญ แต่พบว่า อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ อัตรา

ผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินสดต่อการทำกำไร ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อกระแสเงินสด ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของอันธิกา อารวาทิตติวิชัย (2554) ที่พบว่า คุณภาพกำไร ด้วยอัตราส่วนราคาต่อกระแสเงินสดไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ อัตราส่วนจากความสามารถในการทำกำไร นั้นใช้วัดความสามารถของบริษัท เมื่อมีการทำกำไรสูงย่อมมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ในอัตราที่สูง และมีผลทำให้มูลค่าของหุ้นสูงไปด้วยอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างนั้นโอกาสในการทำกำไรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะเศรษฐกิจของประเทศและนโยบายของธนาคารในการปล่อยสินเชื่อ ด้วยเหตุนี้จึงไม่เหมาะสมที่จะนำกำไรจากการดำเนินงานมาพยากรณ์ราคาหุ้น

จากผลการวิจัยข้างต้นจะพบว่า ความสามารถในการทำกำไรซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือคุณภาพกำไร ที่มีความสามารถในการพยากรณ์ตัวแปรตามได้ในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง คือ ความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อยอดขาย ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์เชิงลบ ความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรด้านราคาตลาดต่อกระแสเงินสด ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์เชิงบวก

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution)

1. ประโยชน์ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการ ทำกำไร อัตราส่วนทางการเงินจะช่วยสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร โดยวิธีสัมพันธ์และการใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อวิเคราะห์คุณภาพกำไร ในประเด็นที่ว่าตัวแปรทางการเงินเหล่านี้สะท้อนถึงความสามารถในการ ทำกำไร ซึ่งจะส่งผลมายัง “มูลค่า (value)” ของกิจการโดยตรง
2. ประโยชน์ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรด้วยอัตราส่วนทางการเงิน
3. ประโยชน์ต่อนักลงทุน นักวิเคราะห์และผู้ใช้งบการเงินทั่วไปคือนักลงทุนหรือผู้สนใจในการลงทุนในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประกอบในการตัดสินใจลงทุน
4. ประโยชน์ต่อภาคธุรกิจ คือ บริษัทในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ต่อไป
5. ประโยชน์ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยเฉพาะหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางกำกับดูแลบริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

เอกสารอ้างอิง (References)

- รัชนิพร แสนสุรินทร์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการจ่ายเงินปันผลและอัตราการเติบโตของกำไรในขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาลินี แสงสร้อย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. ค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ดวงกมล วงศ์สายตา. (2557). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ หมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธิตี เกียรติพินิจ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ. ปีที่3 (ฉบับที่2). น. 220-234
- นันทนา ศรีสุริยาภรณ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาตลาดของหลักทรัพย์ของกลุ่มธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิธิภูมิ เตชะสาสวัตต์. (2559). ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญนาถ เกิดสินธุ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาตลาดของหลักทรัพย์กลุ่มพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ชัยนุบดีน จินตรา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาหุ้นของบริษัทหมวดพลังงานและสาธารณูปโภคที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ศุภิสรา เจเนวมาแจ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาหุ้นของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สรียา อัมมาสัย. (2553). การศึกษาความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในอุตสาหกรรมการแพทย์. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ดารานาถ พรหมอินทร์. (2560). ความสัมพันธ์ของผลดำเนินงานและคุณภาพกำไรต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ปทุมวดี พรอิสสระเสรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีกับหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานในประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยะรัตน์ โพธิ์อ้อย และสุปรียา คงแสงชู. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตลาด กับมูลค่าตามบัญชี กำไรต่อหุ้นและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มSET100. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. น. 536
- ภูธเนศ เจียบประเสริฐ. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระบัณฑิต มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีสุตา นามรักษา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์. วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สินี ภาคย์อุพาร. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาสูงสุดของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. คั่นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการเงิน). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศราวุธ สร้อยทอง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างผลดำเนินงานกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (การคั่นคว้าอิสระ) บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561.
- Bangkokbiznews. (2562). หุ้นพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647915>.
- Bangkokinsight. (2563). 8 หุ้นอสังหาฯ 'ถูกยิ่งกว่าถูก' ราคาต่ำกว่ามูลค่า. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2563, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/336184>.
- Krungsri.com. (2562). ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563.

บทความวิจัย

คุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ

วราพรรณ นิตติการ, ผศ.ดร.ชุตีระ ระบอบ, และดร.พิษณุ วรรณกุล

นักศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 10540

อีเมล: k.voraparn@hotmail.com โทร. 083-1163434

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ 2) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่ง 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือ ประชากร ได้แก่ ผู้ที่ใช้บริการขนส่งโดยสารท่าเรือคลองแสนแสบ ผู้ศึกษาวิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 371 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ t-test, One-way ANOVA และความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ซึ่งมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการขนส่งผู้โดยสารเรือคลองแสนแสบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$) และค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงส่งต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการเดินทางระยะเวลาความเร็วความสะดวกสบายความปลอดภัยและด้านอัตราค่าบริการ

คำสำคัญ: คุณภาพในการบริการ, การตัดสินใจ, คลองแสนแสบ

THE RELATIONSHIP BETWEEN SERVICE QUALITY AND THE DECISION TO SELECT WATER PASSENGER TRANSPORTATION IN KHOLONG SAEN SAEP CANAL

Voraparn Nitikarn, Asst. Prof. Chutira Rabob, Ph.D. and Dr. Pisanu Vanakul

Master of Management Program of Program in Industrial, Huachiew Chalermprakiet University, 10540

E-mail: k.voraparn@hotmail.com Tel. 083-1163434

Abstract

The objectives of this research study 1) to study the quality of passenger transport service by the Saen Saeb canal 2) to compare the level of satisfaction of users 3) Analyze the relationship of service quality and the decision to choose the passenger boat service. The population is a person who uses the transport services of the canal Saen Saeb pier the researcher collected a complete questionnaire from 371 people and analyze data by t-test, One-way ANOVA and the relationship was analyzed by Pearson's correlation coefficient at the statistical significance level of 0.05 to test the relationship of the variables to be studied.

The results of the study showed that most of the samples were female age between 21-30 years and graduated with a bachelor's degree, are employees or private companies have monthly income 10,001-20,000 baht, which was satisfied with the overall quality of passenger transport of the Saen Saeb canal boat at a high level. The relationship between quality, service quality and the decision to use the Saen Saeb canal passenger transport found that Overall, users decide to use the Khlong Saen Saep canal at a high level ($X = 3.49$) and Sig. (2-tailed) = 0.000 it influenced in all 6 areas the ability to travel, time, speed, comfort, safety and service rates.

Keywords: *Service Quality, Decision making, Khlong Saen Saeb Canal*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม

บทนำ (Introduction)

การคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นการขนส่งที่ใช้กันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งการขนส่งในแม่น้ำลำคลองและทางทะเล เนื่องจากมีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำแต่เนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางบกได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น ทำให้ปริมาณการขนส่งทางน้ำลดลงบ้าง อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนใช้การขนส่งทางน้ำเพื่อการสัญจรและขนส่งสินค้าอยู่เนื่องจากปัญหาการจราจรทางบกแออัด คับคั่ง รัฐบาลจึงมีนโยบายในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงเพียงพอ (กรมเจ้าท่า, 2561)

บทบาทสำคัญอย่างยิ่งของการขนส่งทางน้ำได้แก่การติดต่อระหว่างชุมชน โดยศูนย์กลางชุมชนหลายแห่งอยู่ใกล้แม่น้ำ เช่น แหล่งงาน บริเวณชิดลม ประตูน้ำ อโศก ขาญอิสระ แหล่งร้านค้า เช่น โป้เป้ ทองหล่อ เดอะมอลล์ แหล่งราชการ เช่น ขอยศูนย์วิจัย มหาดไทย ประชาชนที่เข้ามาติดต่อธุรกรรมงาน บริเวณศูนย์กลางเมืองมักประสบกับปัญหาการจราจรติดขัดและที่พักรถของประชาชนมัก กระจายอยู่ตามชานเมือง เช่น เขตราชเทวี ประตูน้ำ เขตบางกะปิ และเขตมีนบุรี เป็นต้น ต่อมาการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การ

คมนาคมทางน้ำมีความสะดวกรวดเร็วขึ้นทำให้ประชาชนนิยมเดินทางด้วยระบบขนส่งทางน้ำ ดังนั้นการขนส่งมวลชนทางน้ำจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยประหยัดเวลาและระยะทางให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ชานเมือง อีกทั้งการคมนาคมขนส่งในอดีตมีการใช้เส้นทางน้ำอยู่ค่อนข้างมาก

ปัจจุบันปัญหาการจราจรทางบกของในกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่ได้รับผลมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของชุมชนในเมือง รวมถึงการขยายตัวที่ชานเมืองอย่างกระจัดกระจายในขณะที่พื้นที่ถนนของกรุงเทพมหานครมีประมาณ 140 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 9 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วควรมีพื้นที่ถนนในเมือง ประมาณร้อยละ 20-25 ของพื้นที่เมือง ประกอบกับระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพต่ำ ทำให้ผู้เดินทางจำเป็นต้องใช้รถส่วนตัวจำนวนมาก โดยมีการจดทะเบียนรถยนต์เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครถึง 4.16 ล้านคัน (กรมการขนส่งทางบก, 2563) จึงทำให้ปัญหาจราจรเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพทางกายภาพของเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและปัญหาสุขภาพของประชาชน แม้ว่าการขนส่งทางบกจะเป็นระบบหลักของการขนส่งในกรุงเทพมหานครแต่จากสภาพ การจราจร ที่ติดขัด ทำให้การขนส่งทางน้ำกลับมาได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น ทั้งจากประชาชนบางกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐเพราะการขนส่งทางน้ำช่วยให้การเดินทางถึงที่หมายปลายทางได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่มีปัญหาเรื่องการจราจรติดขัดเป็นทางเลือกในการเดินทางรูปแบบหนึ่งซึ่งมีส่วนช่วยบรรเทาความแออัดคับคั่งของการจราจรทางบกแต่การขนส่งทางน้ำได้มีส่วนของผู้ใช้บริการเท่านั้นเมื่อเทียบกับการเดินทางรูปแบบอื่นจากสภาพทางกายภาพของแม่น้ำ ลำคลอง ยังสามารถปรับปรุงพัฒนาการขนส่งและการสัญจรทางน้ำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นให้เป็นระบบการขนส่งระบบหนึ่งซึ่งสามารถประสานกับระบบการขนส่งอื่นๆในกรุงเทพมหานครได้อย่างดี ทำให้กลุ่มผู้ใช้บริการเดิมได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นและยังสามารถเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการให้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระการเดินทางโดยการขนส่งทางบกได้ในการเดินทางส่วนใหญ่ ประสบปัญหาการร้องเรียนจากประชาชนในเรื่องการให้บริการ ทำให้กรุงเทพมหานครจึงต้องหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ

โครงการพัฒนารูปแบบการคมนาคมทางน้ำของกรุงเทพมหานครเป็นนโยบายในการฟื้นฟู การคมนาคมทางน้ำเพื่อให้เกิดการพัฒนาการขนส่งทางน้ำ โดยให้การสนับสนุนการประกอบกิจการเดินเรือโดยสารประจำทางในคลองที่อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ได้มีการเริ่มให้บริการเดินเรือขนส่งมวลชนในคลองแสนแสบขึ้นในปี พ.ศ.2533 เพื่อเป็นทางเลือกในการเดินทางอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งจะมีข้อได้เปรียบในเรื่องความรวดเร็วในการเดินทางโดยเรือในคลองจะไม่มีปัญหาการจราจรติดขัดอีกทั้งคลองแสนแสบเป็นคลองสายสำคัญสายหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเส้นทางเดินเรือผ่านทั้งพื้นที่เขตชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอกฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็จะมีลักษณะ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลากหลาย ได้แก่ ย่านพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ สถานศึกษา ที่พักอาศัย จึงทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งได้หันมาเลือกเดินทางโดยอาศัยรูปแบบการคมนาคมประเภทนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจรทางบกที่ติดขัดสภาพการจราจรทางบกที่ติดขัดอย่างมาก อาทิ ถนนเพชรบุรี ถนนรามคำแหง เป็นต้น จึงมีเส้นทางเดินเรือโดยสารคลองแสนแสบขึ้นเป็นเส้นทางแรก (กรมเจ้าท่า, 2563) เนื่องจากเป็นคลองที่ตัดผ่านแหล่งชุมชน ท้องเที่ยว และถนนสำคัญหลายสาย เส้นทางเดินเรือขนส่งมวลชนในคลองแสนแสบมีระยะทางประมาณ 17.24 มีท่าเรือทั้งหมด 28 ท่า มีจำนวนเรือ 72 ลำ เรือโดยสารให้บริการทุกวัน 5:30 - 20:30 น. เป็นเรือประเภทเครื่องยนต์กลางลำตัวเรือมีความ ยาวประมาณ 15-27 เมตร ใช้เวลาเดินทางจากท่าวัดศรีบุญเรือง (ท่าต้น

ทาง) ถึงท่าผ่านฟ้า (ท่าปลายทาง) โดยประมาณ 1 ชั่วโมง มีอัตราค่าโดยสารเริ่มต้น 9-19 บาท ตามระยะทาง (ข้อมูลปี พ.ศ. 2563) มีผู้ใช้บริการในวันราชการเฉลี่ย 25,935 คนต่อวัน (กรมเจ้าท่า, 2563) ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือในคลองที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการจัดการและการปรับปรุงการบริการให้ดียิ่งขึ้นแต่ข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือเส้นนี้ยังมีอยู่อย่างจำกัด

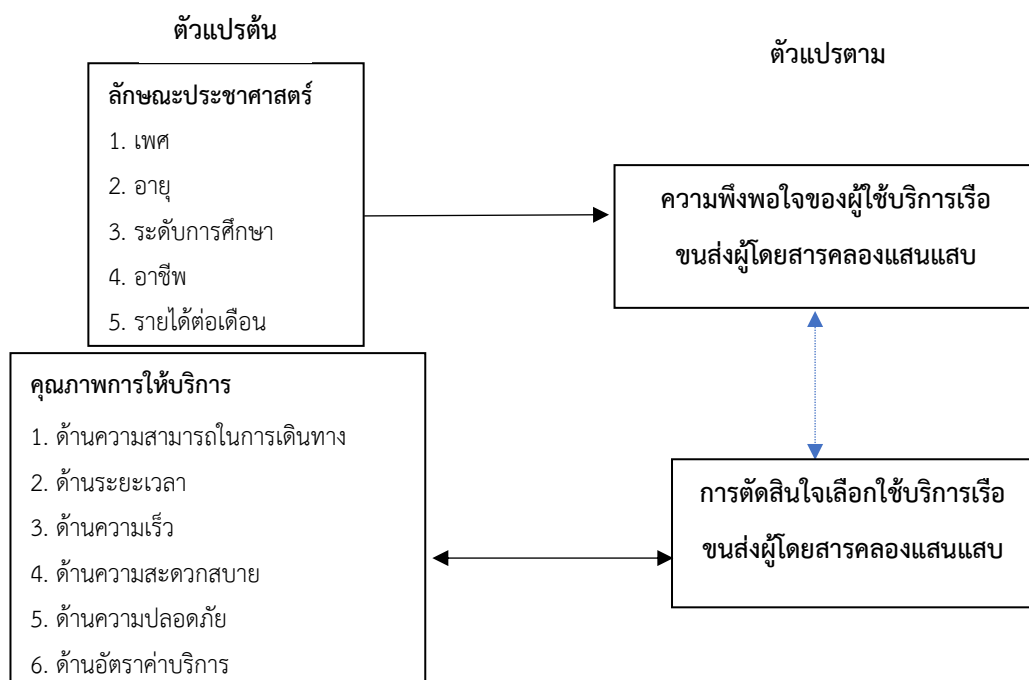
ลักษณะของการขนส่งที่มีประสิทธิภาพคุณภาพของการขนส่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกยุคปัจจุบันลักษณะของการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ 1. ความปลอดภัยการขนส่งเป็นการเคลื่อนที่ของคนส่งมีชีวิตสิ่งของจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งดังนั้นการขนส่งจึงต้องดำเนินการด้วยความปลอดภัยเพื่อป้องกันการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ชีวิตและทรัพย์สินที่ทำการขนส่ง 2. ความรวดเร็วตรงต่อเวลาการดำเนินธุรกิจทุกประเภทมีการแข่งขันกันในทุกด้าน 3. ด้านระยะเวลาการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจึงต้องมีความรวดเร็วเพื่อให้ทันคู่แข่งและสินค้าบางอย่างมีข้อ จำกัด ในเรื่องของเวลาเช่นผลไม้ดอกไม้สิ่งมีชีวิตถ้าขนส่งช้าจะทำให้สินค้าเกิดการเน่าเสียหรือเสียชีวิตได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจ 4. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจสิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องการคือผลตอบแทนในรูปของผลประโยชน์หรือกำไรซึ่งจะได้จากราคาขายหักด้วยต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายตลาดในปัจจุบันเป็นตลาดของผู้บริโภคเนื่องจากมีผู้ผลิตเป็นจำนวนมากทั้งนี้ราคาขายของสินค้าประเภทเดียวกันจะมีราคาขายที่ใกล้เคียงกันดังนั้นธุรกิจใดสามารถประหยัดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายได้มากกว่าคู่แข่งจะทำให้ได้กำไรมากกว่าคู่แข่งการขนส่งเป็นต้นทุนประเภทหนึ่งของการประกอบธุรกิจดังนั้นผู้ประกอบการจะต้องเลือกแบบการขนส่งที่เหมาะสมและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ 5. ความสะดวกสบายในการได้รับบริการ 6. ความสะดวกในการเข้าถึงเช่นพื้นที่เข้าถึงบริการได้สะดวก (สอาด สุขเสดาะ, 2553) นอกจากนี้ยังสืบเนื่องถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจจากลักษณะของสถานที่ให้บริการที่ดีทำเลที่ตั้งเดินทางสะดวกไม่แออัดในการเดินทาง สะอาดมีระเบียบเรียบร้อยมีป้ายกำกับชัดเจนสถานที่จอดรถสะดวกด้านความสะดวกที่ได้รับลูกค้าจะรู้สึกประทับใจเมื่อมีพนักงานที่คอยให้ความสะดวกกับลูกค้าอย่างเพียงพออุปกรณ์ใหม่และทันสมัยการให้คำแนะนำและชี้แจงต่อผู้ใช้บริการควรจะมีการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้รับบริการไม่เข้าใจในบริการด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการความทันสมัยต่อข้อมูล

การให้บริการจากผู้ให้บริการขนส่งโดยสารเรือคลองแสนแสบจึงทำการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาระบบคุณภาพการให้บริการเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในอนาคต การปรับปรุงคุณภาพการบริการเรือโดยสารในคลองแสนแสบเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประกอบการพิจารณาในการพัฒนาและปรับปรุงท่าเทียบเรือให้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการพัฒนาการบริการโดยให้ความสำคัญกับลูกค้าคือผลกำไรของธุรกิจ การลงทุนเพื่อพัฒนาการบริการ จนเกิดการบริการที่มีคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพการบริการจะช่วยผลักดันบริษัทให้ สามารถบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ จากความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการบริการเรือโดยสารในคลองแสนแสบเพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของผู้โดยสารที่จะใช้บริการในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการบริการให้มีศักยภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากคุณภาพการบริการ เมื่อระบบการเดินทางและขนส่งมีความสะดวกขึ้น ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาทางสังคมยิ่งขึ้น อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาของผู้โดยสารเพื่อเสนอแนะทางการจัดการและการปรับปรุงการให้บริการเรือขนส่งมวลชนในคลองแสนแสบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหา ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ โดยศึกษาคุณภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ เปรียบเทียบ ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งผู้โดยสารเรือคลองแสนแสบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการ ตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบต่อไป

กรอบแนวคิด

การศึกษาคุณภาพของการให้บริการขนส่งเรือโดยสารคลองแสนแสบที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการ ใน ส่วนของปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ 6 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการเดินทาง ด้านระยะเวลา ด้านความเร็ว ด้าน ความสะดวกสบาย ด้านความปลอดภัย ด้านอัตราค่าบริการ จากทฤษฎีของ Vuchic (1981)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. ศึกษาคุณภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ
2. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขนส่งผู้โดยสารเรือคลองแสนแสบ
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการเรือโดยสารแตกต่างกันที่มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการเรือโดยสารคลองแสนแสบแตกต่างกัน

2. การตัดสินใจในการเลือกใช้บริการเรือโดยสารคลองแสนแสบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการเรือโดยสารคลองแสนแสบ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้โดยเลือกประชาชนในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดอื่นๆที่ใช้บริการเรือโดยสารคลองแสนแสบ โดยประชากรที่อยู่ในขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้โดยสารที่ใช้บริการท่าเรือคลองแสนแสบ 51,850 คนต่อวัน (กรมเจ้าท่า, 2563) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้ใช้บริการเรือขนส่งโดยสารคลองแสนแสบที่มีจำนวนการใช้บริการเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด 3 อันดับแรก

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยเลือกสุ่มตัวอย่างจากท่าเรือทั้งหมด 28 ท่า จะทำการสุ่มเฉพาะท่าเทียบเรือที่มีจำนวนผู้ใช้บริการเรือโดยสารในคลองแสนแสบ มากที่สุด 3 อันดับแรก วิเคราะห์จากข้อมูลในตารางที่ 2 ดังนี้ จากตารางพบว่าจำนวนผู้ใช้บริการมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่าเรือประตูน้ำ จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวัน 6,077 คน ท่าเดอมอลล์บางกะปิ จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวัน 5,457 คน และ ท่าอโศก จำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวัน 4,215 คน ตามลำดับ รวมประชากรทั้งหมด 5,250 เข้าสู่สูตรของ Taro Yamane (1967) รวมจำนวนทั้งสิ้น 371 คน โดยเก็บข้อมูลในวันราชการ เนื่องจากมีผู้ใช้บริการมากกว่าวันหยุดราชการ ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95 % ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ ไม่เกิน 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้นประกอบด้วยคำถามที่มีหลาย คำตอบให้เลือก (Multiple Choice Questions) คำถามที่แสดงถึงระดับความสำคัญ (Scale Questions) โดยมีลักษณะแบบ Rating Scale โดยตั้งคำถามให้เลือก 5 ระดับความสำคัญ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

1. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามโดยเริ่มจากการทบทวนวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรที่จะต้องนำมาสร้างแบบสอบถามมีเรื่องใดบ้าง ซึ่งในที่นี้ตัวแปรที่จะนำมาสร้างคำถามมีความในการศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณภาพการให้บริการและตัวแปรตามคือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ ความพึงพอใจต่อบริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ จากนั้นจึงนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา เพื่อสร้างเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม

2. องค์ประกอบของแบบสอบถาม

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structure-undisguised Questionnaire) ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล และได้แบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ อายุ อาชีพระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่

1. ความสามารถในการเดินทาง
2. ด้านระยะเวลา
3. ด้านความเร็ว
4. ด้านความสะดวกสบาย
5. ด้านความปลอดภัย
6. ด้านอัตราค่าบริการ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการของผู้ใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการบริการโดยเป็นคำถามปลายเปิด (Open End Question)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการท่าเรือคลองแสนแสบโดยการอธิบายค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตาราง

การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและนำข้อมูลที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลทางสถิติดังต่อไปนี้ ผู้ใช้บริการโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันหรือเรียกว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบโดยจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบจำนวน 371 คนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 21-30 ปีจบการศึกษาระดับปริญญาตรีประกอบอาชีพพนักงานหรือลูกจ้าง บริษัท เอกชนและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบ จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการพบว่าโดยภาพรวมความพึงพอใจของลูกค้าในการให้บริการอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกคือการให้บริการข้อมูลด้านการเดินทางมีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาคือ ราคาค่าบริการ (ค่าโดยสาร) การดูแลความปลอดภัยบริเวณท่าเรือและภายในเรือปริมาณเรือโดยสารที่ให้บริการการบริการของบุคลากรในการให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากตามลำดับและจำนวนที่นั่งบริเวณท่าเรือและในเรือระยะเวลาการเดินทาง ระบบความปลอดภัย เช่น ระบบเตือนภัยหรือป้ายการจราจรสถานที่ให้บริการ เช่น ความสะอาด ความสะดวกสบาย เครื่องมือในการให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ อันดับสุดท้ายคือการเข้าถึงท่าเรือมีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบพบว่า ความสัมพันธ์คุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งผู้โดยสารทางเรือคลองแสนแสบในด้านต่างๆทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการเดินทางด้านระยะเวลาด้านความเร็วด้านความสะดวกสบายด้านความปลอดภัยด้านอัตราค่าบริการพบว่าคุณภาพการบริการทั้ง 6 ด้านแสดงว่าคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบ

อภิปรายผล

คุณภาพของการให้บริการด้านความสามารถในการเดินทางพบว่าผลการวิจัยพบว่า การเลือกเดินทางโดยเรือจะเดินทางถึงที่หมายได้เร็วกว่าการเดินทางในรูปแบบอื่น สอดคล้องกับวีระพล แจ่มสวัสดิ์ (2554) เหตุผลหลักที่ทำให้ผู้โดยสารตัดสินใจเลือกเดินทางโดยเรือเนื่องจากทำให้ถึงปลายทางเร็วกว่าการเดินทางโดยพาหนะอื่นเหตุผลรองลงมา ได้แก่ ท่าเรืออยู่ใกล้จุดปลายทางท่าเรืออยู่ใกล้จุดต้นทางและสามารถเชื่อมต่อพาหนะทางบกได้โดยสะดวกตามลำดับ

คุณภาพของการให้บริการด้านระยะเวลามีความพึงพอใจอยู่ระดับพบว่ายอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสอาด สุขเสตะ (2553) ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมแล้วความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเรือข้ามฟากท่าฉลอม-มหาชัยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ใช้บริการเรือข้ามฟากท่าฉลอม-มหาชัยมีความพึงพอใจในด้านความรวดเร็ว ตรงต่อเวลา เป็นต้น

คุณภาพของการให้บริการด้านความเร็วพบว่า เหตุผลหลักที่ทำให้ผู้โดยสารตัดสินใจเลือกเดินทางโดยเรือเนื่องจากทำให้ถึงปลายทางเร็วกว่าการเดินทางโดยพาหนะอื่น เหตุผลรองลงมา ได้แก่ ท่าเรืออยู่ใกล้จุดปลายทาง ท่าเรืออยู่ใกล้จุดต้นทางและสามารถเชื่อมต่อพาหนะทางบกได้โดยสะดวกตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยนเรศรักษ์ เพชรไพศาล (2562) วัตถุประสงค์และเหตุจูงใจที่ใช้บริการเนื่องจากใกล้กับจุดหมายที่ต้องการไปถึงที่หมายเร็ว

คุณภาพของการให้บริการด้านความสะดวกสบายพบว่า ยอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Cheemarkurthy & Garne (2019) ความสะดวกสบาย เช่น ความสะอาดของเรือด้านสิ่งแวดล้อมและด้านทัศนียภาพมีความสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารโดยรวมมากกว่าด้านการบริการ ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าปัจจัยด้านความสะดวกสบายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้โดยสาร และนอกจากนี้ยังช่วยในการพยากรณ์ในเรื่องของการขนส่งเท่านั้น แต่ยังมีผลถึงการออกแบบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่เพื่อรองรับผู้โดยสาร

คุณภาพของการให้บริการด้านความปลอดภัยพบว่า ยอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสอาด สุขเสตะ (2553) ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปาน

กลางอันเนื่องมาจากผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการยังไม่สามารถจัดเตรียมอุปกรณ์ช่วยชีวิตให้การเดินทางเรือให้มีอุปกรณ์หรือสภาพการใช้งานให้อยู่ในลักษณะที่เพียงพอต่อความต้องการหรือสร้างความรู้สึกลดภัยแก่ผู้ให้บริการได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพล แจ่มสวัสดิ์และคณะ (2554) ศึกษาการให้บริการเรือโดยสารระหว่างท่าเรือศรีราชาและเกาะสีชังผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจต่อสภาพของเรือโดยสารและเครื่องยนต์ที่ให้บริการมีระดับความพึงพอใจต่อสภาพของเรือความสามารถชำนาญของพนักงานประจำเรือความเหมาะสมในการเดินเรือในระดับปานกลางและความปลอดภัยในระดับมาก

คุณภาพของการให้บริการด้านอัตราค่าบริการพบว่า ยอมรับสมมติการศึกษที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hasan & Karmaker (2019) ผลวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในด้านค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2547) มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอัตราค่าบริการอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารคลองแสนแสบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง กล่าวคือคุณภาพในการให้บริการทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการเดินทางด้านระยะเวลา ด้านความเร็ว ด้านความสะดวกสบาย ด้านความปลอดภัย ด้านอัตราค่าบริการ ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการบริการทั้ง 6 ด้านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการทางเรือโดยสารคลองแสนแสบเป็นไปตามงานวิจัยของ Felleson & Friman (2008) ศึกษาการรับรู้ความพึงพอใจในการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะและเป็นไปตามทฤษฎีของวชิที่ได้กล่าวว่าการขนส่งผู้โดยสารในเขตเมืองที่มีประสิทธิภาพต้องตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารทั้ง 6 ด้านประกอบด้วยความสามารถในการเดินทาง ความตรงต่อเวลา ความเร็วหรือระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และค่าใช้จ่ายในการให้บริการขนส่งผู้โดยสาร

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. เป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสาร
2. ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้โดยสารมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมเจ้าท่า. (2561). แผนยุทธศาสตร์กรมเจ้าท่า 2561: ข้อมูลการสำรวจความหนาแน่นผู้โดยสารเรือแสนแสบ 2563. สืบค้น 3 ตุลาคม 2563, จาก https://www.md.go.th/stat/images/pdf_report_stat/4report_dense SaenSaep2563
- กรมเจ้าท่า. (2563). ตารางแสดงอัตราค่าโดยสารกักระยะทางการเดินเรือ กรุงเทพฯ สืบค้น 8 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.mot.go.th/about.html>
- กรมเจ้าท่า. (2563). ตารางแสดงจำนวนผู้ให้บริการเรือโดยสารในคลองแสนแสบ จำแนกตามท่าเรือ กรุงเทพฯ : 2563. สืบค้น 8 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.md.go.th/stat/index.php/transport-information/item/426>

กรมเจ้าท่า. (2562). *แผนที่ตั้งท่าจอดรับ-ส่ง ผู้โดยสารในคลองแสนแสบ*

สืบค้น 8 ตุลาคม 2563, จาก <https://md.go.th/md/index.php/2014-01-19-05-02-28/2014-01-19-05-20-44/-1-1/-2557-11/2084--2558-26/file>

กรมการขนส่งทางบก. (2563). *รถป้ายแดงที่จดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2563 ประเภทรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล* รย.3. สืบค้น 14 มกราคม 2563, จาก https://www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2806

นเรศรัถย์ เพชรไพศาล. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการเรือโดยสารคลองแสนแสบ*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพรัตน์ ศรีสวัสดิ์. (2547). *ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการเรือโดยสารคลองแสนแสบ*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีระพล แจ่มสวัสดิ์. (2556). *การศึกษาการให้บริการเรือโดยสารระหว่างเรือศรีราชาและเกาะสีชัง เพื่อพัฒนาการให้บริการ*. ชลบุรี : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.

วรารุณี วัจนะรัตน์. (2543). *รูปแบบการเดินทางของผู้โดยสารทางเรือขนส่งมวลชนในคลองแสนแสบ*. วิทยานิพนธ์.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สอาด สุขเสดาะ และคณะ. (2553). *พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเรือข้ามฟากท่าฉลอม-มหาชัย*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Felleson, M., & Friman, M. (2008). Perceived Satisfaction with Public Transport Service in Nine European Cities. *Journal of the Transportation Research Forum*, 47(3), 93-104.

Cheemarkurthy, H. & Garne, K. (2019). Water transit passenger perceptions and planning factors: A Swedish perspective. *Travel Behaviour and Society*, 16, 23-30.

Hasan, M. & Karmaker, K. (2019). assessment of passenger satisfaction with public bus transport services: a case study of lucknow city (india). *Journal of Science and Management Studies*.

Vuchic, V. R. (1981). *Urban public transportation: Systems and technology*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.

บทความวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ณัฏฐาพัชร สะอาดเอี่ยม, รศ.ดร.สถิตย์ นิยมญาติ, และรศ.ดร.กมลพร กัลยาณมิตร

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 10170

อีเมล: Natthaphat.s@umt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อค้นพบองค์ความรู้ใหม่รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3.สมาชิกชมรมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 22 คน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบครอบครัว ยังมีบทบาทหลักในการดูแลผู้สูงอายุ ทุกพื้นที่มีการจัดบริการสุขภาวะ สำหรับผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพและสังคม แต่ความครอบคลุมของบริการและความเข้มข้นต่างกัน บริบทของ ชุมชน ศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน รวมถึงการเข้าถึงแหล่งทุนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ขณะเดียวกัน นโยบายการกระจายอำนาจและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเอื้อต่อการดำเนินงานของชุมชนในการพัฒนาบริการ สุขภาวะผู้สูงอายุ มีการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีภาวะพึ่งพิงค่อนข้างครอบคลุมแต่ยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพบริการ ส่วนบริการด้านสังคมยังมีลักษณะแบบสังคมสงเคราะห์เป็นหลัก ขาดความเชื่อมโยงและ ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงนั้น บริการที่เป็นรูปธรรมทั้งด้านสุขภาพและสังคม ยังมีจำกัดมาก จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาให้มีบริการสำหรับกลุ่มนี้ ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยด้วยการให้ความรู้เศรษฐกิจในผู้สูงอายุด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบที่พัฒนาขึ้นและเป็นประโยชน์โดยรวมกับสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นต่อไป

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสุขภาวะ, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบล

MODEL OF HEALTH ENHANCEMENT FOR THE ELDERLY OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

Natthaphat Saaraem, Assoc.Prof. Dr. Satit Niyomyat and Assoc.Prof. Dr.Kamorporn Kulayanimit

The Degree of Doctor of Public Administration, Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University

Email: Natthaphat.s@umt.ac.th

Abstract

The research subject is A model for enhancing the health of the elderly of the Subdistrict Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, which has the following objectives: 1) To study the model of health promotion of the elderly of the Sub-District Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 2) To study the effect of using the model to enhance the health of the elderly of the Sub-District Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This research uses the In-Depth Interview technique to discover new knowledge and patterns of enhancing the well-being of the elderly of the Sub-District Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province and the target group: 1) Executives of Sub-District Administrative Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 2) Heads of Social Welfare Division of Sub-District Administrative Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 3. Members of the Elderly Club of the Subdistrict Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 22 people.

The results showed that A model for enhancing the health of the elderly of the Subdistrict Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This model is consisting of physical health, psychological well-being, social relations, economic security, environment, the need for government assistance, and appropriate approaches to the development of models to enhance the well-being of those Elderly of Subdistrict Administrative Organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province Being a family model, and there is also a significant role in caring for the elderly in all areas.

Keywords: *Health Enhancement, Elderly, Sub-district Administrative Organization*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บทนำ (Introduction)

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างมาก ทั้งทางด้านประเพณีวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยีทางด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุข ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอัตราการตายลดลง และมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น องค์การสหประชาชาติรายงานว่า ในปีพ.ศ. 2559 ผู้สูงอายุทั่วโลกมีประมาณ 737 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,963 ล้านคน หรือร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2593 สอดคล้องกับจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย ที่ปัจจุบันมีมากกว่า 7 ล้านคนหรือกว่า

ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ โดยคาดว่าในปีพ.ศ. 2593 จะเพิ่มเป็น 19 ล้านคน หรือร้อยละ 26 ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากประเทศไทยจะมีประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้วยังพบว่าทั้งจำนวนและสัดส่วนของประชากรที่เป็นผู้สูงอายุวัยปลาย หรืออายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันจากการคาดประมาณประชากรพบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 13 ของประชากรสูงอายุทั้งหมดในปี พ.ศ. 2553 เป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุในปี พ.ศ. 2573 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในวัยปลายนี้ น่าจะสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมทั้งการที่อายุที่ยืนยาวขึ้นกลับตามมาด้วยการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังยาวนานขึ้น และโอกาสที่จะอยู่ในภาวะพึ่งพาอันเนื่องมาจากการทุพพลภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่เลี่ยงได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลายการเตรียมความพร้อมของระบบเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ จะทำให้เราเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และทันกาล

เศรษฐกิจผู้สูงวัยเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยจากการที่ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งทำให้ประเทศเผชิญปัญหาการขาดทรัพยากรบุคคลในวัยแรงงาน การจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก การดูแลสุขภาพในผู้สูงอายุ การขาดสินค้าอุปโภคบริโภคและการบริการสำหรับผู้สูงอายุ รัฐจึงจำเป็นต้องปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม โดยสนับสนุนนโยบายการเพิ่มกำลังแรงงานผู้สูงอายุ ส่งเสริมการออมของประชากร เพื่อสร้างความมั่นคงในช่วงบั้นปลายของชีวิต ส่งเสริมให้ประชากรที่เข้าสู่ผู้สูงอายุมีสุขภาวะดีทั้งกายและใจ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่สามารถรองรับความต้องการและตอบสนองกับการใช้งานของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมภาคการผลิตและการบริการ ทั้งนี้ เพื่อสร้างตลาดใหม่ที่เน้นผู้บริโภคเป็นผู้สูงอายุ ทั้งในประเทศประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกจากการสำรวจความต้องการผู้สูงอายุของประเทศไทย พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสำคัญใน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ด้านสังคม ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว เครือญาติ เพื่อน 2) สุขภาวะ 3) เงินและรายได้ 4) สิ่งแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัย ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง สามารถแบ่งกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1. กลุ่ม “ติดสังคม” หรือเรียก กลุ่มสุขภาวะดี (Active aging) ผู้สูงอายุกลุ่ม “ติดสังคม” เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ และดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ซึ่งกลุ่มนี้มีจำนวนร้อยละ 79.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมด 2. กลุ่ม “ติดบ้าน” เป็นผู้สูงอายุที่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง แต่มีปัญหาในการเคลื่อนที่เมื่อต้องออกไปนอกบ้าน จึงไม่สะดวกที่จะออกนอกบ้าน และ 3. กลุ่ม “ติดเตียง” เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุ “ติดบ้าน” และ “ติดเตียง” ได้รับบริการสุขภาพและการดูแลที่มีคุณภาพ โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือช่วย กลุ่มนี้มีจำนวนร้อยละ 20.4 ของผู้สูงอายุทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2561)

สำหรับอนาคตประเทศไทยจะเป็นชาติ “แก่ก่อนรวย” หากหลุดไม่พ้นกับดักรายได้ปานกลาง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ว่าไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ในปี 2025 และในอีก 30 ปี ประเทศไทยจะมีคนสูงอายุนับถึงร้อยละ 36 หากไม่สามารถหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางได้ทัน ประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศอันดับต้นในเอเชียที่ “แก่ก่อนรวย” และ “แก่โดยไม่มีสวัสดิการเพียงพอ” ที่ผ่านมามีประเทศไทยเน้นพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโดยมิได้พัฒนาเทคโนโลยี มุ่งเน้นการส่งออกไปยังตลาดระหว่างประเทศโดยใช้กลยุทธ์การอุดหนุนให้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเพื่อให้ได้เปรียบทางการแข่งขัน และได้มีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ การพัฒนาจึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและเกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อมในอนาคต ประเทศไทยจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปรับไปสู่ยุทธศาสตร์พัฒนาใหม่ ที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มบนรากฐานนวัตกรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และรักษาสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น การนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมทางการผลิต การบริโภคการจำหน่ายแจกที่คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีฐานมาจากศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพของ

ชุมชน จะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับเศรษฐกิจชุมชนยังมีความหมายครอบคลุมหลักการและแนวคิด และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนดังมีนัยของความยั่งยืน 6 ประการ ดังนี้ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ เริ่มจากสิ่งที่มีอยู่ไม่เป็นหนี้หรือเป็นหนี้้น้อย ๆ ลดความต้องการวัตถุเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการผลิต โดยการศึกษา เรียนรู้ แบ่งปันความรู้ เทคนิคและทรัพยากรด้วยตนเองและภายนอก ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความขยันหมั่นเพียร ดำรงชีวิตอย่างมีอิสระและศักดิ์ศรี มีความสมดุลทั้งภายในครอบครัวและการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเกื้อกูลกัน 2) การดูแลรักษาสุขภาพตนเองได้ รู้จักการกินอยู่หลับนอน การพึ่งตนเองทางสุขภาพ ศึกษาหาความรู้ สาเหตุอาการทางสุขภาพ 3) การรวมกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาและทางเลือกจนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลากหลายกลุ่ม เปิดเวทีสำรวจปัญหาและทางเลือกที่แก้ไขได้จริงร่วมกัน 4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน ด้วยจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาฟื้นฟูอนุรักษ์และพัฒนา โดยมีหลักคิดคนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ 5) การดำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและชุมชน โดยไม่ละเลยและให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่นที่มีองค์ความรู้ในการดำรงความเป็นชุมชนอย่างยั่งยืน และ 6) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชุมชน เน้นกระบวนการผลิต การแปรรูป ลดการใช้สารเคมี การนำเข้าเครื่องจักรกล พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และส่งเสริมเทคโนโลยีพื้นบ้าน (สัมพันธ์ เตชะอริก, 2561) โดยเศรษฐกิจชุมชนถือเป็นแนวคิดและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และคนในท้องถิ่นชุมชนนับตั้งแต่ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2540 ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งต่อมาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ก็ได้วางแนวทางการพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10-12 ต่อเนื่องมาก็เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งในส่วนของรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจชุมชนนั้นถือว่ามีความหลากหลายโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดยคำนึงถึงทรัพยากร ศักยภาพ และทุนในชุมชนที่มีอยู่เป็นสำคัญ อันก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการบริโภค โดยครอบคลุมเศรษฐกิจในหลายด้าน ได้แก่ การเกษตร ลานค้าชุมชน ร้านค้าชุมชน และการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐยังได้มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน โดยการจัดทำโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณท์เพื่อให้ชุมชนได้มีการจัดทำผลิตภัณท์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ในส่วนของกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนนั้น ในส่วนของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำกฎหมายจำนวนหลายฉบับเพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจชุมชน โดยมีกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 เป็นต้น โดยเริ่มจากรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศมีบทบัญญัติรองรับในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและจัดระบบเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนอกจากนั้นในเรื่องการปฏิรูปประเทศที่จะต้องดำเนินการต่อไปก็ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ประเทศชาติและประชาชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย และในส่วนพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ก็เป็นกฎหมายที่ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการคุ้มครองและรักษาประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูป และการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรโดยมีทั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาเกษตรกรจังหวัดเพื่อวางแผน

เกษตรกรรมและรักษาสภาพประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบอันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต (อรรณพ เกสร, 2561)

การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการดำเนินการเพื่อนำไปสู่จุดหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดการโดยวิธีที่ดีที่สุดให้เกิดประสิทธิผล ได้แก่ 1. รูปแบบการบริหารจัดการปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. การบริหารงานบุคคล 3. การบริหารงานคลัง 4. รูปแบบการวางแผนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5. การประเมินและการดำเนินงานความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการที่ผู้นำกระตุ้น ชี้นำ หรือผลักดัน ให้ผู้ตามมีความกระตือรือร้น เต็มใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้อิทธิพลในการจูงใจ นอกจากนี้ผู้นำยังมีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ในองค์กรและพนักงาน ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Modeling) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Working Culture) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) การกระตุ้นใช้ปัญญา (Stimulation of Intelligence) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (Individual) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และการมีอุดมการณ์ (Ideology) โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำนาจของจังหวัด มาตรา 52/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7 พ.ศ. 2550 ได้ปรับอำนาจหน้าที่ของจังหวัดใหม่ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ โดยกำหนดให้จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดังนี้คือ 1) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 2) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม 3) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง 4) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็วและมีคุณภาพ 5) จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด นอกจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว มาตรา 53/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7 พ.ศ. 2550 ยังกำหนดให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัดโดยในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด รวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การกำหนด จำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนต้องให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและเมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 16 อำเภอ และมีองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 120 องค์การ สำหรับสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการศึกษาสังคมคือ การมองสังคมในแง่เป็นกระบวนการทางสังคม (Process) กว่าที่จะมีพัฒนาการทางสังคมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะต้องมีต้นกำเนิดหรือที่มา ที่ทำให้สังคม ชนชั้นหรือสถาบันต่าง ๆ เป็นอย่างที่เราประจักษ์ ในการอธิบายสังคมจะต้องรู้พัฒนาการของสังคมนั้นๆ การศึกษาอย่างเป็นกระบวนการจึงมีความสำคัญอย่างมากเพราะจะทำให้เข้าใจความเป็นมาและสามารถคาดการณ์และออกแบบความเป็นไปในอนาคตได้ระดับหนึ่ง การศึกษาลักษณะเช่นนี้นอกจากจะทำให้สามารถคาดการณ์อนาคตได้แล้วยังทำ

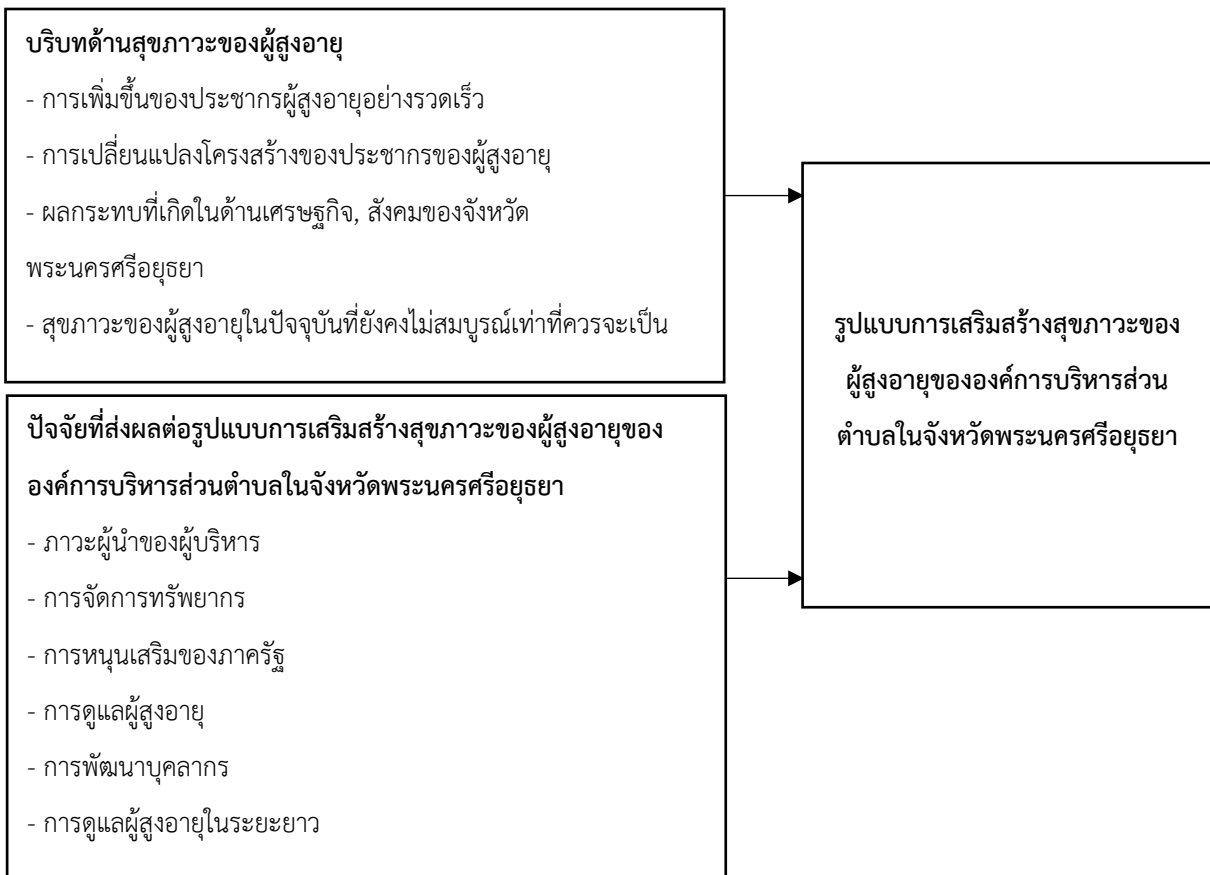
ให้การศึกษาสังคมไม่เป็นแบบอนุรักษ์จนเกินไป ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเชื่อว่าการศึกษาดังกล่าวน่าจะเป็นรูปแบบการดูแลสังคมผู้สูงอายุที่ดีและยั่งยืนที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกรอบแนวคิดงานวิจัยดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีวิจัย (Research Methodology)

รูปแบบของการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิง

ลึก (In-Depth Interview) เพื่อค้นพบองค์ความรู้ใหม่รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย สองข้อได้แก่

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา (Study sites)

พื้นที่ที่ใช้สำหรับทำการวิจัยครั้งนี้ใช้พื้นที่ในการวิจัย คือองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการที่ต้องตามขั้นตอนของการวิจัย ทั้งนี้สังคมผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มกำลังจะเป็นปัญหาที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีวิธีรับมือกับปัญหาของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากอดีต, ปัจจุบันและในอนาคตต่อไปอย่างไร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มองทั้งมุมลึกและมุมกว้างรวมถึงบริบทของในแต่ละพื้นที่ในการลงเก็บข้อมูลแต่ละครั้งและในแต่ละที่การทำงานจะแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่นการนัดสัมภาษณ์ผู้บริหารรวมถึงขั้นตอนงานก็จะมีแตกต่างกันออกไป เราได้ทำการศึกษาข้อมูลในพื้นที่บางส่วนก่อนลงสัมภาษณ์พบว่าเวลาว่างทั้งในส่วนของผู้บริหารท้องถิ่นก็จะพบกับความล่าช้าเสมอและการลงพื้นที่ในแต่ละอบต.จะมีระยะทางที่ห่างไกลกันมาก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key information)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม และผู้สูงอายุ จากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 22 องค์การ และใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการคัดเลือกตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตรงตามวัตถุประสงค์และปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและเพื่อเข้าถึงข้อมูลแบบเจาะลึกถึงแหล่งข้อมูลสำคัญจึงเลือกวิธีการนี้โดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 120 องค์การ จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเป็นวิธีการสุ่มที่สมาชิกทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกสุ่มอย่างเท่าเทียมกันและเป็นอิสระจากกันโดยทำการคัดเลือกขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการคัดเลือกจากรายได้ที่จัดเก็บเองของ อบต.รวมกับรายได้ที่ได้จัดสรรของอบต. ประจำปีงบประมาณ 2563 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในด้านการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1.ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบายกับสุขภาวะของผู้สูงอายุของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2.ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายด้านสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปปฏิบัติได้แก่ หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3.ผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายด้านสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือในการวิจัย

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีโครงสร้างของการสัมภาษณ์จำนวน 8 ประเด็นได้แก่ 1) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย เป็นอย่างไร2) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจิตใจเป็นอย่างไร 3) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอย่างไร 4) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร 5) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร 6) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นอย่างไร 7) แนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร 8) ข้อเสนอแนะต่อการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว ด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยทุกประเด็นมีความเที่ยงตรง

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) หรือการสังเกตโดยตรงเป็นการสังเกต โดยบทบาทของผู้วิจัยจะทำการสังเกตกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้น และพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่อาจจะมีอิทธิพล หรือรบกวนต่อสถานการณ์ หรือคนในชุมชน นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมเพื่อตอบปัญหาวิจัย โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าจากแหล่งบุคคลในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก เมื่อผู้วิจัยเสร็จสิ้นจากภาคสนามขั้นต้น ในการดำเนินการสัมภาษณ์ หรือออกจากพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลดิบทุกชนิดทุกครั้ง และทุกรูปแบบโดยดัดแปลงจากผู้ให้ข้อมูล (Participant)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการจัดพิมพ์บทสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลหลักลงไฟล์เอกสาร และจัดพิมพ์บันทึกภาคสนาม (Field note) ลงไฟล์เอกสาร ทำการตรวจสอบความถูกต้องของบทสัมภาษณ์และบันทึกภาคสนาม เมื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์และบันทึกภาคสนามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจัดลำดับข้อมูลตามเนื้อหาที่กำหนดและกำหนดหัวข้อ (Theme) เพื่อตอบปัญหาวิจัย โดยทำการสรุปเชิงนิรนัย (Induction)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้บริหารในแต่ละท้องถิ่นที่ทำการเก็บข้อมูล หลังจากได้รับอนุมัติแล้วผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักดังกล่าว โดยใช้ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 15 – 20 นาที หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อคำถามผู้วิจัยจะทำการอธิบายแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้สัมภาษณ์เสร็จแล้วผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วน ของการตอบแบบสอบถาม และนำมาประมวลผลเพื่อทำการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นระบบบริการปฐมภูมิเป็นหัวใจสำคัญของการจัดบริการ สุขภาพในชุมชน เป็นแกนหลักสำคัญในการให้บริการที่เป็น ทางการและสนับสนุนระบบการดูแลที่ไม่เป็นทางการ บุคลากร มีทักษะด้านชุมชนค่อนข้างดี แต่ศักยภาพด้านการรักษาพยาบาล เฉพาะสาขาส่งเสริมสุขภาพยังมีจำกัด การส่งต่อบริการระหว่างสถานี อนามัยและโรงพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็นภายใต้เครือข่าย บริการปฐมภูมิ

ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ปัจจุบัน สถานื่อนามัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เวชภัณฑ์ วิชาการ และบุคลากรจากโรงพยาบาลแม่ข่าย นอกจากนั้น อปท. บางแห่ง มีการจัดรถรับส่ง ผู้ป่วยกรณีฉุกเฉินและผู้ป่วยหนักระหว่างสถานื่อนามัยและโรงพยาบาล การเชื่อมต่อกันของบริการสุขภาพจึงมีระบบรองรับ

ความครอบคลุมและเชื่อมต่อบริการที่ยังค่อนข้างมี ปัญหา คือ การรักษาผู้ป่วยเรื้อรังที่มีภาวะทุพพลภาพไม่สามารถมารับบริการที่สถานพยาบาลได้ เทศบาลนครฯ มีบริการรักษา พยาบาลที่บ้าน (Home Health Care) มีทีมแพทย์และพยาบาล ออกไปให้บริการ แต่จำกัดเฉพาะรายที่โรงพยาบาลให้ผู้ป่วยกลับบ้านและมีใบส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ไปให้การรักษายาบาลต่อที่บ้าน แต่บริการที่ขาดคือบริการกายภาพบำบัด

บริการด้านสังคมที่ อปท. จัดส่วนใหญ่ยังมีลักษณะ แบบสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมเฉพาะเรื่อง และไม่มีที่ได้จัดบริการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเอง ไม่ได้และไม่มีคนดูแล เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการทั้งบริการสุขภาพและสังคมที่ครอบคลุมและเชื่อมโยง แต่การดำเนินงาน ในพื้นที่จังหวัด ยังพบปัญหาการขาดความเชื่อมโยงบริการระหว่างด้านสุขภาพและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ขาดองค์กรในการสนับสนุนและเชื่อมโยงการดำเนินงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และไม่มีหน่วยงานให้ คำปรึกษาที่ชัดเจนเมื่อพบปัญหาในการทำงานสรุปการสัมภาษณ์จำนวน 8 ประเด็นได้แก่

1) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย เป็นอย่างไร การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และการจัดกิจกรรมผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น ทำให้ผู้สูงอายุ โดยการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำ และได้รับคำแนะนำในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง โดยการออกกำลังกายเป็นประจำ และเลือกวิธีการออกกำลังกายให้เหมาะสม ทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายให้ครบ 5 หมู่ ซึ่งต้องเพียงพอในแต่ละวัน การพักผ่อนอย่างเพียงพอ

2) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจิตใจเป็นอย่างไร การดูแลผู้สูงอายุนั้น ผู้ทำงานต้องมีความตั้งใจ และ จริงใจที่จะเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีความห่วงใยเอาใจใส่ คอยช่วยเหลืออยู่เสมอ มีความเมตตา กรุณา เข้าใจธรรมชาติของผู้สูงอายุว่าต้องการอะไร พูดในสิ่งที่ผู้ฟังสบายใจ ทำตนให้เป็นที่น่าพอใจได้ และดูแลให้ความปลอดภัย ชื่อสัตย์ และเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความสบายใจ เกิดความไว้วางใจ เกิดความเชื่อใจ ว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลช่วยเหลือ ไม่ถูกปล่อยให้เผชิญกับปัญหาเพียงลำพัง อีกทั้งกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับผู้สูงอายุรายอื่น จะทำให้เกิดความยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริงจากการทำกิจกรรม และการพบปะสังสรรค์ ทำให้สามารถลดภาวะความซึมเศร้า ความตึงเครียด จากการอยู่เพียงลำพังของผู้สูงอายุลงได้ ทำให้สุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้น โดยวัดได้จาก ความแจ่มใส ร่าเริง รอยยิ้มและการแสดงออกด้านความคิดเห็น

3) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอย่างไร การจัดกิจกรรม ร่วมกันของผู้สูงอายุ ทำให้เกิดเครือข่ายที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน จากเดิมที่มีวิถีแบบอยู่คนเดียว ได้มีเวลาว่างมาทำกิจกรรมได้พบปะพูดคุยกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มสมาชิกเสมอ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์ต่างๆ มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของตนเอง

4) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร

5) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร ในการลงพื้นที่ของ ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแนะนำสุขภาวะแวดล้อมในผู้สูงอายุนั้น ต้องจัดให้มีความสะดวกที่ถูกต้องสุขอนามัย ไม่มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ พื้นห้องต้องไม่มันและลื่นเพราะผู้สูงอายุอาจเกิดการลื่น

ล้ม ควรง่ายต่อการทำความสะอาด ภายในห้องพักควรมีอากาศที่ถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดเข้าถึงอุณหภูมิเย็นสบาย ในส่วนของห้องครัว ควรมีการจัดวางอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบพื้นที่เตรียมอาหารควรอยู่ห่างจากเตาไฟ ควรล้างผักและวัตถุดิบให้สะอาด ในการประกอบอาหาร ถังก๊าซ หรือเตาไฟ ควรอยู่ในที่ๆ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นห้องครัวต้องไม่ชื้นแฉะ เพราะอาจก่อให้เกิดการลื่นล้ม ส่วนขยะมูลฝอยควรมีการจัดเก็บในพาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดมีถุงพลาสติกรองรับเพื่อป้องกันการมีดุดุกก่อนนำไปทิ้งในถังเพื่อรอเทศบาลทำการจัดเก็บต่อไป

6) รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นอย่างไร หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยท้องถิ่น ร่วมกับ พัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สาธารณสุข (รพ.สต.) และกลุ่ม (อสม.) ที่ส่งบุคลากรเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสุขภาพของผู้สูงอายุ หากพบว่า อาการป่วยที่ผู้สูงอายุเป็นอยู่ อยู่ในเกณฑ์ใด จะมีแนวทางการปฏิบัติตน ให้อยู่ได้อย่างไรเพื่อให้ชีวิตยืนยาว และมีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถช่วยตนเองได้ ในส่วนของผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ติดเตียง จะมีกลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร่วมลงพื้นที่ในการเยี่ยมบ้านของผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละองค์การท้องถิ่นต้องหาวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับปริมาณผู้สูงอายุในความรับผิดชอบของตนเอง อีกทั้งการสนับสนุนจากรัฐฯ ในเรื่องของ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” เพื่อในผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิต ตนเองได้ ในระดับหนึ่ง

7) แนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

7.1 แนวคิดในการจัดบริการ คือ มุ่งให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต มีครอบครัวและสังคมที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเอง ได้ และมีส่วนร่วม โดยที่ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ รัฐบาลและหน่วยงานรัฐที่ เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนมีศักยภาพในการจัดบริการสุขภาพและสังคมที่เหมาะสม และ จัดบริการเสริมในส่วนที่เกินความสามารถของชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้อยู่ในชุมชนอย่างมี สุขภาวะและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

7.2 หลักการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาวโดยชุมชน ควรประกอบด้วย

7.2.1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วม

7.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ดูแลในครอบครัว เป็นแกนหลักในการดูแลผู้สูงอายุ

7.2.3 บริการสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนมีความครอบคลุม และบูรณาการทั้งด้านสุขภาพและสังคม ที่มีคุณภาพ

7.2.4 องค์การปกครองท้องถิ่นมีศักยภาพในการบริหารระบบบริการสุขภาพในชุมชน และภาคประชาชนมีบทบาทร่วมในการบริหารภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ

7.2.5 ระบบบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในชุมชนสามารถพัฒนาและดำเนินการได้อย่างมีความยั่งยืน

7.3 กิจกรรมบริการสุขภาพผู้สูงอายุในระยะยาว โดยชุมชนควรมีความครอบคลุม มีคุณภาพ เชื่อมโยง และบูรณาการ สำหรับผู้สูงอายุทุกกลุ่ม ทั้งผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพดี ผู้สูงอายุที่มีภาวะโรคเรื้อรัง และผู้สูงอายุที่มี ภาวะทุพพลภาพต้องการการดูแล บริการด้านสุขภาพที่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมคือ บริการเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ การรักษาพยาบาล ผู้ป่วยที่บ้าน และบริการกายภาพบำบัดในชุมชน สำหรับบริการด้านสังคมที่จำเป็นต้องพัฒนา เพิ่มเติมคือบริการเสริมสนับสนุน และทดแทนการดูแลของครอบครัวในชุมชน ทั้งนี้ควรต้องมีการพัฒนาส่งเสริม ความเข้มแข็งของระบบการดูแลทั้งภาคที่ไม่เป็นทางการและภาคที่เป็นทางการโดยชุมชน การพัฒนาความ เข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน จะเอื้อต่อการดูแลสุขภาพ

ผู้สูงอายุภาคที่ไม่เป็นทางการ ส่วนการพัฒนาระบบ การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุภาคทางการ อาจดำเนินการได้โดยการพัฒนา ระบบบริการด้านสุขภาพและสังคม เพิ่มเติมในชุมชน หรือการขยายบทบาทของสถานีนอามัยให้ครอบคลุมบริการสุขภาวะ ผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน และเพื่อให้ระบบบริการที่จัดมีธรรมาภิบาลและตอบสนองต่อความคาดหวังของชุมชน การบริหารจัดการระบบ บริการควรมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนในรูปคณะกรรมการบริหาร โดยการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่วนการคลังของระบบการดูแลภาคทางการยังคงมาจากทั้งหน่วยงานในส่วนกลาง ท้องถิ่น และ ภาคประชาชน โดยท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการบูรณาการงบประมาณในระดับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการถ่ายโอน สถานพยาบาลให้ท้องถิ่น

7.4 ในการพัฒนาระบบบริการสุขภาวะผู้สูงอายุในระยะยาวโดยชุมชนให้มีความยั่งยืน รัฐบาล โดย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม ควรมีบทบาทในการกำหนด ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุโดยชุมชน ร่วมกับหน่วยงานหลัก ที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงสาธารณสุข และควรต้องมี ยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ด้านคือ

7.4.1 พัฒนาคความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนความ เข้มแข็งของ ทุนทางสังคมที่มีในสังคมไทย ทั้งในด้าน คน สถาบัน (ครอบครัว ชุมชน ศาสนา) วัฒนธรรม และภูมิปัญญา โดยให้ มีกองทุนชุมชนในการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุระยะยาว ระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยกระบวนการ ประชาคม ส่งเสริม การรวมกลุ่มของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ โดยมีการจัดการและบูรณาการ งานอาสาสมัคร ส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาระหว่างกัน ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมใน การเกื้อกูลกันในชุมชน จัดสิ่งแวดล้อมให้ เอื้อต่อการมีสุขภาวะและส่งเสริมการมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม และส่งเสริมระบบเศรษฐกิจชุมชน

7.4.2 พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสุขภาวะ ผู้สูงอายุ โดย ส่งเสริมการกระจายอำนาจและกำหนดสัดส่วนงบประมาณที่ชัดเจนในการนี้ ส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการ บริหารจัดการระบบการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุ พัฒนาศักยภาพและศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การบริหารจัดการและจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาวะของประชาชนในชุมชน

7.4.3 การวางแผนและพัฒนากำลังคนทั้งด้านสุขภาพและสังคม เพื่อให้ชุมชนมี ศักยภาพในการจัด บริการสุขภาวะผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ โดยกำลังคนที่สำคัญคือ พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด และผู้ช่วยเหลือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ

7.4.4 พัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาวะผู้สูงอายุระยะยาวโดยชุมชน ให้มีความ ครอบคลุม มี คุณภาพ มีความเชื่อมโยง และบูรณาการ สำหรับผู้สูงอายุทุกกลุ่ม โดยควรดำเนินการในลักษณะของการนำร่อง ที่มีความหลากหลายของรูปแบบ สอดคล้องกับความจำเป็นด้านสุขภาพและบริบทของชุมชนแต่ละแห่ง ทั้งด้าน สุขภาพ สังคม และกลไกในการบริหารจัดการ บริการทดแทนการดูแลของครอบครัวในชุมชน พร้อมทั้งให้มีการ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ ก่อนจะขยายไปยังพื้นที่อื่นต่อไป เพื่อให้ได้รูปแบบการดูแลที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพของสังคมไทย

ปัจจัยที่ ส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สำคัญประกอบด้วย 2 ประการคือ ปัจจัยด้านการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็น บริบทที่สำคัญ และคุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ ประการที่สองคือกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างสุข ภาวะของผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การบริหารขององค์กรบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 4 ปัจจัยได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) การจัดการทรัพยากร 3) การหนุนเสริมจากบุคลากรและหน่วยงานภาครัฐ และ 4) บริบทของชุมชน

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจากปัจจัย การลดลงของอัตราเกิดและอายุขัยเฉลี่ยของประชากรที่ยืนยาวขึ้น ขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวขึ้น อัตราการเพิ่มของ จำนวนผู้สูงอายุในปัจจุบันสูงกว่า ของประชากรโดยรวม ขณะเดียวกันอัตราการเพิ่มของจำนวนผู้สูงอายุวัยปลายก็สูงกว่าอัตรา การเพิ่มของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น มีผลให้จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของไทยเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะกลุ่ม ผู้สูงอายุวัยปลาย ในปี 2558 มีผู้สูงอายุคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 13.4 ในปี 2568 ปัญหาการเพิ่มของจำนวนผู้สูงอายุคาดว่าจะทวีความรุนแรงขึ้นในอีกสิบปีข้างหน้า (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) การเพิ่มของจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุมีทิศทาง ตรงกันข้ามกับสัดส่วนคนวัยทำงานที่มีแนวโน้มลดลงประกอบกับ สภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรมและบริการ มีผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน จากชนบทสู่เมือง อีกทั้งสตรีซึ่งมีบทบาทหลักในการดูแล สุขภาวะผู้สูงอายุ มีบทบาทด้านเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นจากการทำงานนอกบ้าน ทำให้ครอบครัวสามารถดำเนินบทบาทใน การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุได้ลำบากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังกับคู่สมรสเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เกิดจากการ ถดถอยของสมรรถนะร่างกาย และภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังซึ่งเพิ่มขึ้นตามอายุ และโดยเฉลี่ยมีมากกว่าหนึ่งโรค ประมาณร้อยละ 5 ของผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิงในกิจวัตรประจำวัน และร้อยละ 15 มีภาวะพึ่งพิงด้านการทำงานบ้าน ขณะเดียวกันร้อยละ 0.8 และ 0.2 ของผู้สูงอายุต้องใช้รถเข็นและนอนติดเตียงตามลำดับ โดยภาพรวมมีผู้สูงอายุร้อยละ 30 และ 38 สำหรับเพศชายและ หญิงตามลำดับที่ต้องการและมีผู้ดูแล ในขณะที่ร้อยละ 6 ของผู้สูงอายุที่ต้องการแต่ขาดผู้ดูแลในบ้าน จำเป็นต้องพึ่งพาเพื่อนบ้าน ชุมชน หรือสวัสดิการจากรัฐ (เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม และพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์, 2560)

การจัดบริการด้านสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่ ผ่านมา นอกจากครอบครัวแล้ว ยังมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นที่มีบทบาทในการจัดบริการสุขภาวะ สำหรับผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการศึกษาที่ผ่านมาพบวาระบบ การดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุมีลักษณะแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยง ต่อเนื่อง และครอบคลุม โดยเฉพาะบริการสำหรับผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ขาดคนดูแลรวมถึงบริการสำหรับผู้ดูแลใน ครอบครัวยังมีจำกัด สถานการณ์ดังกล่าวบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องมี การศึกษาและพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาวะของผู้สูงอายุในชุมชน ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ บริการชุมชน (Community care) และบริการที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based care) ทั้งนี้ Community Care เป็นคำเฉพาะที่ใช้ในอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เป็นบริการที่จัดให้สำหรับผู้ที่อาศัยในบ้านหรือชุมชน ไม่ใช่สถาบัน รวมถึงการดูแลไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจเป็นการดูแลโดยเพื่อนสนิท ครอบครัว และ เพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันหรือชะลอการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล (Walker, 1982) ส่วนใหญ่มักหมายถึง บริการที่ เกี่ยวข้องกับการดูแลบุคคลที่มีภาวะพึ่งพิงที่ไม่ใช่บริการทางการแพทย์ เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้ โดยนัย แห่งความหมายนี้ บริการชุมชนจึงเป็นบริการที่จัดกันภายในครอบครัวและชุมชนภาคไม่เป็นทางการ สำหรับบริการที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based care) องค์การอนามัยโลกให้ความหมายไว้คือ บริการที่ใกล้บ้าน ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ เน้นการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน เป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน สอดคล้องกับวิถีชุมชนแบบดั้งเดิม โดยมีการกำหนดขอบเขต รับผิดชอบที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น (1) การประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ (2) การพัฒนาแผนการรักษา (3) การ ประเมินความต้องการทางด้านสุขภาพ และสังคมเป็นระยะๆ เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลง การดูแลผู้สูงอายุแบบนี้ประกอบ ด้วย การให้บริการด้านอาหารที่บ้าน การติดต่อประสานงาน ผู้นำทางศาสนา การให้คำปรึกษาด้านยาและโภชนาการ การ จ้างงาน การให้คำปรึกษาทาง

โทรศัพท์ การเยี่ยมบ้านโดยอาสาสมัคร การตรวจคัดกรองโรค และการให้บริการทำความสะอาด บ้าน โดยนัยนี้การบริการที่มีชุมชนเป็นฐานจึงหมายถึงบริการ สุขภาวะที่มีการจัดการในระดับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นการจัด บริการของหน่วยงานในหรือนอกชุมชนก็ได้

ในที่นี้มิได้มีเจตนาที่จะแบ่งแยกระหว่างบริการชุมชน และบริการที่มีชุมชนเป็นฐาน หรือความรับผิดชอบระหว่างภาคไม่เป็นทางการและทางการ เนื่องจากแม้บริบทสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลให้ศักยภาพของครอบครัวและ ชุมชน ในการดูแลผู้สูงอายุลดลง จากขนาดครอบครัวที่เล็กลง วัยแรงงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่เมือง สตรีออกทำงานนอกบ้านมากขึ้น อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมไทยที่ยังคงให้ความสำคัญกับความกตัญญู กตเวทิต์ลูกหลานพึงมีต่อบุพการี (Knodel et al, 2015 และ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2555) ครอบครัวจึงยังคงเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นหลัก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุก็พึงประสงค์จะอยู่กับบุตรหลาน (วรรณลักษณ์ เมียนเกิด, 2559) ดังนั้นการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ จึงควรผสมผสานแนวคิดในการดำรงไว้ซึ่งการดูแลเกื้อกูลกันในครอบครัวและชุมชน และเสริมด้วยการจัดบริการภาคทางการ ในชุมชนเพื่อหนุนเสริมครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ทั้งนี้การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนนั้นควร เป็นการดูแลที่ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย โดยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครอบครัวกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีเป้าหมายคือ การเพิ่มความสามารถในการดูแลตนเอง ความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิต ไม่ต้องเป็นภาระหรือพึ่งพิงผู้อื่น และเพื่อส่งเสริม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและผู้ดูแล (Department of Human Services, 2017) โดยอุดมคติแล้วการดูแลแบบชุมชน มี ความหมายถึงชุมชนที่มีความเอื้ออาทร เป็นผลพวงของสถาบัน ทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการที่เข้มแข็ง (Goldberg, 2015) มี อิทธิพลจากรากฐานจากความคิดว่า บุคคลควรให้การช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ระบบการจัดการภาคทางการควรเข้าไปเพียง จัดให้มีโครงสร้างการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้ที่ไม่สามารถได้รับการดูแลจากเครือข่ายตนเองได้ และมีหน้าที่หลักคือ การทำให้ชุมชนสามารถให้การดูแลสมาชิกในชุมชนของตนเองได้ โดยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบทบาทของสถาบันต่างๆ ในสังคม คือ (1) รัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (2) ชุมชนอันประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ภายในชุมชน และ (3) ครอบครัวซึ่งกล่าวได้ ว่าเป็นหน่วยย่อยที่สุดของสังคม ทั้งสามส่วนต้องมีการจัดความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลที่ดีภายใน ชุมชนที่อาศัยอยู่

ในต่างประเทศ มีการพัฒนาการดูแลระดับชุมชน สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่เป็นระบบในหลายรูปแบบ ตั้งแต่บริการในสถาบัน (Institutional care) เช่น สถานะบริบาล (Nursing home) สถานดูแลระยะสุดท้าย (End of life care) จนถึงบริการแบบชุมชน (Community Care) ที่มีตั้งแต่ศูนย์ดูแล ช่วงกลางวัน (Day care) บริการพยาบาลชุมชน (Community nursing) บริการดูแลที่บ้าน (Home care) บริการช่วยเหลือ งานบ้าน (Home help) สถานดูแลชั่วคราว (Respite care) ทั้งนี้บทเรียนสำคัญที่ได้จากการทบทวนประสบการณ์การจัด ระบบการดูแลระยะยาวแบบชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในประเทศ ต่างๆ (สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ, 2550) ชี้ให้เห็นถึง ประเด็นร่วมกันในเรื่อง (1) การขาดการให้ความสำคัญกับการ ดูแลชุมชนในคุณค่าที่แท้จริง ที่มีข้อดีมากกว่าเป็นแค่เพียงการ ช่วยลดการเข้าสู่บริการแบบสถาบันเท่านั้น (2) การขาดการบูรณาการของบริการ และ (3) ความไม่เพียงพอของทรัพยากร สำหรับประเทศไทย การดูแลผู้สูงอายุเป็นบทบาทและ ความรับผิดชอบของครอบครัว บริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุยังคงมี ลักษณะการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ แนวนโยบายที่เป็นรูปธรรมของ การดูแลที่ครอบคลุมมิติต่างๆ ของสุขภาพของผู้สูงอายุ เริ่มใน แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนระยะยาวฉบับที่ 2 ซึ่งมาตรการที่สามของแผนระยะยาวกำหนดให้มีการพัฒนา ระบบบริการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการไว้ อย่างชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับสุขภาพของผู้สูงอายุ จัดให้มีบริการที่หลากหลาย ครอบคลุมในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ การตรวจสุขภาพและ คัดกรองโรค การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสภาพ การรวมกลุ่มและการสนับสนุน การ จัดที่พักอาศัย การบริการ ทางสังคม การช่วยเหลือด้านรายได้ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ซึ่งมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นนั้น รัฐยังไม่มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมที่ให้การ สนับสนุนครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ

นอกจากการลดหย่อน ภาษีรายได้สำหรับบุตรที่ให้การดูแลบิดามารดา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาระบบบริการสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน แบบบูรณาการยังขาดรูปแบบที่ชัดเจน

และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วย 2 ประการคือ ปัจจัยด้านการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญ และคุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และประการที่สองคือกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 4 ปัจจัยได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) การจัดการทรัพยากร 3) การหนุนเสริมจากบุคลากรและหน่วยงานภาครัฐ และ 4) บริบทของชุมชน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทรี สัจจารธรรมและคณะ (2558) และ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2552) ทั้งนี้การดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวมีความสำคัญเนื่องจาก รูปแบบการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ ซึ่งเกิดจากการเสื่อมของร่างกายตามวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเรื้อรังที่ต้องรักษาอย่างต่อเนื่องยาวนาน (Brody, 1997) เนื่องจากโรคเรื้อรังเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุจึงต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการจัดการตนเองให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง เพราะฉะนั้นการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุ แบบองค์รวมที่ผสมผสานระหว่าง การป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟู รวมทั้งต้องปรับระบบสวัสดิการด้านการแพทย์ให้สามารถรองรับปริมาณของประชากรสูงอายุในชุมชนนั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรง เพราะฉะนั้นปัจจัยที่สามารถช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลสุขภาพของผู้สูง การคัดกรองสุขภาพโรคเรื้อรังที่สำคัญ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง การตรวจสุขภาพเบื้องต้น เป็นต้น ซึ่งโรคเรื้อรังดังกล่าวนี้ถ้าหากผู้สูงอายุดูแลและจัดการตนเองไม่ถูกต้องจะส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยตรง ซึ่งการตรวจสุขภาพดังกล่าวสามารถสร้างความตระหนักให้ผู้สูงอายุในการดูแลตัวเองอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสุขภาพ พุพลภาพ หรือมีปัญหาในการเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลสุขภาพของชุมชน การดูแลระยะยาวที่สำคัญในชุมชนคือการเยี่ยมบ้านของผู้สูงอายุอย่างเป็นระยะและต่อเนื่องพร้อมการให้คำแนะนำในแง่มุมต่าง ๆ ในการดูแลอย่างครบถ้วน ทั้งการประเมินสุขภาพของตนเอง การดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการอาการป่วย ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้และสามารถปรับแผนการใช้ชีวิตอย่างถูกต้องซึ่งทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามช่วงวัย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. สามารถนำรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อใช้กำหนดนโยบายสาธารณสุขในระดับท้องถิ่นในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นระบบบริการปฐมภูมิเป็นหัวใจสำคัญของการจัดบริการสุขภาพในชุมชนเป็นแกนหลักสำคัญในการให้บริการ
2. นำผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลให้บุคลากร มีทักษะด้านชุมชนและมีศักยภาพด้านการรักษาพยาบาลเฉพาะสาขาผู้สูงอายุ
3. สนับสนุนระบบการส่งต่อบริการระหว่างสถานีอนามัยและโรงพยาบาลให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น บริการปฐมภูมิระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณ เวชภัณฑ์ วิชาการ และบุคลากรจากโรงพยาบาลแม่ข่าย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2561). *โรงเรียนผู้สูงอายุ เสริมพลังวัยเกษียณพึ่งตนเอง*. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *วิจัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์*. กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *ประชากรสูงอายุในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2561*. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- กฤษณ์ ภูริพงศ์, สุพจน์อินทวาท และกัญญมน อินทวาท. (2558). แนวทางการพัฒนาการจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุในภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(2)
- จุฑามาศ แสงทอง. (2560). สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์): ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ. *Rusamilae Journal*. 38(1), 6-28.
Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rusamelae/article/view/91162>
- จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ, อาทร คุระวรรณ, กมล ส่งวัฒนา และณรงค์ บุญสวยขวัญ. (2545). *การประเมินความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้*. ม.ป.ท.
- ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์. (2560). แนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือ. ในการจัดสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน. บทความโครงการวิจัยสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- च्छขษา บุญนิยมแดง และคณะ. (2560). *การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในสาธารณรัฐเกาหลี. กรณีศูนย์ผู้สูงอายุ*. ปรังญาดุขภูิบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณิชาณี ฉนวนลาด. (2559). *การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กลุ่มงานพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พรพรม ไชยชัยภูมิ และคณะ. (2556). *ความต้องการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ ปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภิรมย์พร ไชยยนต์. (2557). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับจังหวัด*. นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย*. พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ.
- วรรณภา วามานนท์. (2561). กระบวนการนโยบายสาธารณะในประเทศไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 19, 197-207.
Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/86950>
- สัมพันธ์ เตชะอภิก. (2561). *เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “การวิจัยเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น : ภาคเหนือ” การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. จัดโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สำนักงานคณะกรรมการกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักเลขาธิการ.
- อรรธรณ เกสร. (2561). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนในบริบทต่างสังคม*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

บทความวิจัย

การจัดการแรงดันน้ำสำหรับการประปาส่วนภูมิภาค สาขาเขายาย

โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0

โสภณ มณีโชติ, มนัส อนุศิริ, และชลัท ทิพาการเกียรติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บทคัดย่อ

การจัดการแรงดันน้ำสำหรับการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขายาย โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 วัตถุประสงค์การศึกษา 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางพลศาสตร์ของระบบจ่ายน้ำประปาในเขตพื้นที่ ของสถานีจ่ายน้ำบางแก้ว และสถานีจ่ายน้ำ สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขายาย โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 และ 2. เพื่อประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 ในการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขายาย และ 3. เพื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถของโครงข่ายแนวท่อ ในกรณีปริมาณความต้องการใช้น้ำและน้ำสูญเสียเพิ่มขึ้นจาก ปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ ในการศึกษาสามารถจำลองระบบการจ่ายน้ำของพื้นที่ศึกษาในโปรแกรม EPANET 2.0 โดยมีจำนวน Node demand 555 จุด เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้น้ำปัจจุบัน และจำนวน Node ตัวแทนจุดวัดค่าแรงดันน้ำสำหรับการใช้ในการ สอบเทียบค่า จำนวน 17 จุด วาล์วน้ำควบคุมสถานะปิด จำนวน 21 จุด และประตุน้ำที่มีการควบคุมจำนวน 12 จุด อ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง และมีจำนวนท่อ 578 เส้นท่อ โดยมีผลการสอบเทียบแบบจำลองกับค่าแรงดันน้ำในพื้นที่จำนวน 17 จุด พบว่า ค่าแรงดันน้ำเฉลี่ยจากแบบจำลองมีค่าเท่ากับ 12.108 ม. และค่าแรงดันน้ำเฉลี่ยในภาคสนามมีค่าเท่ากับ 12.126 ม. มีความแตกต่างเท่ากับ 0.245 ม. หรือคิดเป็น % ค่าความแตกต่างเท่ากับ 2.572 % ได้ค่ารากที่สองของค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (RMSE) เท่ากับ 0.789 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r เท่ากับ 0.890 ผลการสอบเทียบ Demand ในแบบจำลองพบว่า ในพื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขายายโซนต่ำ มีอัตราการน้ำสูญเสียสูงสุด และผลการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 โดยใช้ข้อมูลปริมาณความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำและปริมาณน้ำสูญเสียในเดือน ตุลาคม 2561

ในการวิเคราะห์ พบว่าแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 สามารถช่วยในการวิเคราะห์และจัดการแรงดันน้ำ จากการจำลองการปรับขอบเขตในการจ่ายน้ำ และปรับรูปแบบการจ่ายน้ำพร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์วาล์วควบคุม (Control Valve) และวางท่อเสริมแรงดัน ที่กำหนดไว้ได้ดี ค่าแรงดันน้ำที่ได้พบว่าเพียงพอ และเหมาะสมต่อการใช้งานทุกพื้นที่ และสอดคล้องกับปริมาณความต้องการใช้น้ำของแต่ละพื้นที่ใน ช่วงเวลาต่างๆ และยังส่งผลต่อการลดอัตราการรั่วของน้ำในระบบ นั้นหมายความว่า การจัดการแรงดันน้ำ ที่ทำการกำหนดแนวทางไว้ในแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้ และจากผลดังกล่าวสามารถสรุปผลการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ได้

คำสำคัญ: แรงดันน้ำ, การประปาส่วนภูมิภาค, EPANET 2.0

WATER PRESSURE MANAGEMENT FOR KHAO CHAISON BRANCH PWA BY EPANET 2.0 MATHEMATICAL MODEL

*Sopon Maneechot, Manus Anusiri and Chalat Tipakormkiat
Rajamangala University of Technology Srivijaya*

Abstract

Water pressure management for the Khao Chaison Provincial Waterworks Authority by using the EPANET 2.0 mathematical model. 1.To study the hydraulic behavior of the water supply system in the area of the Bang Kaeo water distribution station and water distribution station Provincial Waterworks Authority Khao Chaison Branch Using the EPANET 2.0 math model and 2. to apply the EPANET 2.0 mathematical model in water pressure management. of the Provincial Waterworks Authority, Khao Chaison Branch; and 3. To analyze the capacity of the pipeline network. In the case of water demand and water loss increased by 30 percent from the present, this study can simulate the water supply system of the study area in EPANET 2.0 program with 555 Node demand points representing the current water users and Number of nodes representing water pressure measurement points for calibration: 17 points, 21 closed state water valves, 12 controlled water gates, three reservoirs, and 578 pipelines. The model was calibrated with 17 local water pressure values. It was found that the mean water pressure from the model was 12.108 m, and the average water pressure in the field was 12.126 m. The difference was 0.245 m., or as %, the difference was 2.572 %. The square root of the mean square error (RMSE) was 0.789, and the correlation coefficient r was 0.890. Found the Demand calibration results in the model in the supply area. Khao Chaison district water, the low zone, has the highest water loss rate and water pressure management results With the EPANET 2.0 mathematical model using data on water user demand and water loss in October 2018 for analysis.

It was found that the EPANET 2.0 mathematical model can help in the research and management of water pressure. The simulation of adjusting the water supply boundary and adjusting the water distribution model, installing a control valve device, placing a pressure pipe well defined, and finding the water pressure was sufficient. And suitable for use in all areas and amount of water demand of each area in time intervals. It also affects the reduction of the rate of water leakage in the system. That means water pressure management. It can apply the model's guidelines, and from the above results, the results of water pressure management can be concluded.

Keywords: *Water Pressure, Provincial Waterworks Authority, EPANET 2.0*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บทนำ (Introduction)

การประปาส่วนภูมิภาคจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2522 ตามพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 โดยโอนกิจการประปา ตลอดจนข้าราชการและลูกจ้างของกองประปาส่วนภูมิภาค กรมโยธาธิการและกองประปาชนบท กรมอนามัย มาเป็นลูกจ้างและพนักงานของการประปาส่วนภูมิภาค ปัจจุบันการประปาส่วนภูมิภาค มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 73 จังหวัด ซึ่งแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบออกเป็น 10 เขต รวมทั้งหมด 233 สาขา ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่การให้บริการน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขาชัยสน ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาคเขต 5

จากการขยายตัวของชุมชนเมืองและความเจริญทางเศรษฐกิจในพื้นที่อำเภอบางแก้ว และอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนประชากรและปริมาณการใช้น้ำเพิ่มขึ้นในอนาคตส่งผลให้ในปัจจุบันการให้บริการน้ำประปาในพื้นที่ดังกล่าวประสบกับปัญหาแรงดันน้ำที่ให้บริการต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ควรต่ำกว่า 5 เมตร) กล่าวคือมีแรงดันน้ำต่ำในช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุด (On Peak : 07.00- 09.00น.) ต่ำกว่า 5 เมตร จึงเกิดปัญหาน้ำไหลอ่อนถึงไม่ไหลในบริเวณดังกล่าว เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคและผลกระทบในการบริหารจัดการน้ำในระบบประปา ที่มุ่งมั่นที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ที่ไม่อาจสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ได้ แต่กลับมีแรงดันน้ำสูงเกิน (ไม่ควรเกิน 20 เมตร สำหรับพื้นที่การประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขาชัยสน) ในช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้น้ำต่ำสุด (Off Peak : 01.00- 03.00 น.) จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดน้ำสูญเสียสูงตามมา กล่าวคือเมื่อมีแรงดันน้ำที่สูงในช่วงที่มีการใช้น้ำน้อยจะส่งผลกระทบต่อการแตกรั่วของท่อน้ำได้ง่าย เนื่องจากแรงดันน้ำจ่ายจากต้นทางในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับรูปแบบความต้องการใช้น้ำของผู้บริโภคและแนวเส้นท่อในบางพื้นที่ไม่รองรับกับการจัดการแรงดันที่เหมาะสมได้ ดังนั้นการบริหารจัดการแรงดันน้ำในพื้นที่จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแรงดัน โดยทั่วไปสามารถดำเนินการได้ 2 วิธี คือ 1) การออกแบบและกำหนดแนวทาง โดยการใช้แบบจำลองชลศาสตร์ 2) การออกแบบโดยอาศัยประสบการณ์ สำหรับการออกแบบโดยวิธีที่ 2 นั้นจะมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดโครงข่ายแนวท่อและระบบการจ่ายน้ำ ความซับซ้อนของเส้นท่อและการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับอัตราการเพิ่มของผู้ใช้น้ำในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากและใช้ระยะเวลาดำเนินการนานพอสมควร ในปัจจุบันมีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจำลองโครงข่ายแนวท่อและระบบการจ่ายน้ำมาช่วยในการทำงาน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดที่เกิดขึ้นต่อการวิเคราะห์ งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 ในการจำลองโครงข่ายแนวท่อและวิเคราะห์ระบบการจ่ายน้ำ ซึ่งแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 สามารถวิเคราะห์อัตราการไหล ทิศทางการไหลและแรงดันน้ำ รวมทั้งยังสามารถทดลองปรับขอบเขต-รูปแบบในการจ่ายน้ำ หรือปรับแก้ขนาดเส้นท่อและเพิ่มเติมเส้นท่อในแบบจำลอง รวมทั้งติดตั้งอุปกรณ์วาล์วควบคุม (Control Valve) ได้ ทำให้มีความสะดวกในการทำงานสามารถลดขั้นตอน ลดระยะเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและให้ค่าที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยแบบจำลองที่จะนำมาใช้งานต้องผ่านการสอบเทียบค่าความถูกต้องระหว่างข้อมูลที่บันทึกได้จากงานจริงกับผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลของแบบจำลอง เพื่อให้การบริหารจัดการแรงดันน้ำ และวางเส้นท่อเพิ่มเติม มีความเหมาะสมต่อระบบการจ่ายน้ำและสามารถรองรับอัตราการเพิ่มของผู้ใช้น้ำในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถใช้ผลจากการวิเคราะห์ประกอบการวางแผนโครงการงานปรับปรุงเส้นท่อ งานขยายเขตจำหน่ายน้ำในแต่ละปีงบประมาณและยังสามารถประยุกต์ใช้แบบจำลองเพิ่มเติมในการออกแบบพื้นที่ย่อย (DMA) เพื่อตรวจสอบและเฝ้าระวัง ซึ่งจะสามารถลดน้ำสูญเสียได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้น การวิเคราะห์ปัญหาระบบการจ่ายน้ำโดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาและวิจัยสำหรับการบริหารจัดการแรงดันน้ำ เพื่อเป็นแนวทางประกอบในการตัดสินใจสำหรับการใช้

งานจริง อีกทั้งแบบจำลอง EPANET 2.0 ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดโครงข่ายแนวท่อ และยังสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบ และที่สำคัญเป็นแบบจำลองคณิตศาสตร์ไม่มีค่าลิขสิทธิ์ในการนำมาใช้งาน

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางชลศาสตร์ของระบบจ่ายน้ำประปาในเขตพื้นที่ ของสถานีจ่ายน้ำบางแก้ว และสถานีจ่ายน้ำ สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขาชัยสน โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0
2. เพื่อประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 ในการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขาชัยสน
3. เพื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถของโครงข่ายแนวท่อ ในกรณีปริมาณความต้องการใช้น้ำและน้ำสูญเสียเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ข้อมูลการใช้น้ำสำหรับพื้นที่ศึกษา

การเตรียมข้อมูลการใช้น้ำสำหรับพื้นที่ศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ข้อมูลการใช้น้ำปัจจุบัน (เดือนตุลาคม 2561 สำหรับสอบเทียบ) และ 2. ข้อมูลการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ (สำหรับประยุกต์ใช้แบบจำลอง)

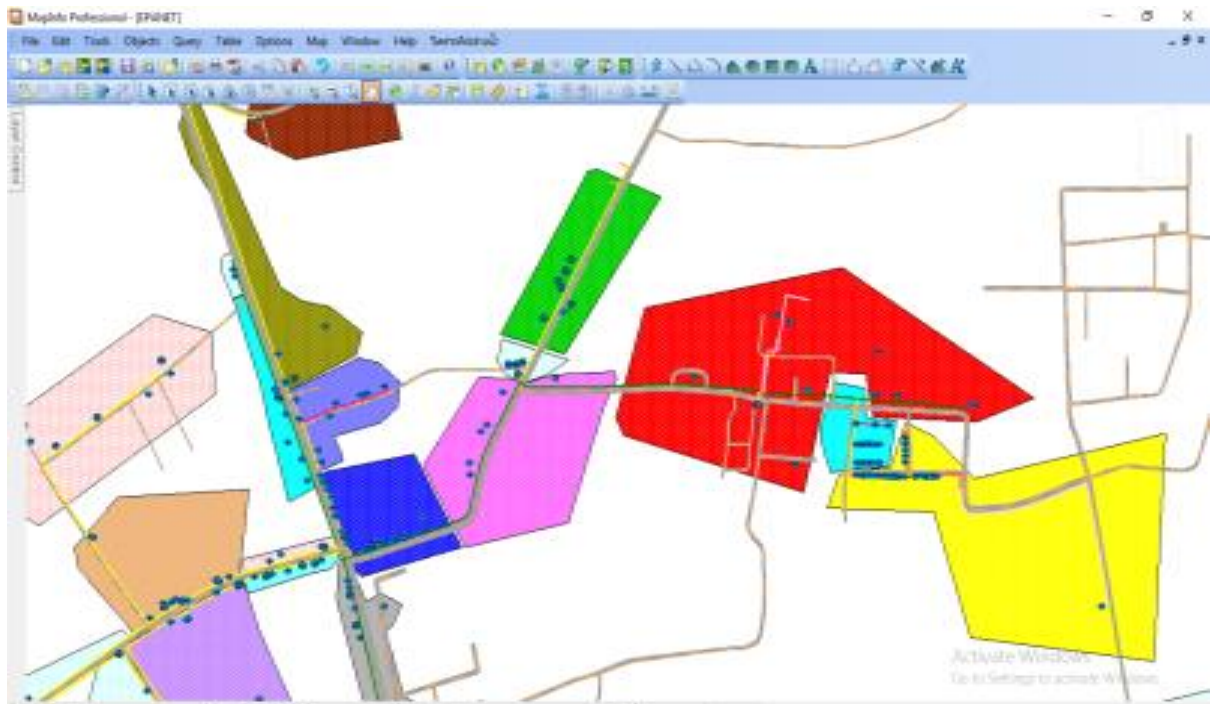
ส่วนที่ 1 การเตรียมข้อมูลการใช้น้ำสำหรับส่งเข้าแบบจำลองแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลน้ำจำหน่ายจากระบบ Billing เดือนตุลาคม 2561 สามารถแบ่งข้อมูลน้ำจำหน่ายในพื้นที่ศึกษาได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปริมาณน้ำจำหน่ายในพื้นที่ศึกษา (ข้อมูลเดือนตุลาคม 2561)

พื้นที่	จำนวนผู้ใช้น้ำ(ราย)	ปริมาณความต้องการ (ลบ.ม./ชม.)
อำเภอบางแก้ว	1,499	30.87
อำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ	858	16.062
อำเภอเขาชัยสนโซนสูง	480	10.617
รวม	2,837	57.548

จากนั้นทำการสร้างขอบเขตพื้นที่อิทธิพลการรับน้ำของกลุ่มมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำ (Group Demand) ที่รับน้ำจ่ายจากท่อเมนที่มีขนาดตั้งแต่ 100 มม. ขึ้นไป รอบจุดตัดประสานระหว่างท่อเมนกับท่อบริการที่ประสานกับมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำแต่ละกลุ่ม ในโปรแกรม Mapinfo Professional และกำหนด J_ID ของแต่ละจุดหรือ Node Demand จากนั้นทำการรวมปริมาณน้ำที่จำหน่ายได้จากระบบ Billing ซึ่งอยู่ในชั้นข้อมูลมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำแต่ละกลุ่ม ในโปรแกรม MapInfo Professional

ภาพที่ 1 การรวมกลุ่มมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำ (Group Demand)

จากนั้นส่งออกเป็นไฟล์ excel ซึ่งค่า J_ID ของแต่ละ Node Demand จะมีค่าปริมาณน้ำจำหน่ายและจำนวนมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำแต่ละกลุ่ม ของเดือน ตุลาคม 2561 ปริมาณน้ำจำหน่ายดังกล่าวจะเป็นตัวแทนของอัตราความต้องการใช้น้ำของแต่ละ Node จากนั้นทำการหาค่าเฉลี่ยอัตราความต้องการใช้น้ำให้อยู่ในรูปของหน่วย ลบ.ม./ชม.

2) ข้อมูลน้ำสูญเสีย เป็นข้อมูลที่ได้จากการรายงานในแบบฟอร์ม สส.5 โดยปริมาณน้ำสูญเสีย = (ปริมาณน้ำผ่านมาตรวัดน้ำหลัก - ปริมาณน้ำจำหน่ายผ่านมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำ) จากข้อมูลน้ำสูญเสียในระบบจำหน่ายทั้งหมด ของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเขาชัยสน พบว่าเดือน ตุลาคม 2561 มีอัตราน้ำสูญเสีย 38.78% สามารถแบ่งอัตราน้ำสูญเสียในพื้นที่ศึกษาได้ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราน้ำสูญเสียในพื้นที่ศึกษา (ข้อมูลเดือนตุลาคม 2561)

พื้นที่	ปริมาณน้ำสูญเสีย (ลบ.ม./ชม.)	อัตราน้ำสูญเสีย(%)
อำเภอบางแก้ว	18.681	37.70
อำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ	12.605	43.97
อำเภอเขาชัยสนโซนสูง	15.000	29.22
รวม	36.461	38.78

ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดการข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย และน้ำสูญเสียทั้งหมดในระบบ เพื่อทำการส่งเข้าแบบจำลองและจัดทำข้อมูลสมดุลน้ำ (Water Balance) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการจัดการข้อมูลปริมาณน้ำของแต่ละ Node โดยชื่อ ID ของแต่ละ Node ในโปรแกรม Microsoft Excel จะเป็นชื่อเดียวกันกับ Node ในโปรแกรม EPANET 2.0 ทั้งนี้เพื่อความสะดวกต่อการนำเข้าข้อมูลในขั้นตอนของการสอบเทียบ Demand ต่อไป

ส่วนที่ 2 การเตรียมข้อมูลหาปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ คำนวณความต้องการใช้น้ำสำหรับส่งเข้าแบบจำลอง สำหรับการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้แบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วย

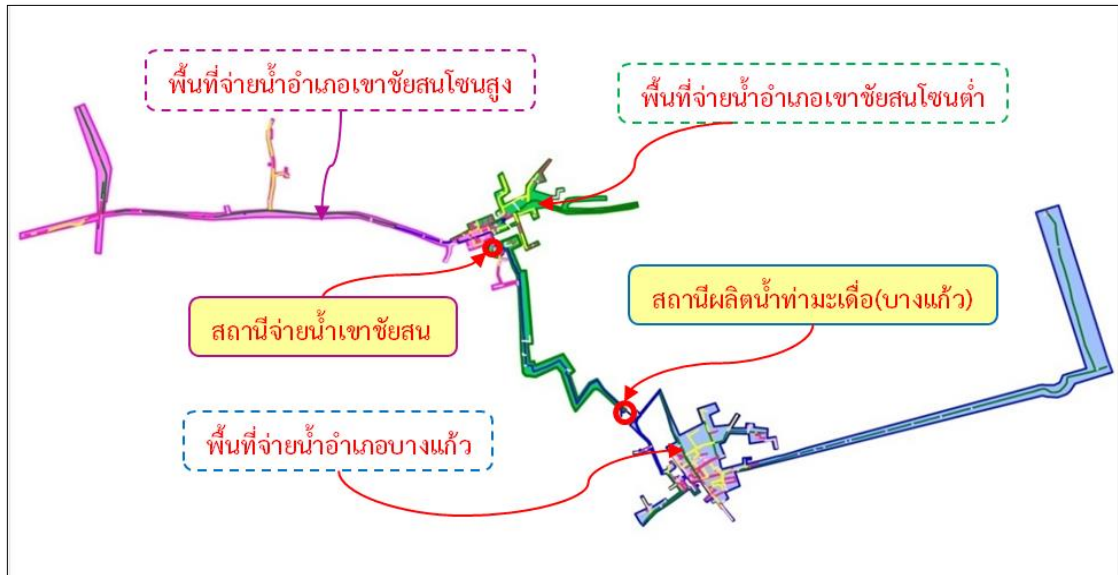
1) วิเคราะห์หาปริมาณความต้องการใช้น้ำ โดยการคำนวณปริมาณความต้องการใช้น้ำในแต่ละ Node เพิ่มขึ้น 30 % ทั่วพื้นที่ศึกษาผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างผลการคำนวณปริมาณความต้องการใช้น้ำในแต่ละ Node เพิ่มขึ้น 30 %

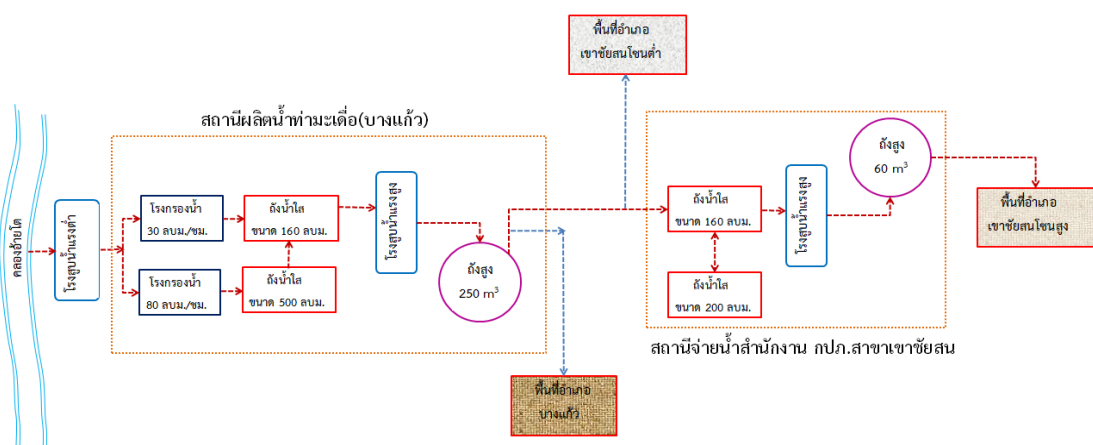
Node ID	ปริมาณน้ำ จำหน่าย (ลบ.ม./ชม.)	ปริมาณน้ำสูญเสีย พื้นฐาน (ลบ.ม./ชม.)	ปริมาณน้ำสูญเสีย เทียบ (ลบ.ม./ชม.)	ผลรวม Demand (ลบ.ม./ชม.)	Demand เพิ่มขึ้น 30 % (ลบ.ม./ชม.)
j1	0.290	0.014	0.027	0.331	0.431
j2	0.110	0.005	0.010	0.126	0.163
j3	0.050	0.002	0.005	0.057	0.074
j4	0.050	0.002	0.005	0.057	0.074
j5	0.190	0.009	0.018	0.217	0.282
j6	0.210	0.010	0.020	0.240	0.312
j7	0.090	0.004	0.008	0.103	0.134
j8	0.090	0.004	0.008	0.103	0.134
j9	0.080	0.004	0.007	0.091	0.119
j10	0.040	0.002	0.004	0.046	0.059
j11	0.040	0.002	0.004	0.046	0.059
j12	0.040	0.002	0.004	0.046	0.059
j13	0.050	0.002	0.005	0.057	0.074
j14	0.050	0.002	0.005	0.057	0.074
j15	0.050	0.002	0.005	0.057	0.074
j16	0.150	0.007	0.014	0.171	0.223
j17	0.010	0.000	0.001	0.011	0.015
j18	0.180	0.009	0.017	0.206	0.267
j19	0.260	0.013	0.024	0.297	0.386
j20	0.060	0.003	0.006	0.069	0.089

ข้อมูลขอบเขตการแบ่งพื้นที่จ่ายน้ำปัจจุบัน

สำรวจขอบเขตการแบ่งพื้นที่จ่ายน้ำในพื้นที่ศึกษา โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลสถานะการเปิด-ปิดวาล์วน้ำตั้งแต่ขนาด 100 มม.ขึ้นไปในพื้นที่ทั้งหมด เพื่อนำเข้าข้อมูลดังกล่าวในแบบจำลอง ข้อมูลนี้มีความสำคัญมากต่อการสอบเทียบค่าแรงดันน้ำในแบบจำลองเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อค่าแรงดันน้ำในพื้นที่ศึกษา และจากการศึกษาระบบการจ่ายพบว่าปัจจุบันมีการแบ่งพื้นที่จ่ายน้ำออกเป็น 3 พื้นที่ ดังแสดงในภาพที่ 2 และ 3

ภาพที่ 2 ขอบเขตการแบ่งพื้นที่จ่ายน้ำปัจจุบัน

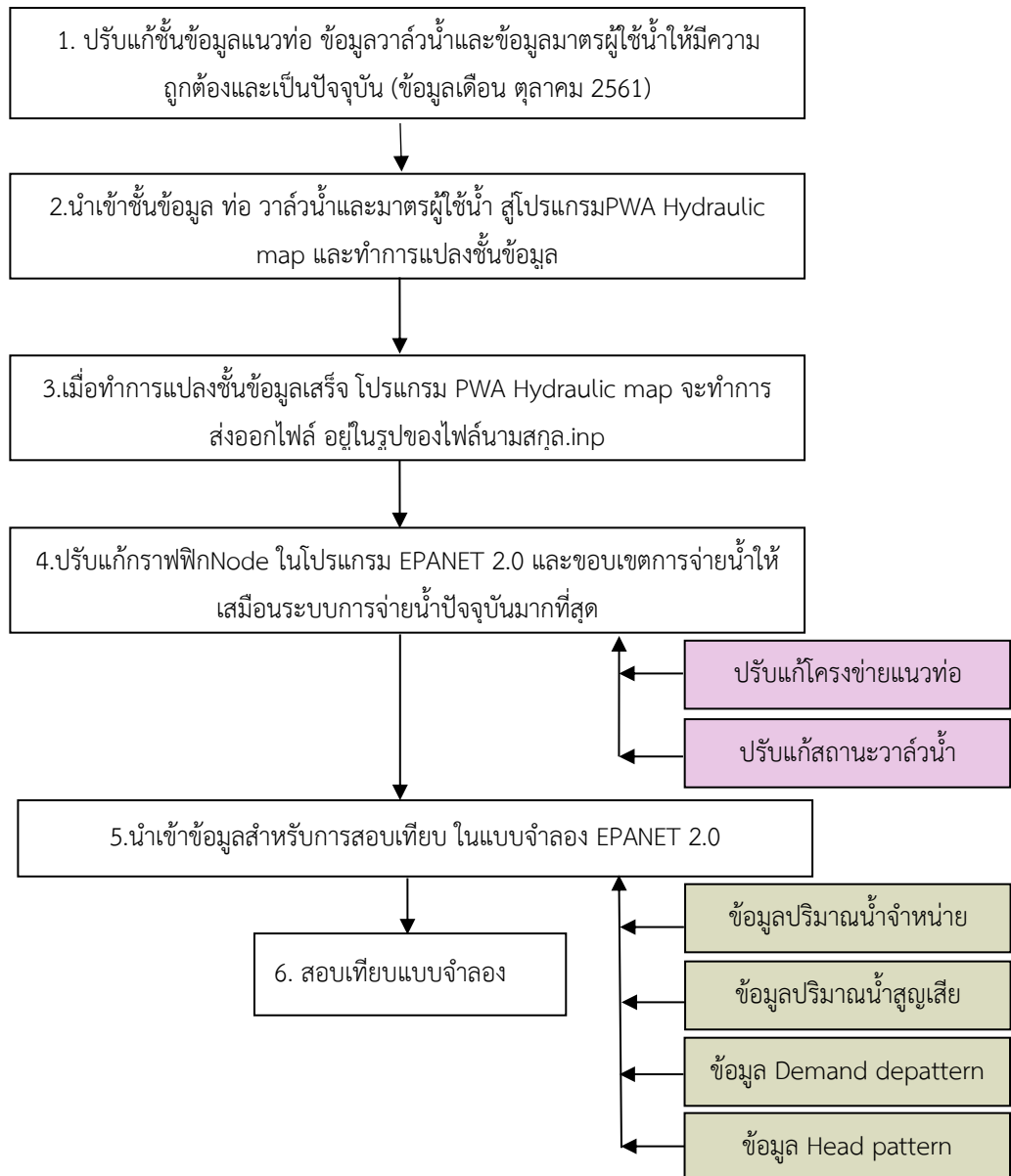
ภาพที่ 3 ผังแสดงการจ่ายน้ำปัจจุบัน

การจำลองระบบการจ่ายน้ำ

ขั้นตอนการสร้างโครงข่ายแนวท่อในแบบจำลอง การศึกษาที่ใช้โปรแกรม PWA Hydraulic map เข้ามาช่วยในการสร้าง Graphic Node เป็นการนำเข้าชั้นข้อมูลระบบท่อ ชั้นข้อมูลมาตรวัดน้ำของผู้ใช้น้ำและชั้นข้อมูลวาล์วน้ำ ของเดือนตุลาคม 2561จากฐานข้อมูลในโปรแกรม Mapinfo Professional เข้าสู่โปรแกรม PWA Hydraulic map เพื่อแปลงข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์ของชั้นข้อมูล จากนั้นโปรแกรมจะส่งออกไฟล์ อยู่ในรูปนามสกุล .inp และทำการปรับแก้ Graphic Node ของโครงข่ายระบบท่อในแบบจำลอง EPANET 2.0 เพื่อให้รูปร่างของโครงข่ายแนวท่อเหมือนจริงมากที่สุดพร้อมตั้งชื่อ ID ของ

Node ที่จะนำเข้าสู่ข้อมูลปริมาณน้ำให้ตรงตามที่กำหนดไว้ในการ Group Demand จากนั้นส่งออกไฟล์จากแบบจำลอง EPANET 2.0 อยู่ในรูปนามสกุล .inp และใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการจัดการข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่ายและน้ำสูญเสีย และส่งออกไฟล์เข้าสู่แบบจำลอง EPANET 2.0 เพื่อประมวลผลอีกครั้ง

ขั้นตอนการสร้างแบบจำลองสำหรับการสอบเทียบ

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบจำลองสำหรับการสอบเทียบ

การสอบเทียบแบบจำลอง

จากการสร้างแบบจำลองสำหรับการสอบเทียบแล้วเสร็จ ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการสอบเทียบแบบจำลองโครงข่ายแนวท่อของการศึกษาครั้งนี้ ใช้ข้อมูลค่าแรงดันน้ำที่ได้จากภาคสนามจำนวน 17 จุด สอบเทียบกับค่าแรงดันน้ำที่ได้จากการประมวลผลจากแบบจำลอง ซึ่งการสอบเทียบค่าแรงดันน้ำจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

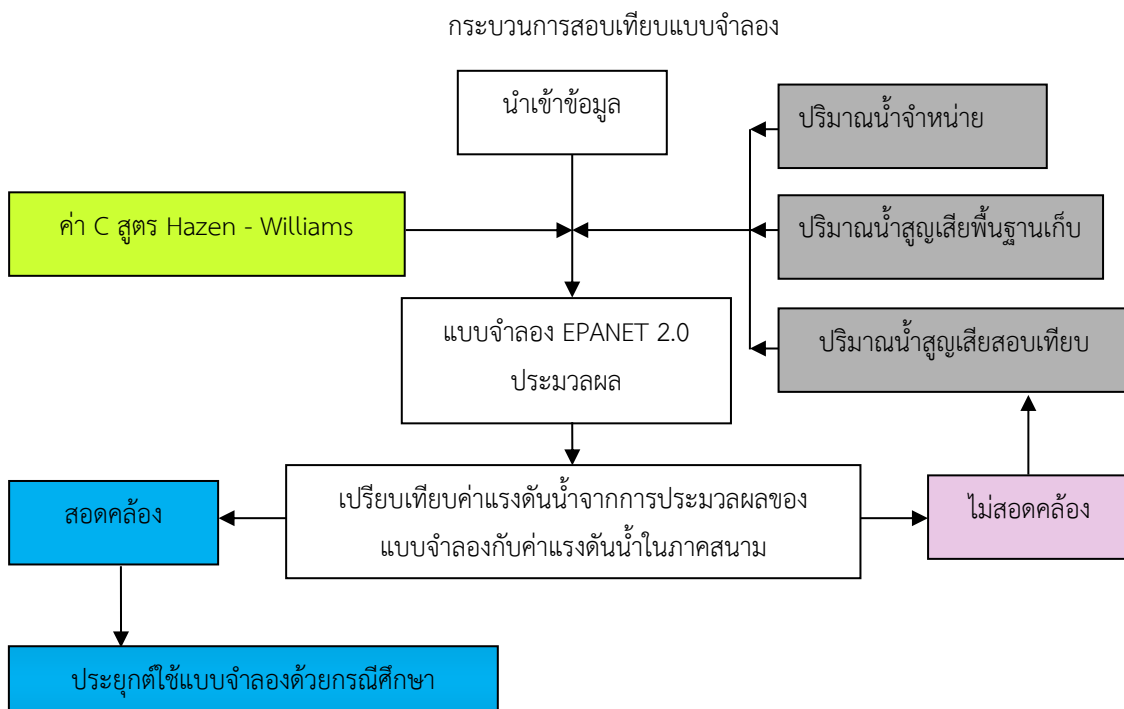
1. การสอบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานภายในท่อ

การสอบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานภายในเส้นท่อหรือค่า C ในสูตร Hazen-Williams โดยการกำหนดค่า C ของท่อนั้นพิจารณาจากชนิดของท่อและอายุการใช้งานซึ่งเมื่ออายุการใช้งานของท่อมียาวมากขึ้น ค่า C จะมีค่าลดลง ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อมูลชนิดท่ออยู่ 3 ชนิดคือ ท่อเหล็กเหนียว ท่อ PVC และท่อ HDPE ซึ่งจะมีค่า C ตั้งแต่ 100 -140

2. การสอบเทียบ Demand

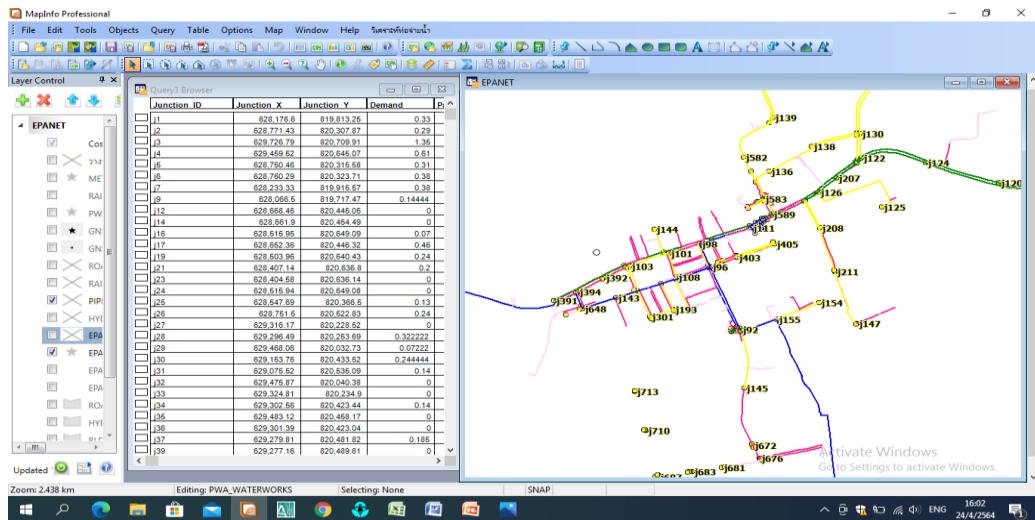
การสอบเทียบอัตราการไหลในระบบการจ่ายน้ำ เป็นการกระจายปริมาณน้ำเข้าสู่ระบบท่อจ่ายน้ำตาม Node Demand ที่กำหนดไว้ซึ่งปริมาณน้ำดังกล่าวจะประกอบด้วย 1. ปริมาณความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำเดือน ตุลาคม 2561 และ 2. ปริมาณน้ำสูญเสียในระบบท่อจ่ายน้ำเดือน ตุลาคม 2561 ในส่วนของปริมาณน้ำสูญเสียในระบบท่อจ่ายน้ำ จะทำการแบ่งน้ำสูญเสียออกเป็น 2 ส่วนคือน้ำสูญเสียพื้นฐานและน้ำสูญเสียสำหรับการสอบเทียบทั้งนี้ค่าอัตราการไหลต้นทางในแบบจำลองต้องไม่เกินค่าอัตราการไหลที่วัดจริงจากข้อมูลน้ำจ่ายต้นทางผ่านมาตรวัดน้ำหลัก

3. กระบวนการสอบเทียบแบบจำลอง

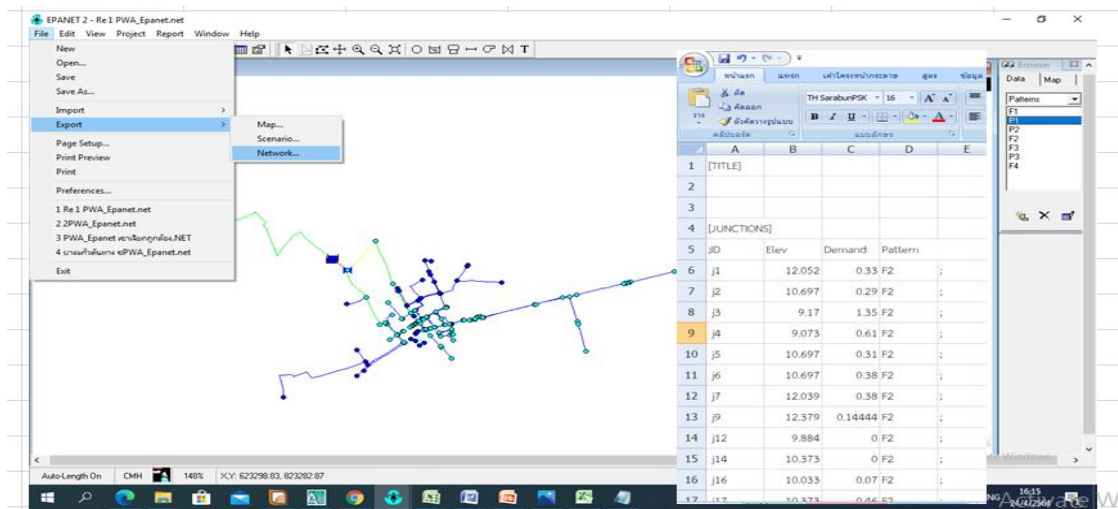
ภาพที่ 5 กระบวนการสอบเทียบแบบจำลอง

ในการสอบเทียบแบบจำลอง EPANET 2.0 สามารถอธิบายกระบวนการสอบเทียบ ตามภาพที่ 5 ได้เป็นขั้นตอนดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 ทำการส่งออกข้อมูลผลรวมข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่ายของแต่ละ Node Demand จากโปรแกรม Mapinfo Professional จากการเตรียมข้อมูลด้านเข้าสำหรับแบบจำลอง ให้อยู่ในรูปของข้อมูลไฟล์ Excel

ภาพที่ 6 การเตรียมข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่ายจากโปรแกรม Mapinfo Professional

ขั้นตอนที่ 2 ทำการส่งออกชั้นข้อมูลไฟล์แบบจำลอง EPANET 2.0 จากการสร้างแบบจำลองสำหรับการสอบเทียบให้อยู่ในรูปของไฟล์นามสกุล .inp เปิดไฟล์ดังกล่าวใน Notepad และส่งออกให้อยู่ในรูปของข้อมูลไฟล์ Excel

ภาพที่ 7 การส่งออกชั้นข้อมูลไฟล์แบบจำลอง EPANET 2.0

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการจัดการข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่ายและปริมาณน้ำสูญเสีย จากการเตรียมข้อมูลด้านเข้าสำหรับแบบจำลองใน ส่วนที่1 ในกระบวนการนี้ จะเป็นการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย ปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐานและปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 3.1 การจัดทำข้อมูลสมมูลน้ำในพื้นที่ศึกษา เป็นการนำข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่ายและปริมาณน้ำสูญเสียในพื้นที่ศึกษามาแบ่งตามอิทธิพลของพื้นที่การจ่ายน้ำผ่านมาตรวัดน้ำหลัก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 พื้นที่ คือ พื้นที่อำเภอบางแก้ว, พื้นที่อำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ และพื้นที่อำเภอเขาชัยสนโซนสูงและดำเนินการแบ่ง Node Demand หรือ J_ID ตาม

อิทธิพลการรับน้ำจ่ายของแต่ละพื้นที่เพื่อลดดำเนินการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย ปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐานและปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบ สู่ Node Demand หรือ J_ID ต่อไป

กระจายน้ำสูญเสีย									
พื้นที่	จำนวนราย	น้ำผ่านมาตร ผชน.		น้ำผ่านมาตรหลัก	น้ำส่งไปยัง	ปริมาณน้ำจ่ายสุทธิ	ปริมาณน้ำจ่ายสุทธิ - น้ำ Blow off	น้ำสูญเสีย	%น้ำสูญเสีย
		ปริมาณน้ำขาย	ปริมาณน้ำอื่น ๆ	ปริมาณน้ำจ่าย	เขายั่งยืน				
อำเภอบางแก้ว	1499.00	30.870	0.000	49.708	44.458			18.682	37.70%
เขายั่งยืนตอนล่าง	858.00	16.062	0.000	28.667	0.000	28.667		12.605	43.97%
เขายั่งยืนตอนสูง	480.00	10.617	0.000	15.000	0.000			4.383	29.22%
น้ำรับลงถึงน้ำใส	0.00	0.000	-	0.000	0.000			0.000	-
blow off			0.470	0.000				0.000	0.00%
รวม	2837.00	57.548	0.000	94.167	0.000			36.461	38.78%
รวมน้ำขาย		57.55							
% น้ำสูญเสีย		38.78%							
พื้นที่เขายั่งยืนตอนสูง									
	%	ปริมาณ							
น้ำสูญเสีย	29.22%	4.38							
พื้นฐาน	10%	1.50							
กระจาย	19.22%	2.88							
TOTAL_DMUS	น้ำขาย	ตัวคูณกระจาย	พื้นฐาน25%	กระจาย 16.93%					
40.929	35.840	1.16	1.74	3.35	A				

ภาพที่ 8 ตัวอย่างการจัดทำข้อมูลสมดุลน้ำในพื้นที่อำเภอเขายั่งยืนตอนสูง

ขั้นตอนที่ 3.2 การนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย ปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐานและปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบ สู่ Node Demand หรือ J_ID

1) การนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของไฟล์งานโดยการเขียนคำสั่งสร้างความสัมพันธ์ข้อมูลน้ำจำหน่ายที่ได้จากไฟล์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ในโปรแกรม Microsoft Excel

2) การนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐาน ผลจากการทำข้อมูลสมดุลน้ำทำให้ทราบถึงปริมาณน้ำสูญเสียในแต่ละพื้นที่ตามอิทธิพลขอบเขตการจ่ายน้ำเดิมในการนำเข้าข้อมูลจะทำการกำหนดปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐานหรืออัตราน้ำสูญเสียพื้นฐานสำหรับการวิจัยนี้ได้กำหนดอัตราน้ำสูญเสียพื้นฐานเท่ากับ 10 % ของปริมาณน้ำจ่ายผ่านมาตรวัดน้ำหลักดำเนินการโดยการกระจายปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐานเข้าสู่ Node Demand หรือ J_ID ตามสัดส่วนของปริมาณน้ำที่จำหน่ายของแต่ละ Node Demand หรือ J_ID

3) การนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบ เป็นการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำสูญเสียหรืออัตราน้ำสูญเสียในส่วนที่เหลือจากอัตราน้ำสูญเสียพื้นฐานที่ดำเนินการกระจายไปแล้ว 10 % ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกระจายอัตราน้ำสูญเสียในส่วนที่เหลือทั้งหมดเข้าสู่ Node Demand หรือ J_ID ในการกระจายปริมาณน้ำสูญเสียสำหรับการสอบเทียบในครั้งแรกควรกระจายอัตราน้ำสูญเสียในส่วนที่เหลือทั้งหมด ตามสัดส่วนของปริมาณน้ำที่จำหน่ายของแต่ละ Node Demand หรือ J_ID เพื่อดูแนวโน้มของค่าแรงดันน้ำเบื้องต้น ส่วนการกระจายครั้งต่อไปจะพิจารณาจากผลค่าการสอบเทียบและค่าแรงดันที่ได้เป็นหลัก

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	J_ID	TOTAL_DMUS	น้ำขาย	ตัวคูณกระจาย	พื้นฐาน%	กระจาย %	น้ำสูญเสีย	น้ำสูญเสียสุทธิ			
2	i99	0.331	0.29	0.0093943	0.015	0.026	0.041	0.041			Ks(H)
3	i100	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
4	i101	0.126	0.11	0.0035634	0.006	0.010	0.016	0.016			Ks(H)
5	i103	0.057	0.05	0.0016197	0.003	0.005	0.007	0.007			Ks(H)
6	i105	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
7	i107	0.057	0.05	0.0016197	0.003	0.005	0.007	0.007			Ks(H)
8	i108	0.217	0.19	0.0061549	0.010	0.017	0.027	0.027			Ks(H)
9	i143	0.240	0.21	0.0068028	0.011	0.019	0.030	0.030			Ks(H)
10	i145	0.103	0.09	0.0029155	0.005	0.008	0.013	0.013			Ks(H)
11	i146	0.103	0.09	0.0029155	0.005	0.008	0.013	0.013			Ks(H)
12	i156	0.091	0.08	0.0025915	0.004	0.007	0.011	0.011			Ks(H)
13	i157	0.046	0.04	0.0012958	0.002	0.004	0.006	0.006			Ks(H)
14	i159	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
15	i161	0.046	0.04	0.0012958	0.002	0.004	0.006	0.006			Ks(H)
16	i162	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
17	i163	0.046	0.04	0.0012958	0.002	0.004	0.006	0.006			Ks(H)
18	i165	0.057	0.05	0.0016197	0.003	0.005	0.007	0.007			Ks(H)
19	i166	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
20	i168	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
21	i170	0.057	0.05	0.0016197	0.003	0.005	0.007	0.007			Ks(H)
22	i172	0.057	0.05	0.0016197	0.003	0.005	0.007	0.007			Ks(H)
23	i174	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
24	i176	0.171	0.15	0.0048591	0.008	0.014	0.021	0.021			Ks(H)
25	i183	0.011	0.01	0.0003239	0.001	0.001	0.001	0.001			Ks(H)
26	i184	0.206	0.18	0.0058310	0.009	0.016	0.026	0.026			Ks(H)
27	i185	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
28	i186	0.297	0.26	0.0084225	0.013	0.024	0.037	0.037			Ks(H)
29	i187	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
30	i188	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
31	i191	0.069	0.06	0.0019437	0.003	0.005	0.009	0.009			Ks(H)
32	i192	0.046	0.04	0.0012958	0.002	0.004	0.006	0.006			Ks(H)
33	i193	0.080	0.07	0.0022676	0.004	0.006	0.010	0.010			Ks(H)
34	i194	0.171	0.15	0.0048591	0.008	0.014	0.021	0.021			Ks(H)
35	i195	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
36	i198	0.822	0.72	0.0233239	0.037	0.065	0.102	0.102			Ks(H)
37	i199	0.388	0.34	0.0110141	0.017	0.031	0.048	0.048			Ks(H)
38	i301	0.194	0.17	0.0055070	0.009	0.015	0.024	0.024			Ks(H)
39	i302	0.240	0.21	0.0068028	0.011	0.019	0.030	0.030			Ks(H)
40	i303	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
41	i316	0.069	0.06	0.0019437	0.003	0.005	0.009	0.009			Ks(H)
42	i317	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)
43	i320	0.560	0.49	0.0158732	0.025	0.045	0.070	0.070			Ks(H)
44	i321	0.126	0.11	0.0035634	0.006	0.010	0.016	0.016			Ks(H)
45	i322	0.000	0	0.0000000	0.000	0.000	0.000	0.000			Ks(H)

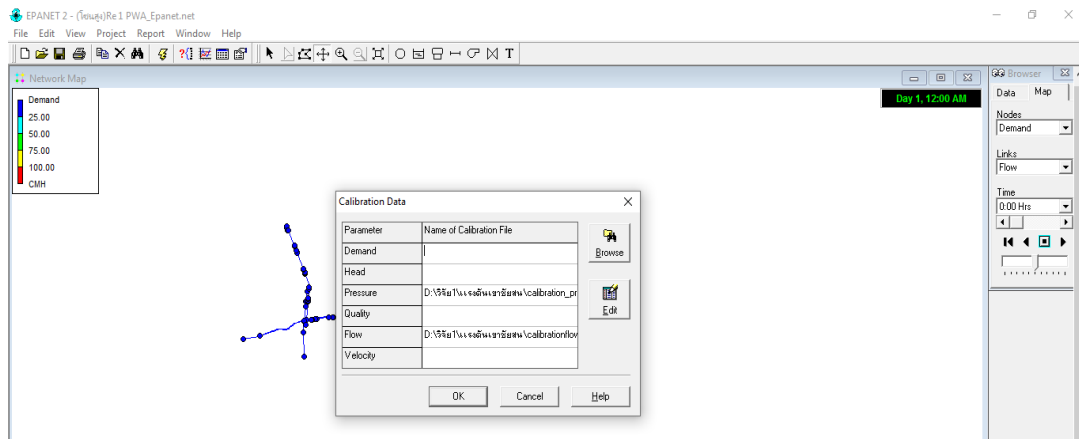
ภาพที่ 9 ตัวอย่างการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำจำหน่าย ปริมาณน้ำสูญเสียพื้นฐาน และปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบสู่ Node, Demand หรือ J_ID

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 โดยการเขียนคำสั่งให้ Node Demand หรือ J_ID ของขั้นตอนที่ 2 ซึ่งอยู่ในรูปของข้อมูลไฟล์ Excel สามารถดึงค่าข้อมูลปริมาณน้ำใน Node Demand หรือ J_ID ขั้นตอนที่ 3 ในขั้นตอนนี้จะเป็นการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำรวมของแต่ละ Node Demand หรือ J_ID เพื่อส่งออกไฟล์สู่โปรแกรม EPANET 2.0

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการส่งออกไฟล์ข้อมูลสู่โปรแกรม EPANET 2.0 โดยการส่งไฟล์สู่โปรแกรม Notepad จากนั้นบันทึกไฟล์งานเป็นนามสกุล .inp และไฟล์งานดังกล่าวในโปรแกรม EPANET 2.0

ขั้นตอนที่ 6 นำเข้าข้อมูลรูปแบบการใช้น้ำ (Demand Pattern) และข้อมูลรูปแบบค่าแรงดันน้ำต้นทาง (Head Pattern) ของแต่ละพื้นที่การจ่ายน้ำ จากการเตรียมข้อมูลด้านเข้าสำหรับแบบจำลองในแบบจำลอง EPANET 2.0

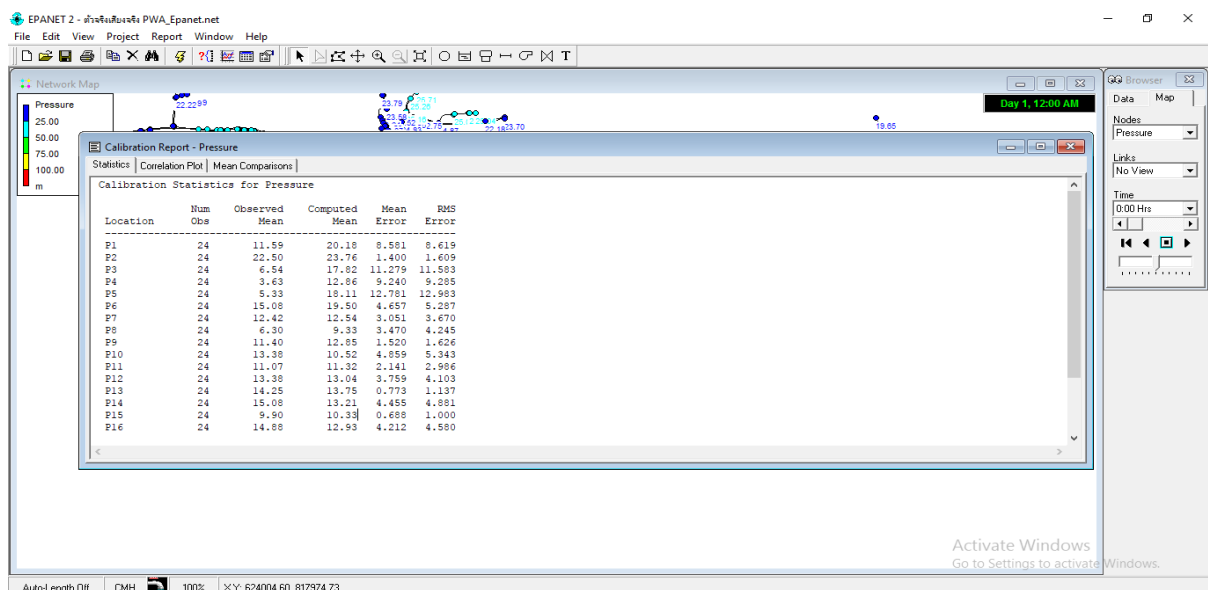
ขั้นตอนที่ 7 นำเข้าข้อมูลแรงดันน้ำในพื้นที่ศึกษาจำนวน 17 จุดและข้อมูลอัตราการไหลต้นทาง จากการเตรียมข้อมูลด้านเข้าสำหรับแบบจำลองในหัวข้อที่ 3.2.2.2 และ 3.2.2.3 ในแบบจำลอง EPANET 2.0

ภาพที่ 10 ตัวอย่างการนำเข้าข้อมูลแรงดันน้ำในพื้นที่ศึกษาและข้อมูลอัตราการไหลต้นทางสำหรับการสอบเทียบ

ขั้นตอนที่ 8 นำเข้าค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานภายในเส้นท่อ หรือค่า C ในสูตร Hazen-Williams โดยการกำหนดค่า C ของท่อนั้น พิจารณาจากชนิดของท่อและอายุการใช้งาน ในแบบจำลอง EPANET 2.0

ขั้นตอนที่ 9 ทำการ RUN ข้อมูลในแบบจำลอง EPANET 2.0 วิเคราะห์ผลจากรายงานผลการสอบเทียบค่าแรงดันน้ำจากแบบจำลอง

ภาพที่ 11 ตัวอย่างรายงานผลการสอบเทียบค่าแรงดันน้ำในแบบจำลอง

ขั้นตอนที่ 10 ทำการวิเคราะห์ผลจากรายงานผลการสอบเทียบค่าแรงดันน้ำจากแบบจำลองพิจารณาจากความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น หากพิจารณาแล้วแบบจำลองที่ได้ยังมีค่าความคลาดเคลื่อนสูง ให้ดำเนินการการนำเข้าข้อมูลปริมาณน้ำสูญเสียสอบเทียบ จนกว่าจะได้ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล Research conclusions & Discussion

1. ผลการจำลองระบบการจ่ายน้ำด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0

ในการศึกษานี้สามารถจำลองระบบการจ่ายน้ำของพื้นที่ศึกษาในโปรแกรม EPANET 2.0 โดยมีจำนวน Node demand 555 จุด เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้น้ำปัจจุบัน และจำนวน Node ตัวแทนจุดวัดค่าแรงดันน้ำสำหรับการใช้ในการสอบเทียบค่า จำนวน 17 จุด วาล์วน้ำควบคุมสถานะปิด จำนวน 21 จุด และประตูน้ำที่มีการควบคุมจำนวน 12 จุด อ่างเก็บน้ำจำนวน 3 แห่ง และมีจำนวนท่อ 578 เส้นท่อ

2. ผลการสอบเทียบ

ผลการสอบเทียบแบบจำลองกับค่าแรงดันน้ำในพื้นที่จำนวน 17 จุด พบว่าค่าแรงดันน้ำเฉลี่ยจากแบบจำลองมีค่าเท่ากับ 12.108 ม. และค่าแรงดันน้ำเฉลี่ยในภาคสนามมีค่าเท่ากับ 12.126 ม. มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 0.245 ม. หรือคิดเป็น % ค่าความแตกต่างเท่ากับ 2.572 % ได้ค่ารากที่สองของค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (RMSE) เท่ากับ 0.789 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r เท่ากับ 0.890 ผลการสอบเทียบ Demand ในแบบจำลองพบว่าในพื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ มีอัตราการสูญเสียสูงสุด

3 ผลการประยุกต์ใช้แบบจำลองด้วยกรณีศึกษา

ผลการประยุกต์ใช้แบบจำลองด้วยกรณีศึกษา จะแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. ผลการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 โดยใช้ข้อมูลปริมาณความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำและปริมาณน้ำสูญเสียในเดือน ตุลาคม 2561 ในการวิเคราะห์ พบว่าแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 สามารถช่วยในการวิเคราะห์และจัดการแรงดันน้ำ จากการจำลองการปรับขอบเขตในการจ่ายน้ำ และปรับรูปแบบการจ่ายน้ำ พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์วาล์วควบคุม (Control Valve) และวางท่อเสริมแรงดัน ที่กำหนดไว้ได้ดี ค่าแรงดันน้ำที่ได้พบว่าเพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้งานทุกพื้นที่ และสอดคล้องกับปริมาณความต้องการใช้น้ำของแต่ละพื้นที่ใน ช่วงเวลาต่างๆ และยังส่งผลต่อการลดอัตราการรั่วของน้ำในระบบ นั้นหมายความว่า การจัดการแรงดันน้ำ ที่ทำการกำหนดแนวทางไว้ในแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้ และจากผลดังกล่าวสามารถสรุปผลการบริหารจัดการแรงดันน้ำ ได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 4 ผลการบริหารจัดการแรงดันน้ำในพื้นที่ศึกษา

ลำดับ	พื้นที่การจ่ายน้ำ	ค่าแรงดันน้ำต่ำสุดในช่วงโม่งที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุด		ค่าแรงดันน้ำสูงสุดในช่วงโม่งที่มีความต้องการใช้น้ำต่ำสุด	
		(Peak)		(Off Peak)	
		ก่อนจัดการแรงดันน้ำ	หลังจัดการแรงดันน้ำ	ก่อนจัดการแรงดันน้ำ	หลังจัดการแรงดันน้ำ
		(เมตร)	(เมตร)	(เมตร)	(เมตร)
1	อำเภอบางแก้ว	5 - 6	12 - 14	25 - 27	11 - 13
2	อำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ	6 - 9	13 - 15	20 - 22	16 - 18
3	อำเภอเขาชัยสนโซนสูง	12 - 14	12 - 14	24 - 26	16 - 18

ในส่วนของการเสนอแนะ จากผลการวิเคราะห์ค่าแรงดันน้ำจากแบบจำลองระบบการจ่ายน้ำของแต่ละพื้นที่ พบว่าจำเป็นต้องดำเนินการปรับขอบเขตในการจ่ายน้ำ และปรับรูปแบบการจ่ายน้ำ พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์วาล์วควบคุม (Control Valve) และวางท่อเสริมแรงดันเพื่อให้สามารถรองรับกับการจัดการแรงดันน้ำในระบบ ซึ่งประกอบด้วย

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอบางแก้ว

ติดตั้งวาล์วลดแรงดัน (Pressure reducing valve) ขนาด 100 มม.บริเวณหน้าโรงพยาบาลบางแก้ว เพื่อควบคุมแรงดันน้ำที่สูงในพื้นที่ตำบลนาปะขอ ใช้งบประมาณ 200,000 บาท วางท่อจ่ายน้ำเส้นใหม่เพิ่มเติม Pipe 1 บริเวณ ถ.แสนดี (หน้าบ้าน 810 ม.6 ต.ท่ามะเตี๋ย อ.บางแก้ว จ.พัทลุง) เพื่อเสริมแรงดันน้ำ โดยใช้ท่อ HDPE 100 ขนาด 160 มม.ชั้น PN 6.0 เป็นระยะทางประมาณ 14 ม. ใช้งบประมาณ 50,000 บาท วางท่อจ่ายน้ำเส้นใหม่เพิ่มเติม Pipe 2 บริเวณ ถ.แสนดี ซอย 9 ถึงสี่แยกรัตนภูมิฯ เพื่อเสริมแรงดันน้ำ โดยใช้ท่อ HDPE 100 ขนาด 160 มม. ชั้น PN 6.0 เป็นระยะทางประมาณ 104 ม. ใช้งบประมาณ 130,000 บาท

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ

ติดตั้ง Control valve ขนาด 150 มม. เพื่อกำหนดการเปิด – ปิดน้ำลงถังน้ำใส (สำนักงาน กปภสาขาเขาชัยสน) เพื่อให้สัมพันธ์กับการใช้น้ำในพื้นที่อำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ และเหมาะสมต่อพฤติกรรมการใช้น้ำของผู้บริโภค ใช้งบประมาณ 300,000 บาท

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขาชัยสนโซนสูง

ติดตั้งวาล์วลดแรงดัน (Pressure reducing valve) ขนาด 150 มม.ภายในสำนักงานการประปาเขาสวนภูมิภาคเขาชัยสน เพื่อควบคุมแรงดันน้ำในช่วงเวลากลางคืนในพื้นที่อำเภอเขาชัยสนโซนสูง ให้เหมาะสมต่อพฤติกรรมการใช้น้ำของผู้บริโภค ใช้งบประมาณ 300,000 บาท วางท่อจ่ายน้ำเส้นใหม่เพิ่มเติม Pipe 3 พร้อมติดตั้งประตูน้ำ บริเวณ หน้าโลตัสเขาชัยสน เพื่อปรับขอบเขตการจ่ายน้ำ โดยใช้ท่อ HDPE 100 ขนาด 160 มม.ชั้น PN 6.0 เป็นระยะทางประมาณ 13 ม. ใช้งบประมาณ 100,000 บาทใช้งบประมาณ 3.629 ล้านบาท

การวิเคราะห์ขีดความสามารถของโครงข่ายแนวท่อในกรณีปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ ผลการวิเคราะห์แบบจำลองดังนี้

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอบางแก้ว

ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลองในช่วงเวลา 07.00-09.00 น. พบว่าค่าแรงดันน้ำในช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุดจะมีค่าแรงดันน้ำต่ำสุดอยู่ในช่วง 11-13 ม. ในบริเวณโรงเรียนบางแก้วพิทยาคม โดยค่าแรงดันน้ำที่ได้นั้นยังคงเพียงพอต่อการใช้งาน และอยู่ในข้อกำหนดของค่าแรงดันน้ำในพื้นที่ให้บริการจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 ม. จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าโครงข่ายแนวท่อในพื้นที่โดยภาพรวมแล้วยังสามารถรองรับปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ ได้ดี แต่จะมีเส้นท่อในบางพื้นที่ๆ อาจจะจำเป็นต้องปรับปรุงเส้นท่อเพิ่มเติม เนื่องจากท่อเสื่อมสภาพหมดอายุการใช้งาน ไม่สามารถรับค่าแรงดันที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลให้เกิดการแตกรั่วของเส้นท่อ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเกิดน้ำสูญเสีย

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขาชัยสนโซนต่ำ

ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลองในช่วงเวลา 07.00-09.00 น.พบค่าแรงดันน้ำในช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุดจะมีค่าแรงดันน้ำต่ำสุดอยู่ในช่วง 7-10 ม. ในบริเวณตรงข้ามสถานีตำรวจภูธรเขาชัยสน โดยค่าแรงดันน้ำที่ได้นั้นยังคงเพียงพอต่อการใช้งาน และอยู่ในข้อกำหนดของค่าแรงดันน้ำในพื้นที่ให้บริการจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 ม. จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าโครงข่ายแนวท่อในพื้นที่โดยภาพรวมแล้วยังสามารถรองรับปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ ได้ดี แต่ถ้าปริมาณน้ำจ่ายเพิ่มมากขึ้นตามอัตราการใช้ของผู้บริโภคและการรั่วไหล อาจจะจำเป็นต้องปรับปรุงเส้นท่อเพิ่มเติมเนื่องจากท่อเสื่อมสภาพหมดอายุการใช้งานและไม่สามารถรองรับอัตราการจ่ายน้ำที่เพิ่มขึ้นได้ จึงต้องมีการวางแผนงานในอนาคตต่อไป

พื้นที่จ่ายน้ำอำเภอเขาชัยสนโซนสูง

ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลองในช่วงเวลา 07.00-09.00 น. พบว่าค่าแรงดันน้ำในชั่วโมงที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุดจะมีค่าแรงดันน้ำต่ำสุดอยู่ในช่วง 12-14 ม. ในบริเวณวัดท่านางพรหม (สี่แยกเขาชัยสน) โดยค่าแรงดันน้ำที่ได้นั้นยังคงเพียงพอต่อการใช้งาน และอยู่ในข้อกำหนดของค่าแรงดันน้ำในพื้นที่ให้บริการจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 ม. จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าโครงข่ายแนวท่อในพื้นที่โดยภาพรวมแล้วยังสามารถรองรับปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 30 เปอร์เซ็นต์ ได้ดี

จากผลการศึกษาและการประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นทางเลือกที่ดี ที่จะนำแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 มาการประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ระบบการจ่ายน้ำสำหรับการจัดการแรงดันน้ำปรับปรุงเส้นท่อ รวมทั้งงานขยายเขตการจำหน่ายน้ำ เนื่องจากแบบจำลองสามารถปรับเปลี่ยนขนาดเส้นท่อและขอบเขตของพื้นที่ได้ง่ายหรือเพิ่มเติมเส้นท่อในแบบจำลอง และยังรวมถึงสามารถเพิ่มอุปกรณ์ควบคุมต่าง ๆ ได้สะดวก มีการประมวลผลที่รวดเร็ว และให้ค่าที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของระบบ และจะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับการประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 สำหรับการแก้ปัญหาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิเคราะห์ระบบการจ่ายน้ำประเภทต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ฐริพัฒน์ ชัยคล้าย (2551) ได้ทำการศึกษาโดยจำลองระบบจ่ายน้ำประปาในพื้นที่สำนักงานประปาสมุทรสาครของการประปาส่วนภูมิภาค ด้วยแบบจำลอง EPANET 2.0 การศึกษานี้ได้ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 เพื่อจำลองโครงข่ายระบบท่อจ่ายน้ำ สำนักงานประปาสาขาสุมทรสาครโดยมีข้อมูลท่อจำนวน 956 เส้นท่อ 834 จุดเชื่อมต่อ และมีแท่งน้ำจำนวน 1 แท่ง เมื่อสอบเทียบแบบจำลองกับค่าแรงดันที่วัดในสนามจำนวน 50 จุด ค่าความแตกต่างของแรงดันเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ม. คิดเป็นความคลาดเคลื่อนประมาณ 5.99 % ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และจากการนำแบบจำลองที่สอบเทียบแล้วไปประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษาต่างๆ ของพื้นที่ศึกษา อันได้แก่ (1) กรณีไม่มีแหล่งน้ำเพิ่มเติมในอนาคต 5 ปี แหล่งน้ำปัจจุบันไม่สามารถรองรับความต้องการน้ำในอีก 5 ปีข้างหน้าได้ (2) กรณีสร้างสถานีผลิตน้ำเพิ่มเติม 1 แห่งในพื้นที่ศึกษา จะสามารถเพิ่มแรงดันน้ำให้กับพื้นที่ศึกษาและลดการใช้น้ำจากสถานีจ่ายน้ำเอกชนได้ถึง 33 % (3) กรณียกเลิกการใช้น้ำจากสถานี SS3 และใช้น้ำจากสถานีผลิตน้ำแห่งใหม่เพียงแห่งเดียว พบว่าจะทำให้พื้นที่บางส่วนของพื้นที่ศึกษาขาดน้ำ ซึ่งจะต้องแก้ไขด้วยการเพิ่มระบบท่อจ่ายน้ำในพื้นที่ศึกษา และ (4) กรณีที่เทศบาลนครสมุทรสาครยกเลิกการใช้น้ำบาดาลและมาใช้น้ำประปาของสำนักงานประปาสมุทรสาครแทนพบว่า สถานีจ่ายน้ำ SS3 ไม่สามารถรองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นได้ และจำเป็นต้องเพิ่มกำลัง การผลิตให้มีปริมาณน้ำถึง 155,500 ลบ.ม./วัน เพื่อให้สามารถจ่ายน้ำได้อย่างเพียงพอ เช่นเดียวกับสุทธิศักดิ์ ลาภประเสริฐ (2547) ได้ทำการศึกษาเพื่อทดสอบขีดความสามารถของโปรแกรม EPANET 2.0 โดยได้จำลองสภาพการไหลภายใต้แรงดันของระบบโครงข่ายท่อประปาขนาดใหญ่ในพื้นที่สำนักงานประปาสาขาท่งมหาเมฆ โดยมีข้อมูลท่อ 11,500 เส้นท่อ จุดต่อเชื่อม 10,725 จุด และอ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง การสอบเทียบแบบจำลองได้ใช้ข้อมูลแรงดันที่วัดจากสนามจำนวน 30 จุด ค่าแรงดันที่ประมวลได้จากแบบจำลองและค่าแรงดันที่วัดจากสนามมีค่าใกล้เคียงกัน โดยมีความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากการนำแบบจำลองที่สอบเทียบแล้วไปประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษาต่างๆ คือ (1) กรณีปิดซ่อมท่อขนาด 1,000 มม. บริเวณถนนมหาพุดธาราม พบว่ามีผลทำให้บริเวณตอนใต้ของพื้นที่ศึกษามีน้ำไหลอ่อน โดยมีแรงดันน้ำเฉลี่ยประมาณ 2.5 ถึง 4 ม. (2) กรณีโรงสูบน้ำคลองเตยไม่สามารถจ่ายน้ำเข้าพื้นที่ได้ พบว่ามีผลกระทบกับระบบน้อยมาก นอกจากนี้ในการศึกษายังทำการประเมินตำแหน่งบริเวณน้ำรั่วหรือการสูญเสียจากระบบจ่าย ซึ่งในระบบเครือข่ายนี้มีปริมาณน้ำสูญเสียโดยประมาณ 39 % พบว่าหากปริมาณน้ำสูญเสียลดลงเหลือเพียง 35 % จะทำให้ทั้งพื้นที่มีแรงดันน้ำเพิ่มขึ้น 1 ถึง 2 ม. และการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ นคร แสนยาสิริ (2546) จำลองระบบการจ่ายน้ำประปา ของการประปานครหลวงฝั่งตะวันตก โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET ซึ่งการศึกษานี้ได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0 เพื่อจำลองสภาพการไหลภายใต้แรงดันของระบบโครงข่ายท่อประปา ของการประปานครหลวงฝั่งตะวันตก โดยใช้ข้อมูลท่อ 432

เส้นท่อ จุดเชื่อมต่อ 407 จุด และมีโรงสูบน้ำ 5 แห่ง เมื่อสอบเทียบแบบจำลองกับค่าแรงดันที่วัดในสนาม จำนวน 38 จุด ค่าแรงดันที่ประมวลได้จากแบบจำลองกับค่าที่วัดในสนามมีค่าใกล้เคียงกันโดยมีความคลาดเคลื่อนเฉลี่ย 15.77 % มีความแตกต่างของค่าแรงดันเฉลี่ย 1.09 ม. เมื่อนำแบบจำลองโครงข่ายดังกล่าวไปใช้ศึกษา (1) กรณีฉุกเฉิน คือกรณีโรงสูบน้ำทำพระไม่สามารถจ่ายน้ำได้ พบว่าพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของโรงสูบน้ำทำพระ เพชรเกษม ราชบุรีบวรณะ และธนบุรี มีปัญหาขาดแคลนน้ำ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 7 % ของพื้นที่บริการทั้งหมด และ (2) กรณีโรงสูบน้ำธนบุรีไม่สามารถจ่ายน้ำได้ พบว่าพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของโรงสูบน้ำธนบุรี และมหาสวัสดิ์มีปัญหาขาดน้ำ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 30 % ของพื้นที่บริการน้ำทั้งหมด เมื่อทำการปรับการทำงานของเครื่องสูบน้ำจากโรงสูบน้ำข้างเคียงเข้ามาทดแทนบริเวณที่ขาดน้ำจากโรงสูบน้ำข้างเคียงเข้ามาทดแทนบริเวณที่ขาดน้ำพร้อมปรับวาล์วควบคุม ผลจากแบบจำลองพบว่าแนวทางดังกล่าวสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดูแลน้ำในกรณีฉุกเฉินทั้งสองกรณีได้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

- 1) ในการศึกษาไม่คิดรวมค่าการสูญเสียค่าแรงดันน้ำอันเนื่องมาจากอุปกรณ์ท่อ หรือ Minor loss ซึ่งค่าดังกล่าวอาจมีผลต่อการสูญเสียแรงดันน้ำในระบบได้ หากว่าโครงข่ายแนวท่อประปาที่ทำการวิเคราะห์นั้นมีการติดตั้งอุปกรณ์ท่อเป็นจำนวนมาก เช่น ท่อประปาในเขตชุมชนเมือง
- 2) ในการศึกษาไม่ทราบตำแหน่งของจุดรั่ว หรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดน้ำสูญเสียในระบบการจ่ายน้ำอย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในกระบวนการสอบเทียบ Demand
- 3) รูปแบบพฤติกรรมการใช้ (Demand pattern) ในพื้นที่ สำหรับการศึกษา ใช้รูปแบบพฤติกรรมโดยรวม ซึ่งได้จากอัตราการจ่ายน้ำรายชั่วโมง ผ่านมาตรวัดน้ำหลักของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนพฤติกรรมการใช้ของพื้นที่ศึกษา ในความเป็นจริงพฤติกรรมการใช้ของผู้ใช้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประเภทของผู้ใช้น้ำ สังคม เศรษฐกิจ และฤดูกาล เป็นต้น ดังนั้นหากต้องการผลการวิเคราะห์ที่มีความถูกต้องแม่นยำสูง จำเป็นจะต้องศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ในพื้นที่นั้นๆ เพิ่มเติมแต่อาจจะใช้ระยะเวลาานพอสมควร
- 4) ถ้าหากในพื้นที่ศึกษาหรือในโครงข่ายระบบจ่ายน้ำจริง มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มข้อมูลดังกล่าวให้ถูกต้องอยู่เป็นประจำ เพื่อให้แบบจำลองถูกต้องใกล้เคียงกับสภาพจริงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- การประปาส่วนภูมิภาคเขต 5. (2561). รายงานสรุปผลการดำเนินงานอย่างย่อของ การประปาส่วน ภูมิภาคเขต 5 (รวมทุกสาขา)
- การประปาส่วนภูมิภาค. (2551). คู่มือการลดน้ำสูญเสีย (NRW) สำหรับผู้จัดการประปาแนวทางสู่ความเข้าใจเรื่องน้ำสูญเสีย
- โชติไกร ไชยวิจารณ์. (2546). วิศวกรรมชลศาสตร์ (Hydraulic Engineering). สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), กรุงเทพฯ, หน้า 497.
- ธีรเดช กังฉปศิริพันธ์. (2552). การบริหารจัดการพื้นที่เฝ้าระวังน้ำสูญเสีย ในพื้นที่สำนักงานประปาสาขาประชาชน ของการประปานครหลวงโดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า 111.
- นคร แสนยาสิริ. (2546). การจำลองระบบการจ่ายน้ำประปา ของการประปานครหลวงฝั่งตะวันตก โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์EPANET2.0. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า 185.
- บริษัท ยูนิเวอร์แซล ยูติลิตี้ส์ จำกัด. (2548). การบริหารจัดการลดน้ำสูญเสีย

- ปารินทร์ กลั่นตรานนท์. (2554). *การวิเคราะห์ระบบโครงข่ายท่อประปาด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0* สำนักงาน
ประปาสาขานนทบุรี. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า 105.
- ฐริพัฒน์ ชัยคล้าย. (2551). *การจำลองระบบจ่ายน้ำประปา ในพื้นที่สำนักงานประปาสมุทรสาครของการประปาส่วนภูมิภาค
โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0*. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า 95.
- มนต์เทพ มะเปี่ยม และชัยวัฒน์ ชัยการนาวิ. (2547). การพัฒนาแบบจำลองเพื่อออกแบบระบบท่อส่งน้ำ. *วิศวกรรมสาร มก.*,
18(53), 73-84.
- สายัณห์ น้ำเงิน และสุวัฒนา จิตตลดากร. (2546). การศึกษาโครงข่ายส่งน้ำประปาของการประปานครหลวง โดยใช้
แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET 2.0. *วิศวกรรมสาร มก.*, 17(51), 94-106.
- สุทธิศักดิ์ ลาภประเสริฐ. (2547). *การจำลองระบบสูญจ่ายน้ำ ในพื้นที่สำนักงานประปาสาขาทุ่งมหาเมฆ ของการประปานคร
หลวง โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ EPANET2.0*. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), หน้า 125.
- วิบูลย์ บุญยธโรกุล. (2529). *ปั๊มและระบบสูญน้ำ*. ภาควิชาวิศวกรรมชลประทาน คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ, หน้า 268.

บทความวิจัย

**สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

พรวลี ตรีประภากร, รศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์, และดร.เอกลักษณ์ เพียสา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: pornwalee@piya.ac.th โทร. 086-3932444

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน 2) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน และ 5) หาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 354 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.32 ถึง 0.73 และค่าความเชื่อมั่น 0.93 ส่วนแบบสอบถามประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33 ถึง 0.96 และค่าความเชื่อมั่น 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) สมรรถนะผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว (X4) ด้านทักษะ (X2) และด้านภาพลักษณ์ ทักษะคนดี เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม (X3) โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 66.00 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = .77 + .38X4 + .26X2 + .17X3$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'y = .46Z4 + .31Z2 + .23Z3$ 5) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว ด้านทักษะ และด้านภาพลักษณ์ ทักษะคนดี เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม

คำสำคัญ: สมรรถนะ, สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน, ประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการ

COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF INSTRUCTIONAL ADMINISTRATION IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONS SERVICE AREA OFFICE 22

Phornwalee Treepraphakorn, Assoc Prof Dr. Waro Phengsawat and Dr.Akkaluck Pheasa

Faculty of Educational, Sakon Nakhon Rajabhat University

E-mail: phornwalee@piya.ac.th Tel.086-9392444

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the level of competency of school administrators , 2) to study the level of the effectiveness of Instructional administration in school competencies of school , 3) to study the relationship between competency of administrators and the effectiveness of instructional in school 4) to study a predictive equation of competency of administrators affecting the effectiveness of instructional administration in school, and 5) to study the guidelines for developing competency of administrators affecting the effectiveness of instructional administration. The sample of this study acquired by cluster random sampling consisted of 354 school administrators and teachers. Determine sample size using Krejcie and Morgan ready-made tables. The instrument for data collection were a questionnaire and a rating scale questionnaire of competency of school administrators with validity between 0.60 to 1.00 discrimination between 0.32 to 0.73 and reliability 0.93 questionnaires of effectiveness of instructional administration in school with validity between 0.60 to 1.00 discrimination between 0.33 to 0.96 and reliability 0.93 the statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient of Pearson, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows: 1) Competency of school administrators are high level as a whole 2) Effectiveness of instructional administrators are high level as a whole 3) Competency of administrators and the effectiveness of instructional administrators the relationship positively correlated at a statistical significance of the .01 level. 4) Competency of administrators able to predict the effectiveness of instructional administrators comprising with statistical significance at the .01 level involved three aspects, which were personal characteristic (X4) skills (X2) and appropriate image attitude and values (X3) with a predictive power of 66.00 percent, the equation could be summarized in raw scores as follows: $Y' = .77 + .38 X4 + .26 X2 + .17 X3$ and the predictive equation standardized score was $Z'y = .46Z4 + .31Z2 + .23 Z3$ 5) The guidelines for developing competency of administration competencies of school administrators affecting the effectiveness of instructional administration involved three aspects; comprising personal characteristic skills and appropriate image attitude and values.

Keywords: *Competency, Competency of School Administrators, Effectiveness of Instructional Administration*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร

บทนำ (Introduction)

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนเพราะการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิดและคุณธรรมของบุคคล เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างภูมิปัญญาให้แก่บุคคล การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรม สามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เกิดความเป็นธรรม และเสมอภาคกับทุกคน มีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับปฏิบัติการในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจและมองเห็นภาพรวมของการพัฒนาทางการศึกษาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านบริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของระบบการศึกษา เพื่อเป็นการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ (วีระยุทธ ชาศะกาญจน์, 2556)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กล่าวว่าให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป โดยงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพของการบริหาร การดำเนินงานของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการโดยเฉพาะด้านวิชาการ ผลผลิตที่ได้ก็คือ คุณภาพนักเรียน ดังนั้น ความสำเร็จหรือการล้มเหลวของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงอยู่ที่การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ศศิวิมล สุขทนารักษ์, 2554)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) การดำเนินงานตามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่องานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นในการดำเนินงาน

สมรรถนะของผู้บริหารงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหาร สถานศึกษา มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การบริหารสถานศึกษาจะเป็นตัวช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารจึงเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ผู้ได้บังคับบัญชาและผลงาน อันเป็นส่วนร่วม บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้ง มีผลสะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอันมาก ในขณะเดียวกันการบริหาร สถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน ผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อจะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

สมรรถนะของผู้บริหารเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญกลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551) เพราะผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากผู้บริหารที่มีขีดความสามารถและมีสมรรถนะสูงย่อมประเมินได้จากคุณภาพของผู้เรียน เนื่องจากผู้บริหารที่มีสมรรถนะจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามไปด้วยจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ เต็มศิริ บุญชูช่วย (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัยสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่าสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ คือผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ดังคำกล่าวที่เรียกว่า “สมรรถนะ” ซึ่งเป็นคุณลักษณะด้านความรู้ทักษะ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาซึ่งอาจหมายรวมถึงประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อผู้บริหารเองในการพัฒนาสมรรถนะตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะที่จะส่งผลต่องานวิชาการที่มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
5. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 354 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2551) ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้ประชากรจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยกำหนดให้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 36 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 31 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 5 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนเพื่อกำหนดเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 ของโรงเรียนแต่ละขนาด ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับสลาก ซึ่งจะได้โรงเรียนจำนวน 72 โรงเรียน แบ่งตามขนาดดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 36 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 31 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งจะได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 72 คน และครู ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบใส่คืนตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวน ครู ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 4 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 354 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รายข้อระหว่าง 0.60-1.00 ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตั้งแต่ 0.32-0.73 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตั้งแต่ 0.33-0.96 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 354 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืน จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าทางสถิติ ดังนี้ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Person Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความรู้ (= 4.31) ด้านทักษะ (= 4.32) ด้านภาพลักษณ์ทัศนคติเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม (= 4.23) และด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว (= 4.25)

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความสามารถในการปรับตัว (= 4.04) ด้านความพึงพอใจในงานของบุคลากร (= 4.31) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน (= 4.29) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (= 4.25)

3. สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารรายด้านกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ($r=0.58$) ด้านทักษะ ($r=0.64$) ด้านภาพลักษณ์ ทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสม ($r=0.53$) และด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว ($r=0.73$)

4. สมรรถนะผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว (X4) ด้านทักษะ (X2) และด้านภาพลักษณ์ ทัศนคติ เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม (X3) โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 66.00

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = .77 + .38X_4 + .26X_2 + .17X_3$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z'y = .46Z_4 + .31Z_2 + .23Z_3$$

5. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีดังนี้

5.1 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านทักษะ คือ

5.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนอย่างชัดเจน

5.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรร่วมกับคณะครูวางแผนเกี่ยวกับโครงการต่างๆทางวิชาการเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

5.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกระตุ้นให้ครูมีการปฏิบัติงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

5.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาทักษะกระบวนการในการบริหารโรงเรียนตามโครงการวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย

5.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาหาความรู้ พัฒนาและฝึกทักษะในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

5.1.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้จิตวิทยาเจรจา เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้

5.1.7 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

5.1.8 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง

5.1.9 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนระบบโครงสร้างงานที่ทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

5.1.10 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดลำดับความสำคัญของงานให้มีความเหมาะสม

5.1.11 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันที่และเหมาะสม

5.2. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ด้านภาพลักษณ์ ทศนคติ เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม คือ

5.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

5.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรเสนอความคิดเห็นของตนให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รับทราบได้อย่างชัดเจน

5.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีเจตคติที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

5.2.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของครูผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

5.2.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในและนอกองค์กร

5.2.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

5.2.7 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีค่านิยมที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียน

5.2.8 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาโรงเรียน

5.3 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวคือ

- 5.3.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนำหลักธรรมในการครองตน ครองคนและครองงานมาใช้ในการบริหาร
- 5.3.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5.3.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีภาวะความมั่นคงทางอารมณ์ อดทน และอดกลั้นต่อสิ่งแฉล้ม
- 5.3.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน
- 5.3.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการพัฒนาเพื่อการพัฒนา
- งาน
- 5.3.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักความซื่อตรงซื่อสัตย์ โปร่งใสและมีวินัยในตนเอง
- 5.3.7 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแสดงออกซึ่งความโอ้อ้อมอารี มีเมตตา ให้ความช่วยเหลือต่อ
- ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 5.3.8 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีไหวพริบการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าตามสถานการณ์ได้อย่าง
- รวดเร็ว
- 5.3.9 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีทักษะกระบวนการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านทักษะด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว และด้านภาพลักษณ์ ทัศนคติ เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมด้านความรู้ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความเข้าใจในหลักการแนวคิดทฤษฎีในการบริหารและการจัดการศึกษาคิดค้นหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อนำไปพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ กับผู้ร่วมงานและผู้รู้ ผู้บริหารโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทิศทางการศึกษาของโรงเรียนอย่างชัดเจนโดยร่วมกับคณะครูวางแผนเกี่ยวกับโครงการต่างๆทางวิชาการเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนพร้อมทั้งมีการกระตุ้นให้ครูมีการปฏิบัติงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นมีการนำทักษะกระบวนการในการบริหารโรงเรียนตามโครงการวิชาการให้บรรลุผลตามโครงการนำสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) มาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนมีหลักการวิธีการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริงกำหนดระบบโครงสร้างงานที่ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนสามารถมีการเสนอความคิดเห็นของตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รับทราบพร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา มีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาโรงเรียนใช้หลักธรรมในการครองตน ครองคนและครองงานและดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความมั่นคงทางอารมณ์ อดทน และอดกลั้นสามารถสร้างแรงจูงใจและกำลังใจในการพัฒนาเพื่อการพัฒนา

งานในทุกมิติมีความซื่อตรงซื่อสัตย์ โปร่งใสและมีวินัยในตนเองมีเมตตา ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมและสามารถใช้กระบวนการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจึงทำให้สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ สุโข (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ

มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ อัตราการลาออกจากการเรียนคุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านความพึงพอใจในงานของบุคลากรด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนพร้อมทั้งปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เช่นคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป การเรียนการสอนออนไลน์ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีการประเมินประสิทธิภาพในหน่วยงานเป็นไปอย่างยุติธรรมมีโอกาสได้ทำงานตามความถนัดตรงกับ ความรู้ ความสามารถของตนเองทำให้เกิดความภาคภูมิใจต่อผลงานที่ปฏิบัติสำเร็จล่วงตามกำหนดเวลา ท่านได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อนร่วมงานให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นให้การยอมรับในความความสามารถซึ่งกันและกันอีกทั้งงานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมการให้ความร่วมมือและเป็นกันเองในการทำงานมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในที่ทำงานมีความเหมาะสม โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมศึกษาดูงาน ครูสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ครูสามารถช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้มีระเบียบวินัยทั้งในและนอกชั้นเรียน มีการนำผลการเรียนรู้ของนักเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูสามารถควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนได้จัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ชุมนุม/ชมรมต่างๆ โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในด้านวิชาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นประจำซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี เหลืองอุดม (2554) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตามลำดับ และยังพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย จันทวัน (2553) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติของครู ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตามลำดับ และยังพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.78 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารงาน และเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหาร

โรงเรียนและมีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความเข้าใจในหลักการแนวคิดทฤษฎีในการบริหารและการจัดการศึกษาคิดค้นหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆ เพื่อนำไปพัฒนาโรงเรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนร่วมงานให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีการประเมินประสิทธิภาพในหน่วยงานเป็นไปอย่างยุติธรรมมีโอกาสได้ทำงานตามความถนัดตรงกับ ความรู้ ความสามารถของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร หิรัญลักษณ์สุด (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ และยังพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 4 ตัวแปร พบว่า มี 3 ตัวแปรย่อยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านทักษะ ด้านภาพลักษณ์ ทักษะคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้สมรรถนะสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .81 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 66.10 แสดงว่า สมรรถนะสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนด้านทักษะ ด้านภาพลักษณ์ ทักษะคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว พยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เท่ากับ .66 หรือ ร้อยละ 66.00 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) .66 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .12 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = .77 + .38X_4 + .26X_2 + .17X_3$ และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้ $Z'y = .46Z_4 + .31Z_2 + .23Z_3$ ผลการผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า สมรรถนะผู้บริหารสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรที่มีสมรรถนะด้านทักษะ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทิศทางการของโรงเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับคณะครูวางแผนเกี่ยวกับโครงการต่างๆทางวิชาการเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นให้ครูมีการปฏิบัติงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะกระบวนการในการบริหารโรงเรียนตามโครงการวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) มาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ผู้บริหารโรงเรียนมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนระบบโครงสร้างงานที่ทำให้โรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ความเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อสร้างอนาคต เป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและมีสมรรถนะด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์โดยผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการประมวลข้อมูลผ่านทักษะการคิด เพื่อนำมาแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในแนวทางและวิธีใหม่ ๆ อย่างหลากหลายไม่มีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล พันศรี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แบบสมรรถนะที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ผลการวิจัยพบว่า แบบสมรรถนะที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 ตัว คือ สมรรถนะแบบมุ่งสำเร็จ สมรรถนะแบบสั่งการ สมรรถนะแบบสนับสนุน สมรรถนะแบบมีส่วนร่วม โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนายสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 66.7 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .82 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้บริหารโรงเรียนควรนำสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ไปเป็นแนวทางพัฒนาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ดีที่สุด คือ ด้านทักษะ ดังนั้นในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับการฝึกอบรมและส่งเสริมเกี่ยวกับสมรรถนะในด้านดังกล่าวเพื่อส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ด้านทักษะ ด้านภาพลักษณ์ ทักษะคนดี เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม และ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวควรจะให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ นำไปใช้เพื่อวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการรวมถึงการบริหารงานของโรงเรียน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านภาพลักษณ์ ทักษะคนดี เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี การวางตัวของผู้บริหารโรงเรียนในสถานการณ์ต่างๆ ให้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเชิงลึก

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

เอกสารอ้างอิง (References)

เต็มศิริ บุญชูช่วย. (2552). *สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการของสถานศึกษา* ฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นทบุรี.

DOI: https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=

- นิรมล พันศรี. (2558). แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- ปรียาพร วงศ์บุตรโณ. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- _____. (2545). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- _____. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- _____. (2547). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- _____. (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.ศ.2542 (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 24 - 25.
- พัชรี เหลืองอุดม. (2554). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ไพรินทร์ สุขโข. (2554). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วีระยุทธ ชาดะกาญจน์ (2556). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของประสิทธิผล ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ด.ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- วุฒิชัย จันทวัน. (2553). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.อุบลราชธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปทุมธานี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- สมพร หิรัญลักษณ์สุด (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.ชลบุรี, มหาวิทยาลัยบูรพา).

บทความวิจัย

**ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ
ของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**

ลฎาภา นิระมนต์, ดร.ก้องเกียรติ สหายรักษ์, และรศ.ดร.กิตติมา จิงสุวดี
สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี 34000

อีเมล: Chutimaw@oic.or.th โทร. 086-8671496

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทำประกันภัยรถยนต์ที่มีต่อกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุการใช้รถยนต์ ตัวอย่างที่ใช้คือ ประชาชนผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจสำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 351 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชน การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัยทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การทดสอบค่า t และค่า F

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยเรียงลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือ 1.1) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 1.2) ด้านราคา 1.3) ด้านบุคคล 1.4) ด้านส่งเสริมการตลาด 1.5) ด้านกระบวนการ และ 1.6) ด้านผลิตภัณฑ์ มีตัวแปรตามคือ การตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งตัวแปรทั้งหมดด้านที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี และสามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ที่มีสถานภาพการสมรสและระดับการศึกษาต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจไม่แตกต่างกัน ผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และอายุรถยนต์ที่ใช้ต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด, การตัดสินใจ, ประกันภัย, รถยนต์นั่งส่วนบุคคล

THE FACTOR OF MARKETING MIX INFLUENCING ON PURCHASING DECISION OF VOLUNTARY MOTOR INSURANCE OF SEDAN (NOT MORE THAN 7 PASS.) OF PEOPLE IN UBON RATCHATHANI

Ladapa Neeramon, Dr.Kongkeat Sahairak, and Asst.Prof.Dr.Kittima Juengsuwadee
Management Branch, Faculty of Business Administration and Management
Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: Chutimaw@oic.or.th Tel. 086-8671496

Abstract

The purpose of this research was 1) to study The Factor of Marketing Mix related to decision of Voluntary motor insurance of Sedan (Not more than 7 Pass.) of people 2) to study The Factor of Marketing Mix influencing on purchasing decision of Voluntary motor insurance of Sedan (Not more than 7 Pass.) of people and 3) to compare the opinions of auto insurers on The Factor of Marketing Mix influencing on purchasing decision of Voluntary motor insurance of Sedan (Not more than 7 Pass.) of people. Classified by sex, age, marital status, education, career, income and age of the car. An example used is 351 people who purchase Voluntary motor insurance policies for Sedan (Not more than 7 Pass.) in Ubon Ratchathani Province, by simple sampling. The research tool was an opinion questionnaire on The Factor of Marketing Mix influencing on purchasing decision of Voluntary motor insurance of Sedan (Not more than 7 Pass.) of people in Ubon Ratchathani. The tool quality was examined by analyzing the confidence of the instrument in the entire research, The coefficient was .97. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Multiple regression analysis, test for t-values and F-values.

The research findings were as follows: 1. The Factor of Marketing Mix related to decision of Voluntary motor insurance of Sedan (Not more than 7 Pass.) of people in Ubon Ratchathani, influenced by descending order are: 1) the physical environment 2) price 3) and 4) the promotion 5) the procedure and 6) product. There is a dependent variable The decision to purchase voluntary motor insurance for users of Sedan (Not more than 7 Pass.). All six variables influence purchasing decisions. and can jointly predict 65% of insurance purchase decisions with statistical significance at the .01 level. 2) Sedan (Not more than 7 Pass.) users with different marital status and education level. Paying attention to factors influencing the decision to purchase voluntary car insurance is no different. Sedan (Not more than 7 Pass.) users with gender, age, career, income and car age different Pay attention to the factors that influence the decision to purchase voluntary motor insurance in different sectors. statistically significant at the .01 level.

Keywords: *Marketing Mix, Decision, Voluntary car insurance*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันรถยนต์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับมนุษย์ ทั้งเรื่องส่วนตัวและการทำธุรกิจ การงาน ท่องเที่ยว ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นการใช้รถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง รถบรรทุก และการประกอบกิจการ ล้วนมีความจำเป็นต้องใช้รถยนต์ทั้งสิ้น เนื่องจากรถยนต์เป็นพาหนะที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายและความรวดเร็วในการเดินทาง และการขนส่งซึ่งทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศไทย อันเนื่องมาจากความต้องการรถยนต์ของประชาชนในทุกสาขาอาชีพในประเทศไทยที่สูงขึ้น ประกอบกับการดำเนินนโยบายด้านการขายของธุรกิจการค้ารถยนต์ที่มีการแข่งขันกัน เช่น การให้กู้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และการกำหนดราคาของรถยนต์เริ่มต้นที่ราคาต่ำ เป็นการทำให้คนสามารถมีรถยนต์มาใช้ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลที่ทำให้จำนวนการใช้รถยนต์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (จันทนา เจริญทวี, 2559)

จากการที่รถยนต์มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเป็นมาก ผลที่ตามมาคือการเกิดอุบัติเหตุของผู้ใช้รถยนต์มีจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในการเกิดอุบัติเหตุแต่ละครั้งได้ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก (ณัชชา โอเจริญ, 2560) เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นการประกันภัยจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุดของการลดความเสียหายของผู้ประสบภัยดังกล่าว ประกอบกับรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 เพื่อบังคับให้รถทุกคันจะต้องจัดให้มีการประกันความเสียหาย ส่วนเจ้าของรถ/ผู้ใช้รถยนต์ที่ต้องการความคุ้มครองเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มวงเงินความคุ้มครองของประกันภัยให้มีจำนวนเงินที่สูงขึ้น ในการรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้รถยนต์ในการเดินทาง และการประกันภัยรถยนต์มีการประกันภัยอีกหนึ่งประเภทคือ การประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ซึ่งประกอบด้วย การประกันภัยประเภท 1, การประกันภัยประเภท 2, การประกันภัยประเภท 3, การประกันภัยประเภทที่ 4 และการประกันภัยประเภท 5 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), 2559) ซึ่งในส่วนของการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจนี้ การจัดให้มีการประกันภัยความเสียหายจะขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ซื้อว่ามีความต้องการให้มีความคุ้มครองเพิ่มหรือไม่ และจำนวนเงินความคุ้มครองเพิ่มขึ้นเพียงใด รัฐบาลไม่ได้กำหนดไว้ว่ารถยนต์ที่ใช้ในการเดินทางจะต้องจัดให้มีการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ บริษัทประกันวินาศภัยแต่ละบริษัทมีการแข่งขันทางการตลาด เพื่อจัดหาผลิตภัณฑ์กรมธรรม์ประกันภัยให้สนองความต้องการของผู้ใช้รถยนต์ มีการพัฒนากรมธรรม์รูปแบบใหม่พร้อมทั้งการบริการหลังการขาย การส่งเสริมทางการตลาด ช่องทางการจำหน่ายกรมธรรม์ เพื่อให้บริษัทของตนเองสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดได้มากที่สุด (ผุดผ่อง อาสิงสมานันท์ และเบญจมาศ อินทราเวช, 2561)

อนึ่งงานวิจัยแนวโน้มของธุรกิจประกันวินาศภัย พบว่า สัดส่วนเบี้ยประกันภัยรถยนต์ต่อรายรับประกันวินาศภัยทั้งหมดสูงถึงร้อยละ 60 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจทำรายได้คิดเป็นร้อยละ 50 ของเบี้ยประกันภัยรับตรงของธุรกิจประกันวินาศภัยในปี 2551 (เบญจมาศ เขียววิชัย, 2553) โดยการประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจนั้นแบ่งเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย การประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 การประกันภัยรถยนต์ประเภท 2 การประกันภัยประเภท 3 การประกันภัยประเภทที่ 4 และการประกันภัยประเภท 5 ซึ่งผู้บริโภคย่อมมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะประกอบด้วย ความคุ้มครอง เบี้ยประกันภัย ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย ปัจจัยพื้นฐานของผู้บริโภคเหล่านี้ จะส่งผลให้เกิดกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งกระตุ้นหรือส่งผลความรู้สึกนึกคิดต่อผู้บริโภคก่อให้เกิดการตอบสนองของผู้บริโภคในด้านต่างๆ เช่น การเลือกทำประกันภัยรถยนต์จากบริษัททำประกันวินาศภัยจากบริษัทใดบริษัทหนึ่ง โดยการตอบสนองของผู้บริโภคแต่ละคนนั้นย่อมจะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกัน อีกทั้งในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจในประเทศทำให้ผู้บริโภคมีแนวโน้มในการใช้จ่ายการเลือกซื้อสินค้าและบริการและหันมาซื้อประกันภัยรถยนต์ให้ตรงกับความเสี่ยงภัยในการใช้งานของตนมากขึ้น (ณัฐกฤตา ปานเพชร, 2559)

วัตถุประสงค์ (Research of the Study)

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ทำประกันภัยรถยนต์ที่มีต่อกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และอายุการใช้รถยนต์

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ บริษัทประกันวินาศภัย ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนประชากร 75,596 คน (สถิติการรับประกันวินาศภัยสำนักงาน คปภ. : 2557)

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่าง (Sampling) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้การเทียบตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (ทองใบ สุดชาติ, 2551) ได้ขนาดของตัวอย่าง จำนวน 351 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นชุดของคำถามที่ใช้ถามข้อเท็จจริง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และอายุของรถยนต์ที่ใช้ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว แบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ของรถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน โดยคำถามจะแบ่งตามกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ทั้ง 7 ด้าน ใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยของผู้อยู่ซื้อประกันภัยรถยนต์ ภาคสมัครใจ ของรถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ทองใบ สุดชาติ : 2549)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจกลุ่มของซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ บริษัทประกันวินาศภัยในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ของรถยนต์ส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและมีเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลให้ได้มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคำตอบแล้ว มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ 3) วิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาค สมัครงใจ ของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของผู้ไ้รถยนต์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) 4) วิเคราะห์การตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครงใจ ของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของผู้ไ้รถยนต์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยโปรแกรม สำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) 5) วิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาค สมัครงใจ ของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของผู้ไ้รถยนต์ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยเปรียบเทียบจากผู้ซื้อประกันภัย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษา 6) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้ 7) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครงใจ ของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้

สรุปผลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาตัวอย่าง จำนวน 351 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท และรถยนต์มีอายุการใช้งานระหว่าง 4 – 6 ปี

สรุปผลกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครงใจของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาตัวอย่าง พบว่า การตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครงใจของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านกลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครงใจของผู้ไ้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือด้านราคา ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านบุคคล ทุกด้านให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยมีประเด็นสำคัญรายชื่อในกลยุทธ์แต่ละด้าน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องบริษัทมีประเภทประกันภัยรถยนต์ที่หลากหลายสามารถเลือกได้ตามความต้องการของลูกค้า เงื่อนไขความคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัยที่มีประเภทของกรมธรรม์ประกันภัยให้เลือกที่หลากหลาย และบริษัทมีการบริการลูกค้าที่รวดเร็ว บริการรับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง ด้านราคา ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องบริษัทมีวิธีการการชำระเบี้ยง่าย สามารถชำระผ่านบัตรเครดิตได้ บริษัทมีอัตราค่าเบี้ยประกันภัยในราคาพิเศษให้กับลูกค้าประวัติที่ดี ไม่มีเคลม และบริษัทมีอัตราค่าเบี้ยประกันภัยเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขความคุ้มครอง ด้านกระบวนการ ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องบริษัทมีขั้นตอนระยะเวลาในการจ่ายสินไหมที่รวดเร็ว บริษัทมีช่องทางการแจ้งเหตุ กรณีเกิดอุบัติเหตุที่สามารถเข้าถึงง่ายและรวดเร็ว และบริษัทมีจำนวนพนักงานเพียงพอในการให้บริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องบริษัท/ศูนย์ให้บริการ มีหลายสาขา และครอบคลุมทั่วประเทศ สถานที่ตั้งของ

บริษัทประกันภัยมีความสะดวกในการติดต่อซื้อประกันภัย อยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีความสะดวกในการเดินทาง และผู้ใช้รถยนต์สามารถซื้อประกันภัยได้โดยตรงกับบริษัทประกันภัย โดยไม่ต้องผ่านตัวแทน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องบริษัทมีสำนักงานเป็นหลักแหล่ง เป็นที่น่าเชื่อถือ บริษัทมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำงาน และบริษัทมีการจัดรูปแบบของสำนักงานที่โดดเด่น สะดุดตา ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องการให้ส่วนลดเบี้ยประกันสำหรับลูกค้าที่มีประวัติการใช้บริการที่ต่อเนื่อง บริษัทมีการให้ของแถมหรือของขำว่วยในการซื้อประกันภัย และบริษัทมีการออกบูธ จัดนิทรรศการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัย ด้านบุคคล ผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในเรื่องพนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทรถยนต์เป็นอย่างดี พนักงานสำรวจภัยถึงที่เกิดเหตุในเวลาอันรวดเร็ว และพนักงานให้คำแนะนำและคำปรึกษาอย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามตัวหนึ่งที่เกิดผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Stepwise พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการพยากรณ์กลยุทธ์การตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยตัวแปรอิสระ 6 ตัว ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านราคา ด้านบุคคล ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านผลิตภัณฑ์ และตัวแปรตามคือ การตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏว่า ตัวแปรทั้งหกด้านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อและสามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้ร้อยละ 65 ($R^2_{Adj} = .65$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์ทางการตลาดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ พบค่าสถิติ t - test มีค่า Sig. เท่ากับ .00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ที่มีเพศต่างกัน ให้ความสำคัญต่อยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแตกต่างกัน ด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุรถยนต์ที่ใช้ พบค่าสถิติ F - test มีค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ที่มีอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุรถยนต์ที่ใช้ต่างกัน ให้ความสำคัญต่อยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา พบค่าสถิติ F - test มีค่า Sig. มากกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 ผู้ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ที่มีสถานภาพการสมรส และระดับการศึกษาต่างกัน ให้ความสำคัญต่อยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ จากการศึกษาตัวอย่าง พบว่าผู้ซื้อประกันภัยให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ทางการตลาดทุกด้านในระดับมาก สามารถอภิปรายผลเรียงจากความสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัย รายชื่อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริษัทมีประเภทประกันภัยรถยนต์ที่หลากหลายสามารถเลือกได้ตามความต้องการของลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ครรชิต เชื้อขำ และคณะ (2563) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและปัจจัยของความน่าเชื่อถือที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแบบออนไลน์ ในจังหวัดตรัง ในด้านผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญในการเสนอราคา

เปรียบเทียบมีหลากหลายเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบ เช่นเดียวกับ รสริน พัทธัญญาและศรัณญา กัมพูงกูร (2559) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ พบว่า ผู้ซื้อต้องการกรรมธรรม์ที่มีเงื่อนไขความคุ้มครองที่ชัดเจน และ Huihui (2015) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อประกันชีวิตในประเทศจีน John (2012) ศึกษาการตลาดของเครดิตประกันชีวิต และ Nadine (2013) ศึกษาเรื่องการประกันชีวิตผลิตภัณฑ์ทางการเงินแบบใหม่ที่ต่างก็ให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บริษัทมีอู่ซ่อมรถในเครือที่มีมาตรฐาน และมีบริการรถยนต์ใช้ระหว่างการซ่อม สอดคล้องกับการศึกษาของ จรัสลักษณ์ อุทรัพย์ (2558) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในการบริการที่มีคุณภาพของบริษัทประกันเมื่อประสบอุบัติเหตุ

ในขณะที่ สุทธาทิพย์ คำพาที (2557) ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร ในการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคล (ไม่เกิน 7 คน) ภาคสมัครใจผ่านทางธนาคารพาณิชย์ ที่สรุปว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ในเรื่องเงื่อนไขความรับผิดชอบต่อความเสียหายของตัวรถยนต์คันเอาประกันภัย การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจมาจากตัวประกันภัยควรมีหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบถึงความเหมาะสมและคุ้มค่ามากที่สุดของประกันภัย และตรงตามความต้องการของผู้ซื้อประกันภัยด้วยเช่นกัน ด้านราคา ตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัย รายชื่อทุกชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริษัทมีวิธีการชำระเบี้ยง่ายสามารถชำระผ่านบัตรเครดิตได้ สอดคล้องกับ วรรณ ชูประดิษฐ์ (2555) ที่ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านความสะดวกในการชำระเงิน เช่น บัตรเครดิต โอนผ่านธนาคาร การให้สินเชื่อในการผ่อนชำระเบี้ยประกันภัย และพบว่าเหตุผลในการทำประกันภัยภาคสมัครใจเพื่อลดค่าใช้จ่ายกรณีเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ค่าเบี้ยประกันภัยในการทำประกันภัยมีราคาที่ถูกลงในปัจจุบัน

การศึกษาของ ครรชิต เชื้อข้า และคณะ (2563) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและปัจจัยของความน่าเชื่อถือที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแบบออนไลน์ ในจังหวัดตรัง พบว่าปัจจัยด้านราคาในกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญคือ การเสนอราคาค่าเบี้ยประกันภัยมีหลากหลายเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบ การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจมาจากผู้ซื้อให้ความสำคัญกับอัตราเบี้ยประกันภัยเมื่อเทียบกับความคุ้มครองมีความเหมาะสมกับความคุ้มครองที่ได้รับ รวมถึงราคาเบี้ยประกันที่ครอบคลุมความเสียหายหลายอย่างมีราคาเบี้ยประกันที่ค่อนข้างสูง ผู้ซื้อประกันภัยจึงให้ความสำคัญในเรื่องราคาที่หลากหลาย สามารถเปรียบเทียบได้ และเหมาะสมกับกรรมธรรม์ ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัยพบว่ารายชื่อทุกชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริษัทมีขั้นตอนระยะเวลาในการจ่ายสินไหมที่รวดเร็ว สอดคล้องกับ น้ำผึ้ง วงษ์มาพันธ์ (2558) ที่ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคลภาคสมัครใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านกระบวนการให้บริการในปัจจัยย่อยคือ ความรวดเร็วในการให้บริการเมื่อประสบอุบัติเหตุ ความรวดเร็วในการจ่ายสินไหม และมีระบบ Call Center เพื่อรับเรื่องร้องเรียนตลอด 24 ชั่วโมง เช่นเดียวกับ ปวีวรรณ บุญยารวี (2558) ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจประเภท 5 ที่พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการให้บริการมีศูนย์รับแจ้งการให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง พนักงานสามารถเข้าถึงที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว

พันธ์ทิพย์ ทองคำ (2556) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภควัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจในด้านความรวดเร็วในการให้บริการเมื่อประสบอุบัติเหตุ และความรวดเร็วในการตรวจสอบค่าเบี้ย ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อพนักงานขายประกัน การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจมาจากการซื้อประกันภัยเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นผู้

ซื้อประกันภัยจึงคิดว่าการติดต่อพนักงานหรือตัวแทนต้องสะดวก รวดเร็ว ไม่ว่าจะในเวลาเกิดอุบัติเหตุ เพื่อให้เกิดความอุ่นใจขณะที่ประสบเหตุอยู่ หรือแม้แต่การติดต่อขอสินไหมหลังจากประสบเหตุแล้วก็ตาม ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัยพบว่ารายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริษัท/ศูนย์ให้บริการ มีหลายสาขา และครอบคลุมทั่วประเทศ สถานที่ตั้งของบริษัทประกันภัยมีความสะดวกในการติดต่อซื้อประกันภัย อยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีความสะดวกในการเดินทาง และผู้ไ้รถยนต์สามารถซื้อประกันภัยได้โดยตรงกับบริษัทประกันภัย โดยไม่ต้องผ่านตัวแทน สอดคล้องกับ สุทธาทิพย์ คำพาที (2557) ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร ในการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคล (ไม่เกิน 7 คน) ภาคสมัครใจผ่านทางธนาคารพาณิชย์ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในเรื่องสาขาธนาคารทาง่ายเดินทางสะดวก มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอ ในขณะที่พันธ์ทิพย์ ทองคำ (2556) ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภควัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ พบว่า ช่องทางการซื้อประกันภัยรถยนต์คือของผู้ตอบแบบสอบถามคือการซื้อผ่านตัวแทนบริษัทประกัน การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจมาจากในปัจจุบันผู้ซื้อนิยมความสะดวกสบายในเรื่องการเดินทาง หากบริษัท/ศูนย์ให้บริการประกันภัยมีหลายสาขา ครอบคลุมทั่วประเทศ และมีที่ที่ตั้งที่สามารถเดินทางสะดวก มองเห็นง่าย จะทำให้การตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อประกันภัยง่ายขึ้น โดยเฉพาะ การซื้อประกันภัยได้โดยตรงกับบริษัทประกันภัยที่ไม่ต้องผ่านตัวแทน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัย รายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีให้ค่าความสำคัญมากที่สุดคือ บริษัทมีสำนักงานเป็นหลักแหล่ง เป็นที่น่าเชื่อถือ และบริษัทมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำงาน ในขณะที่ วรรณ ชูประดิษฐ์ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจในเขตพื้นที่จังหวัดยะลา พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับความคิดเห็นในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ได้มีปัจจัยย่อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือ ที่ตั้งสำนักงานตัวแทนประกันภัยที่แน่นอน มีความสะอาดของสถานที่และห้องน้ำ ห้องพักรอรับบริการมีที่นั่งเพียงพอ ด้านรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บริษัทมีบริการที่จอดรถอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธาทิพย์ คำพาที (2557) ที่ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร ในการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคล (ไม่เกิน 7 คน) ภาคสมัครใจผ่านทางธนาคารพาณิชย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญในเรื่องธนาคารมีการจัดแบ่งพื้นที่การให้บริการด้านการประกันภัยรถยนต์อย่างชัดเจน การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้ซื้อประกันภัยได้ให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือและความทันสมัยของสำนักงานบริษัทประกันภัย/ตัวแทนประกันภัย เพื่อสร้างความมั่นใจในการซื้อประกันภัย รวมถึงความสะดวกสบายเพื่อให้่ายต่อการติดต่อกับทางบริษัทประกันภัยของตัวผู้ซื้อประกันภัยเอง ด้านส่งเสริมการตลาด ตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัย รายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ส่วนลดเบี้ยประกันสำหรับลูกค้าที่มีประวัติการใช้บริการที่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับวรรณ ชูประดิษฐ์ (2555) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องการให้ส่วนลดหรือของแถมเมื่อซื้อกรมธรรม์ประกันภัย ในขณะที่รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บริษัทมีสื่อโฆษณาต่าง ๆ อาทิ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณาเชิญชวนให้ตัดสินใจซื้อประกันภัย สอดคล้องกับการศึกษาของ รสริน พชรกัญญาและศรัญญา กัมพูอังกูร (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ปัจจัยที่ถูกให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งอาจเนื่องมาจากการทำการตลาดของสื่อ สิ่งพิมพ์โฆษณา ที่ไม่ดึงดูดให้ผู้ซื้อมีความสนใจมากนัก เช่นเดียวกับ สุทธาทิพย์ คำพาที (2557) ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร ในการเลือกซื้อประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคล (ไม่เกิน 7 คน) ภาคสมัครใจผ่านทางธนาคารพาณิชย์ ที่สรุปเกี่ยวกับด้านการส่งเสริมการตลาดในเรื่องการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ถึงการให้บริการการขายผลิตภัณฑ์ประกันภัยรถยนต์ส่วนบุคคลภาคสมัครใจของธนาคาร เช่น แผ่นพับ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจมาจาก

ประกันภัยแต่ละกรรมธรรมมีค่าเบี้ยที่ราคาแพง ผู้ซื้อประกันภัยจึงเล็งเห็นถึงส่วนลด หรือของแถมในการตัดสินใจซื้อแต่ละครั้ง หรือในกรณีที่มีการซื้อซ้ำกับบริษัทเดิม หากผู้ซื้อประกันภัยมีประวัติการใช้รถดี ไม่มีการขอเคลม จึงควรได้รับส่วนลดในการซื้อ ครั้งถัดไป ด้านบุคคลตามความคิดเห็นของผู้ซื้อประกันภัย รายชื่อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทรถยนต์เป็นอย่างดี และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พนักงานรับแจ้งเหตุให้บริการอย่างสุภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ เช่นเดียวกับ วรณา ชูประดิษฐ์ (2555) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องพนักงานตัวแทนบริษัทมีความรู้ ความชำนาญ ในการให้บริการ พนักงานตัวแทนประกันภัยมีความสามารถในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำเกี่ยวกับการให้บริการ พนักงานตัวแทนประกันภัยมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ และพันธทิพย์ ทองคำ (2556) ที่ทำการศึกษาวุฒิกรรมของผู้บริโภควัยทำงานในอำเภอเมือง เชียงใหม่ต่อการซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ให้ความสำคัญในด้านพนักงานมีความสุภาพ มีบุคลิกภาพ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องจากพนักงานเป็นบุคคลแรกที่ผู้ซื้อประกันภัยได้พบและพูดคุยก่อนตัดสินใจซื้อประกันภัย ดังนั้น พนักงานจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัย โดยหากพนักงานมีความรู้ สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับประกันภัยในประเภทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน จะยิ่งสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อประกันภัยได้เป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลภัทร นิยมานา. (2554). *ปัจจัยในการซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- กาญจนา เกียรติมนิรัตน์. (2555). *ความพึงพอใจและการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- กาญจนา เกียรติมนิรัตน์. (2546). *ภูมิปัญญาในการทอผ้าพื้นเมืองเหนือ: รูปแบบของการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- กาญจนาภรณ์ หาญประกอบสุข. (2555). *ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการทำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น).
- เกรียงไกร ชำนาญไพศาล. (2545). *การค้าปลีก*. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาการบริหารจัดการร้านค้าปลีก กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์.
- ครรชิต เชื้อขำ และคณะ. (2563). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและปัจจัยของความน่าเชื่อถือที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแบบออนไลน์ ในจังหวัดตรัง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 8(1).
- จรัสลักษณ์ อุทัย. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- จันทนา เจริญทวี. (2559). *ความสำคัญของรถยนต์ในปัจจุบัน*. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, สืบค้นจาก <https://knowcarto.wordpress.com/2016/10/14/>
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2552). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิพรีนธ์ (1991).
- ฐิติรัตน์ มีมาก. (2552). *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณัชชา โอเจริญ. (2560). *อุบัติเหตุทางถนน ความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจไทย*. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก https://tdri.or.th/2017/08/econ_traffic_accidents/

ณัฐกฤตา ปานเพชร. (2559). การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการประกันภัยรถยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร. (บทความวิจัย), *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 40-53.

Barbara G.T. & Linda S.F. (1989). *Using Multivariate Statistics*. 2nded. California: Harper Collins Publishers.

Draper, N.R. & Smith, H. (1981). *Applied Regression Analysis*. 2nded. New York: John Wiley and Sons.

Friedman's Consumption Function. (2012). *Estimating the Consumption Function under the Permanent Income Hypothesis: Evidence from Ghana*. Kwame Nkrumah University of Science and Technology, Kumasi Department of Economics.

Gibson, J. L. (2000). *Organizations Behavior* (7th ed.). Boston: Irwin.

Grebriel, E.O. (2005). *Managing the Expanded Marketing Mix (EMM): A Critical Perspective Approach (Form 4Ps to 7Ps.)*. Faculty of Ecommerce Mzumbe University: Tanzania.

บทความวิจัย

**การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรม
เครื่องกำเนิดไอน้ำโดยใช้แนวคิดโคเซ็นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย**

สุวิมล จินบางช้าง, ผศ.ดร.ชุตีระ ระบอบ, และดร.พิษณุ วรรณกุล
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
E-mail: suvimon123jbc@gmail.com โทร. 097-2569483

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ เพื่อวิเคราะห์ปัญหากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ และเพื่อนำแนวคิดโคเซ็นมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ จำนวน 43 คน โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการถดถอยเชิงพหุ

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดซื้อเริ่มตั้งแต่รับเอกสารใบขอซื้อจนถึงขั้นตอนการจัดส่งสินค้า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การจัดหาร้านค้าเพื่อเปรียบเทียบราคาไม่ทัน ความต้องการสินค้ามีน้อยทำให้ไม่สามารถต่อรองกับผู้จำหน่ายได้ รายละเอียดสินค้าที่ระบุในเอกสารไม่ครบถ้วน ผู้ซื้อไม่วางแผนการสั่งซื้อ ทำให้สั่งซื้อสินค้าเร่งด่วน ปัญหาจากผู้ซื้อ ระบุสินค้าไม่ครบ ไม่สามารถรวมความต้องการสินค้า จึงต้องเปิดขอซื้อสินค้านั้น ปัญหาจากผู้ขายไม่สามารถลดราคาได้เพราะสินค้ามีน้อย ผู้ขายมีหลายราย ต้องเทียบราคาทุกครั้ง ไม่ยึดผู้ขายรายเดียว จึงแก้ไขปัญหาโดยการนำเทคนิคโคเซ็นมาจัดเรียงกระบวนการจัดซื้อใหม่และติดตามผล ผลการศึกษาเป็นประโยชน์อย่างมากต่ออุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ โดยจำแนกตามปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน ปัจจัยด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น ไม่มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อ, แนวคิดโคเซ็น, อำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย

IMPROVING THE EFFICIENCY OF BOILER INDUSTRY PURCHASING PROCESS BY USING KEIZEN CONCEPTS TO INCREASE BARGAINING POWER WITH SUPPLIERS

Suvimon Jeenbangchang, Assist.Prof.Dr. Chutira Rabob Ph.D and Dr. Pisanu Vanakul
Master of Management (Industrial Management) Huachiew Chalermprakiet University
E-mail: suvimon123jbc@gmail.com Tel. 097-2569483

Abstract

This study aimed to study the purchasing process in the steam generator industry. To analyze procurement problems in the steam generator industry and to apply the Kaizen concept to optimize the purchasing process in the steam generator industry to increase the bargaining power with suppliers. The sample consisted of 43 purchasing workers in the steam generator industry using interviews and questionnaires. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, frequency, mean, standard deviation. The hypothesis test uses multiple regression statistics.

The research result found that the procurement process starts from receiving the purchase requisition to the delivery process. The problem is finding stores to compare prices in time the demand for the product is so low that it cannot be negotiated with the supplier. The product details specified in the document are incomplete. The requester does not plan the purchase order. Make urgent orders problems from buyers specify incomplete products cannot combine product requirements therefore have to open a request to purchase that product the problem from the seller is not able to reduce the price because the product is less. There are many sellers always have to compare prices not relying on a single seller therefore, the problem was solved by using Kaizen technique to rearrange the procurement process and follow up. The results of the study are of great benefit to the steam generator industry. Classified by factors found that employee engagement factors in finding new approaches to improve the way we work It has an effect on increasing bargaining power with suppliers. The factors of working environment are better does not affect the increase of bargaining power with the supplier statistically significant at a level of 0.05

Keywords: *Purchasing Process Efficiency, Kaizen Concept, Bargaining Power with the Supplier*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (Energy Intensity) พบว่าในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2563 ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทน 5,695 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ลดลง ร้อยละ 2.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ส่วนสัดส่วนการใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2553 ซึ่งเป็นปีฐานที่เริ่มดำเนินการตามแผนอนุรักษ์พลังงาน 20 ปี (พ.ศ. 2554–2573) และแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2558–2579 สามารถสรุปให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสีย นำเอาไปประมาณค่าใช้จ่ายและปริมาณที่จะต้องใช้สำหรับเชื้อเพลิงแต่ละชนิด พ.ศ.

2533 แนวทางการปฏิบัติที่จะต้องใช้สำหรับเชื้อเพลิงแต่ละชนิด ในกรณีที่มีการติดตั้งหม้อไอน้ำ และหลังติดตั้งต้องมีการตรวจสอบหม้อไอน้ำ ทดสอบความปลอดภัยภายหลังการติดตั้งและตรวจสอบความปลอดภัยทุกปีของหม้อไอน้ำที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อ นำความร้อนให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย โดยถูกต้องตามหลักวิศวกรรม พร้อมจัดทำรายงานผลการตรวจทดสอบตามแบบที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมประกาศกำหนดไว้ หากตรวจสอบพบว่า หม้อไอน้ำ ที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อ นำความร้อนไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด หรือไม่ปลอดภัยต่อการใช้งาน ต้องแจ้งผู้ประกอบการโรงงาน และกรมโรงงาน อุตสาหกรรม ทราบทันที (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2563)

ปัจจุบัน ผู้ประกอบการจะต้องค้นหาแนวทางการปรับปรุงเพื่อที่จะให้ธุรกิจของตนนั้นสามารถแข่งขันได้อยู่ตลอดเวลา การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อที่มีความซับซ้อน เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้ผู้บริหารต้องสร้างกลยุทธ์ในการบริหารต้นทุน ด้านการเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้ต้นทุนต่ำอยู่เสมอ ด้วยรูปแบบของโคเซ็นจึงถูกนำมาใช้ เนื่องจากสามารถทำได้ง่ายลดต้นทุนในกระบวนการจัดซื้อ โคเซ็นเป็นเทคนิคที่ช่วยลดขั้นตอนในการทำงานการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดซื้อใหม่ที่สามารถเพิ่มอำนาจผู้จำหน่าย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว การใช้เทคนิคโคเซ็นนั้นเข้าช่วยในการแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จ และหากอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ ได้นำโคเซ็นไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ อำนาจในการทำงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมมีศักยภาพสามารถแข่งขันได้ในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันปัจจุบัน เครื่องผลิตไอน้ำนี้จำเป็นอย่างมากในกิจการโรงงานและกิจการอุตสาหกรรมนิยมใช้เครื่องผลิตไอน้ำในการผลิตพลังงาน การผลิตพลังงานไอน้ำ หากบอยเลอร์ มีขนาดใหญ่มาก ควรใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตพลังงานในเครื่องผลิตไอน้ำ อุตสาหกรรมที่มีการนำเครื่องผลิตไอน้ำไปประยุกต์ใช้ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปอาหาร กระบวนการฆ่าเชื้อ การอบแห้ง อุตสาหกรรมเครื่องดื่มต้ม น้ำร้อน กลั่นแอลกอฮอล์ ฆ่าเชื้อโรค อุตสาหกรรมยาและเคมีผสมสารเคมี ผสมยา และอบแห้งยาเม็ด อุตสาหกรรมรถยนต์ทำสี อบสี อุตสาหกรรมสิ่งทอกระบวนการ อบ ฟอก ย้อม อุตสาหกรรมกระดาษต้มเยื่อกระดาษ อบแห้งกาว และขึ้นรูป อุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าผลิตพลังงานไฟฟ้า อุตสาหกรรม ปิโตรเคมีและโรงกลั่นใช้ในกระบวนการกลั่นแยก และผลิตไฟฟ้า

การจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ มีปัญหาและกระบวนการจัดซื้อที่ซับซ้อน ทำให้พนักงานต้องมีการทำงานซ้ำหลายครั้ง ไม่เกิดผลประโยชน์ในการทำงาน การจัดซื้อที่ไม่มีการวางแผนงาน ทำให้เกิดการสั่งซื้อเร่งด่วนหลายครั้ง ปริมาณของสินค้าที่ไม่เหมาะสมกับการสั่งซื้อสินค้า อำนาจในการเจรจากับผู้จำหน่ายไม่ส่งผลต่อการสั่งซื้อ (ภาณุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค, 2554) การจัดซื้อได้พัฒนาเป็นกลยุทธ์และเป็นตัววัดประสิทธิภาพทางการเงินที่สำคัญ การจัดซื้อที่มีผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนในการจัดซื้อแบบรวมศูนย์ เกิดจากการบริหารแบบหน่วยงานกลาง ได้แก่ บริษัทหนึ่งอาจจะมีโครงการที่ต้องดำเนินการอยู่ทั้งหมด 5 โครงการ แต่จะมีหน่วยงานในการจัดซื้อวัตถุดิบอยู่เพียงหนึ่งหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานจัดซื้อนี้จะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดซื้อโดยเฉพาะศึกษาความต้องการหาแหล่งซื้อและคัดเลือกผู้ส่งมอบ เปรียบเทียบราคา และกำหนดเงื่อนไขให้ตรงกับความต้องการ รวมไปถึงติดตามการจัดส่งสินค้าเพื่อให้ได้รับสินค้าตรงเวลา และติดตามการชำระสินค้าสินค้าตรงกับระยะเวลาจ่ายเงินด้วย จัดซื้อในหน่วยงานนี้จะทราบถึงความเสี่ยงของราคาของวัตถุดิบประเภท จากแหล่งวัตถุดิบทั่วทุกมุมโลกเป็นอย่างดี รวมถึงขั้นตอนการจัดซื้อ วิธีการจัดซื้อที่ประหยัดการเจรจาต่อรองเป็นส่วนหนึ่งของการจัดซื้อ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน (อิทธิพร ศรีศิริโชติ, 2558)

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหา เรื่อง ได้ทำการศึกษา การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดโคเซ็นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ศึกษากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ เพื่อวิเคราะห์ปัญหากระบวนการจัดซื้อ มีการนำแนวคิดโคเซ็นมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพจัดซื้อเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายของอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำต่อไป

“ไคเซ็น” เป็นศัพท์ภาษาญี่ปุ่น มาจากคำว่า ไค (Kai) หมายถึงการเปลี่ยนแปลง และคำว่า “เซ็น (Zen)” หมายถึง ดี รวม 2 คำแล้วหมายถึงการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น “ไคเซ็น” ไม่ใช่เป็นแค่เพียงหลักการบริหารจัดการในธุรกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นวัฒนธรรมของการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นที่สืบทอดกันมา ยึดหลักการมาปฏิบัติดำเนินชีวิตอย่างจริงจัง

5W1H เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการค้นหาปัญหาด้วยการถามคำถาม เพื่อหาสาเหตุจากปัญหาในกระบวนการทำงาน แล้วนำมาค้นหาแนวทางการปรับปรุงให้กระบวนการทำงานดียิ่งขึ้นซึ่ง 5W1H ประกอบด้วย (พนิดา หวานเพชร, 2555) ดังนี้

What เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการทำงาน แนวคิดที่เป็นกรอบในการตั้งคำถาม ได้แก่ จะทำอะไร ทำอย่างไรได้หรือไม่

When เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ทราบถึงเวลาในการทำงานที่เหมาะสม แนวคิดที่เป็นกรอบในการตั้งคำถาม ได้แก่ ทำเมื่อไร ทำไมต้องทำตอนนั้น ทำเวลาอื่นได้หรือไม่

Where เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ทราบว่าสถานที่ทำงานมีความเหมาะสม และเหตุใดต้องทำตอนนั้น แนวคิดที่เป็นกรอบในการตั้งคำถาม ได้แก่ ทำที่ไหน ทำไมต้องทำที่นั่น

Who เป็นการตั้งคำถามเพื่อถามหาว่าใครเป็นคนทำ เป็นคนอื่นแทนได้ไหมเพื่อรวบรวมกรอบแนวความคิด แล้วนำมาตั้งคำถาม?

Why เป็นการตั้งคำถามเพื่อทบทวนว่าความคิดนั้นถูกต้องหรือไม่เพื่อหาสาเหตุที่ต้องทำ ทำไมต้องทำอย่างนั้นถูกต้องไหม

How เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ทราบว่าวิธีการที่เหมาะสมกับงานและแนวคิดที่เป็นกรอบในการตั้งคำถาม ได้แก่ ทำอย่างไร ทำไมต้องทำอย่างนั้น ทำวิธีอื่นได้หรือไม่

ECRS เป็นเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการค้นหาแนวทางการปรับปรุงให้ดีขึ้นจากในการระดมสมองค้นหาปัญหา โดยการกำจัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก ด้วยการรวมหรือเรียงลำดับกระบวนการทำงานใหม่ เพื่อลดระยะเวลาการทำงานลง รวมถึงการปรับกระบวนการทำเรียบง่าย สะดวกต่อการปฏิบัติ เพื่อลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานลง ไม่เสียเวลาในการแก้ไขงาน (พนิดา หวานเพชร, 2555) หลักการของ ECRS มีองค์ประกอบดังนี้

E = Eliminate หมายถึง การกำจัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออกเป็นการตัดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น หรือทำให้ล่าช้าซ้ำซ้อนกันออกไป

C = Combine หมายถึง การรวมขั้นตอนการทำงานเข้าไว้ด้วยกัน โดยพิจารณาว่าจะสามารถรวมขั้นตอนใดได้บ้าง เพื่อให้ขั้นตอนการทำงานลดลง

R = Rearrange หมายถึง การจัดลำดับงานใหม่ให้เหมาะสม

S = Simplify หมายถึง ปรับปรุงวิธีการทำงาน หรือสร้างอุปกรณ์ทำงานได้ง่ายขึ้น การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานใหม่ เรียงลำดับใหม่การทำงาน

นอกจากนี้หลังจากที่ใช้เครื่องมือ 5W1H มาวิเคราะห์หาสาเหตุแล้ว อาจพิจารณานำหลักการของ ECRS มาใช้ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน

จึงทำให้หลายอุตสาหกรรมที่มีการนำแนวคิดนี้มาใช้มีความสามารถเป็นผู้นำระดับของโลกที่นำผลจากการมุ่งดำเนินกิจกรรมปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ที่มีการพัฒนาว่า 50 ปี โดยผู้นำอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์อย่างโตโยต้า และเอามาใช้รักษาประสิทธิภาพในความได้เปรียบทางการแข่งขันจากการดำเนินงานนำมาเป็นกลยุทธ์ โดยมีหลักว่าไม่จำเป็นที่ต้องเน้นการลงทุนทางเครื่องจักรใหม่หรือสินทรัพย์ ไคเซ็นเป็นการขจัดความสูญเปล่า กิจกรรมการบริหารงานเชิงคุณภาพ มีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น และแพร่หลายหรือได้รับความนิยมไปในต่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะวงการอุตสาหกรรมและโรงงาน

ของญี่ปุ่นได้มีการขยายตัวและพัฒนาไปยังประเทศอื่น ยังดำเนินการส่งผู้ชำนาญด้านงานแต่ละส่วนไปฝึกอบรมพนักงานในท้องถิ่น การบริหารการจัดการมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งปรับปรุงดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน
2. แสวงหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน
3. สภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ไคเซ็นเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารการจัดการการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน ร่วมกันแสวงหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ หัวใจสำคัญอยู่ที่ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด (Continuous Improvement) วัตถุประสงค์ของไคเซ็นและกิจกรรมไคเซ็นคืองานมีประสิทธิภาพ และความไม่ตึงเครียดในการทำงาน การพัฒนาความสามารถไคเซ็น การดำเนินตามหลักไคเซ็นให้เป็นประจำทุกวัน การพัฒนาคุณภาพสินค้า ช่วยกันลดต้นทุน เพิ่มระดับความปลอดภัยในการทำงาน ส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของโครงสร้างองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นการเรียงผลประโยชน์ที่จะได้รับมากมาย และเมื่อตรวจสอบข้อกำหนดของระบบไคเซ็น บริษัทจำนวนมากจะพบว่ามีส่วนที่สำคัญมากคือ ทุกอย่างต้องมีความถูกต้อง ไม่ทำให้เกิดข้อผิดพลาด

หลักการทำไคเซ็น

1. ความคิดสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์มากสำหรับการแก้ไขปัญหา บางครั้งหากว่าเราแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผลธรรมดาซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาแบบตรง ๆ แล้วหนทางแก้ไขอาจจะมีความแพงไม่คุ้มค่าและอาจจะไม่ได้ผลก็เป็นได้

2. ใช้หลัก “เลิก-ลด-เปลี่ยน” การทำไคเซ็นเพื่อปรับปรุงงานวิธีหนึ่งคือใช้หลักการ “เลิก-ลด-เปลี่ยน” ดังต่อไปนี้

ก) การเลิก หมายถึง การวิเคราะห์ว่าขั้นตอนการทำงาน หรือสิ่งที่เป็นอยู่บางอย่างนั้นสามารถที่จะตัดออกไปได้หรือไม่โดยพิจารณาจากความจำเป็น

ข) การลด หมายถึง การพิจารณาว่าในการทำงานมีกิจกรรมใดที่ต้องกระทำซ้ำกันไปมาหากว่าเราไม่สามารถยกเลิกกิจกรรมนั้นออกได้ก็ต้องพยายามลดจำนวนครั้งในการกระทำเพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานแบบซ้ำ ๆ กันโดยที่ไม่เกิดประโยชน์

ค) การเปลี่ยน หากว่าเราพิจารณาแล้วว่าไม่สามารถเลิกและลดกิจกรรมใดได้แล้วเราก็อาจจะเปลี่ยนแปลงได้โดยการเปลี่ยนวิธีการทำงาน เปลี่ยนวัสดุ เปลี่ยนทิศทาง หรือเปลี่ยนองค์ประกอบ เป็นต้น

สมภาร วรรณรณ (2560) ศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น กรณีศึกษา วาย เอส ภัณฑ์ จำกัด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ 334 คน วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent Sample, t-test, One Way ANOVA, LSD และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่ควรปรับปรุงคือควรให้ทุกคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเสนอแนะในด้านการวางแผนเชิงนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ในส่วนผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมไคเซ็นอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ถ้าทำได้ก็กล่าวมาทำให้พนักงานมีความภูมิใจ มีความกระตือรือร้นต่อการทำงาน นอกจากเป็นการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อองค์กรอีกด้วย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ
3. เพื่อนำแนวคิดไคเซ็นมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรม

เครื่องกำเนิดไอน้ำเพื่อเพิ่มอำนาจสำรองกับผู้จำหน่าย

วิธีวิจัย (Research Methodology)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการโดยการเลือกประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะในส่วนของบริษัทฝ่ายจัดซื้อ ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานจัดซื้อของบริษัทผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำจำนวน 23 บริษัท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานจัดซื้อ

2.1 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 2.1.1 ต้องจดทะเบียนประเภทผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำเท่านั้น
- 2.1.2 มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป

2.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- 2.2.1 กำหนดรายชื่อบริษัทกลุ่มเป้าหมายจำนวน 23 บริษัท
- 2.2.2 จำแนกจำนวนของพนักงานที่ปฏิบัติงานแผนกจัดซื้อของแต่ละบริษัทว่ามีกี่คนของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรคือ บริษัทผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำ จำนวน 23 บริษัท เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกศึกษาเฉพาะพนักงานระดับปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อเท่านั้น ประกอบด้วย

1. กลุ่มบริษัทที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน 1 คน จำนวน 11 บริษัท
2. กลุ่มบริษัทที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน 2 คน จำนวน 9 บริษัท
3. กลุ่มบริษัทที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน 4 คน จำนวน 2 บริษัท
4. กลุ่มบริษัทที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน 6 คน จำนวน 1 บริษัท

ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 43 คน ที่เป็นพนักงานฝ่ายจัดซื้อจากจำนวนบริษัทที่ผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำจำนวน 23 บริษัท

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกและดำเนินการ ดังนี้

1. ต้องจดทะเบียนประเภทผลิตเครื่องกำเนิดไอน้ำเท่านั้น
2. มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป

ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยสัมภาษณ์ทั้งหมด 23 บริษัท

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า การตั้งคำถามในแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับบริษัทของท่านมีการนำแนวคิดใดเช่นกิจกรรมใดบ้างมาปรับใช้ในการทำงาน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหากระบวนการจัดซื้อ เพื่อที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดีขึ้น ประกอบด้วย คำอธิบายกระบวนการจัดซื้อของหน่วยงานขั้นตอนหลักที่สำคัญ ปัญหาในกระบวนการจัดซื้อ ข้อคิดเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อ ปัจจุบันว่า มีวิธีการปฏิบัติงานอย่างไร มีข้อบกพร่องปัญหาในการทำงานส่วนไหนบ้าง ทำการวิเคราะห์นำแนวคิดโคเซ็นมาใช้หาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ โดยคำถามประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ กระบวนการจัดซื้อของบริษัท ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อปัจจุบัน ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษากระบวนการจัดซื้อของบริษัท
2. เขียนผังแสดงกระบวนการงานจัดซื้อ Work Process ก่อนการปรับปรุง
3. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่ส่งผลต่อปัญหาการกระบวนการจัดซื้อที่เป็นสาเหตุสำคัญหลักเพื่อนำมา

กำหนดแนวทางการปรับปรุง

4. ใช้ 5W1H เพื่อวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหาของกระบวนการจัดซื้อ
5. ใช้หลัก E C R S ตามแนวคิดโคเซ็นเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงด้วยจัดส่วนที่ไม่

จำเป็นออก การรวมกระบวนการทำงานเข้าด้วยกัน การจัดลำดับกระบวนการทำงาน การทำขั้นตอนให้ง่ายขึ้นต่อการต่อรองกับผู้ขาย

6. จัดเรียงกระบวนการหลังการปรับปรุง
7. Check List เพื่อประเมินผลให้พนักงานจัดซื้อทราบและเกิดการยอมรับในการปรับปรุงกระบวนการ

จัดซื้อ

3.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ออกมาในรูปแบบของแบบสอบถาม รวมถึงการศึกษาเอกสาร เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งในการวิจัยเชิงบรรยาย ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริงโดยศึกษาจากทฤษฎี แนวคิด นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจโดยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาเวลาในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายประกอบด้วย

การมีส่วนร่วมของพนักงาน	จำนวน 10 ข้อ
การหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน	จำนวน 10 ข้อ
สภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในกระบวนการจัดซื้อ

โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกได้เพียงคำตอบเดียว มีลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert Scale ใช้มาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การกำหนดคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลลักษณะทั่วไปส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย
2. สถิติที่ใช้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา ใช้สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ไปทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยหาความเชื่อมั่น (Reliability)
3. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานที่ไว้ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

จากการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า

1. กระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ การศึกษาปัญหาที่มีอยู่ของกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ เพื่อนำมาวิเคราะห์กระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองกับผู้จำหน่าย ขั้นตอนในการจัดซื้อจัดหาประกอบด้วย การรับเอกสารใบขอซื้อ การตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง การจัดหาสินค้า เปรียบเทียบราคา ผู้ขาย 3 ราย เลือกผู้จำหน่าย ออกใบสั่งซื้อ ขอผู้มีอำนาจแต่ละหน่วยงานอนุมัติ จัดส่งใบสั่งซื้อให้ร้านค้า จากนั้นติดตามการส่งมอบสินค้าให้ตรงกำหนดความต้องการ เป็นการสิ้นสุดกระบวนการจัดซื้อหา

2. วิเคราะห์ปัญหากระบวนการจัดซื้อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และสังเกตการทำงานในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อ ดังนี้

2.1 ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการจัดซื้อ ได้แก่ การจัดหาสินค้าเพื่อเปรียบเทียบราคาไม่ทัน จำนวนความต้องการสินค้ามีน้อยทำให้ไม่สามารถต่อรองกับผู้จำหน่ายได้ รายละเอียดสินค้าที่ระบุในเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน และผู้ซื้อซื้อไม่มีการวางแผนการสั่งซื้อ ทำให้มีการสั่งซื้อสินค้าด่วนบ่อยครั้ง และบางครั้งอาจมีการสั่งซื้อสินค้าในราคาที่แพงกว่าปกติ

2.2 ปัญหาที่เกิดจากผู้ซื้อ ได้แก่ ผู้ซื้อซื้อระบุสินค้าไม่ครบ และไม่สามารถรวมจำนวนความต้องการสินค้าได้ ทำให้ต้องมีการเปิดขอซื้อสินค้านั้นบ่อยครั้ง

2.3 ปัญหาที่เกิดจากผู้ขาย ได้แก่ ผู้ขายไม่สามารถลดราคาได้เนื่องจากสินค้ามีจำนวนน้อย ผู้ขายมีหลายราย ทำให้ต้องเปรียบเทียบราคาทุกครั้งก่อนสั่งซื้อ ไม่มีการยึดจำนวนผู้ขายรายเดียว

3. เครื่องมือ 5W 1H เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการของจัดซื้อหาสาเหตุของปัญหา โดยให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทราบถึงปัญหา และวิเคราะห์ปัญหา กระบวนการทำงาน ได้เข้าใจถึงขั้นตอนการทำงานมากขึ้นว่าแต่ละขั้นตอนนั้นทำอะไร ทำเมื่อไร เหตุใดจึงต้องทำ และต้องทำอย่างไรบ้าง เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ จากนั้นผู้วิจัยนำระบบคำถาม 5W 1H มาหาเหตุผลของงานที่ต้องทำให้แต่ละขั้นตอนแล้ว เพื่อวิเคราะห์และค้นหาปัญหาของกระบวนการจัดซื้อ

4. นำเครื่องมือ ECRS นำมาใช้หาแนวทางในการปรับปรุงการกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาหาแนวทางแก้ไขกระบวนการทำงาน หลังจากใช้ ECRS หาแนวทางในการปรับปรุงแล้ว จัดหารูปแบบตัดกระบวนการส่วนที่ไม่จำเป็นออกหรือรวมกระบวนการเข้าด้วยกัน ทำให้ง่ายขึ้น นำมาจัดเรียงกระบวนการใหม่

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 มีอายุ 26-30 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมาคืออายุ 20-25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 น้อยที่สุดอายุ 31-35 ปี และอายุ 36 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 รองลงมาคือระดับ

การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 ตำแหน่งงานเจ้าหน้าที่จัดซื้อ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 รองลงมาธุรการจัดซื้อ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 และน้อยที่สุด Analyst Outbound, ผู้ช่วยหัวหน้าจัดซื้อ, แอดมินจัดซื้อ และผู้จัดการจัดซื้อ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 มีประสบการณ์ทำงานด้านจัดซื้อต่ำกว่า 1 – 3 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมาประสบการณ์ทำงานด้านจัดซื้อระหว่าง 4 – 6 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานด้านจัดซื้อระหว่าง 7 – 9 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานจัดซื้อต่ำกว่า 1 – 3 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 62.7 รองลงมาระยะเวลาในการปฏิบัติงานจัดซื้อระหว่าง 4 – 6 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 และน้อยที่สุดมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานจัดซื้อระหว่าง 7 – 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6

จากการศึกษา การปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อที่มีผลต่อระดับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย สามารถแยกรายด้าน ได้ดังนี้

1. ปัจจัยการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อที่มีผลต่อระดับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายด้านการมีส่วนร่วมของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนกจัดซื้อในบริษัทตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมการสร้างระบบจัดซื้อให้มีกระบวนการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 และน้อยที่สุดคือ เมื่อบริษัทมีผลกำไรเพิ่มขึ้นจากการต่อรองกับผู้จำหน่ายท่านได้รับเงินแบ่งปัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

2. ปัจจัยการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อที่มีผลต่อระดับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามากที่สุดคือ กระบวนการทำงานที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้สามารถทำให้เกิดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 รองลงมาคือ ท่านพอใจกับกระบวนการทำงานจัดซื้อของบริษัทตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 และน้อยที่สุดคือ สินค้าที่มีความผันผวนด้านราคา จัดซื้อไม่สามารถควบคุมการสั่งซื้อได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60

3. ปัจจัยการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อที่มีผลต่อระดับการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามากที่สุดคือ ปริมาณสินค้าที่มีจำนวนมากต่อการสั่งซื้อทำให้จัดซื้อมีอำนาจการเจรจาและมีการประเมินทางเลือก การเปรียบเทียบคุณสมบัติ ราคา ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกผู้จัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 รองลงมาคือ หากการขอซื้อที่จำแนกหมวดหมู่สินค้ามาช่วยให้จัดซื้อทำงานได้ง่าย, การจัดซื้อกับจำหน่ายรายเดียวแบบผูกขาดช่วยให้การจัดซื้อง่ายขึ้น, หากมีการวางแผนการสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้าทำให้มีระยะเวลาในการจัดหา, การสั่งซื้อแบบเร่งด่วนทำให้จัดซื้อไม่สามารถเทียบเปรียบราคาผู้จำหน่ายรายอื่น และสนับสนุนการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และน้อยที่สุดคือ มีการกระตุ้นให้ผู้บริหารเข้าถึงพนักงานมากขึ้นเพื่อขอคำปรึกษาในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65

เมื่อทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพนักงานต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถพยากรณ์ทำนายปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพนักงานต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ได้ร้อยละ 48.10

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถพยากรณ์ทำนายปัจจัยด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ได้ร้อยละ 21.00

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้นต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้นที่ต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยแสดงให้เห็น แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ โดยใช้แนวคิดไคเซ็นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย เพื่อศึกษากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำ วิเคราะห์ปัญหากระบวนการจัดซื้อที่สามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพ นำแนวคิดไคเซ็นมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ไคเซ็น เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการโดยมีเป้าหมายที่ความร่วมมือของพนักงาน ทุกคน ร่วมกันหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ หัวใจสำคัญของ ไคเซ็นอยู่ที่ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด โดยเครื่องมือที่นำมาใช้ในการปรับปรุงของ ไคเซ็น ได้แก่ 5W 1H และECRS ซึ่งเครื่องมือ 5W 1H ใช้ เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการและใช้เครื่องมือ ECRS เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานด้วยการตัดขั้นตอนกระบวนการทำงานที่ไม่จำเป็นออก การรวมหรือเรียงลำดับขั้นตอนการทำงานใหม่ เพื่อลดระยะเวลาการทำงานลง รวมถึงเป็นปรับกระบวนการทำงานให้เรียบง่าย สะดวกต่อการปฏิบัติงาน

ได้นำแนวคิดในการหาแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการอย่างต่อเนื่อง Imai (1985) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงอาจไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคพิเศษใด ๆ เพียงแต่ใช้สามัญสำนึกของพนักงานทุกคนในองค์กรตั้งแต่ระดับบนจนถึงระดับล่าง ในการตรวจสอบงานของตนเอง และตั้งใจปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมปกติใน แต่ละวันโดยมีหลักการ ดังต่อไปนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน ด้านแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งหัวใจสำคัญของไคเซ็น (Kaizen) ก็คือการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด(Continuous Improvement) โดยจุดมุ่งหมายของไคเซ็นคือรวดเร็ว ประหยัด ปลอดภัย สบาย และสนุก ซึ่งเป็นการวางแผนงานที่จะเพิ่มประสิทธิภาพงาน คุณภาพของงาน ความปลอดภัย ความสะดวก ในสถานที่ทำงาน โดยการนำเอาทรัพยากรมาใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวความคิดในการดำเนินการของไคเซ็น (Kaizen) จึงเป็นแนวคิดที่จะช่วยรักษามาตรฐานที่มีอยู่เดิม (Maintain)และปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น (Improvement)

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของพนักงานมีผลต่อ การเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย พบว่า ยอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ พนักงานไม่มีส่วนร่วมการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนกจัดซื้อในบริษัท ในการสร้างระบบจัดซื้อให้มีกระบวนการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมภาร วรณธร (2560) ศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน ด้านการหาแนวทางใหม่ เพื่อปรับปรุง วิธีการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพโดยใช้แนวคิดไคเซ็น

ปัจจัยด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุง วิธีการทำงาน มีผลต่อ การเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ยอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ทั้งนี้เป็นเพราะ กระบวนการทำงานที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้สามารถทำให้เกิดกลยุทธ์ และมีความพึงพอใจกับกระบวนการใน ด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุง วิธีการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ บุรณะศักดิ์ หมาย (2553) ในเรื่อง ไคเซ็นต้องมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคนพร้อมทั้งแสวงหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งหัวใจสำคัญของไคเซ็น(Kaizen) คือการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด (continuous improvement) โดยจุดมุ่งหมายคือ รวดเร็ว ประหยัด ปลอดภัย สบาย และสนุก

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น ไม่มีผลต่อ การเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย ไม่ยอมรับสมมติการศึกษาที่ตั้งไว้ทั้งนี้เป็นเพราะ ปริมาณสินค้าที่มีจำนวนมากต่อการสั่งซื้อ ทำให้จัดซื้อมีอำนาจการเจรจา และมีการ

เปรียบเทียบคุณสมบัติ ราคา ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกผู้จัดจำหน่าย ไม่ได้มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับผลการวิจัย สุวรี คล่องงานทะเล (2558) ศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดโคเซ็น มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแผนกจัดซื้อโดยใช้แนวคิดโคเซ็น พบว่า การปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อสามารถทำให้ขั้นตอนการทำงานลดลง

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไอน้ำโดยใช้แนวคิดโคเซ็นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้จำหน่าย พบว่าด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน ด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุง วิธีการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยพบประเด็นที่ต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1.1 กระบวนการจัดซื้อ เป็นกระบวนการที่สำคัญของห่วงโซ่อุปทาน ดังนั้นทุกฝ่ายควรมีความร่วมมือร่วมใจเกี่ยวข้องกับฝ่ายจัดซื้อในการวางระบบจัดซื้อ และปรับปรุงกระบวนการ เพื่อให้มีการจัดหาสินค้าได้ง่ายยิ่งขึ้นและช่วยให้มีต้นทุนต่ำลง โดยที่ทุกฝ่ายต้องมีการวางแผนความต้องการที่แม่นยำเพื่อมีจำนวนสินค้ามากไปเจรจาต่อรองกับผู้จำหน่าย

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน ควรรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนกจัดซื้อในบริษัท เพื่อให้งานมีความท้าทาย ทุกครั้งที่มีการปรับปรุง ควรมีการยอมรับข้อเสนอแนะจากตัวผู้ปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขได้ตรงจุด และควรชี้แจงให้พนักงานทราบผลหลังจากการปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

1.3 ด้านการหาแนวทางใหม่เพื่อปรับปรุง วิธีการทำงาน กระบวนการจัดซื้อที่มีความซับซ้อนจนเกินไป ผู้บริหารควรมีกิจกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การประชุมเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนเส้นทางกระบวนการทำงานปัจจุบันจะช่วยให้กระบวนการทำงานเร็วขึ้น การยอมรับความผิดพลาด แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยให้การช่วยเหลือในสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงอำนาจในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น ของพนักงาน พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการทำงาน มีการกระตุ้นให้ผู้บริหารเข้าถึงพนักงานมากขึ้น เพื่อขอคำปรึกษาในการทำงานหรือการเสนอแนวคิดใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีขึ้นโดยนำแนวคิดหรือกิจกรรมอื่นมาปรับปรุง เนื่องจากผู้วิจัยค้นพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีขึ้นไม่ได้ส่งผลต่อการเพิ่มการเจรจาต่อรองกับผู้จำหน่าย

2.2 ศึกษากระบวนการจัดซื้อในอุตสาหกรรมอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการของบริษัทได้อย่างถูกต้อง และทำให้ทราบถึงการลดต้นทุนในการผลิตของบริษัท

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2563). รายชื่อผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจ. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563, จาก

<https://www.dataforthai.com/business/objective/25130>

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2563). แผนแม่บทอุตสาหกรรมอาหาร พ.ศ. 2553 - 2557. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

ธีทัต ตรีศิริโชติ. (2558). การเจรจาต่อรองในการจัดซื้อ. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก

<http://www.slideshare.net/TeeTre/8-47221164>.

- บุญศักดิ์ มาดหมาย และเจริญ รักษ์สวัสดิ์. (2553). การเพิ่มประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคไคเซ็น. *วารสารห้องสมุด*, 33.
- พนิดา หวานเพชร. (2555). *การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น กรณีศึกษา แผนกบัญชี ค่าใช้จ่าย*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ภาณุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค. (2554). *ความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อภาพลักษณ์ของสำนักบริการวิชาการ*
(ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สมภาร วรรณธ. (2560). *การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น กรณีศึกษา วาย เอส ภัณฑ์ จำกัด*.
(ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์).
- สุวรี คล่องงานทะเล. (2558). *การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น กรณีศึกษาแผนกจัดซื้อ*.
(ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- Imai, M. (1986). *Kaizen Kyzen The Key to Japan's Competitive Success*. New York: Random House.

บทความวิจัย

**ทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงิน
ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิง ประเทศจีน**

QIAOLING LU, และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: lqinda@foxmail.com โทร. 098-7019620

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษา ทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักบัญชีของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้ Multiple Regression.

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรต่อไป

คำสำคัญ: นักบัญชี, ประสิทธิภาพการจัดทางการเงิน, ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

PROFESSIONAL ACCOUNTING SKILLS ON THE EFFICIENCY OF FINANCIAL STATEMENT PREPARATION PREPOSITION REAL ESTATE BUSINESS IN NANNING OF CHINA

QIAOLING LU, and Kanosak Sukwatthanasinit

Master of Accountancy Program, Sripatum University

Email: lqinda@foxmail.com Tel. 098-7019620

Abstract

This research the objective is to study professional accounting skills and competency on the efficiency of Financial Statement Preparation for Real Estate Business in Nanning of China The sample consisted of 400 accountants of real estate business in Nanning of China, using questionnaires as a data collection tool. The data were then processed and analyzed using descriptive statistics such as mean, standard deviation. Durability and inferential statistics that using multiple regression.

The results showed that reasoning skills interaction skills and accounting communication skills on the efficiency of the financial statements of real estate business in Nanning of China with statistical significance at the 0.05 level. To be used as a guideline for the development of professional skills of accountants to be effective and for maximum benefit to the organization.

Keywords: *Accountants, The efficiency of Financial Statement Preparation, Real Estate Business*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบัน ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันอย่างรุนแรงในระดับโลก ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลให้ธุรกิจหลายประเภทต้องปรับตัวครั้งใหญ่ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังจะเกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้บริหารทั้งในภาครัฐและเอกชนตื่นตัวในการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว การปรับโครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหารจัดการ กำลังคน รวมถึงการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดในภาวะการณ์เช่นนี้ จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกระดับในองค์กร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงพนักงานระดับปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดผลที่พึงประสงค์ในทุก ระดับชั้นในองค์กร หลังจากจีนเปิดประเทศ และนำนโยบายด้านการตลาดมาใช้ เศรษฐกิจจีนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ประชากรมีรายได้สูงขึ้น จึงมีความต้องการสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งตลาดอสังหาริมทรัพย์ซึ่งขยายตัวต่อเนื่องเช่นกัน ราคาอสังหาริมทรัพย์และราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์จึงปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนมีราคาสูงเกินปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งราคาที่สูงเกินจริงนี้หากกระจายไปทั่วประเทศจีนโดยไม่มีการควบคุมดูแลอย่างดีก็จะเป็นอันตรายต่อระบบการเงินของจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนหนึ่งมาจากความต้องการที่อยู่อาศัยจริงและส่วนหนึ่งมาจากการเก็งกำไร ขณะที่อุปสงค์ในอสังหาริมทรัพย์ของประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่เพื่อการเก็งกำไรเป็นสำคัญ (พัฒน์พงษ์ ภูสุวรรณ, 2555)

สำหรับนครหนานนิง จากผลของการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมาตรการกระตุ้นธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของทางการเงินอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต้องประสบกับความผันผวนตลอดเวลา และยากต่อการควบคุม ซึ่งงบการเงินจะสามารถแสดงให้เห็นถึง

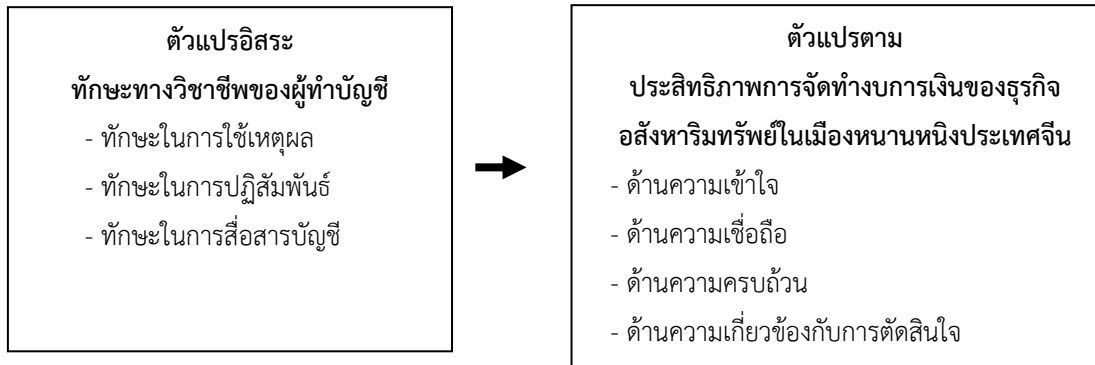
ผลการดำเนินการฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการในรอบระยะเวลานั้นๆ ดังนั้นงบการเงินจึงถูกนำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ ซึ่งการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจนี้อาจรวมถึงการตัดสินใจขาย หรือถือเงินลงทุนในกิจการต่อไป (พัฒน์พงษ์ ภูสุวรรณ, 2555) ดังนั้นเพื่อเกิดประสิทธิภาพการ จัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ข้อมูลทางบัญชีจึงเป็นหนึ่งในข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นสิ่ง ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางบัญชี เพื่อทำการตัดสินใจในการ นำพาองค์กรไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการใช้เหตุผล และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องทำการวิเคราะห์สถานการณ์และประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจของ กระบวนการทำบัญชีที่เกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน ซึ่งอาจต้องทำการศึกษาจากสื่อวารสาร สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ แสวงหาความรู้ความเข้าใจจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ นักบัญชีสามารถแก้ปัญหา และ ตัดสินใจ เพื่อใช้ดุลยพินิจที่แท้แก่สถานการณ์ที่ซับซ้อนของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้ ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้าน ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชี จะต้องใช้ความสามารถสูง จัดแบ่งหน้าที่ของพนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน ให้สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารงาน ทรัพยากร และการตัดสินใจโดยใช้ทักษะในการสื่อสารบัญชีต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ไว้ให้ได้และมีความ เชื่อถือ ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลจากพนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน และ ทำการสื่อสารข้อมูลงบการเงินของบัญชีได้ครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oladokun และ Gbadegesin (2017) ได้ ทำการศึกษาความรู้หลักและทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานมืออาชีพของ บริษัท อสังหาริมทรัพย์ในไนจีเรีย พบว่า พนักงานมีทักษะการฟังและการสื่อสารที่ดี จนสามารถเขียนรายงานและการจัดการธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างครบถ้วน ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการใช้เหตุผล ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และด้านทักษะในการสื่อสาร บัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ทั้ง 3 คือ ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี เพื่อเสนอเป็นข้อมูลตัวเลขที่ผู้บริหาร สามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานทางการเงินที่เป็นกราฟ เพื่อให้ผู้บริหารได้ความเข้าใจและตัดสินใจที่จะนำพา องค์กรไปสู่กำไรสูงสุด

ปัจจุบัน นครหนานหนิงกำลังเร่งพัฒนาความเป็นเมืองสู่การเป็น "เมืองขนาดใหญ่" (Megacity) ของประเทศจีน ตาม แผนพัฒนานครหนานหนิงที่ต้องการขยายพื้นที่เขตเมือง 300 ตร.กม. และมีประชากรในเขตเมืองอย่างน้อย 3 ล้านคน ทำให้ สังคมเมืองหนานหนิงประเทศจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การขยายตัวดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ สังคมของนครหนานหนิง เป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนจากต่างถิ่นต่างให้เข้ามาลงทุนหรือตั้งถิ่นฐาน ทำให้การขยายตัว ของรายได้และอำนาจในซื้อที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นประชาชนจึงความต้องการคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงเป็นโอกาสทาง ธุรกิจสำหรับนักลงทุนอสังหาริมทรัพย์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อประสิทธิภาพการ จัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการเติบโตของธุรกิจ และเป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการการจัดทำ งบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อไป

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Study)

เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1: ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ

สมมติฐานข้อที่ 2: ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ

สมมติฐานข้อที่ 3: ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน

สมมติฐานข้อที่ 4: ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักบัญชี ที่มีหน้าที่ในการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน ที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณตามสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (เสาวลักษณ์ กิมสร้าง, 2560) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95 % ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชี

ส่วนที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการจัดทํางานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 จะประเมินคำตอบเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ/ระดับประสิทธิภาพมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ/ระดับประสิทธิภาพมาก	ให้ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ/ระดับประสิทธิภาพปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ/ระดับประสิทธิภาพน้อย	ให้ค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ/ระดับประสิทธิภาพน้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Multiple Regression โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชี ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการจัดทํางานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) ประกอบด้วย Multiple Regression

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักบัญชี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 มีอายุระหว่าง 35-40 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีประสบการณ์ทำงานด้านบัญชี มากกว่า 15 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 25,000 หยวน จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5

จากการศึกษาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านทักษะในการใช้เหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถแก้ไขในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 รองลงมา มีการจัดลำดับความสำคัญของงานได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถเจรจาต่อรองการแก้ปัญหาความขัดแย้งจากแผนกต่างๆ ภายในบริษัทได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมา สามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานบัญชีตามระเบียบแก่ฝ่ายบริหารได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

ด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า มีการทำรายงานสารสนเทศทางการบัญชีให้แก่ผู้บริหารได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมา มีความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน พุดคุยเจรจาจากแผนกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

จากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำงานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความเข้าใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถปฏิบัติตามกระบวนการในการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา สามารถใช้ข้อมูลแผนงานการเงินได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

ด้านความเชื่อถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถเสนอข้อมูลในงบการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา ปฏิบัติด้านบัญชีของกรโดยไม่ถูกหักท้วงจากผู้ตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

ด้านความครบถ้วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถจัดทำข้อมูลในงบการเงินได้อย่างถูกต้องครบถ้วนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมา มีการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนขององค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า สามารถเสนอการเงินเพื่อผู้บริหารในการตัดสินใจบริหารงานองค์กรได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 รองลงมา สามารถเสนอการเงินเพื่อผู้อื่นในการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

การทดสอบสมมติฐานที่กำหนดตามกรอบแนวคิด ผู้วิจัยเริ่มด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้หน่วยวิเคราะห์ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการทดสอบตามสมมติฐาน ทั้งสิ้น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี กับ ประสิทธิภาพการจัดทำงานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
ทักษะในการใช้เหตุผล	.224	.037	.000*
ทักษะในการปฏิสัมพันธ์	.074	.042	.092
ทักษะในการสื่อสารบัญชี	.575	.031	.000*

หมายเหตุ : n = 400, $R^2 = 0.578$, $F = 180.663$, $Sig. = 0.000$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

$$USF = 0.224*RS + 0.074*IS + 0.575*ACS \quad (1)$$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.578 หมายถึงตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายประสิทธิภาพการจัดทำงานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนได้ 57.80% จากแบบจำลองสมมติฐาน พบว่า ด้านทักษะในการใช้เหตุผล มีค่า $Sig. = 0.000$ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี มีค่า $Sig. = 0.000$ ซึ่งค่า $Sig.$ ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 หมายความว่า ทักษะในการใช้เหตุผลและทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุน

โดยทักษะในการใช้เหตุผลและทักษะในการสื่อสารบัญชี แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำงานการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีกับประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
ทักษะในการใช้เหตุผล	.147	2.569	.011*
ทักษะในการปฏิสัมพันธ์	.321	5.912	.000*
ทักษะในการสื่อสารบัญชี	.245	5.144	.000*

หมายเหตุ : $n = 400$, $R^2 = 0.352$, $F = 71.796$, $Sig. = 0.000$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

$$TSF = 0.147*RS + 0.321*IS + 0.245*ACS \quad (2)$$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.352 หมายถึงตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนได้ 35.20% จากแบบจำลองสมมติฐาน พบว่า ด้านทักษะในการใช้เหตุผล มีค่า $Sig. = 0.011$ ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ มีค่า $Sig. = 0.000$ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี มีค่า $Sig. = 0.000$ ซึ่งค่า $Sig.$ ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 หมายความว่า ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุน

โดยทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี กับ ประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
ทักษะในการใช้เหตุผล	-.007	-.111	.911
ทักษะในการปฏิสัมพันธ์	.391	6.889	.000*
ทักษะในการสื่อสารบัญชี	.249	4.989	.000*

หมายเหตุ : $n = 400$, $R^2 = 0.293$, $F = 54.823$, $Sig. = 0.000$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

$$CSF = -0.007*RS + 0.391*IS + 0.249*ACS \quad (3)$$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.293 หมายถึงตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนได้ 29.30% จากแบบจำลองสมมติฐาน พบว่า ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ มีค่า $Sig. = 0.000$ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี มีค่า $Sig. = 0.000$ ซึ่งค่า $Sig.$ ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 หมายความว่า ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุน

โดย ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำงบการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี กับ ประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตัวแปร	Standardized Coefficients	t-value	Sig.
ทักษะในการใช้เหตุผล	.146	2.169	.031
ทักษะในการปฏิสัมพันธ์	.307	4.788	.000
ทักษะในการสื่อสารบัญชี	.158	2.811	.005

หมายเหตุ : $n = 400$, $R^2 = 0.099$, $F = 14.583$, $Sig. = 0.000$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

$$DSF = 0.146*RS + 0.307*IS + 0.2158*ACS \quad (4)$$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.099 หมายถึงตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนได้ 9.90% จากแบบจำลองสมมติฐานพบว่า ด้านทักษะในการใช้เหตุผล มีค่า $Sig. = 0.031$ ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ มีค่า $Sig. = 0.000$ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี มีค่า $Sig. = 0.005$ ซึ่งค่า $Sig.$ ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 หมายความว่า ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุน

โดยทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการใช้เหตุผลและด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะในการใช้เหตุผลด้านทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และด้านทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน สามารถแบ่งออกได้ตามสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องทำการวิเคราะห์สถานการณ์และประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจของกระบวนการทำบัญชีที่เกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีน ซึ่งอาจต้องทำการศึกษาจากสื่อวารสาร สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ แสวงหาความรู้ความเข้าใจจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักบัญชีสามารถแก้ปัญหา และตัดสินใจ เพื่อใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ กิมสร้าง (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของนักบัญชีในธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า นักบัญชีในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพทางด้านบัญชี เป็นอย่างดีทำให้การจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธยาน์ หลวงยศ (2562) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีที่มีต่อคุณภาพการควบคุมภายใน ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อคุณภาพการควบคุมการทำบัญชีภายใน ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม

2. ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเชื่อถือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ความสามารถ จูงใจ จัดแบ่งหน้าที่ของพนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน ให้สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์การบริหารงาน ทรัพยากร และการตัดสินใจ โดยใช้ทักษะในการสื่อสารบัญชีต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ไว้ได้และมีความเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรวรรณ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง นั้นแสดงให้เห็นว่าหากนักบัญชีบริหารบัญชีไม่น่าเชื่อถือ การเติบโตของยอดขายจะส่งผลให้องค์กรมีกำไรตามวัตถุประสงค์ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา ขำคำ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด พบว่า ประสิทธิภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชีใน ด้านความเชื่อถือได้

3. ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความครบถ้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ความชำนาญในการรวบรวมข้อมูลจากพนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน และทำการสื่อสารข้อมูลงบการเงินของบัญชีได้ครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oladokun และ Gbadegesin (2017) ได้ทำการศึกษาความรู้หลักและทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานมืออาชีพของ บริษัท อสังหาริมทรัพย์ในไนจีเรีย พบว่า พนักงานมีทักษะการฟังและการสื่อสารที่ดี จนสามารถเขียนรายงานและการจัดการธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสุทธิ์ ศศิพร (2553) ได้ทำการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของธุรกิจ ก่อสร้าง และการวิเคราะห์ธุรกิจเพื่อวางแผนพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการแข่งขันในอนาคต กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรพิมล ฮาร์ดแวร์ พบว่า การวางแผนการดำเนินงานก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพ นักบัญชีเป็นบุคคลสำคัญที่จะสามารถช่วยลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และลดระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้างลงได้ 29 วัน จากการวางแผนการใช้วัสดุ ดังนั้นหากผู้บริหารให้ข้อมูลที่ครบถ้วนจะทำให้ทางการเงินมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงประเทศจีนด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ทักษะทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ทั้ง 3 คือ ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชีเพื่อเสนอเป็นข้อมูลตัวเลขที่ผู้บริหารสามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานทางการเงินที่เป็นกราฟ เพื่อให้ผู้บริหารได้ความเข้าใจและตัดสินใจที่จะนำพองค์กรไปสู่กำไรสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสุทธิ์ ศศิพร (2553) ได้

ทำการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของธุรกิจ ก่อสร้าง และการวิเคราะห์ธุรกิจเพื่อวางแผนพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการแข่งขันในอนาคต กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรพิมล ฮาร์ดแวร์ พบว่า การจัดทำบัญชีที่มีการวางแผนที่ดี ซึ่งสามารถใช้ควบคุมและกำหนดระยะเวลาและจำนวนแรงงานได้กับโครงการในอนาคตได้จะสามารถ เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางในการใช้วัสดุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเหลือเศษน้อยที่สุด จนสามารถกำหนดปริมาณวัสดุที่แน่นอนได้ ซึ่งเมื่อสามารถลดการใช้วัสดุที่ไม่จำเป็นลงได้ ก็ส่งผลโดยตรงกับค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Deitiana & Habibuw (2015) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย พบว่า การดำเนินงานทางการเงินที่ดีส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้บริหารได้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. จากการศึกษาพบว่า ทักษะในการใช้เหตุผล ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ และทักษะในการสื่อสารบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทางการเงินของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิง ดังนั้นนักบัญชีจึงควรใช้เหตุผล สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานทุกคน และมีทักษะในการสื่อสารในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงเป็นอย่างดี ดังนั้นนักบัญชีที่ดีจึงต้องเพิ่มความรู้ของตนเองเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตลอดเวลา
2. นักบัญชีควรสื่อสารให้พนักงานทุกคนทำงานได้ดีด้วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเงินขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ
3. ควรทำการศึกษาบทบาทของนักบัญชีในอนาคต เพื่อปรับบทบาทของนักบัญชีให้ทันการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในอนาคต
4. ควรศึกษารูปแบบการจัดหลักสูตรในการพัฒนานักบัญชีในสายงานอสังหาริมทรัพย์ในเมืองหนานหนิงเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการแข่งขันเสรีที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตติมา ขำคำ สุพิศ ฤทธิ์แก้ว และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2562). ความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด. *วารสารนักบริหาร*, 39(2), 52-65.
- ณัฐธยาน์ หลวงยศ. (2562). ความสัมพันธ์ของสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีที่มีต่อคุณภาพการควบคุมภายใน ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พัฒนพงษ์ ภูสุวรรณ. (2555). ภาควิชาอสังหาริมทรัพย์จีนเกิดปัญหาฟ้องร้องจริงหรือ ?. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สายสุทธิ ศศิพร. (2553). การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของธุรกิจ ก่อสร้าง และการวิเคราะห์ ธุรกิจเพื่อวางแผนพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการแข่งขันในอนาคต กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรพิมล ฮาร์ดแวร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เสาวลักษณ์ กิมสร้าง. (2560). ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรรณณ เชื้อเมืองพาน วิฑิตาภรณ์ สินจรรยาศักดิ์ อมรา ติรศรีวัฒน์ และภาสกรณ สุนทรารักษ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และนโยบายทางการเงินกับการจัดการกำไร. *วารสารราชชมงคลล้านนา*, 3(2), 22-31.

- Deitiana, T. & Habibuw, L.G. (2015). Factors affecting the financial performance of property and real estate companies listed at Indonesia stock exchange. *Asian Business Review*, 5(2), 79-88.
- Oladokun, S.O. & Gbadegesin, J.T. (2017). Adequacy of core knowledge and soft skills in the performance of professional employees of real estate firms in Nigeria. *Property Management*, 35(2), 132-149.

บทความวิจัย

การศึกษาสมรรถนะของผู้แทนขายเพื่อออกแบบแผนการพัฒนสมรรถนะ
ให้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม

ปานัท แลม และดร.รังสรรค์ เกียรติภานนท์

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี 10150

อีเมล: panat.lam@mail.kmutt.ac.th โทร. 092-6392461

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้แทนขายสินค้าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ตลอดจนนำสมรรถนะที่ได้มาออกแบบแผนพัฒนาผู้แทนขาย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้แทนขาย ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขาย จำนวน 4 คน 2) กลุ่มเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกดั้งเดิม 20 คน และ 3) ผู้แทนขายที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิมอีก 20 คน

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้แทนขายสินค้าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีทั้งสิ้น 3 มิติ ได้แก่ 1) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ตัวอย่างเช่น ผู้แทนขายต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญข้อมูลผลิตภัณฑ์และข้อมูลตลาดในอุตสาหกรรมของตนเองเป็นอย่างดี เข้าพบร้านค้าอย่างเป็นประจำ การจัดการคำสั่งซื้อได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว เชี่ยวชาญทักษะการขาย 2) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การช่วยเหลือลูกค้าแก้ไขปัญหา ทักษะการฟังเพื่อทำความเข้าใจความต้องการลูกค้าอย่างลึกซึ้ง และ 3) สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายคอยขับเคลื่อนการกระทำ ตัวอย่างเช่น ทักษะที่ดีต่องานขายที่เน้นด้านการให้บริการ ความมุ่งมั่นเอาใจจริงเอาใจเพื่อความสำเร็จ แรงผลักดันที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บุคลิกภาพที่ดี พูดคุยกับลูกค้าด้วยความสุภาพแสดงถึงความจริงใจให้กับลูกค้า แต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมแสดงถึงการให้เกียรติลูกค้า ด้วยเหตุนี้ จึงนำไปสู่การออกแบบแผนพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขายโดยใช้แนวทางโมเดลการพัฒนาบุคลากร 70:20:10 ที่เน้นการพัฒนาและเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการฝึกอบรม ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผู้แทนขาย, แผนการพัฒนาศักยภาพ, ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

A Study of Salesperson's Competencies for Developing Competency Development Plan Affecting Purchasing Decision of Traditional Trade Customers

Panat Lam, and Rangsan Kiatpanont

Master of Business Administration, Program in Innovative Entrepreneurship Management,

KMUTT 10150

Email: panat.lam@mail.kmutt.ac.th Tel. 092-6392461

Abstract

This qualitative research aims to explore the desirable competencies of salespeople in traditional retail settings, as well as to design a plan for developing salesperson competencies. To do this, we collected data from three groups of people, consisting of 1) four salespersons' experts, twenty owners of traditional retail businesses, and another twenty experienced salespeople in traditional retail.

As a result, we found that the desirable competencies of salespeople consist of three dimensions. First, task-related competencies include product and industry knowledge, regular customer contact, error-free completion of customer orders, and mastery of sales techniques. Second, growth-related competencies include problem-solving skills, active listening, and improvisational skills. Finally, the meta-related competencies refer to a good attitude towards the sales profession, sincere and respectful personalities, self-development skills, and a self-motivating attitude. Consequently, these competencies were integrated into a salesperson competency development plan by using the 70:20:10 approach that focuses on learning by doing, group discussions, and classroom training.

Keywords: *Human Resource Development Plan, Salesperson, Traditional Trade*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก บัณฑิตวิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรมสาขาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี

บทนำ (Introduction)

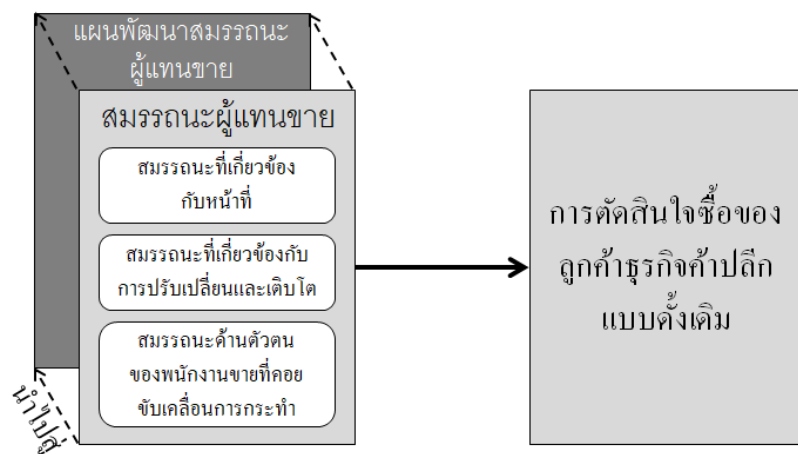
แม้ว่าธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในไทยมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและหัวเมืองใหญ่ที่มีความเป็นสังคมเมืองสูง เช่น นครราชสีมา ชลบุรี เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นต้น (นรินทร์ ต้นไพบูลย์, 2562) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าในทุกจังหวัดจะมีพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองใหญ่ดังเช่นจังหวัดข้างต้น กล่าวคือแม้แต่ในเขตอำเภอเมืองในหลายจังหวัดยังมีความเป็นสังคมเมืองในระดับต่ำ ส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ยังกระจุกตัวที่เมืองใหญ่มากกว่าการกระจายไปยังเมืองรอง (นรินทร์ ต้นไพบูลย์, 2562; อริสา จันทบุญทา และจิรัฐ เจริญพร, 2561)

ด้วยเหตุนี้ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตชานเมืองหรือในพื้นที่ระดับอำเภอในต่างจังหวัดจึงมีตัวเลือกสำหรับสถานที่เพื่อซื้อสินค้าหรือบริการที่น้อยกว่าผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองใหญ่ เปิดโอกาสให้ธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมในชุมชนยังคงมีบทบาทสำคัญสำหรับผู้บริโภคในตลาดต่างจังหวัด โดยมีปัจจัยสนับสนุนเช่น ความเชื่อถือในตัวเจ้าของร้านในฐานะคนในชุมชนเดียวกัน การบอกต่อปากต่อปากของคนในชุมชน ร้านค้าตั้งอยู่ใกล้บ้านเดินทางสะดวก รวมถึงมีราคาหรือโปรโมชั่น ที่ยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับเจ้าของร้านเป็นผู้ตัดสินใจ (Cohen, 2018)

อย่างไรก็ตาม ในตลาดค้าปลีกแบบดั้งเดิมนี้ผู้แทนขายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของเจ้าของกิจการผ่านการนำเสนอสินค้าโดยอธิบายถึงข้อได้เปรียบ จุดแข็งของสินค้า หรืออรรถประโยชน์อื่น ๆ รวมถึงการให้ข้อมูลแนวโน้มทางการตลาดที่แสดงถึงโอกาสในการขายสินค้า และการมอบผลประโยชน์ต่างสมนาคุณให้กับลูกค้าเมื่อสามารถทำยอดขายบรรลุเป้าหมาย (Wallace, 2010) ด้วยเหตุนี้การศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของเจ้าของกิจการจึงมีความจำเป็นในการนำมาพัฒนาผู้แทนขาย อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่กลับมุ่งศึกษาการพัฒนาผู้แทนขายที่ขายสินค้าให้กับผู้บริโภคปลายทาง (End-users) ในร้านค้าปลีก และมักจะใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น อิดารัตน์ อนันตเสรีวิทยา (2561) พบว่า ผู้บริโภคปลายทางให้ความสำคัญกับ ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ความกระตือรือร้นในการบริการ ความรวดเร็วในการให้บริการ ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของสินค้าก่อนชำระเงินให้ลูกค้า การบริการที่เป็นมิตรดูแลเอาใจใส่ลูกค้า การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย และความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสินค้าของพนักงานขาย ในขณะที่งานวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นดังกล่าวมีอยู่อย่างจำกัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของสมรรถนะผู้แทนขายที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของเจ้าของกิจการธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมและใช้เป็นแนวทางการออกแบบพัฒนาผู้แทนขายในลำดับถัดไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้บริษัทแห่งหนึ่งเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม โดยบริษัทที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นกรณีศึกษานั้น ดำเนินธุรกิจโดยเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าประเภทเตาแก๊ส อุปกรณ์แก๊ส และเครื่องมือประกอบอาหารต่าง ๆ ให้กับร้านค้าปลีกดั้งเดิมในพื้นที่ต่างจังหวัดทั่วประเทศไทยมากกว่า 28 ปี โดยมีผู้แทนขายทำหน้าที่สำคัญในการกระจายสินค้าให้กับบริษัทฯ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม

- 1) เพื่อวางแผนสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขายสินค้า

วิธีวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับทั้งหมด 3 กลุ่มเป็นรายบุคคล ได้แก่ (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขาย (2) กลุ่มเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และ (3) กลุ่มผู้แทนขายสินค้าที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้แทนขายที่ถูกคาดหวัง โดยข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (Krippendorff, 2018) และแสดงผลการวิจัยด้วยวิธีการบรรยาย (Narratives)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม ประเภทร้านค้าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขาย (2) กลุ่มเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนที่เป็นลูกค้าจากฐานข้อมูลลูกค้าของบริษัทธนศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 265 ราย และ (3) กลุ่มผู้แทนขายสินค้าที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการแนะนำของกลุ่มเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนที่เป็นลูกค้าในข้อ (2) โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันสำหรับประชากรในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- 1) ใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเข้าร่วมฟังการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขายโดยแอปพลิเคชัน Clubhouse ในหัวข้อ “แบ่งปันสารพันกลยุทธ์เทคนิคการขายขั้นเทพ” จำนวน 4 คน
- 2) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีโควตา (Quota Sampling) จากร้านค้าที่เป็นลูกค้ากับบริษัทฯ มากกว่า 3 ปีขึ้นไปจำนวน 10 คน และร้านค้าที่เป็นลูกค้ากับทางบริษัทน้อยกว่า 3 ปี อีก 10 คนเพื่อให้เกิดความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) โดยขอให้ร้านค้ากลุ่มตัวอย่างที่ 2 แนะนำ ผู้แทนขายสินค้าที่มีประสบการณ์ขายสินค้ากับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ด้วยชุดคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง ที่ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (KMUTT-IRB-COE-2021-114) รวมถึงมีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลวิจัย

ข้อจำกัด

งานวิจัยนี้เน้นศึกษาในบริบทของผู้แทนขายร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเท่านั้น ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้กับผู้แทนขายประเภทอื่นๆ เช่น ผู้แทนขายผ่านโทรศัพท์ ผู้แทนขายระบบขายตรง ผู้แทนขายผ่านอีเมล อาจได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขาย

จากการร่วมฟังการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขายในหัวข้อ “แบ่งปันสารพันกลยุทธ์เทคนิคการขายขั้นเทพ” จำนวน 4 คน พบว่าสมรรถนะผู้แทนขายที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้แทนขายต้องมีสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ เช่น ความรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ทักษะการขายสินค้า โดยผู้แทนขายต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ของตนเองและข้อมูลตลาดในอุตสาหกรรมที่ตนเองทำอยู่เพื่อทำให้สามารถแนะนำสินค้าของตนเอง สามารถชี้ข้อดีข้อเสีย และแนะนำความเป็นไปของตลาดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อร้านค้าในการขายสินค้าของเรา รวมไปถึงทักษะการขาย นับเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดสำหรับอาชีพนักขาย มากไปกว่านั้นผู้แทนขายต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต เช่น ทักษะการค้นหา

และเข้าใจความต้องการของลูกค้าเพื่อที่จะได้ตอบสนองความต้องการนั้นๆ ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือการแก้ไขปัญหา และในส่วนของสมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ ผู้แทนขายต้องหมั่นพัฒนาบุคลิกภายนอก เสื้อผ้า หน้าผม กริยาท่าทาง รวมถึงลักษณะการพูด ผู้แทนขายต้องใช้น้ำเสียงหรือวิธีการพูดที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า รวมไปถึงทัศนคติต่ออาชีพขายที่ดี รู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการขาย โดยลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นงานด้านการบริการลูกค้า ดังแสดงรายละเอียดในตาราง ก ในภาคผนวก

ผลการศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกดั้งเดิม

การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนซึ่งได้จากฐานข้อมูลลูกค้าของบริษัทกรณีศึกษา มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ประกอบด้วย ผู้ที่เป็นลูกค้าของบริษัทกรณีศึกษาตั้งแต่ 1-3 ปี จำนวน 10 คนแบ่งเป็นชาย 6 คน มีช่วงอายุระหว่าง 26-52 ปี และหญิง 4 คน มีช่วงอายุระหว่าง 38-44 ปี และผู้ที่เป็นลูกค้าของบริษัทมากกว่า 3 ปีอีก 10 คน แบ่งเป็นชาย 4 คน มีช่วงอายุระหว่าง 28-61 ปี และหญิง 6 คน มีช่วงอายุระหว่าง 26-51 ปี

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าของกิจการร้านค้าปลีกดั้งเดิมมีความคาดหวังให้ผู้แทนขายต้องเข้าพบกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งข้อคิดเห็นในเรื่องสินค้าหรือความเป็นไปในตลาด รวมถึงการให้บริการเคลมสินค้า หรือปัญหาอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น รวมไปถึงการจัดการคำสั่งซื้อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเพื่อช่วยสนับสนุนให้ลูกค้าสามารถขายสินค้าที่สั่งจากรายขายออกได้ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของลูกค้า ผู้แทนขายต้องสามารถช่วยเหลือลูกค้าในการจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้แทนขายควรแต่งกายให้มีความน่าเชื่อถือแก่ลูกค้า ต้องไม่พูดเสียงดัง ไม่พูดโอ้อวด และเป็นผู้ฟังที่ดี มีการแสดงออกด้านอารมณ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างบรรยากาศผ่อนคลายในขณะที่เข้าพบลูกค้า แสดงความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความตรงไปตรงมาให้กับลูกค้า เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการทำ การค้าร่วมกัน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง ข ในภาคผนวก

ผลการศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนขายที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม

การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้แทนขายที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม เป็นจำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยแบ่งเป็นชาย 13 คน มีช่วงอายุระหว่าง 26-50 ปี โดยมีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมตั้งแต่ 4-25 ปี และหญิง 7 คน มีช่วงอายุระหว่าง 27-52 ปี โดยมีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมตั้งแต่ 3-20 ปี

ผลการศึกษา พบว่าผู้แทนขายที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม สะท้อนมุมมองที่สอดคล้องกับเจ้าของกิจการร้านค้าปลีกดั้งเดิมกล่าวคือ ผู้แทนขายต้องเข้าพบกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องสินค้าหรือความเป็นไปในตลาด ให้บริการเคลมสินค้า มีความรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี คอยช่วยเหลือลูกค้าจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ช่วยแนะนำเทคนิควิธีการขายสินค้าออกจากร้านค้า เช่น แบ่งปันเทคนิคการจัดร้านค้าที่พบเห็นจากร้านค้าอื่น มาเสนอแนะเป็นเกร็ดความรู้ เพื่อให้ลูกค้าสามารถจัดวางสินค้าเพื่อเป็นที่สะดุดตา ส่งผลให้ลูกค้าขายสินค้าได้ง่ายขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้แทนขายต้องมีบุคลิกภาพภายนอกที่ดี เช่นการแต่งกายที่ดี จัดการเสื้อผ้าหน้าผมให้เรียบร้อย ต้องพูดจาให้เกียรติต่อลูกค้า มีมารยาทที่ดี แสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน มีการแสดงออกด้านอารมณ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างความรู้สึกละสบายใจและเป็นมิตรให้กับลูกค้า แสดงความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และตรงไปตรงมาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับลูกค้า ดังแสดงรายละเอียดในตาราง ค ในภาคผนวก

สรุปผลการการศึกษาสมรรถนะของผู้แทน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

สมรรถนะ	รายละเอียดของสมรรถนะของผู้แทนขาย
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ (Task-Related Competencies)	ผู้แทนขายต้องมีทักษะการขายที่ดี สามารถเจรจาปิดการขายสินค้าซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดและเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเป็นผู้แทนขาย เข้าพบลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ จัดการคำสั่งซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ให้บริการลูกค้าเช่นการเคลมสินค้า นอกจากนี้ผู้แทนขายต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นอย่างดี สามารถแนะนำเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือต่อตัวเองและความเชื่อมั่นต่อตัวสินค้าที่ขาย
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต (Growth-Related Competencies)	ผู้แทนขายต้องมีทักษะการฟังที่ดี เพื่อเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า และพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการแนะนำสินค้า การให้บริการลูกค้า หรือการแนะนำแนวทางขายสินค้าออกจากร้านค้า เช่น แลกเปลี่ยนไอเดียที่ได้พบเห็นจากร้านอื่น ๆ การจัดหน้าร้านให้เป็นที่น่าสนใจ น่าดึงดูดตา เป็นต้น
สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ (Meta Competencies)	ผู้แทนขายต้องมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพงานขาย และงานด้านการให้บริการ มีการสื่อสารที่แสดงออกถึงความจริงใจ ซื่อสัตย์ และตรงไปตรงมาต่อลูกค้าจะสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า พุดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล และให้เกียรติลูกค้า มีบุคลิกภาพภายนอกที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน เข้าหาลูกค้าเป็น ทำให้อลูกค้ารู้สึกประทับใจเมื่อพบเห็น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้แทนขายมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น ทำให้ค้นพบข้อสรุปของสมรรถนะผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าร้านค้าปลีกดั้งเดิม ใน 3 ประเด็นสำคัญตามแนวคิดของ Cron et al (2005) ได้แก่ (1) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ (2) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต และ (3) สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

แผนการพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขาย

จากผลการศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนำไปสู่การออกแบบแผนพัฒนาสมรรถนะของผู้แทนขายโดยใช้โมเดลการพัฒนาบุคลากร 70:20:10 ของ Lombardo & Eichinger (1996) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแผนพัฒนาสมรรถนะของผู้แทนขายโดยใช้โมเดลการพัฒนาบุคลากร 70:20:10

สมรรถนะ	เครื่องมือการพัฒนาบุคลากร ตามโมเดล 70:20:10	รายละเอียดของเครื่องมือการพัฒนา
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับ หน้าที่ (Task-Related Competencies)	70% โดยการเรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริง (On the Job Learning) การเพิ่มค่างาน (Job Enrichment) และการติดตาม แม่แบบ (Job Shadowing)	ใช้การติดตามเฝ้าสังเกตวิธีการดำเนินงานจากแม่แบบ เพื่อพัฒนาทักษะการขาย การให้บริการเคลมสินค้า การวางแผนเข้าพบลูกค้า การจัดการคำสั่งซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ในช่วงเดือนแรกของการทดลองงาน โดยทั่วไปสำหรับผู้แทนขายต่างจังหวัดใช้ เวลาการออกทริป 1 ครั้ง ที่ระยะเวลาประมาณ 20 วัน เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้อาจมอบหมายผู้แทน ขายให้มีหน้าที่ค้นคว้าข้อมูลของตลาด สินค้าและการดำเนินการของคู่แข่งในอุตสาหกรรม เพื่อนำข้อมูลกลับมาแบ่งปันภายในทีม ขายในรูปแบบของรายงานประจำเดือน เพื่อให้เกิดการใช้ความคิดริเริ่ม การคิดเชิงวิเคราะห์ และการวางแผนงานที่มากขึ้น
	20% โดยการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น (Team Discussion) และ การโค้ช (Coaching)	ใช้การประชุมเวิร์คช็อปภายในทีมขายประจำเดือน เพื่อระดมความคิด แลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับข้อมูลความเคลื่อนไหวภายใน อุตสาหกรรม ผลลัพธ์ของตนเองและคู่แข่ง เคล็ดลับการขายต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของการจัดการความรู้โดยการสร้าง สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ให้เกิดการแลกเปลี่ยน ระดมความคิด แนะนำซึ่งกันและกัน จนตกผลึกเป็นเคล็ดลับหรือสูตรสำเร็จการ ขายของบริษัท ที่มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ และสามารถถูกนำมาใช้สำหรับการฝึกอบรมพัฒนาพนักงานขายรุ่นใหม่ให้ สามารถเรียนรู้และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว
	10% โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) และ การจัด คอร์สฝึกอบรม (Training)	จัดการฝึกอบรมประจำปี โดยเชิญผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภายในหรือภายนอกองค์กร เพื่อถ่ายทอดหลักการหรือ แบ่งปันประสบการณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการขายสินค้าให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เป็นต้น นอกจากนี้อาจมอบหมายให้ พนักงานขายมีหน้าที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางการเรียนรู้ต่างๆ เช่น เรียนรู้ข้อมูลสินค้าจากแคตตาล็อก สินค้า และเอกสารรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ของทั้งบริษัทตนเองและคู่แข่ง และบันทึกผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตนเองได้ในรูปแบบวิดีโอ เพื่อสร้างเป็นคลังความรู้ขององค์กร และช่วยให้ผู้อื่นเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแผนพัฒนาสมรรถนะของผู้แทนขายโดยใช้โมเดลการพัฒนาบุคลากร 70:20:10 (ต่อ)

สมรรถนะ	เครื่องมือการพัฒนาบุคลากร ตามโมเดล 70:20:10	รายละเอียดของเครื่องมือการพัฒนา
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับ การปรับเปลี่ยนและเติบโต (Growth-Related Competencies)	70% โดยการเรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริง (On the Job Learning) และการติดตาม แม่แบบ (Job Shadowing)	ใช้การติดตามเฝ้าสังเกตวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากแม่แบบ เช่น เฝ้าสังเกตวิธีการการรับฟังลูกค้าเพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริง วิธีการช่วยเหลือลูกค้าแก้ปัญหา วิธีการให้คำแนะนำหรือช่วยลูกค้าขายของออกจากร้านค้า หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้น ในช่วงเดือนแรกของการทดลองงานโดยทั่วไปสำหรับผู้แทนขายต่างจังหวัดใช้เวลาการออกทริป 1 ครั้ง ที่ระยะเวลาประมาณ 20 วัน เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจริง
	20% โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Team Discussion)	ใช้แนวคิดของการจัดการความรู้ จัดการประชุมประจำเดือน ในทุก ๆ สัปดาห์ หลังจากการออกทริปขาย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ให้เกิดการแลกเปลี่ยน ระดมความคิด และแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ หรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมาย
	10% โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning)	มอบหมายให้พนักงานขายมีหน้าที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระ ผ่านช่องทางการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น YouTube หรือ Clubhouse เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานขาย
สมรรถนะด้านตัวตนของ พนักงานขายที่คอย ขับเคลื่อนการกระทำ (Meta Competencies)	70% การติดตามแม่แบบ (Job Shadowing)	ใช้การติดตามเฝ้าสังเกตแม่แบบที่มีทัศนคติที่ยอดเยี่ยมต่องานขาย มีวิธีการสื่อสารที่แสดงถึงความจริงใจ มีบุคลิกที่ดี แต่งกายเหมาะสม ให้เกียรติลูกค้า ในช่วงเดือนแรกของการทดลองงาน โดยทั่วไปสำหรับผู้แทนขายต่างจังหวัดใช้เวลาการออกทริป 1 ครั้ง ที่ระยะเวลาประมาณ 20 วัน เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจริง
	20% โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Team Discussion)	ใช้แนวคิดของการจัดการความรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่องานขาย และงานบริการลูกค้า การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อลูกค้า การใช้คำพูด และแต่งกายที่ให้เกียรติลูกค้า แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานขายเพื่อให้กำลังใจเพื่อนในทีม
	10% โดยการจัดคอร์สฝึกอบรม (Training)	จัดการฝึกอบรมประจำปี โดยเชิญผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภายในหรือภายนอกองค์กร เพื่อถ่ายทอดสร้างทัศนคติที่ดีต่อการขาย การให้เกียรติลูกค้า และปลูกฝังทัศนคติแห่งการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา พบว่า สมรรถนะของผู้แทนขายสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีประเด็นสำคัญทั้งสิ้น 3 สมรรถนะได้แก่ 1) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ 2) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต และ 3) สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ

โดยสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ผู้แทนขายต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์และข้อมูลภายในบริษัทฯ ของตนเองเป็นอย่างดี สอดคล้องกับธัญวลัย สุราช (2550) และสฤษฎี ชัยณรงค์ (2556) ที่สรุปว่าองค์ประกอบด้านความรู้และความเชี่ยวชาญของพนักงานขายที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ความรู้และความเชี่ยวชาญในข้อมูลด้านการตลาดและอุตสาหกรรมที่ตนเองทำอยู่ 2) ความรู้และความเชี่ยวชาญข้อมูลภายในองค์กรของตนเอง มากไปกว่านั้นผู้แทนขายต้องเป็นทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทในการเข้าพบลูกค้า สอดคล้องกับ New Zealand Qualifications Authority (2008) ที่สรุปว่าหน้าที่ของพนักงานขายจำเป็นต้องเข้าพบลูกค้า สาธิตวิธีการใช้สินค้า ให้ความรู้และข้อมูลผลิตภัณฑ์

มากกว่านั้นในส่วนของ สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต พบว่า ผู้แทนขายยังต้องมีทักษะในการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า เพื่อตอบสนองให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบสินค้าหรือบริการ สอดคล้องกับ Kotler & Keller (2012) และชีวรรณ เจริญสุข (2560) ที่สรุปว่า พนักงานขายต้องสามารถกระตุ้น ค้นหาความต้องการและโน้มน้าวการตัดสินใจกับลูกค้าได้

ท้ายที่สุดในส่วนของสมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำพบว่า ผู้แทนขายต้องเตรียมความพร้อมด้าน การแต่งกายที่ดี การจัดการเสื้อผ้าหน้าผมให้เรียบร้อย มีกิริยามารยาทที่ดี พูดจาสุภาพให้เกียรติต่อลูกค้า สอดคล้องกับชำนาญ ฉายวิจิต (2554) ที่สรุปว่าองค์ประกอบที่พนักงานขายควรเอาใจใส่เพื่อให้บุคลิกภาพของตนเองนั้นดีอยู่เสมอได้แก่ (1) ด้านการแต่งกาย (2) ด้านสุขลักษณะทางร่างกาย (3) ด้านน้ำเสียงที่ใช้ในการพูดคุย และ (4) ด้านกิริยามารยาท มากกว่านั้น ผู้แทนขายต้องมีความซื่อสัตย์ ให้ความจริงใจ และตรงไปตรงมากับลูกค้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตัวพนักงานขาย สอดคล้องกับ บรรจง รัตนเลิศ (2555) ที่สรุปว่า การให้ความสำคัญต่อจรรยาบรรณการขายของพนักงานขายที่มีต่อลูกค้า สามารถก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในตัวสินค้าและ ความเชื่อมั่นในตัวพนักงานขาย จากลูกค้าได้ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ที่มีต่อลูกค้าและความใส่ใจและให้ความสำคัญกับลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับผู้ประกอบการที่ขายสินค้าให้กับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม โดยผู้แทนขายสินค้ามีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตขององค์กร รวมไปถึงตัวผู้แทนขายร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเอง หรือหัวหน้าผู้แทนขายฯ สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขาย ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความคาดหวังของลูกค้าให้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ เพื่อให้เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งทั้งรูปแบบองค์กร หรือส่วนบุคคล โดยมีแผนพัฒนาสมรรถนะเป็นแนวทางในการนำไปใช้ หรือปรับใช้ให้เข้ากับองค์กร หรือหน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากขอบเขตของงานวิจัยเชิงนี้มุ่งเน้นการศึกษาสมรรถนะผู้แทนขายที่ขายสินค้าไปยังร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และการออกแบบแผนพัฒนาสมรรถนะผู้แทนขาย ดังนั้นการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของกิจกรรมพัฒนาพนักงานขายในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาจใช้ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ หรืออาจศึกษาถึงสมรรถนะอื่น ๆ ที่ผู้แทนขายพึงมีในบริบทการทำงานที่เปลี่ยนไป ตัวอย่างเช่น สมรรถนะทักษะการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลของผู้แทนขายในสถานการณ์โควิดเป็นต้น นอกจากนี้ อาจศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะและการออกแบบแผนการพัฒนาพนักงานขายในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบและทวนสอบผลวิจัยว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชำนาญ ฉายวิจิต. (2554). *หน่วยที่ 4 คุณลักษณะและโอกาสความก้าวหน้าของพนักงานขาย*. Chamnam.Ttc.
<https://sites.google.com/site/chamnamttc/hnwy-thi-4-khunlaksna-laea-xokas-khwam-kawhna-khxng-phnakngan-khay>.
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าที่รับรู้ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (มรดกโลก) ในประเทศไทย, มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.
<http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/6359>
- ัญญวลัย สุราษ. (2550). *การศึกษาประสิทธิภาพตัวแทนขายประกันชีวิตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดระยอง*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตารัตน์ อนันตเสรีวิทยา. (2561). *พฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ใน ตำบลท่าช้าง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช, มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. http://www.ba-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-5-8_1565078369.pdf
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2562). *แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2562-2564: ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่*. สืบค้นจาก https://www.krungsri.com/getmedia/3e2799cd-a1ce-4151-93f8-bfe630ac31f0/IO_Modern_Trade_210128_TH_EX.pdf.aspx
- บรรจง รัตนเลิศ. (2555). *จรรยาบรรณในการขาย (Ethics in Selling)*. สืบค้นจาก http://e-learning.e-tech.ac.th/learninghtml/7697/11_01_00.html
- สฤษฎ์ ชัยณรงค์. (2556). *การพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการขายของบุคลากร ในบริษัท เรดอนกรุ๊ป จำกัด. (มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี)*. <http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/686>
- อริสา จันทบุญทา และจิรัฐ เจนพิงพร. (2561). *ความเป็นเมือง (Urbanization) และนโยบายของไทย*. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_128.pdf
- Cohen, D. (2018). Facebook IQ Explored Why People Like to Shop at Local Businesses. Adweek. Retrieved from <https://www.adweek.com/performance-marketing/facebook-iq-explored-why-people-like-to-shop-at-local-businesses/>
- Cron, W. L., Marshall, G. W., Singh, J., Spiro, R. L., & Sujan, H. (2005). *Personal Selling & Sales Management*. 15. http://faculty.weatherhead.case.edu/jxs16/docs/Cron_Singh_2005.pdf

- Kotler P. & Keller K.L. (2012). *Marketing Management* (14th ed.). *Pearson*. Retrieved from <https://www.pearson.com/us/higher-education/product/Armstrong-Marketing-Management-14th-Edition/9780132102926.html>
- Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis an Introduction to Its Methodology* (4th ed.). SAGE.
- Lombardo, M. & Eichinger, R. (1996). *Career Architect Development Planner - 1st Edition* (1st ed.). Lominger Limited.
- New Zealand Qualifications Authority. (2008). *Identify and Interpret Trends in Personal Selling*.
- Wallace, J.H. (2010). *The Role of Wholesale-Salespersons and Incentive Plans in Promoting Supply Chain Performance*. University of Michigan. <http://users.iems.northwestern.edu/~iravani/WholesaleSalespersons.pdf>

ภาคผนวก

ตาราง ก ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญในแวดวงนักขาย

สมรรถนะ	ประเด็นย่อย	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์อ้างอิง
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่	ความรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ทักษะการขาย	“...คุณจะทำอะไรคุณต้องรู้ลึกจริงในสินค้าที่คุณขายไม่ว่าจะเป็นมีกี่แบบ มีกี่ประเภท แต่ละอย่างมีฟังก์ชันในการใช้งานยังไงเหมาะกับลูกค้าแบบไหน...” “...คุณต้องมีทักษะด้านงานขายนะคะ ต่อให้บุคลิกคุณดี สามารถเข้ากับคนได้ทุกคนมีความรู้เรื่อง Product แน่นมากๆแต่ถ้าคุณไม่มีเทคนิคการขาย คุณก็ตกม้าตายเหมือนกัน...”
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต	ทักษะการค้นหาและเข้าใจความต้องการของลูกค้า	“...ลองปรับ Mindset ของเราให้เราเหมือนเป็นแฟนคลับตัวของลูกค้า เราต้องอยากรู้ทุกเรื่องของเขา หมายถึงความต้องการ รวมไปถึงการแก้ปัญหาของลูกค้า เราถึงจะหา Solutions มาตอบคำถามพวกนี้ได้...”
สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ	บุคลิกภาพภายนอกและน้ำเสียงที่ใช้ ทัศนคติต่ออาชีพขาย	“...เรื่องของบุคลิกภาพ กริยา ท่าทาง เสื้อผ้า หน้าผม หรือแม้กระทั่งน้ำเสียง สามารถบ่งบอกถึงตัวตน ความน่าเชื่อถือ ของผู้แทนขายได้...” “...คุณต้องมี Mindset รักในงานที่คุณทำและเอาใจใส่กับงานบริการลูกค้า เราต้องรู้ไว้เลยว่าเราเหมาะหรือไม่เหมาะกับงานขาย...”

ตาราง ข ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ เจ้าของกิจการร้านค้าปลีกดั้งเดิม

สมรรถนะ	ประเด็นย่อย	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์อ้างอิง
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่	เข้าพบกับลูกค้า	P9: “...ก็มาสม่ำเสมอ ขายได้ก็มา ขายไม่ได้ก็ไม่มา พี่ไม่ชอบ...”
	อย่างสม่ำเสมอ	P17: “...เรื่องเวลาเข้าพบ ก็อยากให้เข้าสม่ำเสมอ ไม่ถนัดถึงลูกค้า ลูกค้าก็จะไม่ทอดทิ้งเซลล์เหมือนกัน...”
	การจัดการคำสั่งซื้อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว	P2: “...บางที่สั่งของไปเป็นเดือนแล้วยังไม่ได้ของ โทรหาบริษัทโดยตรงก็บอกว่าไม่ได้รับออเดอร์ แล้วจะมีเซลล์ไว้ทำไม...” P7: “...เวลาที่มีออเดอร์ด่วนมา แล้วเขาบริหารจัดการให้ เขาก็เร่งให้ มันก็ดีเพราะเราก็ได้ขายของ...”
	ให้บริการเคลมสินค้า	P2: “...จะเคลมของ เคลมสินค้าอะไรแบบนี้ เคลมยาก ไม่ค่อยอยากจะเอามาเปลี่ยนให้ ไม่โอเค...” P6: “...จะขายอย่างเดียว ก็คือเอากำไรเอาค่าคอมอย่างเดียวนะ พอมีของเสียหายเกิดขึ้น ก็จะมาดูตามเรื่องเคลมยากเหลือเกิน แบบนี้ไม่ถูกต้อง...”
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต	ช่วยแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า	P4: “...บางครั้งที่มีปัญหาเรื่องบิลเรื่องสินค้ากับบริษัท ก็อยากให้มาช่วยจัดการให้หน่อย เพราะเซลล์อยู่หน้างานต้องรู้ดีกว่าออฟฟิศ...” P16: “...เวลามีปัญหาผู้แทนเขาจะมาช่วยแก้ไขยกตัวอย่างเวลาสินค้าเรามีปัญหา เซลล์ก็จะมาช่วยดูว่าจะจัดการอย่างไร...”
	บุคลิกภาพภายนอก	P17: “...แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่พร้อม อะไรอย่างนี้จะครับ ก็มีเห็นอยู่ครับ ลดความน่าเชื่อถือไปนะ...” P18: “...การแต่งตัวของเขา ถ้าเขาสนใจดูแลตัวเองดีที่เชื่อว่าเขาก็ต้องดูแลเรากับด้วย...”
สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ	การพูดจาที่ให้เกิดอิทธิพลและรับฟังลูกค้า	P1: “...พูดคุยกินไปจนแบบน่ารำคาญครับ พูดแทรกเราตลอด พูดเสียงดังเพื่อให้เราสนใจเขา ทำให้ดูน่ารำคาญ...” P18: “...บางคนมาขายของพูดอย่างเดียว ฟรีเซนต์ของตัวเองดีแบบนั้นแบบนี้คุยแต่เรื่องของตัวเอง บางทีมันก็น่ารำคาญ...”
	การแสดงออกด้านอารมณ์ที่ดี	P5: “...เวลาเจอกันยิ้มแย้มแจ่มใสด้วยก็ดีนะ ทำให้รู้สึกสบายใจผ่อนคลายด้วย...” P10: “...บางคนเข้ามาเหวี่ยง หงุดหงิดอะไรก็ไม่รู้ มันก็ไม่ควรนะ เค้าน่าจะให้เกียรติเจ้าของร้านเราไม่ได้รับรู้ปัญหาเค้าด้วยหนิ...”
	ความซื่อสัตย์และความจริงใจกับลูกค้า	P2: “...ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา พูดความจริง ก็ขายกันได้ยาวๆ แต่ถ้าไม่มีความจริงใจต่อกันทุกอย่างก็จบ...” P5: “...เซลล์ที่คิดว่าเราคือครอบครัวเดียวกับเขา เขามีความจริงใจกับเรา เราก็มีความจริงใจกับเขา ชอบเซลล์แบบนี้ อยู่กันได้ยาวนาน คบกันได้ยาวนาน มีอะไรก็ตรงไปตรงมาช่วยเหลือกัน...”

ตาราง ค ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้แทนขายที่มีประสบการณ์ในร้านค้าปลีกดั้งเดิม

สมรรถนะ	ประเด็นย่อย	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์อ้างอิง
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่	เข้าพบกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ	S1: “...เอาใจใส่และมีความสม่ำเสมอในการเข้าเยี่ยมเพื่อติดต่อพูดคุยกับลูกค้า...” S13: “...เซลล์เครดิตแบบเราการเข้าหาลูกค้านี้สำคัญที่สุดเลยนะเหมือนเราไม่หายไปจากเค้า ไม่ทอดทิ้งเค้า จุดนี้สำคัญมาก...”
	ความรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์	S1: “...ต้องมีความรู้เกี่ยวกับสินค้าที่ขายเพื่อจะได้สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า และเพื่อเป็นข้อมูลในการขายสินค้าของลูกค้า...” S12: “...ถ้าเราไม่เข้าใจสินค้าตัวเองลูกค้าจะไม่เชื่อมั่น ถ้าสินค้าของตัวเองยังไม่มี ความเข้าใจลูกค้าจะซื้อได้ไง...”
	ให้บริการเคลมสินค้า	S5: “...อย่าสักแต่จะขายอย่างเดียวแต่ไม่ดูแลหลังการขายเวลามีของเสียหรือของเคลมไม่มาดูแลแบบนี้ไม่เวิร์คแน่นอน...” S9: “...สิ่งสำคัญคือลูกค้าก็ต้องขายของ เมื่อสินค้ามีปัญหา เสียหาย เขาขายไม่ได้ก็ เป็นหน้าที่เราใช้ไหมที่ต้องทำการจัดการเคลมให้...”
สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนและเติบโต	ช่วยแก้ไขปัญหาลูกค้า	S10: “...ต้องมีไหวพริบดี แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้กับลูกค้าได้...” S16: “...ลูกค้าติดขัดอะไรเราต้องรีบช่วยแก้ไขให้ ลูกค้าแฮปปี้ เค้าเชื่อมั่นเราว่าเราดูแลได้...”
	แนะนำหรือช่วยลูกค้าขาย	S1: “...เมื่อมีลูกค้าเข้ามาซื้อที่หน้าร้าน ผมจะปิดการขายให้เลย สร้างกำไรให้ลูกค้า สินค้าขายออก เราก็คงได้ออเดอร์อีกรอบ...”
	สินค้าออกจากร้านค้า	S7: “...ผู้แทนต้องหาวิธีการที่จะทำให้ร้านค้าสามารถขายของจากบริษัทเราด้วย เช่น แนะนำแนวคิดดีๆที่เราเห็นจากร้านค้าอื่นๆ เสนอแนะทำให้สินค้าเราขายออกจากร้านได้มากขึ้น สำคัญมากๆครับที่คนส่วนใหญ่บอก Sale in ได้ ต้อง Sale Out ได้ด้วย...”
สมรรถนะด้านตัวตนของพนักงานขายที่คอยขับเคลื่อนการกระทำ	บุคลิกภาพภายนอก	S9: “...แต่งกายสุภาพเรียบร้อย สะอาดสะอ้าน เสื้อผ้าหน้าผมเรียบร้อย พร้อมทั้งจะเข้าพบลูกค้า...” S20: “...เซลล์ควรแต่งกายให้ดูสุภาพอย่างน้อยก็เป็นการให้เกียรติต่อลูกค้าและค้าสถานที่...”
	การพูดจาที่ ให้เกียรติและรับฟังลูกค้า	S6: “...การให้เกียรติ พูดจาให้เกียรติกับลูกค้าไม่พูดเล่นหรือเล่นหัวกับลูกค้าจนเกินไป...” S8: “...เราต้องรู้ว่าความเป็นลูกค้าเนี่ย เค้าวางตัวใหญ่กว่าเราอยู่แล้ว เราก็ต้องพูดจาดีสุภาพให้เกียรติกับเขา...” S14: “...เซลล์ต้องดูให้ดีเวลาไหนควรพูดต้องพูดให้ดี เวลาไหนต้องฟังก็ควรวางตัวเป็นผู้ฟังที่ดี...”
	การแสดงออกด้านอารมณ์ที่ดี	S6: “...มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เหมือนกับว่าเรามี First Impression ที่ดีให้กับลูกค้า...” S12: “...สำหรับพี่คือยิ้มไว้ก่อน ให้ความรู้สึกสบายใจ แสดงความเป็นมิตรให้กับลูกค้า...”
	กริยามารยาทที่ดี	S3: “...ถ้าพี่เข้าไปเจอลูกค้าก็ต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นอันดับแรก...”

	S8: “...เมื่อเค้าวางตัวเหนือเราอยู่แล้วตามปกติของเค้าแก่ เราก็ต้องเข้าหาเขาอย่างสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตนเข้าไปผู้ใหญ่นะ...”
มีความซื่อสัตย์	S14: “...ความไวใจที่ลูกค้ามีให้ ยอดที่เค้าสั่ง ก็มาจากความจริงใจที่เรามอบให้ ของแบบนี้ถ้าทำเสียบอกเลยว่าสร้างยากมาก...”
และความจริงใจกับลูกค้า	S19: “...เคยเจออยู่เคสหนึ่ง ไม่ว่าของพี่จะแพงกว่าคู่แข่ง ลูกค้าก็ซื้อเพราะเซลล์อีกเจ้าน่าจะเล่นแง่อะไรสักอย่างเค้าไม่พอใจเค้าก็มาซื้อกับพี่และก็เล่าให้ฟังว่าเอาบิลของพี่ไปโชว์ว่าแพงกว่าก็ซื้อ...”

บทความวิจัย

การพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวของผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม

พฤตพงศ์ เพ็งศิริ, พลปชา มณรัตน์ชัย, และทักษิณา คงสมลาภ
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

E-mail: prudtipong.p@rmutsb.ac.th โทร. 082-8914498

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการนำเสนอเรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวของผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม ซึ่งเป็นการผสมผสานกับเทคโนโลยีทันสมัยในปัจจุบัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มและพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ใช้เขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองบ้านกรด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาเป็นกรณีศึกษา ในงานวิจัยนี้ได้ทราบถึงปัญหาเรื่องราวได้และความทุกข์ยากของคนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มด้านการเกษตรสวนครัว 2) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มสามารถเป็นแนวทางการสร้างรายได้ในอาชีพเกษตรกรในรูปแบบเกษตรสวนครัวซึ่งจะได้ผลผลิตเป็นผักเกษตรสวนครัวปลอดภัย และเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงและสังคมที่พึ่งพาตนเองได้ ผลการวิจัยพบว่า ผลลัพธ์ประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ที่ 4.02 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก 2) การพัฒนาทักษะอาชีพในการให้ความรู้โดยจัดทำหลักสูตรการอบรมระบบสมาร์ทฟาร์มสำหรับการเกษตรสวนครัวให้แก่คนในชุมชนเป็นจำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ ซึ่งเป็นการประเมินทักษะจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผลการประเมินทักษะภาพด้านการปลูกผักสวนครัวค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.87 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และผลการประเมินทักษะด้านการปลูกผลผลิตค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ในการประกอบอาชีพเกษตรสมาร์ทฟาร์มและสามารถใช้งานระบบสมาร์ทฟาร์มและอุปกรณ์ที่จัดเตรียมในการอบรมได้ สามารถต่อยอดการทำเกษตรแบบผสมผสานและพึ่งพาตนเองได้ และเข้าใจในการปรับตัวเพื่อในเข้ากับสถานการณ์ไม่ปกติในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : ทักษะการเกษตร, โควิด-19, สมาร์ทฟาร์ม

DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL'S GARDEN PLANT OCCUPATION SKILL FOR THOSE AFFECTED BY COVID-19 WITH INNOVATION AND SMART FARM TECHNOLOGY

Prudtipong Pengsiri, Polpracha Monrattanachai, and Thaksina Khingsomlap

Faculty of Science and Technology Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Phra Nakhon Si Ayutthaya 13000

E-mail: prudtipong.p@rmutsb.ac.th Tel. 082-8914498

Abstract

This research presents the subject developing agricultural and gardening career skills for those affected by COVID-19 with innovation and smart farm, which is a combination of modern technology today and adheres to the principle of sufficiency economy as a philosophy pointing to the existence of the target group. The objective is to create a body of knowledge and develop professional skills in agriculture, gardening, by applying technology, innovative systems, smart farms, and developing professional skills in agriculture and gardening for people affected by Covid-19. Use the district. Area of responsibility of Ban Krot Municipality Phra Nakhon Si Ayutthaya Province as a case study in this research, the problem of income and suffering of people in the community affected by the situation were identified. The objectives are 1) to develop innovative smart farm technology in the field of agriculture, kitchen garden, and 2) to develop professional skills in agriculture and kitchen garden for people affected by COVID-19. and a new generation of farmers

The results show that 1) The development of technology and innovations in smart farms can be a way to generate income in agricultural careers in the form of agroforestry, which will produce safe agricultural vegetables. and enhancing a sufficiency economy and a self-reliant society the average efficiency rating in all aspects was at 4.02, which was in a high level. 2) developing vocational skills in educating by providing training courses for smart farm system for kitchen gardening for 60 people in the community, divided into 2 groups: those who received the results; The impact of COVID-19 and the new generation of farmers This is a skill assessment from a qualified person. The visual skill assessment in vegetable gardening was an average of 3.87, which was in a high level. and the results of the assessment of skills in cultivation, the average yield was 4.13, at a high level. However, the participants have knowledge of smart farm agriculture and can use the smart farm system and equipment provided in the training. able to build on integrated and self-reliant farming and understand how to adjust themselves to adapt to the unusual situation in the present as well.

Keywords: *Agricultural Skills, Covid-19, Smart Farming*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT: ขอขอบคุณเทศบาลเมืองบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะดำเนินงาน ผู้ประสานงานทุกท่าน ที่สนับสนุนด้านบริบทชุมชนและเอื้อเฟื้อสถานที่ในการจัดอบรมในงานวิจัยนี้

บทนำ (Introduction)

การทำเกษตรกรรม หรือการใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชต่างๆ เป็นสินค้าที่มีผลผลิตมากที่สุดในประเทศไทยนับว่าเป็นเศรษฐกิจหลักของชาติและมีมูลค่าในการส่งออกเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งหากย้อนพิจารณาด้านเกษตรกรผู้ผลิตจะพบว่าปัญหาในกระบวนการผลิตคือ การใช้ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดและไม่เพียงพอกับเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ขณะนี้โลกได้รับรู้เรื่องโรคติดต่อปริศนา หลังจากทางการจีนยืนยันเมื่อช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น และพบผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนประชากรหลายล้านคนในเวลาต่อมา องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น "การระบาดใหญ่" หรือ pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก และได้เรียกว่าเชื้อไวรัสนี้ว่า Corona Virus Disease หรือชื่อเรียกว่า โควิด 19 (COVID-19)

ในการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบโดยตรงกับด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยทางสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ 'สศช.' ได้ออกมาเปิดเผยถึงอัตราการว่างงานในช่วงไตรมาส 1 ของปี 2563 ว่า พืชโควิด 19 ทำให้คนเสี่ยงตกงาน 8.4 ล้านคน ขณะที่ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย มองว่า การตกงานจะมีอัตราสูงสุดในไตรมาส 2 ในปี พ.ศ. 2563

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมา เนื่องด้วยในสถานการณ์เดียวกันนี้ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งมีการปรับลดเงินเดือน และลดอัตราจ้างของพนักงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานนั้น และเป็นเหตุให้คนที่ทำงานในโรงงานได้รับผลกระทบอันหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้ขาดแคลนรายได้ในการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตลดลง

ด้วยเหตุนี้ทางคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ ตำบลบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงได้นำเสนอการพัฒนาระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวนครัวด้วยการเชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์สมาร์ทฟาร์มเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวของผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม ซึ่งเป็นการน้อมนำปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมา ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ และผสมผสานกับเทคโนโลยีทันสมัยในปัจจุบัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. เกษตรสวนครัว

การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตพืชผักเพื่อสุขภาพในระดับครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นบางครั้ง เนื่องจากประชาชนมีทางเลือกในการได้มาซึ่งพืชผักทั้งการซื้อในตลาดสดที่มีพืชผักจำหน่ายทุกวัน รวมถึงวิถีชีวิตของประชาชนที่มีการแบ่งปันพืชผักที่ตนเองปลูกในครัวเรือน ให้กับเพื่อนบ้านนอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการผลิตพืชผักเพื่อสุขภาพมีแนวทางการปฏิบัติที่ยั่งยืน เมื่อนำมาปฏิบัติจะไม่คุ้มกับการลงทุน โดยเฉพาะการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชที่ต้องอาศัยความชำนาญและองค์ความรู้ ในการใช้สารชีวภาพที่ ซึ่งเมื่อเทียบกับการใช้สารเคมีการเกษตรแล้วผลผลิตที่ได้มีความคุ้มค่ามากกว่า จะเห็นได้ว่าการที่จะให้ประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตระบบเป็นเกษตรปลอดภัยจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติที่ไม่สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติ รวมถึงแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สร้างความยั่งยืนให้กับระบบการผลิต สอดคล้องกับการศึกษาของ สามารถ ใจเตี้ย (สามารถ ใจเตี้ย, 2556) ในปี พ.ศ.2556 พบว่าประชาชน เกษตรกรผู้ปลูกพืชไร่และตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา มีความเห็นว่าการลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นที่ตัวของเกษตรกรต้องให้ความสำคัญการใช้สารเคมีจึงไม่สามารถงดใช้ได้

ทั้งหมดการปลูกพืชบางชนิด เช่น มันฝรั่งหรือยาสูบถ้าไม่ใช้สารเคมีเลยจะไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เลย แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมีการเกษตรถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระตุ้นและสนับสนุนองค์ความรู้บุคลากร และงบประมาณจะทำให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีการเกษตรได้ระดับหนึ่ง

2. กิจกรรมที่ควรเกิดขึ้นด้านการเกษตร

การสร้างความรู้ความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, ม.ป.ป.) โดยการปลูกพืชร่วมกันหลายชนิดในเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลากัน การปลูกพืชหมุนเวียน รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ซึ่งนับเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการสร้างเสริมองค์ความรู้ ได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผสมผสานกระบวนการปฏิบัติการตั้งแต่การค้นคว้าปัญหา การร่วมกันเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาและการติดตามประเมินผล มีส่วนสำคัญต่อการสร้างตระหนักถึงปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตรต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

การสร้างกิจกรรมที่ให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกันทั้งประชาชน เกษตรกร เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้านพัฒนาสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

การใช้กระบวนการประชุมกลุ่มต้องก่อให้เกิดการระดมความคิดเห็นให้ครอบคลุมจากทุกฝ่ายหน่วยงานภาครัฐไม่ควรที่จะครอบงำความคิดของเกษตรกรและประชาชน ดังนั้นในขั้นตอนศึกษาที่ต้องใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลควรจะต้องแจกกลุ่มประชากรเข้ากลุ่มให้ชัดเจน และให้กลุ่มประชากรแต่ละคนได้เข้ามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. นวัตกรรมสมาร์ตฟาร์ม

นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การพัฒนาและสร้างเกษตรกรสู่ Smart Farmer (การทำ Smart Farmer เพื่อแข่งขันกับประชาคมอาเซียน, 2555) ถือเป็นความร่วมมือของสี่กระทรวงสำคัญ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดการบูรณาการ เพื่อที่จะพัฒนาและยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร เพิ่มมูลค่าและราคาสินค้าเกษตร และอาหาร รวมทั้งให้สามารถเกิดการจัดพื้นที่การผลิตด้านการเกษตรกรรมและป่าไม้ที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ภายใต้นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มุ่งหมายให้เกษตรกรไทยเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง หรือ Smart Farmer (Bandara, et al., 2020) โดยมี Smart Officer เป็นเพื่อนคู่คิดการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เกษตรกรต้นแบบแต่ละสาขายังขาดแหล่งเรียนรู้ สำหรับการเป็นเครือข่ายในการให้ความรู้ และการช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ ระหว่างเกษตรกรในกลุ่มที่ผ่านคุณสมบัติแล้วแต่ต้องการเทคนิคในการทำการเกษตรเพิ่มเติม และกลุ่มที่ยังไม่ผ่านคุณสมบัติในขั้นนั้น ๆ จากการดำเนินการสำรวจและประเมินคุณสมบัติเกษตรกร ตามนโยบาย Smart Farm

แนวคิดหลักของสมาร์ตฟาร์ม (Farooq, et al., 2019) คือการใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการพัฒนาทั้งห่วงโซ่อุปทาน สินค้าเกษตรเพื่อยกระดับผลิตภาพที่ มาตรฐานสินค้า และลดต้นทุน โดยการพัฒนาศูนย์รวมใน 4 ด้านได้แก่ 1) ลดต้นทุน 2) เพิ่มคุณภาพการผลิตและมาตรฐานสินค้า 3) ลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชและภัยธรรมชาติ และ 4) การจัดการและส่งผ่านความรู้

4. การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

นับเป็นช่วงเวลาท้าทายสำหรับผู้นำประเทศทั่วโลกในการออกมาตรการอย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง เพื่อลดผลกระทบของโควิด 19 (Open Development Thailand, 2020) ในขณะเดียวกันก็แจ้งให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง อันที่จริงแล้วโควิด 19 ทำให้ความไม่เท่าเทียมทวีความรุนแรงขึ้น และทำให้การเติบโตของรายได้ทั่วโลกต้องหยุดชะงักในช่วง

ครั้งแรกของปี 2563 ประเทศไทยเริ่มใช้มาตรการปิดพื้นที่หรือล็อกดาวน์ตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายน 2563 ปัญหาการว่างงานเริ่มเป็นที่กังวล จากข้อมูลตลาดแรงงานคนไทยล่าสุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติเดือนพฤศจิกายน 2563 สะท้อนภาพของผลกระทบการระบาดของโควิด 19 ที่มีต่อตลาดแรงงานบรรเทาลงอย่างเห็นได้ชัดจากการเปรียบเทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2562 พบว่าจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 6.425 ล้านคน เป็น 7.219 ล้านคนเพิ่มขึ้น 0.794 คิดเป็นผลกระทบจากปีปกติ (2562) ประมาณร้อยละ 12.4 ซึ่งอาจจะทำให้หลายฝ่ายสบายใจขึ้น ผลกระทบของการระบาด โควิด 19 ต่อตลาดแรงงานที่คลายตัวลงมากพอสมควร ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบของโควิด 19 จึงได้พัฒนาระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวนครัวด้วยการเชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์สมาร์ทฟาร์มเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพด้านเกษตรสมาร์ทฟาร์มที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในสถานการณ์ไม่ปกติ คณะผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปงานวิจัยที่ได้ศึกษา

ผู้แต่ง	เรื่อง	ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย					
		เกษตรกรรม	เทคโนโลยี	IT	IoT	Smart farm	แอปพลิเคชัน
พิทักษ์ จิตรสำราญ (พิทักษ์ จิตร สำราญ และคณะ, 2560)	การพัฒนาฟาร์มไก่ไข่ แบบสมาร์ทบนพื้นฐาน ตรรกศาสตร์คลุมเครือ และราสพ์เบอร์รี่ไพ	ปศุสัตว์	Raspberry pi ควบคุม อุณหภูมิ	-	☐	-	
ศุภฤกษ์ เขาวลิต ตระกูล (ศุภฤกษ์ เขาวลิต ตระกูล, 2561)	ระบบปลูกผักสลัด ไฮโดรโปนิคส์แบบ อัตโนมัติ	เพาะปลูก	Arduino ควบคุม อุณหภูมิ / ความชื้น / แสงสว่าง	-	☐	-	Bllynk โปรแกรม สำเร็จรูป
นพพล เขาวนกุล (นพพล เขาวนกุล และคณะ, 2561)	ระบบควบคุมค่าความ เป็นกรด-ด่างและ อุณหภูมิของ สารอาหารอัตโนมัติ	เพาะปลูก	Arduino ควบคุม อุณหภูมิ / ความชื้น / pH / โซลิ นอยด์วาล์ว และปั้มน้ำ	-	☐	-	Bllynk โปรแกรม สำเร็จรูป
บัณฑิตพงษ์ ศรี อำนาจ (บัณฑิต พงษ์ ศรีอำนาจ และคณะ, 2562)	การออกแบบระบบ สมาร์ทฟาร์มโดยใช้ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ของสรรพสิ่งสำหรับ มะนาว	เพาะปลูก	Arduino ควบคุม อุณหภูมิ / ความชื้น / pH	-	☐	-	Bllynk โปรแกรม สำเร็จรูป
จักรกฤษณ์ หมั่น วิชา (จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา, 2558)	ฟาร์มอัจฉริยะหรือ ฟาร์มที่มีการจัดการ อย่างถูกต้องแม่นยำ	เพาะปลูก	Rule base system	☐	-	☐	Web application

ผู้แต่ง	เรื่อง	ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย					แอปพลิเคชัน
		เกษตรกรรม	เทคโนโลยี	IT	IoT	Smart farm	
คณะผู้วิจัย	พัฒนาระบบติดตาม	เพาะปลูก	Arduino				Web
	กิจกรรมเพาะปลูกผัก		(Smart				Responsive
	สวนครัวด้วยการ		farm kit)				ฐานข้อมูล
	เชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์		ควบคุม				การเพาะปลูก
	สมาร์ทฟาร์ม		อุณหภูมิ /	☐	☐	☐	ติดตาม
			ความชื้น /				กิจกรรมการ
			pH / แสง				เพาะปลูก
			สว่าง /				
			อื่นๆ				

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 โดยมาจากปัญหาการขาดรายได้ในการดำรงชีวิตจึงแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มคนในภาคอุตสาหกรรม และกลุ่มคนในภาคบริการและค้าขาย ซึ่งเกิดขึ้นจากการเลิกจ้างงาน การปรับลดค่าจ้างการทำงาน หรือการปิดสถานบริการชั่วคราวเป็นระยะเวลาหลายสัปดาห์ ทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตลดลงอีกด้วย ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มมาใช้ในการเกษตรโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือประชาชนทั่วไปสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง

จากสภาพปัญหารายได้และแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ทำให้เกิดโครงการวิจัยนี้เพื่อตอบสนองปัญหากล่าวมาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์ม ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ในอาชีพเกษตรกรรมในรูปแบบเกษตรสวนครัว สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้ และเพิ่มพูนทักษะ (Upskill) (Umemoto, et al., 2020) ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่แบบผสมได้อีกทาง โดยแบ่งส่วนกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ โดยเป็นกลุ่มคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ตกงานที่เป็นผลกระทบมาจากสถานการณ์โควิด 19 แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) ภาคอุตสาหกรรม และ 2) ภาคบริการและค้าขาย

ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ล้วนมีความต้องการสร้างรายได้ที่พอเลี้ยงชีพตนเองให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ และอีกกลุ่มหนึ่งต้องการให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือให้เพียงพอในการชำระหนี้สินนี้ได้ ซึ่งแสดงภาพรวมของแนวทางการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการวิจัย

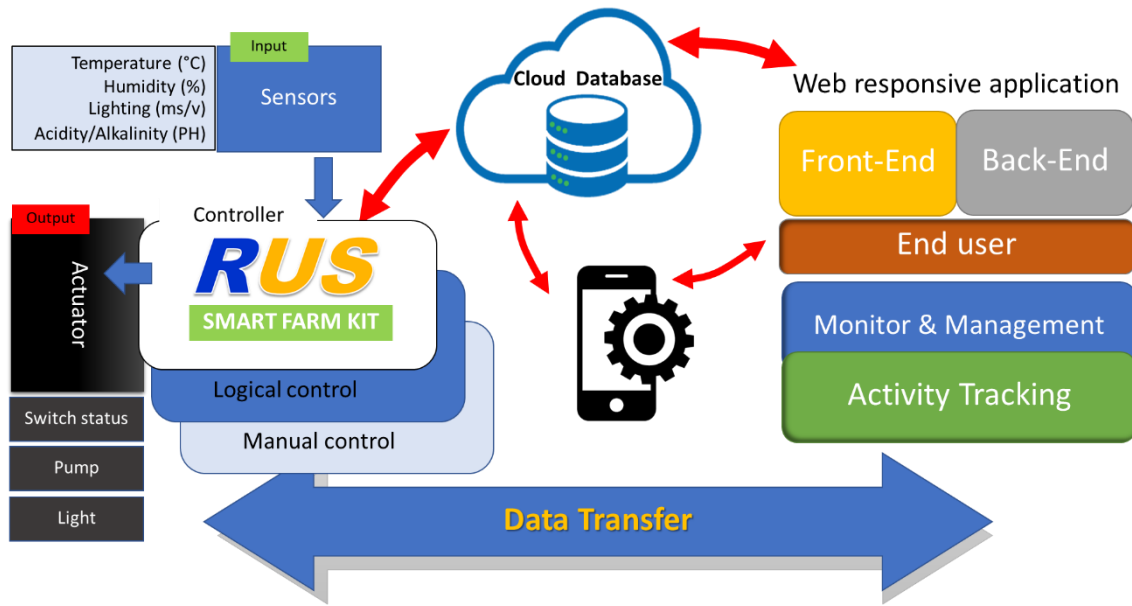
แนวทางการวิจัย		รายละเอียด
ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย	ศึกษาผู้ที่ส่วนได้ส่วนเสีย	ผู้ที่รับผลกระทบจาก COVID-19 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ภาคอุตสาหกรรม 2) ภาคบริการและค้าขาย
	กลุ่มเกษตรกร	กลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ที่สนใจด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตร
ปัญหาที่เกิดขึ้น	สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 (2562 - 2563)	
การแก้ไขปัญหา	ทักษะการเกษตร	เป็นการเพิ่มทักษะ (Upskill) ด้านการเกษตร
	เทคโนโลยีและนวัตกรรม	สร้างนวัตกรรมการเกษตรด้วยระบบสมาร์ทฟาร์ม
		นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้งานในภาคการเกษตร
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น	สัมมาชีพ	พัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งเกษตรกรสามารถปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในปัจจุบัน
	คุณภาพชีวิต	มีอาหารปลอดภัยและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
	เศรษฐกิจและสังคม	ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ จากการปลูกพืชผักด้วยตนเอง และเป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน

วิธีวิจัย (Research Methodology)

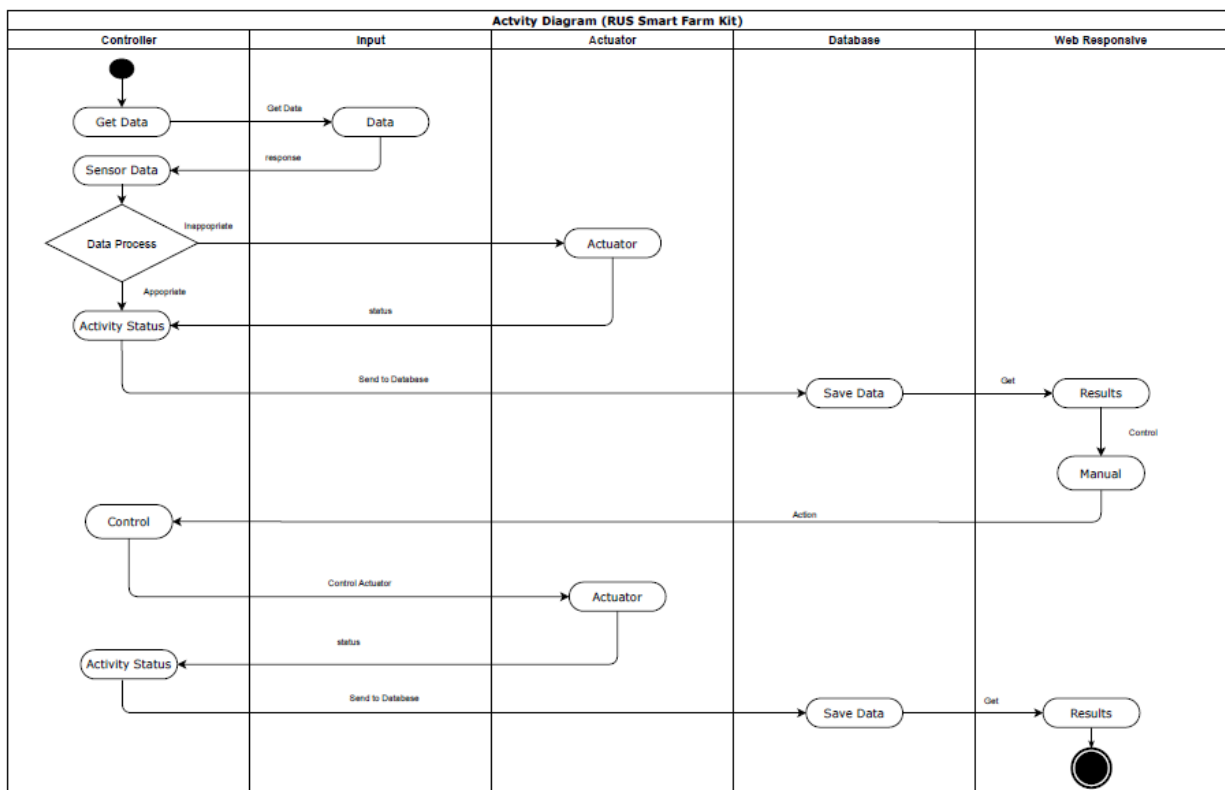
การพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ประกอบด้วย วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) คือ การวิเคราะห์และออกแบบระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวน วิธีการเชิงปริมาณด้วยการประเมินประสิทธิภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจากแบบสอบถาม วิธีการออกแบบและดำเนินการ (Design) ซึ่งเป็นการจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาเทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ทฟาร์มด้านการเกษตรสวนครัว

ในการวิจัยนี้ได้นำเสนอเป็นการสร้างช่องทางรายได้โดยใช้หลักการด้านการเกษตรสวนครัว ซึ่งจะได้ผลผลิตเป็นผักเกษตรสวนครัวปลอดภัย โดยผ่านระบบสมาร์ทฟาร์มสำหรับการเกษตรสวนครัว ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) ส่วนควบคุมอุปกรณ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Thing; IoT) และ 2) ส่วนแอปพลิเคชันติดตามกิจกรรมการเกษตรสวนครัว แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพรวมของระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวนครัวด้วยการเชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์สมาร์ทฟาร์ม

ภาพที่ 2 หน้าที่ของการทำงานในแต่ละส่วน

จากภาพที่ 2 เป็นการอธิบายถึงหน้าที่ของการทำงานในแต่ละส่วน สามารถอธิบายถึงหน้าที่ของการทำงานในแต่ละส่วนในรูปแบบ Activity diagram ซึ่งทำให้เห็นถึงกระบวนการในส่วนของการควบคุม อินพุตที่เซ็นเซอร์ เอาต์พุตที่

แอดคิเควเตอร์ ระบบฐานข้อมูล และ Web Responsive ซึ่งขอเรียกชื่อระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวนครัวด้วยการเชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์สมาร์ตฟาร์มนี้ว่า “RUS Smart Farm” ซึ่งประกอบด้วย ส่วนควบคุมอุปกรณ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็น IoT Device และ Sensor/Controller Module เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่อ่านค่าจากโมดูลเซนเซอร์หรือตัวควบคุม ไปจัดเก็บลงในฐานข้อมูล ในส่วนนี้ตัว IoT Device ใช้บอร์ดสำเร็จรูปที่สามารถเชื่อมต่อ Wi-Fi รุ่น NodeMCU (ESP8266) (Prayogo, et.al., 2019) เพื่อส่งข้อมูลเซนเซอร์หรือการคุมจากระยะไกลได้โดยใช้ USB Pocket Wi-Fi Gateway เป็นตัวการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และส่วนแอปพลิเคชันติดตามกิจกรรมการเกษตรสวนครัว เป็นส่วนสังเกตการณ์และการจัดการ (Monitoring and Management) (Jayaysingh, et al., 2020) หรือ End User Application ทำหน้าที่เชื่อมต่อกับผู้ใช้งาน ในงานวิจัยนี้ได้ทำการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้งานและเข้าถึงการใช้งานด้วยแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการ Android เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถดูรายงานข้อมูลและสถานะการณ์ได้อย่าง Real-time และสามารถควบคุมการทำงานอุปกรณ์ได้

2. สร้างพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่

ในการวิจัยนี้ได้จัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 บุคคลเป้าหมาย คือ ผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 โดยผ่านการคัดเลือกจากหน่วยงานพัฒนาสังคมหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในเทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

ก. กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 จำนวน 40 คน โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การเลือกดังนี้

- ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ได้แก่ ผู้ว่างงานหรือถูกเลิกจ้าง
- ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเมืองบ้านกรวด
- มีความรู้ด้านเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- สามารถใช้อุปกรณ์สมาร์ตโฟนได้เป็นอย่างดี

ข. กลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ จำนวน 20 คน โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การเลือกดังนี้

- ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- ขึ้นทะเบียนเกษตรกร หรือดำเนินการทางเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง
- ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเมืองบ้านกรวดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการทำเกษตรสวนครัว โดยแบ่งเป็น การบรรยาย การสาธิต การอภิปราย การฝึกปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม การสรุปผล โดยมีหัวข้อการบรรยายดังนี้

- 1) วิถีโลกหลังสถานการณ์โควิด 19
- 2) การหารายได้ใน New normal
- 3) บทบาท Smart Farmer กับการตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค
- 4) ระบบสมาร์ตฟาร์มสำหรับการเกษตรสวนครัว
- 5) แอปพลิเคชันติดตามกิจกรรมการเกษตร

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้อาสาในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสู่ความเป็นการทักษะอาชีพเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 จำนวน 3 คน ประกอบด้วย บุคลากรสายวิชาการระดับปริญญา

เอก ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน บุคลากรสายวิชาการระดับปริญญาโท ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการเกษตร ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และนักวิชาการอิสระคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานด้านการเกษตรไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ซึ่งทั้ง 3 คนนี้จะมาเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพของงานวิจัย 3 ด้าน คือ ด้านการปลูกผักสวนครัว ด้านผลผลิต และด้านเทคโนโลยี

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

การประเมินประสิทธิภาพการทำงานของระบบควบคุมการปลูกผักสวนครัว โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพความพึงพอใจตามเกณฑ์และผลการประเมินโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจำนวน 3 คนดังที่ได้กล่าวข้างต้น มาเป็นผู้ประเมินแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ฟาร์มด้านการเกษตรสวนครัว

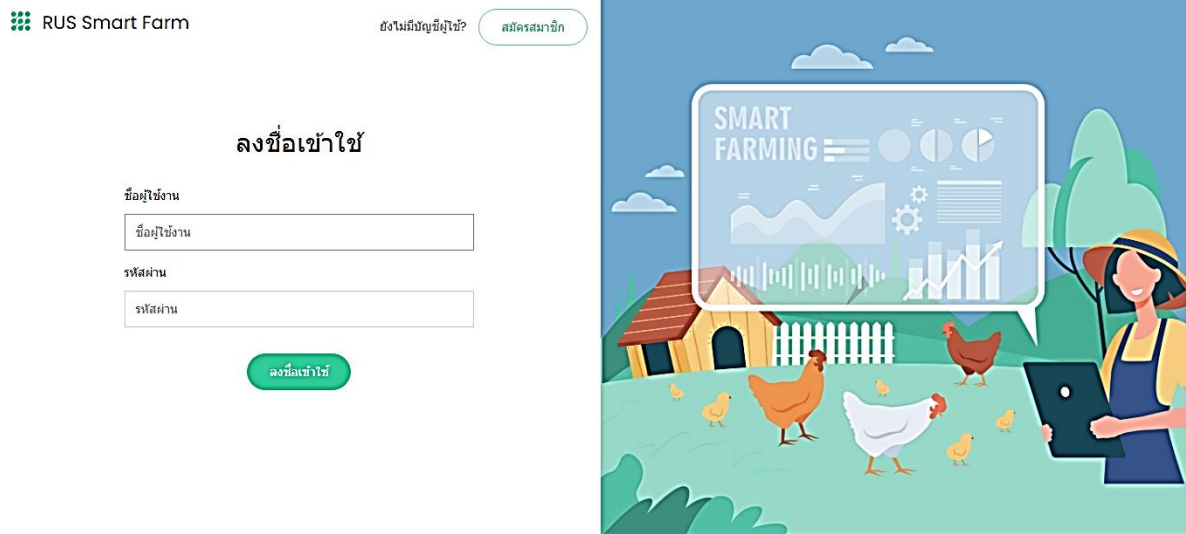
การวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ฟาร์มด้านการเกษตรสวนครัว เป็นการประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมการปลูกผักสวนครัวโดยใช้กฎการตัดสินใจจากการจำแนกข้อมูล โดยมีผลการประเมินประสิทธิภาพดังตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยี

ตารางที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเทคโนโลยีระบบนวัตกรรมสมาร์ฟาร์มด้านการเกษตรสวนครัว

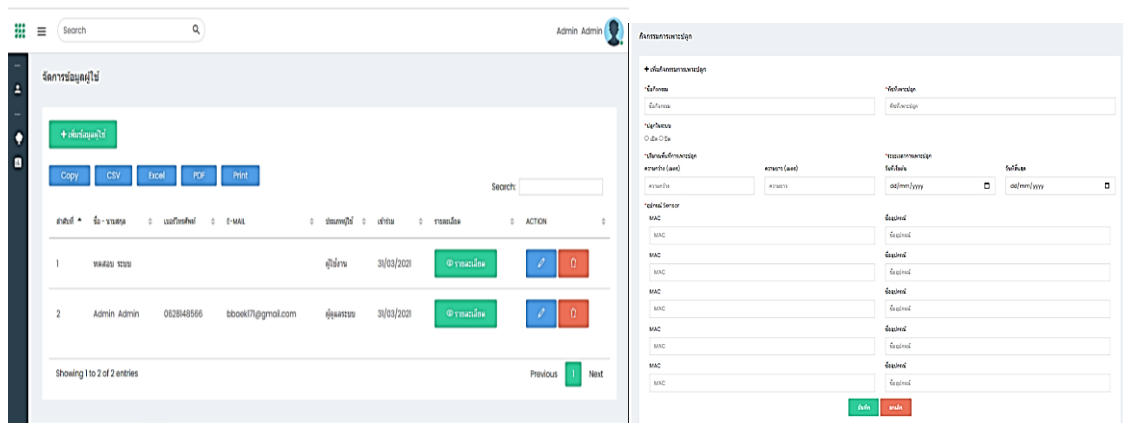
รายละเอียดการประเมิน	ประสิทธิภาพ	
	$\bar{x}$	S.D.
1. ระบบสามารถให้แสง รดน้ำ ให้สารละลายธาตุอาหารและปรับความเป็นกรด-ด่างได้	4	0
2. ความแม่นยำในการทำงานของระบบ	4	0
3. ความง่ายต่อการใช้งาน	4.33	0.58
4. ความปลอดภัยของอุปกรณ์	4.33	0.58
5. การป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น	3.67	0.58
รวม	4.06	-

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยีจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ผลการประเมินในระดับมากที่สุดคือ ความง่ายต่อการใช้งาน และความปลอดภัยของอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.58 การทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพด้านการปลูกผักสวนครัวค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ดังนั้นในการประเมินประสิทธิภาพของระบบสมาร์ฟาร์มจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำเสนอมาพบว่า ได้ผลลัพธ์ประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ที่ 4.02 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งทำให้สามารถบ่งบอกได้ว่าระบบสมาร์ฟาร์มที่ได้วิจัยและพัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานและต่อยอดทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี

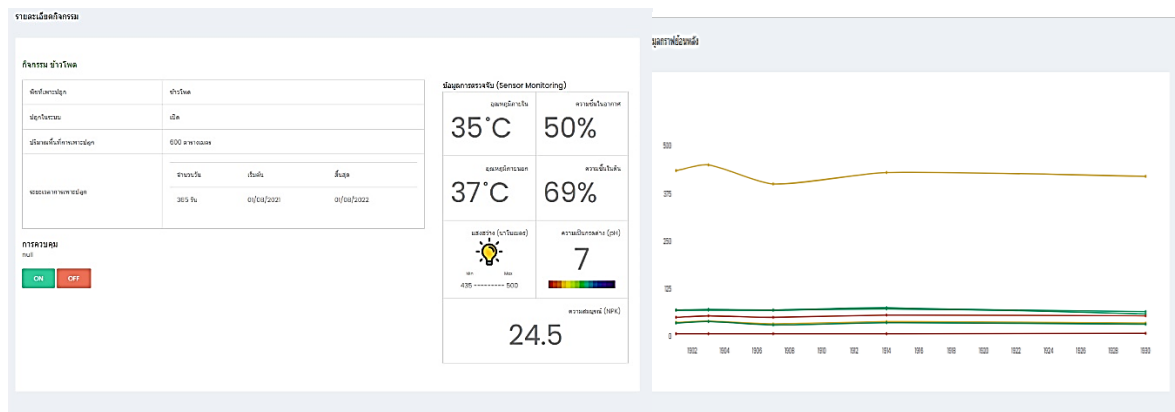
นอกจากนี้ในการพัฒนาระบบติดตามกิจกรรมเพาะปลูกผักสวนครัวด้วยการเชื่อมโยงกับชุดอุปกรณ์สมาร์ฟาร์ม โดยได้จัดทำระบบนี้ผ่านเว็บไซต์ชื่อโดเมนว่า www.russmartfarm.com ซึ่งสามารถให้ผู้ใช้งานหรือเกษตรกรสามารถใช้เพื่อติดตามกิจกรรมการเพาะปลูก แสดงดังภาพตัวอย่างหน้าภาพที่ 3 ถึงภาพที่ 5

ภาพที่ 3 หน้าจอแสดงเพื่อเข้าสู่ระบบ www.rusmartfarm.com

ภาพที่ 4 หน้าจอรายชื่อบันทึกกิจกรรมเพาะปลูกทั้งหมดและเพิ่มบันทึกกิจกรรมเพาะปลูก

ภาพที่ 5 หน้าจอรายละเอียดข้อมูลบันทึกกิจกรรมเพาะปลูก

2. ผลการประเมินด้านพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่

การประเมินด้านพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่หลังจากผ่านหลักสูตรการอบรมโดยการใช้งานระบบสมาร์ตฟาร์มที่ได้พัฒนาขึ้น โดยแบ่งการประเมินไว้เป็น 2 ส่วนคือ 1) ผลการประเมินทักษะด้านการปลูกผักสวนครัว และ 2) ผลการประเมินทักษะด้านผลผลิต ซึ่งการประเมินนี้ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสู่ความเป็นการทักษะอาชีพเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 จำนวน 3 คน มาเป็นผู้ประเมินด้านพัฒนาทักษะอาชีพด้านการเกษตรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่

1) ผลการประเมินทักษะด้านการปลูกผักสวน โดยมีการประเมินทักษะดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินทักษะด้านการปลูกผักสวนครัว

รายละเอียดการประเมิน	ประสิทธิภาพ	
	$\bar{x}$	S.D.
1. สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการปลูกผักสวนครัวน้อยเพียงใด	3.67	0.58
2. วัสดุอุปกรณ์มีความแข็งแรงมากน้อยเพียงใด	4.33	0.58
3. ความเหมาะสมของแปลงผักกับลักษณะการปลูก	4	1
4. ความเหมาะสมของพื้นที่ในการปลูก	3.33	0.58
5. สามารถควบคุมปัจจัยในการปลูกได้ตามความต้องการ	4	0
รวม	3.87	-

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะด้านการปลูกผักสวนครัวจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ผลการประเมินในระดับมากที่สุดคือ วัสดุอุปกรณ์มีความแข็งแรง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.58 การทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะภาพด้านการปลูกผักสวนครัวค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.87 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

2) ผลการประเมินทักษะด้านผลผลิต ซึ่งการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิการวิเคราะห์การประเมินด้านผลผลิตเป็นการประเมินทักษะของผลผลิตที่ได้ แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะด้านผลผลิต

รายละเอียดการประเมิน	ประสิทธิภาพ	
	$\bar{x}$	S.D.
1. ผักมีการเจริญเติบโตได้ดีเท่าที่ควร	4	1
2. ผลผลิตที่ได้จากการใช้ระบบดีกว่าเมื่อเทียบกับการปลูกทั่วไป	3.67	0.58
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเจริญเติบโตของผักอยู่ในช่วง 40-45 วัน	4	1
4. รากและใบของผักมีความสมบูรณ์	4.67	0.58
5. รูปทรงของผักสวยและเป็นพุ่ม	4.33	0.58
รวม	4.13	-

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะด้านผลผลิตจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ผล การประเมินในระดับมากที่สุดคือ รากและใบของผักมีความสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 การทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะด้านการปลูกผลผลิตค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.13 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้แบ่งการสรุปไว้ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เทคโนโลยีและนวัตกรรมระบบสมาร์ตฟาร์มสำหรับการปลูก พืชผักสวนครัวและแอปพลิเคชันติดตามกิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัวและทดสอบการใช้งานของระบบฯ ในรูปแบบ Responsive Web Application ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำวิธีการถ่ายทอดความรู้ในด้านการใช้งานระบบสมาร์ตฟาร์มใน รูปแบบสื่อประกอบการสาธิตการใช้งานระบบสมาร์ตฟาร์มเพื่อใช้เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเรียนรู้ระบบสมาร์ตฟาร์มที่ได้ จัดทำขึ้นมา (2) องค์ความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรสวนครัวสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 ดำเนินงานแนะนำและซึ่งมีประชุมหารือหรือสร้างข้อตกลงการใช้ข้อมูลจากระบบฯ และอบรมให้กับผู้มีส่วนได้เสียเสีย กลุ่มเป้าหมายจำนวน 60 คน คือ กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 จำนวน 40 คน และกลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ จำนวน 20 คน โดยใช้ระยะเวลาอบรมจำนวน 36 ชั่วโมง นอกจากนี้ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงภาพลักษณ์การทำงาน เทศบาลเมืองบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์โรคโควิด 19 ทำให้หลาย ภาคส่วนหยุดการปฏิบัติงานชั่วคราวเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของภาครัฐใน พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ซึ่งส่งผลให้การดำเนิน กิจกรรมในงานวิจัยไม่เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้ปรับการดำเนินส่วนใหญ่ให้เป็นระบบ ออนไลน์มากขึ้น และนำมาถอดบทเรียนในการดำเนินงานวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

เนื่องจากการจัดอบรมอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนการ ที่กำหนด ทางคณะผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนวิธีการถ่ายทอดความรู้ในด้านการใช้งานระบบสมาร์ตฟาร์มในรูปแบบสื่อ ประกอบการสาธิตการใช้งานระบบสมาร์ตฟาร์มเพื่อใช้เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเรียนรู้ระบบสมาร์ตฟาร์มที่ได้จัดทำขึ้นมา

ควรพัฒนาแอปพลิเคชันให้สามารถใช้งานได้กับตัวไมโครคอนโทรลเลอร์ชนิดอื่น ซึ่งจะได้ความหลากหลายใน สามารถและประสิทธิภาพที่ดีกว่าที่คณะผู้วิจัยได้นำเสนอ เช่น บอร์ด Raspberry pi หรือ Arduino ที่รองรับการประมวลผลที่ตั้ง แต่ 16 บิตขึ้นไป แต่มีข้อสังเกตว่าจะต้องสร้างบอร์ดวงจรที่มารองรับการทำงานในตัวไมโครคอนโทรลเลอร์นั้นด้วย ซึ่ง อาจจะต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินงานและการลงทุนเพิ่มมากกว่าเดิม

ควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมระบบสมาร์ตฟาร์มในรูปแบบออนไลน์ และปรับกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติที่ สามารถให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- จักรกฤษณ์ หนัณวิชา. (2558). เทคโนโลยีฟาร์มอัจฉริยะ. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 14(2), 201–210.
- นพพล เชาวนกุล, ก้องภพ ลาลูน และชนาธิป บุตรบุญ. (2561). ระบบควบคุมค่าความเป็นกรด-ด่างและอุณหภูมิของสารอาหารอัตโนมัติ สำหรับการปลูกผักกาดไฮโดรโปนิคส์ผ่านแอปพลิเคชันแอนดรอยด์. *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*, 4(1), 67–72.
- บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนวย สราวุธ แผลงศร วีระสิทธิ์ ปิติเจริญพร และพิมพ์ใจ สีหะนำ. (2562). การออกแบบระบบสมาร์ตฟาร์มโดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง สำหรับมะนาว จังหวัดเพชรบุรี. *การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6*, 808–816.
- พิทักษ์ จิตรสำราญ, สุขสวัสดิ์ ญัฏฐวุฒิสิทธิ์ และเทพฤทธิ์ บัณฑิตวัฒนวงศ์. (2560). การพัฒนาฟาร์มไก่ไข่แบบสมาร์ตบนพื้นฐานตรรกศาสตร์คลุมเครือและราส์เบอร์รี่ไพ. *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*, 8(2), 356–367.
- ศุภฤกษ์ เขาวลิตตระกูล. (2561). ระบบปลูกผักสลัดไฮโดรโปนิคส์แบบอัตโนมัติ. [บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ]. สืบค้นจาก <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/3065>
- สามารถ ใจเตี้ย. (2556). การพัฒนารูปแบบการผลิตพืชผักสวนครัวเพื่อสุขภาพของชุมชนสะลงง-ขี้เหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 14, 15–22.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *กระบวนการผลิตพืชอาหารปลอดภัยของชุมชน*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่.
- Bandara, T. M., Mudiyansele, W., & Raza, M. (2020). Smart farm and monitoring system for measuring the Environmental condition using wireless sensor network—IOT Technology in farming. *2020 5th International Conference on Innovative Technologies in Intelligent Systems and Industrial Applications (CITISIA)*, 1–7.
- Farooq, M. S., Riaz, S., Abid, A., Abid, K., & Naeem, M. A. (2019). A Survey on the Role of IoT in Agriculture for the Implementation of Smart Farming. *IEEE Access*, 7, 156237–156271.
- Jayasingh, R., David, J., Joel-Morris-Raaj, M., Daniel, D., & Blessy-Telagathoti, D. (2020). IoT Based Patient Monitoring System Using NodeMCU. *2020 5th International Conference on Devices, Circuits and Systems (ICDCS)*, 240–243.
- Open Development Thailand. (2020). *ผลกระทบ COVID-19 ต่อตลาดแรงงานไทย*. Open Development Thailand. (30 สิงหาคม 2563) สืบค้นจาก <https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/covid-19-impact-on-thai-labor-market/>
- Prayogo, S. S., Mukhlis, Y., & Yakti, B. K. (2019). The Use and Performance of MQTT and CoAP as Internet of Things Application Protocol using NodeMCU ESP8266. *2019 Fourth International Conference on Informatics and Computing (ICIC)*, 1–5.
- Umemoto, K., Milo, T., & Kitsuregawa, M. (2020). *Toward Recommendation for Upskilling: Modeling Skill improvement and Item Difficulty in Action Sequences*. *2020 IEEE 36th International Conference on Data Engineering (ICDE)*, 169.

บทความวิจัย

การพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ศิริศักดิ์ พันธวงษ์, ผศ.ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี, และรศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์

สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จังหวัดสกลนคร 47000

อีเมล: sirisakpan604@gmail.com โทร. 080-7635688

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาวิทยานิพนธ์นักเรียน 2) หาแนวทางการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียน และ 3) ติดตามผลการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 29 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 22 คน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สภาพปัญหา และแนวทางในการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 แบบประเมินพฤติกรรมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.85 ถึง 1.00 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และแบบสอบถามเพื่อใช้ในการประเมินการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนมีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.85 ถึง 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาวิทยานิพนธ์นักเรียน พบว่า 1.1) สภาพเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งมีผลพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในด้าน ด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียน ด้านการรักษาความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ และด้านการแสดงความเคารพ 1.2) ปัญหาเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นักเรียน พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยทางโรงเรียน ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยด้านนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนมี 4 แนวทาง ประกอบด้วย 2.1) การประชุมแบบมีส่วนร่วม 2.2) กิจกรรมการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียน ได้แก่ กิจกรรมแต่งกายดี คือศักดิ์ศรีของบัวตูม กิจกรรมเด็กไทย 4.0 ใส่ใจมารยาท กิจกรรมห้องเรียนน่าอยู่ บรรยากาศน่าเรียน กิจกรรมโรงเรียนสีเขียว รักสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมกระเจองา คู่คิด และ 2.3) การนิเทศภายในแบบการประชุมนิเทศ 3) ผลการติดตามการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนพบว่า การพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

คำสำคัญ: การพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียน

**DEVELOPMENT OF STUDENT DISCIPLINE AT CHUMCHONBANTOOM SCHOOL
UNDER BUENGKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

Sirisak Pantawong, Asst. Prof. Dr. Wanpen Nantasri and Assoc. Prof. Dr. Waro Phengsawat

The Mater of Education Degree in Educational Administration and Development

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University 47000

E-mail: sirisakpan604@gmail.com Tel. 080-7635688

Abstract

The objectives of this study were to: 1) investigate the state and issues in student discipline, 2) propose the guidelines of student discipline development and 3) monitor the results of student discipline development at Chumchonbantoom School under Buengkan Primary Educational Service Area Office. The sample groups of this action research comprised 29 participants, including the school director, teachers, parents, basic education school committees as well as 22 target students. The instruments used in data collection included an interview form of the state, issues and solutions of student discipline which obtained the Item-Objective Congruence (IOC) index at 1.00, a behavior evaluation form which obtained the IOC index between 0.85-1.00, a behavior observation form which obtained the IOC index at 1.00, and a questionnaire on student discipline development evaluation which obtained the IOC index between 0.85-1.00. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The findings show that, 1) The state and issues of student discipline were as follows 1.1) The state of student discipline revealed undesirable behaviors in appearance, classroom environment, keeping clean in areas of responsibility and respect. 1.2) the issues of student discipline showed the factors affected students' behaviors, namely school, family and students. 2.) the guidelines for student discipline development included: 2.1) participatory meeting, 2.2) student discipline development activities, including dressing properly, good manner, appropriate classroom environment to support learning, green school and peer assist program, and 2.3) internal supervision meeting. 3) The results of student discipline development monitoring found that the students showed higher discipline after the development than before the development

Keywords: *Student Discipline Development*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทนำ (Introduction)

ภายใต้พลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับพฤติกรรมของประชากรที่มีการเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมขาดความคล่องตัว รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการดำเนินการตามนโยบายด้านการศึกษา โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย และตามแผนการศึกษาชาติที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ทรงกลด หิรัญเกิด, 2561)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และด้านลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกมีดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเสริมสร้างวินัยนักเรียนเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้น กับพลเมืองไทย ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่คิดก่อนทำเสมอว่าสิ่งที่ทำนั้นส่งผลกระทบหรือเกิดผลเสียต่อคนอื่นหรือไม่ และไม่ถือเอาความพอใจความสะดวกสบายของตนเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่คนอื่นหรือสังคมส่วนรวม ตัวอย่าง เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาการจราจร และปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคนที่ขาดวินัยในตนเองและต่อส่วนรวม เนื่องจากเห็นแก่ประโยชน์และความสบายส่วนตนหรือที่เรียกว่าการเห็นแก่ตัวมากจนลืมคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น ความมีวินัยในตนเองและต่อส่วนรวม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติ (เรื่องทรัพย์สิน ติดมา, 2551)

โรงเรียนชุมชนบ้าน มีเขตพื้นที่บริการ 4 หมู่บ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ปลูกยางพาราและอาชีพรับจ้าง ด้วยสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้สินค้าด้านการเกษตรตกต่ำ ส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ต้องเดินทางไปประกอบอาชีพรับจ้างที่กรุงเทพมหานคร โดยปล่อยให้ลูกหลานอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา และยาย ซึ่งมีอายุมากแล้วต้องเลี้ยงดูลูกหลานหลายคนในขณะเดียวกัน ทำให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่พึงประสงค์เช่น คบเพื่อนไม่ดี เชื่อและทำตามเพื่อน เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ขาดความมีวินัยในตนเองและต่อส่วนรวม ซึ่งการขาดวินัยในตนเองก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม จากการสำรวจปัญหาการขาดวินัยของนักเรียนในปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนชุมชนบ้านตุม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬพบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความมีวินัยใน

ตนเองในด้านการแต่งกาย โดยแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน และไม่ให้ความร่วมมือในการทำความสะอาดห้องเรียนในวันที่เป็นเวรประจำวัน ตลอดจนการไม่ให้ความร่วมมือในการทำความสะดวกเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้เขตพื้นที่รับผิดชอบไม่สะอาด มีเศษใบไม้และเศษขยะ นอกจากนี้นักเรียนยังขาดในเรื่องของการแสดงกิริยามารยาทและการมีสัมมาคารวะที่ถูกต้อง (ศิริศักดิ์ พันธวงษ์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขและพัฒนาวินัยนักเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องเน้นทั้งในด้านความรู้และส่งเสริม ฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพศิษย์ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนเป็นคนดี โดยให้คำอธิบายว่า ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า มีน้ำใจไมตรี มีจิตอาสา และมีการพัฒนาคุณธรรมด้านต่างๆ อาทิ วินัย สติ กตัญญู เมตตา อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ ผ่านการทำงาน ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยนักเรียน ไม่เช่นนั้นนักเรียนจะไม่มีระเบียบวินัยทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมตามไปด้วย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนา การดำเนินงานพัฒนาวินัยนักเรียนในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งด้านการแสดงความเคารพ เพื่อจะช่วยพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวังเพื่อที่จะได้เติบโตเป็นพล เมืองที่ของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 จำแนกได้ 2 กลุ่มดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 29 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน
 - 1.2 ครูโรงเรียนชุมชนบ้านตูม จำนวน 11 คน
 - 1.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน
 - 1.4 ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้มาโดยการเลือกเจาะจง จำนวน 2 คน คือ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของผู้นำชุมชน
2. กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา

2.1 กลุ่มเป้าหมายการพัฒนาได้แก่ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่กระทำผิดวินัยของโรงเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการใช้เครื่องมือตามลักษณะของการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย และให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหา และแนวทางในการพัฒนาวินัยนักเรียน มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 2) แบบบันทึกการประชุม ที่ใช้ในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวิจัย ที่เกี่ยวกับนักเรียนและแนวทางการดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียน มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 3) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 2 ด้าน คือ วินัยในตนเอง และวินัยต่อส่วนรวม มีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 4) แบบสอบถามเพื่อใช้ในการประเมินการพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 2 ด้าน ประกอบด้วย วินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวม มีดัชนีความสอดคล้อง 0.97 โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) 4.51 - 5.00 มากที่สุด 3.51 - 4.50 มาก 2.51 - 3.50 ปานกลาง 1.51 - 2.50 น้อย 1.00 - 1.50 น้อยที่สุด และ 5) แบบประเมินพฤติกรรมเพื่อใช้ในการประเมินการพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 2 ด้าน ประกอบด้วย วินัยในตนเอง และวินัยต่อส่วนรวม มีดัชนีความสอดคล้อง 0.97

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

1. ศึกษาสภาพ และปัญหา เกี่ยวกับวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1.1 สภาพเกี่ยวกับวินัยนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลได้ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้แบบสังเกต ดังนี้ พบพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียน คือ ไม่ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมลงทำความสะอาดห้องเรียนและเขตพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ นักเรียนชอบใส่ถุงเท้าและรองเท้า และไว้ทรงผมไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน อีกทั้งกรณีที่มีผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่เข้ามาในโรงเรียน นักเรียนไม่ใส่ใจไม่ตระหนักถึงการแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ และในบางกลุ่มยังมีการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สังเกต, 10 กรกฎาคม 2563) ซึ่งยังพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่มีปัญหา คือ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณเขตที่รับผิดชอบ การใช้คำพูดระหว่างเพื่อนและครูยังไม่เหมาะสม (ครู, สังเกต, 11 กรกฎาคม 2563) และพฤติกรรมที่พบ คือ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ไม่ให้ความสำคัญกับกฎระเบียบของโรงเรียน และมีการใช้คำพูดที่เหมาะสม (ครู, สังเกต, 11 กรกฎาคม 2563) จากการสังเกต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปได้ว่า นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ด้านที่บกพร่องชัดเจนดังนี้ 1) ด้านการแต่งกายไม่ถูกต้องตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ปลอยเสื้อออกนอกกางเกงไว้ผมยาว สวมใส่เครื่องประดับ สวมถุงเท้าไม่ถูกระเบียบ ชอบเหยียบส้นรองเท้า แต่งกายชุดลูกเสือเนตรนารีไม่ถูกระเบียบ และไม่รักษาความสะอาดเครื่องแต่งกายให้สะอาด 2) ด้านการทำความสะอาดห้องเรียน นักเรียนไม่ร่วมกิจกรรมตามเวลาหยุดพักกัน ร่วมปฏิบัติกิจกรรมไม่เต็มเวลาที่กำหนด ห้องเรียนไม่สะอาด ไม่เทขยะและไม่ล้างถังขยะ วางถังขยะไม่เป็นระเบียบและเมื่อใช้อุปกรณ์แล้วไม่วางอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบ 3) ด้านการทำความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด ไม่ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมไม่เต็มตามเวลาที่กำหนด พื้นที่ที่รับผิดชอบไม่สะอาดและไม่เก็บรักษาและวางอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบ 4) ด้านการแสดงความเคารพ ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความเคารพขณะที่อยู่

โรงเรียน และเมื่อมีแขกเข้ามาในโรงเรียนหรือผู้ปกครองเข้ามาผู้เรียนมักจะเขินอายไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แต่ผู้เรียนมักใช้คำพูดที่ไม่สุภาพในการสนทนา

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ ปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน คือ กิริยามารยาท การมีสัมมาคาราวะ การแต่งกาย และการทำความสะอาด เพราะมีนักเรียนบางกลุ่มขาดความตระหนักรู้ในการแสดงกิริยามารยาทและการมีสัมมาคาราวะที่ถูกต้อง รวมทั้งขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ครูควรมีการควบคุมนักเรียน ตรวจเช็คชื่อเวลาร่วมกิจกรรม และมีการติดตามนักเรียนที่ขาดการร่วมอย่างต่อเนื่อง (ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สัมภาษณ์ 11 กรกฎาคม 2563) โรงเรียนได้จัดทำระเบียบสถานศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวินัยนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางและเกณฑ์ในการควบคุม กำกับดูแลความประพฤติของนักเรียน โดยเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข แต่ยังมีนักเรียนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การรักษาความสะอาดห้องเรียนและเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการแสดงกิริยามารยาทและการมีสัมมาคาราวะ ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาช่วยกำกับดูแลนักเรียน (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สัมภาษณ์ 11 กรกฎาคม 2563) และนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดระเบียบวินัย ปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน คือ การแสดงความเคารพ นักเรียนไม่ค่อยให้ความเคารพผู้ใหญ่ ทั้งผู้ปกครอง คุณครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน การแต่งกาย ปัจจุบันนักเรียนแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน และด้านการรักษาความสะอาด นักเรียนยังขาดการรักษาความสะอาด ทั้งขยะไม่เป็นที่ (ครู, สัมภาษณ์ 11 กรกฎาคม 2563) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า นักเรียนกลุ่มหนึ่งมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในด้านวินัยชัดเจน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านโรงเรียน การทำงานด้านวินัยของนักเรียน ทางโรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนอย่างจริงจัง ครูผู้รับผิดชอบยังไม่มีรูปแบบคู่มือการพัฒนาวินัยนักเรียน ที่ใช้ในการดำเนินการไปในทางเดียวกัน และการปฏิบัติงานด้านวินัยนักเรียนยังขาดความเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ปัญหาด้านครอบครัว ด้วยยุคที่เศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ค่อยดี ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้ต้องปล่อยให้ลูกหลานต้องอยู่กับผู้สูงอายุ ทำให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ดีเท่าที่ควร และ 3) ปัญหาด้านนักเรียน นักเรียนไม่ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของความมีวินัยและขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมแบบมีส่วนร่วม 2) กิจกรรมการพัฒนาวินัยนักเรียน ได้แก่ 2.1) กิจกรรมแต่งกายดี คือ ศักดิ์ศรีของบัวตูม 2.2) กิจกรรมเด็กไทย 4.0 ใส่ใจมารยาท 2.3) กิจกรรมห้องเรียนน่าอยู่ บรรยากาศน่าเรียน 2.4) กิจกรรมโรงเรียนสีเขียว รักสิ่งแวดล้อม และ 2.5) กิจกรรมกระเจองาคูคิด 3.) การนิเทศภายในแบบการประมุขนิเทศเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 2 ด้าน 1) ด้านวินัยในตนเอง และ 2) ด้านวินัยต่อส่วนรวม

3. ผลการติดตามการพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

จากการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยดีขึ้น จากผลการพัฒนาวินัยนักเรียนสูงกว่าก่อนการพัฒนาวินัยนักเรียน ดังผลการติดตามดังนี้

3.1 ผลการติดตามก่อนการปฏิบัติงาน

ผลการติดตามก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาวิทยากรตามแนวทางการพัฒนาวิทยากร ดังนี้

3.1.1 จากการประชุมผู้วิจัย และคณะครูทุกคนโดยคิดเป็นร้อยละ 98 มีความเห็นว่าโครงการพัฒนาวิทยากรเป็นโครงการที่ดี เพื่อจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสมและยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการ

3.1.2 จากการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ร้อยละ 98 เห็นด้วยที่มีการจัดทำโครงการพัฒนาวิทยากร และมีการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาวิทยากรอย่างจริงจัง และเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิทยากร เพื่อให้เด็กนักเรียนมีวินัยมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากบันทึกการประชุม ดังนี้ ในการประชุมครั้งนี้เป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นโครงการที่ทำให้โรงเรียนและชุมชนได้มีโอกาสได้พูดคุยกับคุณครู ได้รู้กิจกรรมของโรงเรียนและจะได้ร่วมกันพัฒนานักเรียนให้เป็นเด็กดี (ผู้นำชุมชน, สัมภาษณ์ 13 กรกฎาคม 2563) ซึ่งการประชุมทำให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ปัญหาระหว่างผู้ปกครองและคณะครู ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (ครู, สัมภาษณ์ 13 กรกฎาคม 2563) และการร่วมประชุมในครั้งนี้ ทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงการพัฒนาลูกหลานของตนเองร่วมกับโรงเรียนและได้ทราบข้อมูลการพัฒนา (ผู้ปกครอง, สัมภาษณ์ 13 กรกฎาคม 2563)

3.1.3 จากการประชุมเพื่อวางแผนพบว่า ผู้ประชุมร้อยละ 98 เห็นด้วยในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาวิทยากร จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง และ 2) วินัยต่อส่วนรวม ดังนั้นได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการพัฒนาวิทยากร ตามโครงการพัฒนาวิทยากร ซึ่งมีกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแต่งกายดี คือ ศักดิ์ศรีของบัวตูม 2) กิจกรรมห้องเรียนน่าอยู่ บรรยากาศน่าเรียน 3) กิจกรรมโรงเรียนสีเขียว รักสิ่งแวดล้อม 4) กิจกรรมเด็กไทย 4.0 ใส่ใจมารยาท และ 5) กิจกรรมกระเจองาคูคิด

3.2 ผลการติดตามระหว่างกระบวนการปฏิบัติงาน

ผลติดตามการปฏิบัติงานการดำเนินการตามโครงการพัฒนาวิทยากรชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2563 ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูทุกคน ผู้ร่วมโครงการ คือ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา ทำให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

3.3 ผลการติดตามหลังการปฏิบัติงาน

ผลการติดตามหลังการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลการพัฒนาวิทยากร จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 2) วินัยต่อส่วนรวม ประกอบด้วย ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การเคารพสิทธิของผู้อื่น ความเสียสละ ความเป็นผู้นำ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายพัฒนามีพฤติกรรมพัฒนาวิทยากรไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งก่อนการพัฒนาวิทยากร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 48.10 หลังการพัฒนาวิทยากรอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.33$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 86.52 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพฤติกรรมด้านการพัฒนาด้านการแต่งกาย ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.40$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 48.04 หลังการพัฒนาวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 94.03 พฤติกรรมการพัฒนาวิทยากรด้านการทำความสะอาดห้องเรียนก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.32$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 46.36 หลังการพัฒนาวิทยากร อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 93.79 พฤติกรรมด้านการพัฒนาวิทยากรด้านการทำความสะอาดบริเวณรับผิดชอบก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 51.24 หลังการพัฒนาวิทยากร อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 92.82 พฤติกรรมด้านการพัฒนาวิทยากรด้านการแสดง

ความเคารพก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.40$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 44.74 หลังการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 65.44 ซึ่งพบว่ามีวินัยด้านการแสดงความเคารพ อยู่ระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 65.43 ซึ่งต่ำกว่าด้านอื่น ๆ หลังการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนในวงรอบที่ 2 โดยการดำเนินกิจกรรมกระจกเงาคู่คิด ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ 2 กันยายน 2563 ถึง 25 กันยายน 2563 พบว่า ด้านการแสดงความเคารพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.44$) โดยเฉลี่ยร้อยละ 88.78

อภิปรายผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1.1. สภาพเกี่ยวกับวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งมีผลพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในด้านวินัยในตนเอง ได้แก่ ด้านการแต่งกาย วินัยต่อส่วนรวม ได้แก่ ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียน ด้านการรักษาความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ และด้านการแสดงความเคารพ สอดคล้องกับการวิจัยของรชตะ ขาวดี (2556) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานมัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า นักเรียนยังไม่มีวินัยเท่าที่ควร โดยเฉพาะที่เห็นชัดเจนคือ ด้านการแต่งกายที่ยังไม่ถูกต้อง การนำเสื้อออกนอกกางเกง การไม่สวมรองเท้านักเรียนมาโรงเรียน การใส่เครื่องประดับมาโรงเรียน เช่น ต่างหู ในด้านการตรงต่อเวลา การไม่มาเข้าแถวหรือมาเข้าแถวไม่ทันเวลา ส่งงานไม่ตรงเวลา ด้านความสะอาดการไม่รับผิดชอบในการทำเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งปัญหาเกิดจากการไม่มีระเบียบข้อบังคับที่ไม่ชัดเจน การเรียกร้องความสนใจ การเลียนแบบเพื่อน การไม่เห็นความสำคัญของวินัย หากไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของหน้าที่ของตนเอง ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ครูขาดการเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติตนในการปฏิบัติตนให้ถูกวินัยของโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของทำนอง คะสุดใจ (2556) ได้วิจัยการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียน โรงเรียนดอนเสียดแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนยังขาดการมีวินัย สังเกตได้จากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก นักเรียนไม่มีระเบียบวินัย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การแสดงความเคารพ ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่พึงประสงค์ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ไม่รู้จักการดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณะ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหากับโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องคอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของธนพงษ์ คำเกษ (2557) ได้วิจัยการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนโรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาดิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดระเบียบวินัยด้านการรักษาความสะอาด การแต่งกาย และการเข้าแถว ควรได้รับการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนอันนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดกับนักเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของคุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ (2558) ได้วิจัยการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสกลนคร พบว่า นักเรียนยังไม่มีวินัยเท่าที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนบางส่วนแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน แต่งกายเป็นไปตามสมัยนิยมมากเกินไป นักเรียนไม่ใส่ใจในการดูแลรักษาความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกาย ขาดวินัยในเรื่องเครื่องแต่งกายและรักษาความสะอาด และสอดคล้องกับการวิจัยของพรทิพย์ โกกิลารัตน์ (2561) ได้วิจัยการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนยังไม่มีระเบียบวินัยเท่าที่ควร โดยเฉพาะที่เห็นชัดเจนคือ ด้านการแต่งกายที่ยังไม่ถูกระเบียบ นำชายเสื้อออกนอกกางเกง ไม่สวมรองเท้านักเรียนมาโรงเรียน การเหยียบส้นรองเท้า การทำสีผม ด้านการตรงต่อเวลา การมาโรงเรียนสาย การไม่เข้าเรียนตรงเวลา ด้านความ

รับผิดชอบต่อหน้าที่ การไม่รับผิดชอบในการทำงาน การไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดประจำวัน หลีกเลี่ยงการทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมนักเรียน ได้แก่ 1) ปัจจัยทางโรงเรียน การดำเนินงานด้านวินัยนักเรียนของโรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบยังไม่มีรูปแบบและคู่มือการพัฒนาวินัยนักเรียน ขาดความเชื่อมโยงระหว่างครูกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ปัจจัยทางครอบครัว ซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ผู้ปกครองต้องไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้การดูแลเอาใจใส่ลูกไม่ดีเท่าที่ควร และ 3) ปัจจัยด้านนักเรียน ซึ่งเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของนักเรียน นิสัย ความรับผิดชอบ และการคบเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ด้านวินัย สอดคล้องกับวิจัยของรชตะ ขาวดี (2556) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ปัญหาเกิดจากการมีระเบียบข้อบังคับไม่ชัดเจน การเรียกร้องความสนใจ การเลียนแบบเพื่อน การไม่เห็นความสำคัญของวินัย การไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของหน้าที่ตนเอง ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ครูขาดการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติตนให้ถูกวินัยของโรงเรียน สอดคล้องกับวิจัยของทำนอง คะสุตใจ (2556) ได้วิจัยการพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนเสียวแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่า นักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน ไม่เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำลายข้าวของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับวิจัยของธนพงษ์ คำเกษ (2557) พบว่า นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานพัฒนาวินัยนักเรียน ที่ไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาวินัยนักเรียนขาดประสิทธิภาพเกิดความยุ่งยากในการดำเนินงาน สอดคล้องกับวินัยของคุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ (2558) พบว่า ปัญหาเกิดจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด ยังไม่มีรูปแบบหรือแนวทางที่กำหนดการปฏิบัติชัดเจน ครูไม่มีโอกาสชี้แจงแนวการปฏิบัติในเรื่องการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การดำเนินงานวินัยนักเรียนด้านเครื่องแต่งกายทำได้เพียงตักเตือน และสอดคล้องกับวินัยของพรทิพย์ โกกิลรัตน์ (2561) พบว่า ปัญหาเกิดจากทางโรงเรียนได้ดำเนินการเรื่องพัฒนาวินัยนักเรียนปกติเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปแต่ขาดการทำงานที่เป็นระบบขาดความร่วมมือจากบุคลากรอย่างจริงจัง นักเรียนได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ การเรียกร้องความสนใจ การเลียนแบบเพื่อน การไม่เห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัย ขาดแรง จูงใจในการปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบของโรงเรียน ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

จากการศึกษาสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่า พฤติกรรมวินัยนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ก่อนการสร้างวินัยหรือก่อนการพัฒนาวินัยนักเรียนมีสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งในโรงเรียนและที่บ้านทำให้มีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวทุกโรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาวินัยวินัยนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

จากการประชุมผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง ได้แก่ ด้านการแต่งกาย 2) วินัยต่อส่วนรวม ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและด้านการรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ และการแสดงความเคารพซึ่งประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชุมแบบมีส่วนร่วม 2) กิจกรรมการพัฒนาวินัยนักเรียน ได้แก่ 2.1) กิจกรรมแต่งกายดี คือศักดิ์ศรีของบัวตูม 2.2) กิจกรรมเด็กไทย 4.0 ใส่ใจมารยาท 2.3) กิจกรรม

ห้องเรียนน้อยๆ บรรยากาศน่าเรียน 2.4) กิจกรรมโรงเรียนสีเขียว รักสิ่งแวดล้อม 2.5) กิจกรรมกระเจิงเก๋ๆคิด และ 3) การนิเทศภายในแบบการประชุมนิเทศ ซึ่งการดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาวิทยนักรเรียน ช่วยทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีวินัย และส่งผลให้พฤติกรรมการมีวินัยดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรชตะ ขาวดี (2558) พบว่าได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้ 3 แนวทางได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ การแต่งกาย การตรงต่อเวลาและความสะอาด มีกิจกรรมดังนี้ 2.1) กิจกรรมเพื่อนคู่คิด 2.2) กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน 2.3) กิจกรรมต้นกล้าคุณธรรม 2.4) กิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง 2.5) กิจกรรมแถวไม่ตรงธงไม้ขึ้น 3) การนิเทศติดตาม สอดคล้องกับการวิจัยของทำนอง คะสุใจ (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนดอนเสียวแดงพิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยในการพัฒนาวินัยนักเรียนใช้แนวทางในการพัฒนา 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ดำเนินการ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาวินัยนักเรียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาวินัยนักเรียนประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ 2.2) กิจกรรมภูมิทัศน์ดี วารีสวย 2.3) กิจกรรมงามอย่างนักเรียนไทย 2.4) กิจกรรมน้องให้พี่ศิษย์ให้ครู 2.5) กิจกรรมเจริญสติ สมาธิปัญญา และ 2.6) กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน 3) การเยี่ยมบ้าน และ 4) การนิเทศติดตามและในวงรอบที่ 2 ได้ดำเนินการ 1) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยนักเรียน ประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ 2.2) กิจกรรมภูมิทัศน์ดี วารีสวย 2.3) กิจกรรมงามอย่างนักเรียนไทย 2.4) กิจกรรมน้องให้พี่ ศิษย์ให้ครู 2.5) กิจกรรมเจริญสติ สมาธิ ปัญญา และ 2.6) กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน 3) การนิเทศติดตามการดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ ธนพงษ์ คำเกษ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาดิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาดิ ได้แก่ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีกิจกรรมที่ปฏิบัติ คือ ภูมิทัศน์งามตาเอื้องก่อนาดิขึ้นใจ งามอย่างไทยก้าวไปกับไอที น้องให้พี่ พี่ให้น้อง ศุภรรรษาควคู่คุณธรรม เยี่ยมบ้าน และ 3) การนิเทศภายใน สอดคล้องกับการวิจัยของคุณวุฒิ ภิรมย์ลาลา (2558) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย และการรักษาความสะอาด โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสกลนคร โดยแนวทางและกิจกรรมการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาดใช้ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด 3) กิจกรรม ได้แก่ 3.1) กิจกรรมโฮมรูม 3.2) กิจกรรมตรวจเครื่องแต่งกายและการรักษาความสะอาด 3.3) กิจกรรมประกวดนักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนและการรักษาความสะอาด และ 4) การนิเทศติดตาม และสอดคล้องกับการวิจัยของ พรทิพย์ โกกิลารัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งแนว ทางในการพัฒนาวินัยนักเรียนใช้ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลาและด้านความรับผิดชอบหน้าที่ มีกิจกรรม ดังนี้ 2.1) กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน 2.2) กิจกรรมรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียน 2.3) กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง 2.4) กิจกรรมยืม – รับส่งนักเรียน 3) การนิเทศติดตาม

จากการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่า แนวทางการดำเนินการดังกล่าวสามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านวินัยดีขึ้น

3. ผลการติดตามการพัฒนาวิสัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

ผลการประชุม ผู้วิจัยได้กำหนดการพัฒนาวิสัยนักเรียนจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง ได้แก่ การแต่งกาย และ 2) วินัยต่อส่วนรวม ได้แก่ การรักษาความสะอาดห้องเรียน การรักษาความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ การแสดงเคารพ ซึ่งประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชุมแบบมีส่วนร่วม 2) กิจกรรมการพัฒนาวิสัยนักเรียน ได้แก่ 2.1) กิจกรรมแต่งกายดี คือศักดิ์ศรีของบัวตูม 2.2) กิจกรรมเด็กไทย 4.0 ใส่ใจมารยาท 2.3) กิจกรรมห้องเรียนน่าอยู่ บรรยากาศน่าเรียน 2.4) กิจกรรมโรงเรียนสีเขียว รักสิ่งแวดล้อม 2.5) กิจกรรมกระเจองาคูคิด และ 3) การนิเทศภายในแบบการประชุม นิเทศ โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมพฤติกรรมการสร้างวินัยนักเรียนโดยนักเรียน จากผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาวิสัยนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยดีขึ้น จากผลการพัฒนาวิสัยนักเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รชตะ ขาวดี (2558) พบว่า ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนเห็นความสำคัญของความมีวินัย มีความรู้ความเข้าใจ ในแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้การส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายได้ทุกคน ได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยนักเรียน 2) การจัดกิจกรรมในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน พบว่า ด้านการแต่งกาย จัดกิจกรรมเพื่อนคู่คิด ต้นกล้าคุณธรรม และนักเรียนตัวอย่าง วินัยนักเรียนที่มีผลการพัฒนามากกว่าด้านอื่นๆ คือวินัยด้านการแต่งกาย อยู่ในระดับคุณภาพมาก วินัยด้านการตรงต่อเวลา อยู่ในระดับคุณภาพมาก และวินัยด้านความสะอาด อยู่ในระดับคุณภาพมาก ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าการเสริมสร้างวินัยนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นทุกด้าน สอดคล้องกับการวิจัยของ ทำนอง คະสุดใจ (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวิสัยนักเรียน โรงเรียนดอนเสียวแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า วงรอบที่ 1 ก่อนการพัฒนาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง ทุกตัวบ่งชี้ ภายหลังมีการพัฒนา พบว่า โดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับ มาก และ วงรอบที่ 2 การพัฒนาวิสัยนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ในวงรอบที่ 2 พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของ ธนพงษ์ คำเกษ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวิสัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผลการประชุมพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียน โดยครูก่อนการดำเนินการพัฒนาวิสัยนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ภายหลังการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมพัฒนาวิสัยนักเรียนตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเกิดการ พัฒนาวิสัยนักเรียน ด้านการตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด การแต่งกาย และการเข้าแถว เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ คุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสกลนคร พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนเห็นความสำคัญของการมีวินัย ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการกำหนดแนวทางและกิจกรรมในการพัฒนาการดำเนินงานร่วมกัน นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย บรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้คือ การมีวินัยในด้านการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนและการรักษาความสะอาด และสอดคล้องกับการวิจัยของพรทิพย์ โกกิลรัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาวิสัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียน

กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมด้านการรักษาวินัยด้านการแต่งกายด้านการตรงต่อเวลา และด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

จากผลการติดตามการพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านตูม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาวินัยนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 กิจกรรม เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) วินัยในตนเอง ได้แก่ ด้านการแต่งกาย และ 2) วินัยต่อส่วนรวม ได้แก่ การรักษาความสะอาดห้องเรียนการรักษาความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ และการแสดงความเคารพ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกล่าวได้ว่า การดำเนิน การพัฒนาวินัยนักเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น แสดงว่าการพัฒนาวินัยนักเรียนช่วยทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้ายวินัยดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ. (2557). *การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาดโรงเรียนมัธยมศึกษา เทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทำนอง คะสุดใจ. (2556). *การพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนดอนเสียวแดงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทรงกรด หิรัญเกิด. (2561). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา ความรอบรู้ พลวัตรและสมรรถนะทางการบริหาร*. ชัยภูมิ. ธนพงษ์ คำเกษ. (2557). *การพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนชุมชนเอื้อก่อนาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรทิพย์ โกกิลารัตน์. (2561). *การพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รชตะ ขาวดี. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- เรืองทรัพย์ ติดมา. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความ รับผิดชอบโรงเรียนศรีวิไลวิทยา อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579*. กรุงเทพฯ:พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

บทความวิจัย

การบริหารการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม โรงเรียนบ้านนาหินโจ่งนาค

นายทวีวัฒน์ คัทมาร

โรงเรียนบ้านนาหินโจ่งนาค 34170

อีเมล: taweewat63365@gmail.com โทร. 085-4999615

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) 2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม 4) ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาศิลปะตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมและ 5) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจ่งนาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือครูผู้สอนวิชาศิลปะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา จำนวน 5 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และทำการเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดเน้นของโรงเรียนบ้านนาหินโจ่งนาค ให้ความสำคัญสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและความคาดหวังสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบบันทึก 3) แบบประเมินหลักสูตร 4) แบบสอบถามและ 5) แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ แต่ละแบบมีค่า IOC เท่ากับ 0.8-1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) หลักสูตรวิชาศิลปะ มีการแยกเป็นช่วงชั้น ไม่เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ต้องการหลักสูตรที่แยกเป็นรายชั้น 2) ได้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ มีผลการประเมินโดยรวมผ่านเกณฑ์ทุกหน่วยการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.74/83.55 4) ผลการประเมินเจตคติของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีเจตคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและ 5) ผลการประเมินหลักสูตรมีประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ, หลักสูตรรายวิชาทัศนศิลป์

THE ADMINISTRATION OF SCHOOL CURRICULUM DEVELOPMENT OF ART SUBJECT GROUP
(ART LEARNING) MODEL TO ENHANCE COOPERATIVE LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN INCLUSIVE
CLASSROOM AT NAHINNGONNADONG SCHOOL

Mr.Thaweewat Kathamarn

School Director of Nahinngonnadong School 34170

E-mail: krutou365@gmail.com Tel. 085-4999615

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the curriculum of Art group (Art learning) model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom 2) to study the quality of the curriculum of Art subject group (Art learning) model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom 3) to study the results of using the school curriculum of art subject group (Art learning) model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom 4) to study of students to attitude the Art subject group (Art learning) model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom and 5) to study efficient of administration of the curriculum of Art subject group (Art learning) model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom at Nahinngonnadong school under the jurisdiction of Ubonratchathane Educational Service Area Office 2. The population are art teachers and 5 curriculum administrators of the school and 12 students who were studying in PrathomSuksa4-6. The researcher studied and analyzed the learning standards and indicators of the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) in Art learning Area for PrathomSuksa4-6 and created more learning area, skills, and desirable attributes according to the focuses of Nahinngonnadong school to make the curriculum being appropriate to the school context and the expectation of students with special needs. The research instruments were (1) the interview form (2) the record of course description (3) the curriculum assessment form (4) the questionnaire and (5) the curriculum unit assessment form. The data was analyzed by using mean, standard deviation (S.D.) and Content Analysis.

The research findings were as follow 1) the school had 4 lesson plans of the Visual Art curriculum which had been developed and the assessment results of the lesson plans, all plans had been passed the criterions in the whole 2) the suitability assessment results of the development process was at the highest level in the whole 3) the effectiveness of the curriculum using-experiment was 85.74/83.55 4) the assessment result of students' attitude, their attitude was at the highest level in the whole; 5) the assessment result of the curriculum, the efficient of the administration of the curriculum development was at the good level.

Keyword: Curriculum Development, Cooperative Learning Skill, Visual Art Curriculum

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการบริหารการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม โรงเรียนบ้านนาหินโจ่งนาดง

บทนำ (Introduction)

การศึกษาทำให้นักศึกษามีความรู้ในเรื่องต่างๆ อยู่ในตัว ทำให้กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถตลอดจนมีศักยภาพและหากพัฒนาการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ก็จะช่วยพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นได้ หรือเกิดการปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้หมดไป เป็นพลเมืองดี มีประสิทธิภาพทั้งต่อการทำงาน ต่อสังคม และต่อประเทศชาติอีกทั้งเชื่อว่า “ผู้ที่มีความรู้จะมีความยับยั้งชั่งใจต่อการกระทำความชั่วมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้” (วรเดช จันทรศร, 2555) การศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนามนุษย์ องค์กร ไปจนถึงการพัฒนาประเทศและโลก เนื่องเพราะการศึกษาช่วยขัดเกลา บ่มเพาะ ให้คนเป็นมนุษย์ ช่วยให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถปกป้องตนเองและประเทศชาติให้สามารถดำรงสถานะสภาพอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีเสถียรภาพการที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้นหนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือ การศึกษา (Education) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้รับการถ่ายทอดจากมนุษย์หรือจากสื่อใดๆ ไปสู่มนุษย์เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์พัฒนาให้มนุษย์ได้เติบโตทั้งทางด้านสมรรถนะสติปัญญาควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การปฏิรูปการศึกษาของไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ โดยวางมาตรการให้มีการจัดทำหลักสูตรที่มีกระบวนการเรียนการสอนเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบกับสภาการณโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จนเรียกได้ว่าโลกนี้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ดังนั้น หลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่กว้างและลึกในหลากหลายเรื่อง มีทักษะในการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการคิดที่ดีทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ และตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล หรือมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งมีทักษะชีวิตที่จะพัฒนาตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดี มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น รวมทั้งมีจิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) ตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีจิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind) เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและของโลก (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2562) ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาในการวางแผนและดำเนินการพัฒนาและใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตร

จากสภาพข้อเท็จจริงของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องจัดให้สามารถตอบสนองต่อสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ผู้เรียนที่เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ จะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งมีทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กจึงจำเป็นต้องปรับแนวทางให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนด้วย ข้อมูลของโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคง อำเภอนาตาล ได้สำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปี พ.ศ. 2561-2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน (โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคง, 2562) ซึ่งเป็นปริมาณเด็กพิเศษน้อยกว่าเด็กปกติ เด็กพิเศษดังกล่าวมีสิทธิที่จะรับบริการทางสังคมและการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กปกติ ซึ่งกฎหมายระบุไว้ต้องให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ อีกทั้งโรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบที่หลากหลายรวมถึงห้องเรียนรวม ซึ่งการ

เรียนรวมเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาพิเศษที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยก ร่วมกันทำกิจกรรมในโรงเรียนและขยายไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาแดง อำเภอนาตาล เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่รอยตะเข็บชายแดนของอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ออทิสติก) ในทุกช่วงชั้น โรงเรียนได้จัดให้เด็กที่ต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ครูไม่ยอมสอนในห้องเรียนรวม พยายามหลีกเลี่ยงจนถึงที่สุด ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กปกติบางคนไม่ยอมรับการจัดการให้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้โรงเรียนโดยผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนวิธีการและทำความเข้าใจกับครูและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนในห้องเรียน รวมทั้งปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเด็กในห้องเรียนรวมซึ่งเป็นกระบวนการที่ยุ้งยากซับซ้อนยิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลอง ไชยษ์ฉิม (2561) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาของครูในการปรับหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันได้น้อย ปัญหาครูนำจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรสาระศิลปะไม่พัฒนาบุคลิกภาพ ปัญหาครูไม่ค่อยเข้าใจการจัดกิจกรรมกระตุ้นเร้าให้อยากเรียน ปัญหาโรงเรียนมีเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ และปัญหาครูไม่เข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะต้องคำนึงถึงผู้เรียนว่า ควรได้รับการจัดการศึกษาและมวลประสบการณ์อะไรบ้าง และจัดอย่างไร (ชลิต ชูกำแพง, 2561) ซึ่งการพัฒนาและการใช้หลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) โดยที่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปมีการดำเนินการ 2 ส่วน คือ การดำเนินการในระดับสถานศึกษา 2) การดำเนินการในระดับชั้นเรียน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) โดยเนื้อหาในการสอนผู้เรียนจึงควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีความสามารถในการสกัดและคัดกรองข้อมูลที่ควรรับรู้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2562) และหลักสูตรควรมาจากครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารระดับสูง

นอกจากนี้ยังพบว่า “หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกันได้เข้าใจกันและกัน เกิดทักษะทางสังคมจากความร่วมมือในการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2551) สอดคล้องกับ Dewey (1997) ที่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อพวกเขามีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในการทำงานคนเดียวและทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยแนวทางการสอนแบบร่วมมือ คือ การจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย หมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่มของผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน มีการวางแผนเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ ทักษะทางสังคม มีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเองและเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ประเมินตนเองและสรุปผลร่วมกัน (Felder & Brent, 2007) สอดคล้องกับ Johnson และ Holubee (1994) ที่กล่าวถึงผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater

efforts to Achieve) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่ดีขึ้น (More Positive Relationship Among Students) และมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น มีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น ทำให้เกิดทักษะทางสังคม (Greater Psychological Health)

การเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมสามารถใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีความยืดหยุ่นสูง ไม่มีข้อจำกัดสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในการสร้างสรรค์ศิลปะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข แสดงออกทางศิลปะได้อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากศิลปะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างปฏิสัมพันธ์และการปรับเจตคติของนักเรียนที่หลากหลายในห้องเรียนรวม (Feldman, 1996) ศิลปะมีอิทธิพลต่อการพัฒนามนุษย์อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ คนปกติทั่วไปหรือคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา (Gardner, 1994) ศิลปะช่วยในการเปลี่ยนแปลงความคิด ซึ่งในการสร้างประสบการณ์ศิลปะจากการร่วมมือกันในกลุ่มเล็กๆ การได้ช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน จะส่งเสริมการเรียนรู้ ประสาทสัมผัส ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น เกิดเสถียรภาพในการคิดจินตนาการ (Dikid & Yavuzer, 2006) ผลงานการวิจัยหลายชิ้นยังระบุว่า “การจัดการเรียนรู้ศิลปะมีส่วนช่วยในการสร้างความร่วมมือในการเรียนรู้ อันนำไปสู่เป้าหมายหลักของการเรียนรวม คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (Avramidis & Norwich, 2002) การร่วมมือในหมู่นักเรียนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานศิลปะร่วมกัน ประสบการณ์นี้สามารถนำไปสู่การทำงานเป็นทีมมากขึ้น ดังนั้น โรงเรียนควรต้องจัดการเรียนรู้ศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการสอนศิลปะจากง่ายไปหายาก เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปยังเรื่องไกลตัว มีการจัดสภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งฉันทฎกานัญจน์ อนันทราวัน (2559) เสนอว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม ควรจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยสามารถบูรณาการกิจกรรมภายในกลุ่มสาระศิลปะและข้ามกลุ่มสาระนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในชั้นเรียนที่สูงขึ้นไป

การดำเนินการให้เกิดผลตามหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อสภาพและปัญหาความต้องการจำเป็นของโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง ในสาระวิชา ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นเรียนแรกของช่วงชั้นที่สองและจะต้องเรียนต่อเนื่องไปอีก 2 ปี จึงจะจบการศึกษาภาคบังคับที่โรงเรียนจะต้องส่งต่อสังคม ทำคุณประโยชน์แก่สังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง
4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาศิลปะตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง
5. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนาง

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ครูผู้สอนวิชาศิลปะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา จำนวน 5 คน
- 1.2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบบันทึก 3) แบบประเมินหลักสูตร 4) แบบสอบถาม 5) แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศิลปะ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดขั้นตอนการออกแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของชวลิต ชูกัณฐ (2561) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการ ดังนี้

1. สัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและเนื้อหาสาระรายวิชาศิลปะที่ต้องการพัฒนา

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ข้อมูลด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา การศึกษา สังคมและวัฒนธรรมวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดประเด็นในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นเฉพาะ

3. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำมาเป็นประเด็นในการศึกษากรอบเนื้อหาสาระ

ส่วนที่ 2 การออกแบบยกร่างหลักสูตร

ผู้วิจัย ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันพิจารณาเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดเน้นของโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคอง อำเภอนาตาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา และการจบหลักสูตร พร้อมจัดทำเอกสารหลักสูตร ระเบียบการวัดประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคอง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดกรอบคำถาม นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.8-1.0 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้าง การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล เป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำโครงร่างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้าง การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักสูตร วิธีบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การหาคุณภาพของหลักสูตร

ในขั้นนี้ เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ใช้วิธีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาหลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่บรรจุไว้ในหลักสูตร จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรรายวิชาศิลปะ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันก่อนนำไปทดลองใช้ รวมทั้งประเมินคุณค่าของเอกสารหลักสูตร ในประเด็นความชัดเจน ความสอดคล้อง ความครอบคลุม ความเข้าใจ ความเหมาะสม และความทันสมัย หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดทำหลักสูตร มากำหนดกรอบการประเมิน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.8-1.0 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการทดลองใช้หลักสูตร

เป็นการทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 ดำเนินการ ดังนี้

ทดลองใช้หลักสูตร โดยดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม สำหรับโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 20 ชั่วโมง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest Design มีขั้นตอน ดังนี้

1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้

1.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา กำหนดขอบข่ายความรู้ ประเด็นแนวคิด ทักษะ และสาระความรู้ในแต่ละรายวิชา

1.2 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละรายวิชา โดยยึดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ที่ควรจัดให้แก่ผู้เรียน

1.3 ประเมินหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินโดยการหาค่าเฉลี่ย ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา

1.4 นำผลมาวิเคราะห์เนื้อหา แก้ไข และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2. ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบร่วมมือในห้องเรียนรวม

2.1 ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้ เสนอผู้บริหาร หลังจากผู้บริหารให้ความเห็นชอบแล้วจึงนำไปใช้จัดการเรียนรู้

2.2 ครู นักเรียน ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร

1. ประเมินทักษะการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานร่วมมือกันอยู่ในระดับมาก

2. ประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม สำหรับโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคง

3) ประเมินผลหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.8-1.0 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 การบริหารจัดการการใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ ยึดแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรโดยใช้กระบวนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สรุบทเรียนและนำผลมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ สร้างเป็นแบบประเมินโดยกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา สำนวนภาษา โดยการหาค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ผลการตรวจสอบ พบว่า เที่ยงตรงตามเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.8-1.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม มีสาระการเรียนรู้แยกเป็นช่วงชั้นและกำหนดคุณลักษณะสำหรับเด็กปกติเท่านั้น จึงควรจัดให้มีเนื้อหาที่กระชับ และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้นักเรียนเรียนร่วมมีวิสัยทัศน์ และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยใช้รูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระหว่างสาระทัศนศิลป์ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ต้องมีการกำหนดสาระการเรียนรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาค

2. ผลการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ได้หลักสูตรตามองค์ประกอบครบถ้วน และเขียนคำอธิบายรายวิชาตามประเด็นที่สังเคราะห์โดยเขียนในลักษณะของความเป็นเรียง กำหนดสาระการเรียนรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนลงในคำอธิบายรายวิชาตามรูปแบบที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอแนะ ประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีผลการประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาในภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด จำนวน 4 ท่าน และเหมาะสมมาก จำนวน 1 ท่าน และมีข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ท่านที่ 1 ให้ข้อคิดเห็นว่า “องค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน หากปรับวิธีการประเมินชิ้นงานให้ชัดเจนมากขึ้น ก็ จะสมบูรณ์”

ท่านที่ 2 ให้ข้อคิดเห็นว่า “องค์ประกอบมีความครบถ้วน สอดคล้องกัน ปรับภาษาเป็นเชิงปฏิบัติอีกเล็กน้อยก็ได้แล้ว”

ท่านที่ 3 ให้ข้อคิดเห็นว่า “หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน ขอให้ปรับวิธีการประเมินชิ้นงานให้ชัดเจน”

ท่านที่ 4 ให้ข้อคิดเห็นว่า “เห็นว่าองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ขอให้ปรับปรุงภาษาที่ใช้อธิบายการประเมินชิ้นงานให้ครูผู้สอนสามารถเข้าใจได้”

ท่านที่ 5 ให้ข้อคิดเห็นว่า “องค์ประกอบหลักสูตรสอดคล้องกัน ขอให้ปรับกิจกรรมปฏิบัติ ควรเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น”

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมโรงเรียนบ้านนาหินโจนนางดง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.74/83.55

4. ผลการประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม พบว่านักเรียนมีเจตคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรสถานศึกษา (ทัศนศิลป์) พบว่าสภาพหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาหินโจนนางดงมีประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับดี

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านนาหินโจนนางดงอำเภอนาตาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตร เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ครูผู้สอนศิลปะ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และศึกษานิเทศก์ พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปะ ต้องการให้จัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการเป็นไปตามหลักวิชา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) เสนอแนะไว้ว่า “วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ที่เสนอแนะว่า “สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลอาจใช้การศึกษาทางตรง เช่น การเก็บข้อมูลบุคคลในชุมชน อาจใช้การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง หรืออาจใช้วิธีศึกษาทางอ้อม เช่น การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ จากบุคคลทั่วไปที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องในห้องเรียนปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของประติมา อ้นบุญรัตน์ตระกูล และคณะ (2562) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาโดยใช้สถานที่เป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมชุมชนบ้านเมืองพบว่าการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาโดยใช้สถานที่เป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมชุมชน โดยใช้นวัตกรรมออกแบบ Design Thinking และกระบวนการคิดสร้างสรรค์แบบ Synectic’s มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา 2) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ 3) ออกแบบนวัตกรรม 4) ขึ้นออกแบบแบบ Synectic 5) สร้างหรือพัฒนานวัตกรรม 6) ทดลองใช้นวัตกรรม 7) สรุปรายงานและเผยแพร่

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตรสถานศึกษารายวิชาศิลปะ ที่มีองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วน และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและความสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการ ตามหลักการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของชวลิต ชูกำพอง (2561) ที่

เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่ามี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า “การพัฒนาหลักสูตรต้องทำอย่างมีหลักการ มีระบบพัฒนาต่อเนื่องโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตร มีการพัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน รวมทั้งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นต้องมีประสิทธิภาพสูงกว่าหลักสูตรเดิม” “การจัดทำเอกสารหลักสูตรควรดำเนินการจัดทำให้ครบองค์ประกอบของหลักสูตรใน 4 ส่วนสำคัญ คือ จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลของหลักสูตร และเมื่อจัดทำหลักสูตรเสร็จแล้ว ควรมีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรก่อนเป็นลำดับแรกแล้วจึงส่งเอกสารหลักสูตรนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประมาณ 3-5 คน ช่วยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของหลักสูตรนั้นอีกครั้ง” สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของประติมา ธัญบุรณ์ตระกูล และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาโดยใช้สถานที่เป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมชุมชนเมือง พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) แนวคิดของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างนวัตกรรม และสื่อสร้างสรรค์เพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐานมีองค์ประกอบดังนี้ 5) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมชุมชน 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การประเมินผล 8) การสะท้อนคิด และ 9) ลักษณะผู้เรียน

3. ผลการใช้หลักสูตร พบว่า ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานร่วมมือกันอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องจาก หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอน แนวทาง/วิธีการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการร่วมมือกันในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางด้วยความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นไปตามหลักวิชาการ ดังที่ชวลิต ชูกำแพง (2561) กล่าวว่า การทดลองใช้หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ซึ่งอาศัยการออกแบบทดลองใช้หลักสูตรตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการทดลองอาจมีการศึกษานำร่องก่อนก็ได้ โดยผลการทดลองใช้หลักสูตร อาจมุ่งศึกษาจากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ หรือศึกษาปรากฏการณ์อื่น ๆ ของหลักสูตรร่วมด้วย สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า “การนำหลักสูตรไปใช้ นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการที่นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอนนับเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของผู้สร้างหลักสูตรมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการสอนของครู ขณะเดียวกันการสอนของครูต้องยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้” สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานจน์ อนันทรารวัน (2559) ที่พบว่าการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม (ACIMode1) พบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะก่อนเรียนและหลังเรียนระยะที่ 3 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลงานศิลปะที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่มสูงกว่าผลงานที่ทำเป็นรายบุคคล 3) นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน ระยะที่ 2,3 และ 5 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียนตั้งแต่ระยะที่ 2, 3, 4, 5, 6 ระยะที่ 1 ระยะที่ 3, 4, 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 2 ระยะที่ 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพงษ์ ทรงประวดี และอุบลวรรณ ส่งเสริม (2558) กล่าวถึงผลการทดลองกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมของกิจกรรมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 61.42 นักเรียนมีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มที่และมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติกิจกรรม เข้าใจการให้ข้อมูลของสถานการณ์ สามารถที่จะเปรียบเทียบประสบการณ์ตรง สมมุติตนเป็นผู้อื่นได้ตามจินตนาการ สร้าง

ภาพชัดแย้งให้เกิดการแปลกใหม่ได้และเปรียบเทียบชัดแย้งแบบมีเหตุผลได้ชัดเจน สร้างสรรค์จากการเรียนรู้ที่ดี มีการสอบถามเมื่อมีข้อสงสัย ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด สามารถวาดภาพให้เกิดความแปลกใหม่ได้ ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการเรียนรู้

4. ผลการประเมินเจตคติผลการประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกทักษะ การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามความต้องการ ความสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติอย่างอิสระ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามหลักการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) เสนอแนะไว้ว่า “ให้ฝ่ายต่างๆ ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการใช้หลักสูตร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า “นักจิตวิทยาเชื่อว่าแรงจูงใจ (Motivation) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ คือ การได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ ในการกำหนดจุดมุ่งหมายในระดับการสอนและการกำหนดเนื้อหาครูผู้สอนจึงควรหาข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียนเสียก่อน แล้วพยายามจัดเนื้อหาสาระตลอดจนกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้” สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานจน์ อนันทรวัน (2559) ที่พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกมีความสุข สนุกที่ได้เรียนศิลปะ ภูมิใจที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน อยากให้ตัวเองและเพื่อนเลิกทำพฤติกรรมที่ไม่ดีและปรับปรุงการทำงานศิลปะให้ดีขึ้น

5. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาคมีประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตรอย่างเป็นระบบขั้นตอน โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) เสนอแนะไว้ว่า “ต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร...การเตรียมความพร้อมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน โรงเรียนควรมีการสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า “การติดตามหลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากต่อการนำมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” และ “ในการนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรโดยบุคลากรในโรงเรียนและใช้ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญและมีประสบการณ์ในการนิเทศจากภายนอกมาร่วมดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จสูงสุด” สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพงษ์ ทรงประวัติ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2558) กล่าวถึงผลการประเมินและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ พบว่า 1) นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาด อยู่ในระดับดีมาก 3) นักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความสุขในการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เข้าใจขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ช่วยเกิดแนวคิดและมุมมองที่หลากหลาย นักเรียนแสดงออกด้านการวาดภาพได้อย่างอิสระ กระบวนการเปรียบเทียบเกิดขึ้นระหว่างเรียนศิลปะ เป็นสิ่งที่แปลกใหม่น่าสนใจ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อากาศปลอดโปร่ง สามารถสร้างสรรค์ภาพวาดได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542*. (ฉบับที่ 2). และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- ฉลอง ไชยมัชฌิม. (2561). *ปัญหาการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มสถานศึกษาที่ 2 อำเภอนาคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2561). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัทวีพีเอ็น จำกัด.
- ณัฐกานจน์ อนันทรวัน. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น. ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ประติมา ฉันทบุรณ์ตระกูล อภิชาติ พลประเสริฐ และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2562). *การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาโดยใช้สถานที่เป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรมศิลปวัฒนธรรมชุมชนชนเมือง. Veridian E-Journal, Silpakorn University. Humanities, Social Sciences and arts. 12(4), 1-2.*
- ปิยะพงษ์ ทรงประวดี และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2558). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ด้วยวิธีซินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์วาดภาพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. Veridian E-journal, Silpakorn University. มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(2), 853.*
- ผดุง อารยะวิบูลย์ และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). *การเรียนรู้รวม*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ. เอ็น. ที.
- มนสิข สิริธสมบุญ. (2562). *การพัฒนาหลักสูตร มโนทัศน์ การประยุกต์ใช้. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาแดง. (2562). *รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาแดง. โรงเรียนบ้านนาหินโง่งนาแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2, 7.*
- วรเดช จันทรศร. (2555). *ปรัชญาของการบริหารภาครัฐแนวใหม่: ทฤษฎี องค์ความรู้ และการปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: สหทัยบล็อกและการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Avramidis, E. & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European Journal of special Needs Education*, 17(2), 129-147.
- Dewey, J. (1997). *Democracy and Education: An introduction to the philosophy of Education*. New York: The Free Press.
- Dikici, A. & Yavuzer, Y. (2006). The Effect Cooperative Learning on the Abilities of Pre-Service Art Teacher Candidates to Lesson Planning in Turkey Australian. *Journal of Teacher Education*, 31(2). DOI:10.14221/ajte.2006v31n2.4

Felder, R.M., & Brent, R. (2007). *Cooperative Learning*. In P.A. Mabrouk (Ed.), *Active Learning: Models from the Analytical Science*. 970, 34-53. Washington, DC: American chemical Society.

Gardner, H. (1994). *The arts and human development*. New York: Basic book.

Johnson, D.W., Johnson, R.T. & Holubee, E.J. (1994). *The nuts and bolts of cooperative learning*. Edina, Minnesota: Interaction Book Company.

บทความวิจัย

**การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์
การเล่นิทานคุณธรรมโรงเรียนอนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬ**

วีรญา สุวรรณวงศ์, ผศ.ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี, และผศ.ดร.วัลลภา ฌลาภาง
สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 47000
อีเมล: natcharlynn@gmail.com โทร. 081-7009616

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์และศึกษาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรม โรงเรียนอนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือประกอบด้วย นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี จำนวน 10 เรื่อง แผนการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรม จำนวน 10 แผน แบบสังเกตคุณลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน จำนวน 27 ข้อ และแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย มีองค์ประกอบดังนี้ 1.1) ชื่อแผน ชื่อเรื่อง 1.2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 1.3) สารการเรียนรู้ 1.4) กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรม 1.5) สื่อ 1.6) การวัดผลและประเมินผล 1.7) บันทึกหลังการสอน จำนวน 10 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรม พบว่า 2.1) ผลการสังเกตคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน หลังการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก 2.2) ผลการวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน หลังการจัดประสบการณ์การเล่นิทานคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : คุณลักษณะความเป็นคนดี, นิทานคุณธรรม, การเล่นิทาน, เด็กปฐมวัย

THE DEVELOPMENT OF MORAL CHARACTERISTICS IN YOUNG CHILDREN BY THE USE OF MORAL FABLES STORYTELLING EXPERIENTIAL MANAGEMENT IN ANUBAN WIPAWEE SCHOOL IN BUENG KAN PROVINCE, THAILAND.

Weeraya Suwannawong, Asst. Prof. Dr. Wanphen Nanthasri and Asst. Prof. Dr. Wannika Chalabang

The Master of Education Degree in Educational Administration and Development,

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University 47000

E-mail: natcharlyn@gmail.com Tel. 0817009616

Abstract

The objectives of this study to develop an experiential management plan and to observe the moral characteristics of young children by the use of moral fables storytelling experiential management in Anuban Wipawee School in Bueng Kan Province. Sample group comprised 19 young children in kindergarten class 3/1 in the 2nd semester of the academic year B.E. 2563 (2020), selected with purposive sampling. Tools employed were (1) 10 moral fables for moral characteristics development (2) 10 moral fables storytelling experiential management plan with the highest level of appropriateness. (3) A 27-item moral characteristics observation (4) a 25-item moral characteristics evaluation. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation and percentage. The study yields the following results.

1) The author has developed 10 moral fables storytelling experiential management plan for moral characteristics development in young children, which consist of 1.1) name of plan and topics 1.2) learning objectives 1.3) course content 1.4) moral fables storytelling experiential management activities 1.5) media 1.6) evaluation 1.7) post-lesson report. The aforementioned 10 experiential management plans have the highest level of appropriateness 2) the result from the study of moral characteristics of young children in 5 aspects after moral fables storytelling experiential management are as follows 2.1) The result from the observation of moral characteristics of young children in 5 aspects after the moral fables storytelling experiential management in an overall is at a high level 2.2) The result from the evaluation of moral characteristics of young children in 5 aspects after the moral fables storytelling experiential management in an overall is at a high level.

Keyword: *Moral Characteristics, Moral Fables, Storytelling, Young Children*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT: การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างรุนแรง และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น อาทิ การคอร์รัปชันในทุกกลุ่มอาชีพ ความก้าวร้าวทั้งในกลุ่มเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ การติดยาเสพติด ซึ่งระบาดเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมที่มากขึ้นทั้งทางปริมาณระดับความรุนแรงและอายุของผู้กระทำผิดที่มีอายุน้อยลงเป็นลำดับ ปัญหาเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ติดเพื่อน (มั่วสุม) ใช้อินเทอร์เน็ตไม่เหมาะสม เสพสื่อไม่สร้างสรรค์ ไม่สนใจเรียน ไม่มีจิตสาธารณะ สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องของระบบการศึกษาที่ได้สูญเสียสิ่งที่เรียกว่า กระบวนการขัดเกลา “ความเป็นมนุษย์” ไปแล้วหรือมีอยู่อย่างน้อยเต็มที ดังข้อสรุปตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2554) ว่า “การศึกษาของโลกกลับมุ่งไปแต่ในทางวัตถุหรือทางเนื้อหนังเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา หน้ามือตามัว ในที่สุดเห็นการฆ่ากันตายนี้เป็นของเล่นๆ เห็นการฆ่าตนเองตาย กินยาตาย กระโดดตึกตาย อย่างนี้เป็นของว่าเล่น ไม่หันหน้าเข้าหาธรรมะ ยอมตายด้วยอาการอย่างนั้น เพราะความหน้ามืดตามัว เพราะการศึกษาของบุคคลนั้นไปผิดทาง บูชาความสุขทางเนื้อหนังเป็นสื่อนี้ เรียกว่าการศึกษาวิ่งนำบุคคลไปสู่ความพินาศการศึกษาต้องมุ่งไปเพื่อทำ(คน)ให้หมดสิ้นไปซึ่งสัญชาตญาณอย่างสัตว์ เพื่อให้มนุษย์ได้สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรได้โดยการประพุดอย่างมนุษย์ที่มีใจสูงโดยสมบูรณ์”

เด็กปฐมวัยมีอัตราการเจริญเติบโตทุกด้านทั้งร่างกาย สังคม จิตใจและปัญญา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่โอกาสทองของการเรียนรู้เปิดกว้างเต็มที่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่ต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถ้าเด็กไม่ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ในช่วงวัยที่เหมาะสม ผ่านช่วงเวลาที่ดีที่สุดของการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ไปแล้ว การพัฒนาในภายหลังจะทำได้ค่อนข้างยาก พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาทางสติปัญญา เด็กที่อายุต่ำกว่า 8 ปี เป็นวัยที่จะได้รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดาและครู ในช่วงปฐมวัยนี้จึงถือได้ว่าเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่สุดในการอบรมกล่อมเกลาและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี ผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างมีสติและเปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตา จัดบรรยากาศที่อบอุ่นงดงามด้วยความรัก ความเมตตาต่อสรรพสิ่งและกลมกลืนกับความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว ครูถือเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในสถานศึกษา มีบทบาทเป็นทั้งผู้จัดการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในชีวิตประจำวันโดยถือหลัก สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น นอกจากนี้ต้องดำเนินการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมเด็กอย่างถูกวิธี อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง การวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยจึงเท่ากับการเตรียมสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติ

เด็กปฐมวัย ตามความหมายของ The National Association for Education of Young Children's Early Childhood Education Guidelines (Seefeldt, 1986) “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี Massoglig (1977) กล่าวถึงเด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่มีคุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญากำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ھرรษา นิลวิเชียร (2540) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยคือ วัยตั้งแต่แรกเกิด ถึงอายุ 6 ปี และเรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาล หรือเรียนก่อนเกณฑ์บังคับ ยังครอบคลุมถึงเด็กชั้นประถมปีที่หนึ่งและชั้นประถมปีที่สอง เด็กวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า เด็กปฐมวัยคือ วัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้ว่า เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญา จะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ และพัฒนาการใดๆ ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่นๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก ดังที่ Freud (1949) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเด็กในวัยนี้ว่า วัยที่เริ่มต้นของชีวิตมนุษย์คือระยะ 5 ปีแรกของคนเรา ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับในตอนต้นๆ ของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราตลอดจนถึงวาระสุดท้าย และเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยนั้น จะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ช่วงปฐมวัยเป็น

ช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และสติปัญญา การพัฒนาเด็กช่วงวัยนี้ จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุนิสัยและความสามารถ ซึ่งจะมีผลต่อไปในอนาคตของเด็กและของชาติในที่สุด

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีจุดเน้นที่การพัฒนาเด็กตั้งแต่อายุ 0-6 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพและบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม เด็กเกิดการเรียนรู้มุ่งเน้นสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกด้านอย่างสมดุล โดยอาศัยการจัดประสบการณ์ในการเรียนการสอนให้เด็กได้เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทั้งนี้การจัดประสบการณ์จะต้องมุ่งเน้นการฝึกฝนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ตลอดจนการปลูกฝังเจตคติ ลักษณะนิสัย คุณธรรม จริยธรรม มารยาท ฝึกให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหา ช่างสังเกต และฝึกฝนด้านการช่วยตนเองซึ่งทำให้เด็กมีความสุขในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่าการจัดประสบการณ์อย่างมีรูปแบบสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนาศรรถนะทางปัญญาและพัฒนาจิตินิยมที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก ทั้งในด้านการพัฒนาการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยการจัดประสบการณ์การเล่นเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการบอกถึงวิธีการคิดการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของบุคคล นิทานเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก นิทานเป็นสื่อการสอนที่สามารถให้ความรู้สึกละเอียดหลาย ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึก ตื่นเต้น เบิกบาน เศร้าใจ กลัว และสนุกสนาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่างๆ ได้เร็วมากถ้าเนื้อหานั้นมีความหมายที่เป็นรูปธรรมในจินตนาการของผู้เรียนโดยเฉพาะจินตนาการในนิทานที่สนุกสนาน นิทานเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นิทานเป็นเครื่องมือที่ช่วยกล่อมเกลาพฤติกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีโดยมีการสอดแทรกสิ่งที่พึงประสงค์ไว้ในนิทานเชิงคุณธรรม จริยธรรม นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดแทรกคติสอนใจลงไป (เกริก ยุ้นพันธ์, 2547) เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจิตสำนึกที่คล้ายตามนิทาน กิจกรรมการเล่นนิทานถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะชั่วโมงนิทานคือชั่วโมงแห่งความสุขของเด็กอนุบาล (ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2553) และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก ดังที่ อารีรัตน์ ญาณะศร (2544) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมจะทำให้เด็กสามารถค้นพบตนเอง รู้จักสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น สามารถเล่นละครหรือเล่นร่วมกับเพื่อน ได้เรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะที่เล่น หรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ได้เป็นอย่างดี นิทานสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ได้และยังสอดแทรกคำสอนคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติที่ดีงามสู่ผู้ฟังได้

จากเหตุผลและสภาพปัญหาที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการเล่านิทานคุณธรรม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดี มีพื้นฐานทางจิตใจที่มีคุณธรรมรู้จัก ผิด ชอบ ชั่วดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นคนดี และการเล่านิทานคุณธรรม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ได้ใช้แนวคิดของ พุทธทาสภิกขุ (กนก จันทร์ขจร, 2533) ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมะเพื่อชีวิต คุณลักษณะของคนดีมีดังนี้ 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต 2) มีความยุติธรรม 3) มีระเบียบวินัย 4) มีความรับผิดชอบในตนเอง 5) มีความขยันหมั่นเพียร 6) มีความอดทน 7) มีความประหยัด 8) มีความเคารพต่อกฎหมาย 9) มีความสามัคคี 10) มีความเสียสละ 11) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นอกจากนี้ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2542) ยังได้ศึกษาคุณลักษณะของคนดี และสรุปไว้ว่าคนดีมีคุณลักษณะดังนี้ 1) เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 2) มีความสามัคคี 3) มีระเบียบวินัย 4) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 5) เสียสละ 6) ซื่อสัตย์ 7) รับผิดชอบ 8) มีเหตุผลส่วน คัดค้าน นิรัฐทวี และไพเราะ พุ่มม้น (2542) ได้ศึกษาคุณลักษณะของคนดีและสรุปไว้ว่า คนดีมีคุณลักษณะดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ 2) มีความสนใจใฝ่รู้ 3) มีความซื่อสัตย์ 4) ขยัน 5) ตรงต่อเวลา 6) ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น 7) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 8) ช่วยเหลือผู้อื่น 9) ทำตามข้อตกลง 10) เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น 11) มีเหตุผล

ตติยาภรณ์ นัยเนตร (2545) ได้ศึกษาคุณลักษณะคนดีในทัศนะของผู้ใหญ่ไทย: กรณีศึกษาในสังคมของเทศบาลขอนแก่น พบว่า คุณลักษณะคนดีที่สำคัญที่สุด 5 อันดับแรกคือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เมตตา กรุณา และความยุติธรรม ซึ่ง ธนพร บุญเนา (2545) ได้ศึกษาคุณลักษณะคนดีในทัศนะของเด็กไทย: กรณีศึกษาในสังคมของเขตเทศบาลขอนแก่น พบว่าคุณลักษณะคนดีที่เด็กให้ความสำคัญ ได้แก่ มีระเบียบวินัย กตัญญูต่อเวทีย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

พนิดา ทรัพย์สาร (2545) ได้ศึกษาคุณลักษณะในทัศนะของวัยรุ่นไทย: กรณีศึกษาของสังคมในเขตเทศบาลขอนแก่น พบว่าคุณลักษณะคนดี 5 อันดับแรกที่วัยรุ่นไทยในเขตเทศบาลขอนแก่นให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ยุติธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

มาลี เสาสิงห์ (2545) ได้ศึกษาคุณลักษณะคนดีในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาไทย : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่าคุณลักษณะคนดีในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาจังหวัดขอนแก่นให้ความสำคัญ 5 อันดับแรกคือ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ยุติธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

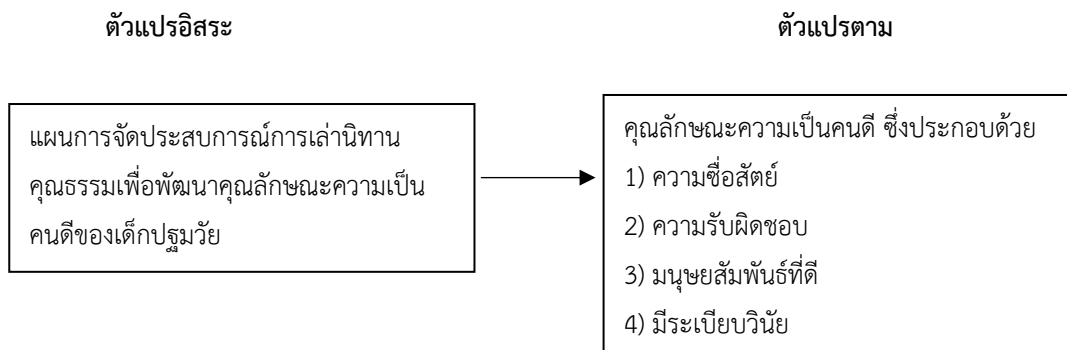
ฉวยศรี แซ่ลิ้ม (2548) ได้ศึกษาคุณลักษณะของคนดีและสรุปไว้ว่าคนดีมีคุณลักษณะดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรับผิดชอบ 3) ความเสียสละ 4) ความขยันหมั่นเพียร 5) ความมีระเบียบวินัย 6) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 7) ความอดทนและความประหยัด 8) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

รุ่งทิพย์ หอมวิไล (2549) ศึกษาคุณลักษณะของคนดี และสรุปไว้ว่าคนดีมีคุณลักษณะดังนี้ 1) ความมีวินัย 2) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3) การรู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ 4) ความซื่อสัตย์ 5) ความขยันหมั่นเพียร 6) ความประหยัด 7) ความเสียสละ 8) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

สุพิน ปางลิลาศ (2554) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคม โดยใช้กระบวนการกลั่นกรองนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ผลจากการศึกษาทำให้สรุปคุณลักษณะของคนดีได้ดังนี้ มีวินัย สนใจใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความขยัน เห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเหตุผลและเสียสละ

2. องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ ใช้แนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ชื่อหน่วย ชื่อแผน 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) สื่อ 6) การวัดผลและประเมินผล 7) บันทึกหลังการสอน

3. การจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมใช้แนวคิดของ สมพร มันทนาชาติ (2545) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) บอกชื่อเรื่อง 2) เล่าเรื่อง 3) สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทบทวนความเข้าใจของเนื้อเรื่อง 4) สรุปความคิดรวบยอดของเรื่อง 5) เสนอข้อปฏิบัติเพื่อนำไปใช้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรม โรงเรียนอนุบาลวิภาวี จังหวัดบึงกาฬ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลวิภาวี อำเภอ ศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ จำนวน

1 ห้องเรียน นักเรียน 19 คนซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นคนดี ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความซื่อสัตย์
- 2) ความรับผิดชอบ
- 3) มนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 4) มีระเบียบวินัย
- 5) ความเสียสละ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีจำนวน 10 เรื่องที่ครูแต่งเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
2. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี จำนวน 10 แผน ใช้เวลาการจัดประสบการณ์แต่ละ 30 นาที เนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วยนิทานจำนวน 10 เรื่อง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ($\bar{X}$) อยู่ในช่วง 4.51-4.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ในช่วง 0.43-0.51
3. แบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดี เพื่อประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย (ชั้นอนุบาล 3) ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน คือ ด้านมีความซื่อสัตย์ ด้านมีความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านมีความเสียสละ โดยพิจารณาจากลักษณะพฤติกรรมจำนวน 27 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89
4. แบบวัดพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีมีทั้งหมด 5 ชุด ชุดละ 5 ข้อ ใช้ทดสอบหลังเรียน มีลักษณะแบบปรนัย จำนวน 3 ตัวเลือก มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.57-0.78 และค่าอำนาจจำแนก(r) อยู่ระหว่าง 0.28-0.85 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวิภาวี อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ
2. ประชุมนิเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณ
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดี จำนวน 10 แผน ใช้สอนทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดีในกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ เวลา 10.00-10.30 น. 30 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์
4. ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลในการสอนแต่ละครั้งและบันทึกวีดิทัศน์ประกอบการสังเกต
5. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์แล้ว ใช้แบบวัดพฤติกรรมความเป็นคนดีทดสอบหลังเรียน
6. รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดี และคะแนนจากการวัดพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียนนำมาวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าเฉลี่ยไว้ 5 ระดับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย และแบบวัดพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัย ตามความมุ่งหมายได้ข้อสรุปดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยมีองค์ประกอบคือ ชื่อแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วัน เดือน ปี ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สารที่ควรเรียนรู้ และประสบการณ์สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการจัดกิจกรรม จำนวน 10 แผน ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีความเห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยมีระดับคุณภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48-4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.10-0.27

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรม ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์โดยทำการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมอื่นตลอดทั้งวันและแบบวัดพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมแล้วทำการทดสอบหลังเรียน พบว่า คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 94.58 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 โดยค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 93.75 ด้านความรับผิดชอบ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.74 ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 95.39 ด้านมีวินัย คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.98 และด้านความเสียสละ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 96.05 และคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน หลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 93.68

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายเกี่ยวกับผลการวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น สามารถพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีวินัย ด้านความเสียสละได้ดีมาก เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ทำอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนด ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น แสดงความคิดเห็นหรือสนทนาโต้ตอบกับผู้สอน สารการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมสัมพันธ์กันกับหน่วยการเรียนรู้ เป็นประโยชน์กับเด็กโดยตรง โดยยึดหลักการและทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ หน่วยเด็กเอวัยเด็กดี ส่วนนิทานได้เลือกใช้ด้านละ 2 เรื่อง เรื่องละ 1 วัน ที่มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้และการพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีวินัย ด้านความเสียสละ เป็นการขัดเกลานิสัยเด็ก และพัฒนาการด้านคุณธรรมของเด็กปฐมวัย ควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่รับการฝึกและการเรียนรู้ได้ง่ายหากมีการเสริมสร้างซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Erikson ผู้พัฒนาทฤษฎีการพัฒนาทางจิตสังคม ซึ่งมีแนวคิดว่าคนเราเจริญเติบโตตามวัยแต่จะพัฒนาตามสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีความเป็นตัวตนชัดเจน ถ้าพัฒนา Ego ที่เข้มแข็งจากการเลี้ยงดูและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี และสอดคล้องกับกรมวิชาการ

(2553) ที่กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานถือได้ว่าเป็นศิลปะดั้งเดิมอย่างหนึ่งในการสื่อความหมายทางวาจาของมนุษย์ การเล่านิทานนำความสุขมาให้แก่ผู้ฟังและผู้เล่าพอกัน ถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะใช้เป็นเครื่องชักจูงใจให้เด็กเกิดความอยากอ่านหนังสือขึ้นมาบ้าง นอกจากนั้นยังสามารถใช้นิทานเป็นสื่อนำไปสู่การเรียนรู้การอ่านและการเขียนต่าง ๆ และนิทานยังคงใช้เป็นส่วนสำคัญยิ่งของการสอนเด็กในระดับปฐมวัย จุดมุ่งหมายในการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษา การฟัง พูด คิด ถาม สังเกต ซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่การอ่านในโอกาสต่อไป และยังสอดคล้องกับดวงเดือน แจ่มส่วง (2552) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า นิทานช่วยแก้ไขพฤติกรรมและสร้างเสริมคุณธรรมในเด็กเล็ก ๆ ครูสามารถใช้นิทานแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี โดยหยิบยกพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องซึ่งครูได้สังเกตเห็นในห้องเรียน ในสนามกลางแจ้ง ในการเล่นเกมตามมุมต่างๆ ในการตรวจสอบสภาพตอนเช้า และในกิจกรรมประจำวันต่างๆ เช่น เล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ พูดจาหยาบคาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่ยอมแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน รังแกเพื่อนรังแกสัตว์ รับประทานอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ การไม่ชอบอาบน้ำ ไม่แปรงฟัน ฯลฯ นำมาแต่งขึ้นเป็นนิทานโดยไม่เอ่ยชื่อว่าเป็นพฤติกรรมของเด็กคนใดมาเล่าให้ฟังในชั้นเรียน พฤติกรรมใดที่พบว่ามีการทำผิดกันมาก ๆ ครูก็ควรจะนำนิทานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น มาเล่าให้ฟังเสมอๆ โดยเน้นให้เห็นถึงผลไม่ดีที่ตัวเองของเรื่องได้รับ เมื่อตัวเองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดีก็ได้รับรางวัลหรือสิ่งที่ดีตอบสนอง เป็นต้น

2. การที่เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดี หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการเล่านิทานคุณธรรม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 ตามสมมติฐานนั้น พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนมีพฤติกรรมคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความเป็นคนดีในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมทั้ง 8 พฤติกรรม ได้แก่ การไม่พูดปด ไม่พูดสับปลับ หลอกลวง ไม่ลักขโมยหรือคิดโลภอยากได้ของคนอื่น ประพฤติตนได้ตามที่พูดและคิด รักษาความสัตย์สุจริตที่ให้ไว้กับผู้อื่น ไม่ลอกงานหรือลอกการบ้านผู้อื่น ไม่ทุจริตในการสอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และยอมรับผิดจากการกระทำของตนเอง

ด้านความรับผิดชอบ สังเกตได้จากพฤติกรรม 7 พฤติกรรม ได้แก่ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น รู้หน้าที่และทำตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เอาใจใส่ในการทำงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ มีความหนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค มีความเพียรพยายามละเอียดรอบคอบ มุ่งมั่นทำงานที่ได้รับมอบหมายจนงานสำเร็จ

ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสังเกตได้จากพฤติกรรม 6 พฤติกรรม ได้แก่ พูดคุยสนุก มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรกับทุกคน พูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน มีความอ่อนน้อมไม่ถือตัว ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามซ้ำเติมผู้อื่น มีน้ำใจ เต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความมั่นคงในอารมณ์ไม่ฉุนเฉียวโกรธง่าย รู้จักเป็นผู้ให้ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

ด้านมีระเบียบวินัย สังเกตได้จากพฤติกรรม 3 พฤติกรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของโรงเรียน ตรงต่อเวลา และรู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านความเสียสละ สังเกตได้จากพฤติกรรม 3 พฤติกรรม ได้แก่ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้ แรงงาน อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม ให้อภัยสละอารมณ์โกรธ โลก หลง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัยนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีระเบียบวินัย และด้านความเสียสละ ซึ่งองค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นคนดีนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะหลายๆด้านด้วยกัน แต่คุณลักษณะที่ชัดเจนที่สุดที่แยกเป็นองค์ประกอบได้ก็คือพฤติกรรมด้านวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะตามทีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเห็นว่ามี ความสำคัญและคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการเล่านิทานคุณธรรมเป็นการจัดประสบการณ์ที่กระตุ้นเร้าให้เด็กเกิดความคิดและได้ใช้เหตุผลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งโดยธรรมชาติของ

เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จะชอบฟังนิทานเพราะนิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและตอบสนองความต้องการของเด็ก ซึ่งเด็กมักจะรับรู้ว่าผู้ใหญ่เล่านิทานให้ฟังเสมอ กิจกรรมการเล่านิทานจึงเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ นิทานจึงเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กสนใจ ซึ่งความสนใจนี้เป็นแรงจูงใจภายในที่มีคุณภาพผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใคร่เรียนนำไปสู่ความงอกงามทางสติปัญญาและพัฒนาในทุกด้าน (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2546) และผู้เล่ามีเทคนิคในการเล่านิทานที่ดีแล้ว เด็กจะติดตามเนื้อเรื่องในนิทานอย่างเต็มใจ โดยไม่ต้องมีการบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางสังคมของ แบนดูราที่ใช้ให้เห็นว่ากระบวนการสนใจมีผลต่อการรับรู้ ถ้าเด็กมีความสนใจจะเกิดการรับรู้ที่ดี (ธีราพร กุลนันทน์, 2544) ครูสามารถสอดแทรกเนื้อหาและข้อความที่ต้องการสอนเด็กลงไปนิทานตามจุดประสงค์ที่ต้องการได้ เป็นการเรียนรู้แบบแทรกซึม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดเตรียมนิทานจำนวน 10 เรื่อง ล้วนเป็นนิทานที่มีความหลากหลายของเนื้อหา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีวินัย ด้านความเสียสละ ทำให้เด็กได้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายโดยผ่านนิทานที่เป็นสื่อที่เด็กชอบ ดังที่ รัตนา บำรุงญาติ (2532) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้นักเรียน โดยใช้นิทานนำไปสู่ประสบการณ์ที่หลากหลายด้านต่างๆทำให้เด็กสนใจต้องการอยากรู้อยากเรียนรู้ เด็กจะรับรู้ได้ดีเพราะนิทานเป็นสิ่งที่เด็กต้องการและสนใจอยากรู้ เด็กมักจะรับรู้ว่าผู้สอนเล่านิทานให้ฟังเสมอ นอกจากนี้ ลำไย บัวพิทักษ์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางภาษาศาสตร์และวรรณคดีที่มีคุณค่าทางด้านสังคม วัฒนธรรมให้คิดสอนใจ นอกจากนั้น นิทานเป็นสิ่งที่เด็กสนใจให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเพลิดเพลินแฝงคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ให้เด็กซึมซับลงไปโดยไม่รู้ตัว ให้ข้อคิด แนวทางประพฤติปฏิบัติ ปลุกฝังคุณธรรม จากการสังเกตขณะทำการทดลองผู้วิจัยพบว่า ตั้งแต่วันแรกของการจัดประสบการณ์โดยใช้การเล่านิทานคุณธรรม เด็กมีความตื่นตัวและให้ความสนใจกับนิทานนั่งเฝ้าฟังด้วยความสนใจเด็กบางคนติดตามและเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์ของตนเอง โดยพยายามสอดแทรกกับความเห็นของตนเอง บางครั้งอาจจะนอกเรื่องไปบ้าง ครูจะใช้คำพูดที่จูงใจให้เด็กกลับมาสนใจในเนื้อหานิทาน และดำเนินการเล่านิทานให้เด็กฟังจนจบ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามซึ่งสอดคล้องกับภททียา กฎณะพันธ์ (2540) ที่ว่า การสอนคุณธรรมจริยธรรมผ่านทางนิทาน ผู้สอนสามารถแทรกความคิดและค่านิยมอันดีงามไปสู่จิตใจของเด็กๆ ได้ เพราะนิทานจะสะท้อนให้เห็นคุณและโทษจากการกระทำ โดยส่งผ่านตัวละครของเรื่องทำให้เด็กรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์และเข้าไปประเด็นที่เขาควรจะได้รับ และการนำเสนอนิทานไปสู่เด็กเป็นสิ่งสำคัญบางครั้งนิทานมีเค้าโครงเรื่องและรายละเอียดดี แต่ถ้านำเสนอไม่ดีก็จะทำเป็นเรื่องไม่น่าสนใจเด็กไม่สามารถติดตามและเข้าใจนิทานเรื่องนั้นๆ ทำให้การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับนิทานให้เด็กสูญเสียไป ในกาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอนิทานที่หลากหลายรูปแบบ โดยใช้หนังสือภาพ หุ่นมือ ตุ๊กตา หน้ากาก การเล่นนิ้วมือ ประกอบการใช้เสียงหนักเบา ใช้ท่าทางประกอบการเล่า ซึ่ง วรณศิริสุนทร (2549) และ พรจันทร์ จันทิมาและคณะ (2545) กล่าวว่า การเล่านิทานผู้เล่าไม่ควรใช้น้ำเสียงราบเรียบ ควรรู้จักทำเสียงให้เข้ากับบรรยากาศของเรื่อง เสียงหนัก เสียงเบา จะทำให้ผู้ฟังเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ ไพพรรณ อินทนิล (2544) ได้กล่าวถึง ผู้เล่านิทานว่าควรมีความขยันที่จะฝึกซ้อมเตรียมตัวที่จะหาอุปกรณ์และจัดหาอุปกรณ์ตลอดจนเตรียมให้พร้อมก่อนที่จะเล่านิทาน เพื่อให้กิจกรรมการเล่านิทานได้รับความสนใจจากเด็ก เมื่อเด็กสนใจก็จะตั้งใจฟังนิทานเข้าใจเนื้อหานิทานและได้รับประสบการณ์ที่ดีจากคุณธรรมจริยธรรมที่สอดแทรกในนิทานได้ดี

ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานคุณธรรมจึงมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีซึ่งประกอบด้วยความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีระเบียบวินัย ด้านความเสียสละ ซึ่งคุณสมบัตินี้มีความสำคัญยิ่งและสมควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ที่มีพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีดังกล่าว จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีส่วนร่วมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมและพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่นตามคุณธรรมจึงมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีซึ่งประกอบด้วยความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านมีระเบียบวินัย ด้านความเสียสละ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งและสมควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ที่มีพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีดังกล่าว จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีส่วนร่วมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมและพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนหรือสื่อในลักษณะอื่นๆ ที่ใช้พัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคงทนของพฤติกรรมความเป็นคนดีของเด็กปฐมวัย เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เล่นตามคุณธรรม
3. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเล่นตามคุณธรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมด้านอื่นๆ หรือการจัดกิจกรรมแบบอื่นๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบ ซึ่งเหมาะกับบุคลิกภาวะของเด็กปฐมวัย
4. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดกิจกรรมการเล่นตามคุณธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กโดยใช้กระบวนการในการวิจัยเช่นเดียวกันนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนก จันทร์ขจร. (2533). *คู่มือวัฒนธรรม วิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิกนก จันทร์ขจร.
- กรมวิชาการ. (2553). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2546). *การเล่นตามคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: การศึกษาปฐมวัย.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2547). *การเล่นตามคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2554). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัย : เริ่มต้นที่หัวใจ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นายศรี แซ่ลิ้ม. (2548). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ม. สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน แจ่มสว่าง. (2552). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ตติยาภรณ์ นัยเนตร. (2545). *คุณลักษณะคนดีในทัศนะของผู้ใหญ่ไทย : กรณีศึกษาในสังคมของเขตเทศบาลขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนพร บุญเนาว์. (2545). *คุณลักษณะคนดีในทัศนะของเด็กไทย: กรณีศึกษาในสังคมของเขตเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธีราพร กลุณานันท์. (2544). *การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ทฤษฎี แนวคิด และแนวปฏิบัติ*. นครสวรรค์: คอมพิวเตอร์แอนด์กราฟฟิค.
- ประพันธ์สิริ สุเสาร์จ. (2542). *การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: SR Printing Limited Partnership.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ. (2553). *เล่นิทานอย่างไรให้สนุก*. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก.
- พนิดา ทรัพย์สาร. (2545). *คุณลักษณะคนดีในทัศนะของวัยรุ่นไทย: กรณีศึกษาในสังคมของเขตเทศบาลขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรจันทร์ จันทิมลและคณะ. (2545). *การเขียนและจัดทำสื่อสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมีจำกัด.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2544). *เทคนิคการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภักทิยา กฤษณะพันธ์. (2540). *ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี เสาร์สิงห์. (2545). *คุณลักษณะคนดีในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาไทย: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนา บำรุงญาติ. (2532). *ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หุ่นมือ การเล่านิทานและการใช้แถบเสียงนิทาน*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร: กรุงเทพฯ.
- รุ่งทิพย์ หอมวิไล. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท ศศ.ม. สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลำไย บัวพิทักษ์. (2542). *การใช้นิทานพื้นบ้านอีสานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุดหลัง และโรงเรียนบ้านนาโพธิ์ จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2549). *การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูว และไพเราะ พุ่มม้น. (2542). *วิจัยการการเรียนรู้ 4 MAT: การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิน ปางลิลาศ. (2554). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยใช้ กระบวนการกลั่นกรองมิตรสำหรับเด็กประถมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมพร มั่นทนานุชาติ. (2545). *การเล่านิทานพัฒนากระบวนการคิด*. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2540). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. ปัตตานี: แผนกวิชาการ.

- อารีรัตน์ ญาณะศร. (2544). พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม. ปรินญานพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- Freud, S. (1949). *An Outline of Psychoanalysis*. New York: W.W. Norton and Company Inc.
- Massoglig, E.T. (1977). *Early Childhood Education in the Home*. Delmor Publishers Copyright by Little Education Publishers.
- Seefeldt, C. (1986). *Teaching young children*. New Jersey: Prentice Hall.

บทความวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริม
ทักษะการเขียนประโยคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

จิราพร บุคดิอ้วน

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 47000

อีเมล: thasana.7749@gmail.com โทร. 087-8301758

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 16 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบ t (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 89.44/85.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกเสริมทักษะ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY EXERCISE ON SPELLING SECTION OF THE THAI
LANGUAGE LEARNING STRAND TO ENHANCE SENTENCE WRITING SKILL
FOR PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS IN BAN NONG BUA NGAM SCHOOL UNDER BUENG
KAN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

Jiraporn Butdiouan

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University 47000

E-mail: thasana.7749@gmail.com Tel. 087-8301758

Abstract

The objectives of this study were to 1) developed and examine the effectiveness of a supplementary exercise to be in compliance with the set (80/80) 2) compare students' learning achievement before and after using the supplementary exercise and 3) study student satisfaction towards the developed supplementary exercise on spelling section of the Thai language learning strand for Prathomsuksa 1 students in Ban Nong Bua Ngam School under Bueng Kan Primary Education Service Area Office. Target group consisted of 16 of the academic year B.E. 2563 (2020), selected with purposive sampling. Tools employed were 1) 9 copies of supplementary exercise on spelling section of the Thai language learning strand for Prathomsuksa 1 students 2) a 3-choice test on Prathomsuksa 1 students' learning achievement on spelling section of the Thai language learning strand in a total of 30 items 3) a 5-level rating scale questionnaire on student satisfaction towards the supplementary exercise on spelling section of the Thai language learning strand for Prathomsuksa 1 students in a total of 10 items Statistics implemented in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results are as follows 1) The effectiveness of the developed supplementary exercise on spelling section are at 89.44/85.63, which is higher than the set 80/80 criteria. 2) Students' learning achievement after studying with the developed supplementary exercise on spelling section for Prathomsuksa 1 students is higher than that before studying at the .01 level of statistical significance. 3) Student satisfaction towards the developed supplementary exercise on spelling section of the Thai language learning strand for Prathomsuksa 1 students is at the highest level ($\bar{x} = 4.57$).

Keywords: *Supplementary Exercise, Learning Achievement*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทนำ (Introduction)

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อ เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน (อัมพร เลิศณรงค์, 2559) นอกจากนี้ ทักษะการเรียนรู้ในเนื้อหาอ่านทักษะการอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคำนวณ (Arithmetic) เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่จะทำให้รู้และเข้าใจในเนื้อหาสาระ 8 กลุ่มสาระ ที่แสดงความเป็นสาระวิชาหลักของทักษะเพื่อดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และผู้เรียนควรมีทักษะระหว่างบุคคลและทักษะความร่วมมือกับผู้อื่น แสดงให้เห็นการทำงานเป็นทีมและภาวะความเป็นผู้นำ การปรับตัวตามบทบาทและความรับผิดชอบที่หลากหลาย การทำงานอย่างมีคุณภาพร่วมกับผู้อื่นฝึกความเห็นใจและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง เห็นคุณค่าและบทบาทผู้ร่วมงาน (สำนักบริหารงานการ มัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2558) จะเห็นได้ว่าทักษะต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของครูผู้สอนที่จะสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เพื่อสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ภาษาไทยถือเป็นภาษาประจำชาติไทยและเป็นเอกลักษณ์ที่มีความเรียบง่ายและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น เป็นตัวกลางการสื่อสารที่ใช้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก รวมถึงความต้องการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข อนึ่ง ภาษาไทยยังเป็นสิ่งที่ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และเกิดการสร้างสรรค์เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ ภาษาไทยยังได้ถือเป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมอันดีงาม ซึ่งปรากฏในลักษณะของวรรณคดี วรรณกรรม บทละคร เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ฯลฯ คนรุ่นใหม่จำเป็นต้องอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป และทุกคนควรให้ความสำคัญและฝึกฝนให้มีทักษะทางภาษาไทย สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของคน เพราะในการดำรงชีวิตประจำวันของคนเราการอ่านและการเขียนเป็นการสื่อความหมายถึงกันได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียน กล่าวคือ ต้องอ่านเขียนได้ถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ด้วยความสำคัญดังกล่าวหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะต้องให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ อย่างสมดุลกันเป็นไปตามธรรมชาติ และความสามารถของนักเรียน ทั้งการดู การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สัมพันธ์กันโดยใช้กระบวนการคิดเป็นตัวเชื่อมโยงไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต และการแก้ปัญหาสังคมเน้นการสอนภาษาในฐานะของเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วย

ตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์จุดหมายหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้เสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียน เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน คิดค้น เทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้หลายรูปแบบโดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของนักเรียนเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าวจะต้องให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน เป็นไปตามธรรมชาติและความสามารถของนักเรียน (ไพวรรณ ขาติผา และคณะ, 2558)

จากการรายงานการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม ปีการศึกษา 2561 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.33 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำ และจากการรายงานการประเมินผลการอ่านการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม ที่มา : รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบัวงาม (2561) พบว่าคะแนนด้านการเขียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าด้านการอ่าน ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม ในปีการศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักเรียนเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องตามหลักอักขรวิธี ได้แก่ การเขียนพยัญชนะต้น สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์ และเขียนประโยคสลับตำแหน่งของคำ ทำให้สื่อความหมายไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กได้รับการฝึกฝนไม่มากเท่าที่ควร ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการเขียน และอีกสาเหตุหนึ่ง คือ ครูผู้สอนใช้หนังสือเรียนเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดหาสื่อการสอนที่ไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนต่ำ จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาด้านการเขียนประโยค เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

จากการศึกษาหลักการและเหตุผลดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการฝึกทักษะการเขียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนประโยค ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนานำไปสู่ทักษะการเขียนจดหมาย เรียงความ รวมทั้งการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนในระดับสูงขึ้นไป และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อใช้ฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้หลักการทางจิตวิทยา ประกอบเพื่อให้แบบฝึกนั้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของนักเรียน ซึ่งกมล ชุกสัน (2550) ได้ศึกษาจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะได้ดังต่อไปนี้ 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจต่างกันในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะจึงควรพิจารณาให้ความเหมาะสม ไม่ยุ่งเกินไปสำหรับเด็กเก่ง และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กอ่อนในการฝึก แบบฝึกเสริมทักษะควรมีทั้งฝึกเป็นรายบุคคลและฝึกเป็นกลุ่ม การฝึกเป็นกลุ่มควรให้เด็กเก่งคล่องกับเด็กอ่อน เป็นการให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน 2) การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) Thorndike กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำๆ ดังนั้น ในการสร้างแบบฝึกจึงต้องสร้างแบบฝึกให้นักเรียนได้มีการฝึกฝนในเรื่องหนึ่งๆ ซ้ำๆ โดยให้แบบฝึกมีหลายรูปแบบ นักเรียนจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย อันจะส่งผลทำให้ความสนใจที่จะฝึกลดลง และจะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร 3) กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อนักเรียนได้เรียนไปแล้ว นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือให้ทำงานใด ๆ จึงควรเฉลยหรือตรวจเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็ว ฉะนั้นแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นจึงควรมีค่าเฉลยเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็วหรือนักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้เอง เพื่อจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง 4) การจูงใจ

(Motivation) ในการจะสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน จึงควรจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนพบกับความสำเร็จและอยากที่จะทำแบบฝึกต่อไป นอกจากนี้แบบฝึกควรเป็นแบบสั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหลายรูปแบบไม่ซ้ำซาก เช่น อาจจัดแบบฝึกในลักษณะของเกมกิจกรรมในสถานที่ต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และสนุกสนานเหมาะสมกับวัย และความต้องการของเด็ก มุทิตา อังคุระชี (2559) กล่าวว่าไว้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) ปกหน้า 2) ปกใน 3) ภาพประกอบ 4) คำนำ 5) คำแนะนำหรือคำชี้แจงในการใช้แบบฝึก 6) สารบัญ 7) แบบทดสอบก่อนเรียน 8) ใบความรู้ 9) ตัวอย่าง 10) แบบฝึกทักษะ 11) แบบทดสอบหลังเรียน 12) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน 13) เฉลยคำตอบแบบฝึกหัด 14) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน 15) บรรณานุกรม 16) ปกหลัง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ Scott, M.M. (1970) กล่าวว่า การจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่ส่งผลให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ มีดังนี้ 1) งานต้องมีส่วนสัมพันธ์กับความต้องการส่วนตัวบุคคล และงานนั้นต้องมีความสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงาน 2) งานควรมีการวางแผนและมีการวัดผลความสำเร็จได้ โดยการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ 3) เพื่อให้ได้ผลงานในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมึลักษณะ ดังนี้ 3.1) คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย 3.2) ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง 3.3) งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

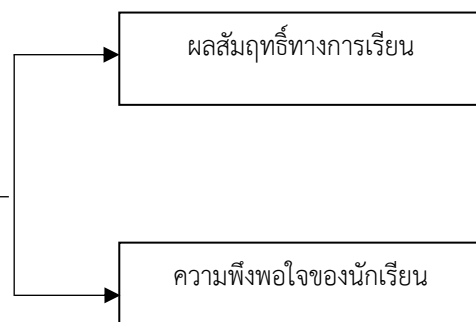
กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ ก กา
ชุดที่ 2 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กง
ชุดที่ 3 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กม
ชุดที่ 4 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ เกย
ชุดที่ 5 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ เกอว
ชุดที่ 6 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กน
ชุดที่ 7 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กก
ชุดที่ 8 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กบ
ชุดที่ 9 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กด

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้เกิดประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกดภาษาไทย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 16 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. **ตัวแปรอิสระ** คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. **ตัวแปรตาม** คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบฝึกหัดเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะ มีจำนวน 9 ชุด โดยใช้เวลาเรียนคาบปกติ 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 2 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 20 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบจำนวน 3 ตัวเลือก มี 30 ข้อ 1 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเข้าใจเกณฑ์และกิจกรรมที่ต้องการวัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการวิเคราะห์เนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือการวัดผลการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2553) หนังสือเทคนิคการวิจัยทางการศึกษาของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538) และการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ สมบัติ ห้วยเรือคำ (2553)

2.2 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการสร้างคำถามประเมินการคิดวิเคราะห์ของ ขวาล แพร่ดกุล (2552) หลักการสร้างคำถามประเมิน การวิเคราะห์ของสมนึก ภัททิยธนี (2553) และการประเมินการเรียนรู้ของ ขวาลิต ชูกำแพง (2551)

2.3 ศึกษารายละเอียดเนื้อหามาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายปี วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกคำตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ

2.5 เมื่อได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ตรวจสอบข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การใช้ภาษา สื่อความหมายของข้อคำถามให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับสิ่งที่วัด

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับสิ่งที่วัด

ให้คะแนน -1 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่วัด

2.6 วิเคราะห์ข้อมูลหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธินิ, 2553) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงทางเนื้อหาที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนบ้านนาสะแบง ศูนย์เครือข่ายการศึกษานาสะแบง - นาแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 28 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนโดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ผิดและข้อที่ไม่ตอบให้ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการตรวจสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

2.7.1 นำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาเรียงจากคะแนนสูงที่สุดไปหาต่ำสุด แล้วใช้เทคนิคร้อยละ 27 ของ จุง เต ฟาน (Chung-Teh Fan) (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) จากคะแนนกลุ่มสูงกลุ่มต่ำที่ได้แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยากง่าย (Difficulty) (p) และคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) (r)

การวิเคราะห์หาความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ ซึ่งค่าความยากมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง .20 ถึง .80 เป็นข้อสอบที่มีความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยใช้ดัชนีวัดค่าความยากดังนี้ (สุวิมล ติรภานนท์, 2551)

.81 - 1.00 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก ไม่ควรใช้หรือปรับปรุง

.61 - .80 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย แต่ใช้ได้

.41 - .60 หมายถึง เป็นข้อสอบความยากปานกลางเป็นข้อสอบที่ดีมาก

.21 - .40 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก แต่ใช้ได้

.00 - .20 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ยากมาก ไม่ควรใช้หรือปรับปรุง

ส่วนเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 และค่าที่อยู่ระหว่าง .20 ถึง 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยใช้ดัชนีวัดค่าอำนาจจำแนกดังนี้ (สุวิมล ติรภานนท์, 2551)

ค่า r ตั้งแต่ .40 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีมาก

ค่า r ตั้งแต่ .30 - .39 แสดงว่า ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีพอสมควร

ค่า r ตั้งแต่ .20 - .29 แสดงว่า ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก พอใช้ได้อาจต้องปรับปรุง

ค่า r ต่ำกว่า .19 แสดงว่า ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ไม่ดีต้องปรับปรุง

2.7.2 วิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปไว้ใช้ พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ข้อสอบผ่านเกณฑ์ จำนวน 36 ข้อ จึงคัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.73 และผลต่างระหว่างสัดส่วน (r) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.53 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) มีค่าทดสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.848

3. แบบสอบถามเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ 1 ฉบับ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และวิธีการสร้างแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจต่อการเรียนจาก 5 ระดับของ ขวลิขิต ชูกำแพง (2553)

3.2 สร้างแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจของนักเรียน เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จาก 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจของนักเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาชั้นคว่ำเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาความตรงของเนื้อหา

3.4 นำแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจต่อของนักเรียนที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ความเหมาะสมของข้อคำถาม และประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาของแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตร IOC (Index of Congruence) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 โดยคะแนนพิจารณาความสอดคล้องเป็นดังนี้

ให้ + 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามเนื้อหาที่ระบุไว้

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามเนื้อหาที่ระบุไว้

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ได้วัดตรงตามเนื้อหาที่ระบุไว้

ผลการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

3.5 นำแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะที่ได้ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านนาสะแบง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 28 คน

3.6 นำผลที่ได้มาตรวจสอบอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (rxy) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item -Total Correlation) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อระหว่าง 0.53 ถึง 0.83 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

3.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อแบบฝึกเสริมทักษะที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ทำหนังสือจากสถานศึกษา คือ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 หนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1.2 หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ

1.3 หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2 ทดลองใช้เครื่องมือโดยใช้สถานที่โรงเรียนบ้านนาสะแบง อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สถานที่โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.2 ทำการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 9 ชุด เวลา 18 ชั่วโมง นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายชุดการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน เมื่อเรียนจบแต่ละชุดจนครบทั้ง 9 ชุด

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.4 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

4 นำผลการทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบย่อยหลังเรียนแต่ละชุดและผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนมาหาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยผลคะแนนก่อนเรียนและผลคะแนนหลังเรียน ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยร้อยละ t-test

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดแปลผลคะแนนตามระดับความพึงพอใจต่อการเรียน 5 ระดับ โดยมีความหมายของค่าเฉลี่ยของกลุ่มของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00
พึงพอใจมาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50
พึงพอใจปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50
พึงพอใจน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50
พึงพอใจน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50

สรุปผลวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีค่าเท่ากับ 89.44/85.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80)

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D	ค่า t
ก่อนเรียน	16	16.25	2.24	21.5714**
หลังเรียน	16	25.69	2.47	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อนักเรียนเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้เรียนพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการทดลองหาประสิทธิภาพแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.44/85.63 คือ คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนได้ทำแบบทดสอบย่อยท้ายแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย ทั้ง 9 ชุด คิดเป็น 89.44% และคะแนนเฉลี่ยนักเรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน คิดเป็น 85.63% หมายความว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ 80/80 ซึ่งผลวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวรัตน์ ชื่นมณี (2540) และมนทิรา ภักดีณรงค์ (2540) ที่พบว่าแบบฝึกหัดที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์ ภูปลี (2539) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึก ที่จัดคำเป็นกลุ่มคำและแบบฝึกที่จัดคำละคำ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกที่จัดคำเป็นกลุ่มคำและแบบฝึกที่จัดคำละคำมีผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้มะลิ อาจวิชัย (2540) ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด แม่กน แม่กดและแม่กบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่าแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามกระบวนการและถูกต้องตามหลักทฤษฎี โดยมีการศึกษาจากคู่มือครู หลักสูตร เนื้อหา และเทคนิคในการสร้างแบบสอบถามจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการออกแบบสอบถาม และผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา มีการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีการทดลองใช้และแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง อีกทั้งยังสามารถตอบสนองและยืดหยุ่นต่อผู้เรียน เทคนิค ภาพเร้าความสนใจผู้เรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีของ ชันธชัย มหาโพธิ์ (2535) ที่กล่าวว่าต้องมีเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์ กิจกรรมเหมาะสมกับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน

1.2 แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตราตัวสะกดที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นต่อการทำแบบฝึกเสริมทักษะ มีส่วนร่วมและมีความกล้าแสดงออกที่จะเข้าร่วมร่วมกิจกรรม เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสารด้วยภาษาในทักษะทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน เพราะสามารถ

ประสบผลสำเร็จในการเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะแบบฝึกที่ดีของวิชัย เพ็ชรเรือง (2531) คือ มีการใช้หลักจิตวิทยาเข้าช่วย เช่น มีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็นและกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม เมื่อจบมีการเสริมแรงทุกครั้ง เพื่อเด็กอยากจะทำกิจกรรมต่อไป แบบฝึกควรฝึกในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมีความหมายต่อผู้ฝึก เด็กจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของเด็กง่ายขึ้น

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะผู้วิจัยได้คำนึงถึงตัวผู้เรียน และสร้างขึ้นตามหลักการและทฤษฎี มีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มีการนำไปทดลองใช้ แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ทำให้แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นเป็นเสมือนครูคนหนึ่งของนักเรียน เพียงแต่ไม่ต้องเรียนตามตาราง หรือไม่ต้องเรียนพร้อมเพื่อนในห้อง สามารถตอบสนองและยืดหยุ่นต่อผู้เรียน อีกทั้งสามารถกลับไปทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา ในการเริ่มต้นสอนแต่ละครั้งมีการทบทวนความรู้เดิม เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมให้สัมพันธ์กับความรู้ใหม่ นักเรียนจึงมีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น และยังเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของนักเรียน นักเรียนจึงมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งการศึกษาของสุกญา เลิกนอก (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการสะกดคำยาก พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจิตร ทาทอง (2545) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นป.2 ที่ได้เรียนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้เรียนจากชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกด ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเสริมทักษะเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อที่ทันสมัย นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เรียน เพราะให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ช่วยให้รู้จักคิดและปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน เพราะนักเรียนได้เรียนตามเนื้อหาที่ตนต้องการตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ได้ลงมือปฏิบัติ มีผลแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นระยะ ๆ ทำทลายให้นักเรียนเกิดความพยายามจนถึงระดับหนึ่งก็ได้รับความสำเร็จทันที ดังนั้นแบบฝึกเสริมทักษะจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับคำกล่าวของ มาสโลว์ที่ว่าหากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้รับการตอบสนองก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และสอดคล้องกับ จีรวัดน์ กิตติมงคลมา (2548) ที่ว่า ความพึงพอใจ เกิดจากความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบ และสุขใจหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งถ้าบุคคลมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดก็จะมีผลให้บุคคลอุทิศร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา เพื่อที่จะกระทำในสิ่งนั้นๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐกานต์ ขาติเพชร (2549) ที่กล่าวว่า ผลจากการนำแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ เครือฟ้า ไวแสน (2553) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ของภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นป. 1 โรงเรียนบ้านโนนสูงดอนหลี่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษส่งผลต่อความพึงพอใจของ

ผู้เรียนในระดับมาก โดยการศึกษาของชมภูนุช สำแดงเดช (2554) ก็ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะของนักเรียนชั้นป. 4 พบว่า มีความพึงพอใจในการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะอยู่ในระดับมาก และดวงเนตร ใจชัยภูมิ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะในการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง I'm Australian. ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรทบทวนคำสั่งให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนจะลงมือทำแบบฝึกเสริมทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้เวลาผู้เรียนในการทำกิจกรรมตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนและมีการเสริมแรง โดยการให้คำชมเชยในการนำแบบฝึกเสริมทักษะไปใช้นั้น
2. ครูผู้สอนควรมีขั้นตอนในการใช้ให้เข้าใจรวมทั้งเนื้อหาและข้อความที่อยู่ในแบบฝึกเสริมทักษะต้องสั้น กระชับและได้ใจความ มีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด
3. ในการทำแบบฝึกเสริมทักษะแต่ละครั้งไม่ควรมากเกินไป ควรให้เหมาะกับวัยและความใส่ใจของนักเรียน เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทยในเนื้อหาอื่นๆที่หลากหลาย และควรทำการเปรียบเทียบทัศนคติ และความคงทนในการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะกับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่มีการสอนด้วยวิธีอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาพื้นฐานความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กในท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบฝึกเสริมทักษะตามระดับความสามารถของเด็ก
3. ควรมีการสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการดู และทักษะการอ่านด้วย เพราะเป็นพื้นฐานของทักษะการเขียนที่ดี
4. ควรมีการสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมล ชุกกลิ่น. (2550). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชันธชัย มหาโพธิ์. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำกับการเขียนตามคำบอก. อุดรธานี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.

- เครือฟ้า ไวแสน. (2553). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนสูงดอนหลี่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิรวรรณ กิตติมงคลมา. (2548). ความพึงพอใจของลูกค้ต่อการบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)สาขาหนองหิน ภูกระดึง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชมภูษ ส้มแดงเดช. (2554). การพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม : ทีคิวพี จำกัด.
- นิรนาม. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวาล แพทย์กุล. (2552). เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิบูลย์การปก.
- ณัฐกานต์ ขาติเพชร. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่าน และเขียนสะกดคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลคูเมือง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ดวงเนตร ใจชัยภูมิ. (2559). การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เนาวรัตน์ ชื่นมณี. (2540). การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยการสะกดคำยากเรื่องเบ็ดเตล็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- นิรนาม. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พจิตร ทาทอง. (2545). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนอ่านตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ คม. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพวรรณ ขาติผา และคณะ (2558). การพัฒนาการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตราโดยใช้แบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตศึกษา. 10(49). หน้า 133-140.
- มนทิรา รักดิณรงค์. (2540). การศึกษาแบบฝึกเสริมทักษะกิจกรรมขั้นตอนที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพและความคงทนในการเรียนรู้เรื่องยังไม่สลายเกินไป วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มะลิ อาจวิชัย. (2540). การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่กน แม่กด แม่กบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูทิตา อังกระษี. (2559). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสีและการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสำโรง. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม. (2561). รายงานประจำปีของสถานศึกษาปีการศึกษา 2561. เอกสารลำดับที่ 5/2561. บึงกาฬ: โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย เพ็ชรเรือง. (2531). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พูดภาษาถิ่น ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกซ่อมเสริมกับกลุ่มที่ได้รับการสอนทั่วไปของโรงเรียนสุทนต์นันทนา. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ. ปรินญาณินันท์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สกุณา เล็กนอก. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7 มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : Research Methodology for Social Sciences and Humanities. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2558). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ ภูปลื้ม. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกที่จัดคำเป็นกลุ่มคำและแบบฝึกที่จัดคำละคำ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัมพร เลิศณรงค์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 17(1). 100-109.
- Scott, M.M. (1970). *Every Employer: More Meaningful Work through Job Environment*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

บทความวิจัย

แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน

ธัญญลักษณ์ ตั้งวารี, อำนาจ สาสินกุล, และสุธาศิณี สุตะ

สาขาวิชาบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 20131

อีเมล: tunyalux.thungvaree@gmail.com โทร. 098-8368856

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยาและปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา 2) ศึกษาวิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยา 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยา และ 4) เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยาย่างมี ประสิทธิภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ราย 2) ผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยาที่เป็นกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 5 ราย และ 3) ผู้นำชุมชนในพื้นที่เมืองพัทยา จำนวน 5 ราย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) พื้นที่เมืองพัทยาประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากจากอัตราการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่างผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังไม่ได้มีการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ขาดระบบการบริหารจัดการที่ครบวงจร ประกอบกับโรงงานรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาตรฐานมีจำนวนไม่เพียงพอ 2) ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดการ การปลูกจิตสำนึกในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมาตรฐาน การส่งเสริมให้เป็นอาชีพทางเลือก ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การเร่งออกกฎหมายเพื่อควบคุมดูแลขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ ความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความพร้อมในการ จัดการขยะอันตราย 3) ขั้นตอนการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย การคัดแยกและชั่งน้ำหนัก การคัดแยกส่วนประกอบ และการแยกส่วนโลหะมีค่าออก 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยาในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนโดยภาพรวมมี 3 แนวทาง ประกอบด้วย ชุมชนต่างคนต่างทำ ชุมชนทำ ร่วมกัน และชุมชนดำเนินการร่วมกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง โดยผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการทำงานแบบต่างคนต่างทำในทุกขั้นตอน เนื่องจากมีความสะดวกมากกว่าและลดปัญหาการแบ่งรายได้ 5) ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ การขาดความรู้ที่ถูกต้องและประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ และ 6) แนวทางการบริหาร จัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การกำหนดมาตรการดำเนินการ การเพิ่มมูลค่าในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และกระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน

GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF ELECTRONIC WASTE IN THE HOUSEHOLD SECTOR

Tunyalux Thungvaree, Amnad Saleenukul, Ph.D., and Suthasinee Susiva, Ph.D.
Business Administration Program for Executive, Graduate School of Commerce,
Burapha University 20131
Email: tunyalux thungvaree@gmail.com Tel. 098-8368856

Abstract

This research aims to 1) study the situation and the success factors in the household electronic waste management in Pattaya city 2) study the household electronic waste management methods of local government organizations and small electronic waste business entrepreneurs in the Pattaya city 3) study electronic waste management's participation of households in Pattaya city, and 4) suggest efficiently guidance for household electronic waste management in Pattaya. Data were collected by structured interviews three key informants consisted of 1) one of local administrative organization executive; 2) five small electronic waste business entrepreneurs in Pattaya city area and 3) five community leaders in the Pattaya area. Then, data were analyzed by content analysis.

The research found that 1) the Pattaya city area was faced with a lot of electronic waste due to the rapid increase in the use of electrical appliances and electronic equipment. The remains of these products are not properly managed according to academics, lack of a comprehensive management system, and the number of electronic waste recycling plants that meet the standards are insufficient 2) success factors in the management of electronic waste in the household sector in the Pattaya city area consist of the participation of all sectors, compliance with management guidelines, growing awareness of electronic waste management, standardized electronic waste management, promotion as an alternative career, efficient management system, accelerating legislation to control electronic waste in particular, strengthening local government organizations, and readiness for hazardous waste management 3) the process of recycling electronic waste consists of sorting and weighing, separation of components, and separation of precious metals 4) there are 3 approaches of the household's participation in the management of household electronic waste consisting of different communities doing, community do it together, and the community works with relevant agencies. Most of the community leaders agreed to work differently at every step because it is more convenient and reduces income sharing problems 5) problems and obstacles found are lack of correct knowledge and some people have no participation, and 6) guidelines for the management of electronic waste in the household sector consists of 3 parts which are setting the standard, value-added in electronic waste management, and correct electronic waste management processes.

Keywords: *Management, Electronic Waste in the Household Sector*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ (Introduction)

เทคโนโลยีมีความสำคัญและเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของ
ผู้ใช้งาน ทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ รวมถึงมีการประดิษฐ์อุปกรณ์ใช้สอยนานาชนิดออกสู่ตลาด
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การแข่งขันทางการตลาดที่เข้มข้นขึ้น เนื่องจาก
ผู้ประกอบการมีการเร่งผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ในตลาดจึงตกอยู่ในระยะเวลาอันสั้น ก่อให้เกิด
ขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก ซึ่งกำลังเป็นปัญหาล้างแฉกที่สำคัญของหลายประเทศทั่วโลก อันเป็น
ผลมาจากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก การปล่อยสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
ของประชาชนซึ่งเกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ไม่ถูกวิธี เช่น สารตะกั่ว สารปรอท สารแคดเมียม สารนิเกิล
สารสังกะสี สารทองแดง เป็นต้น ซึ่งสารเหล่านี้หากได้รับการจัดการที่ไม่เหมาะสม จะรั่วไหลสู่สิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็นผลกระทบ
รุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม (นิชชา บุรณสิงห์, 2559)

ซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จัดเป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ 3 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม
เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2546 ซึ่งซากผลิตภัณฑ์มีโลหะหนักเป็นส่วนประกอบ เช่น ตะกั่วในจอภาพโทรทัศน์ สาร
โบรมีนในพลาสติกและสายไฟ แคดเมียมในสายไฟและแบตเตอรี่ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเฉพาะและอย่างระมัดระวัง
เพื่อป้องกันมิให้สารอันตรายที่อยู่ในซากผลิตภัณฑ์แพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และ
สิ่งแวดล้อมได้ในระยะสั้นและระยะยาว ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่าในปัจจุบันขยะอิเล็กทรอนิกส์จากชุมชนถูกเก็บรวบรวมเพื่อ
นำมารีไซเคิลได้เพียงร้อยละ 7.1 ของปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์จากชุมชนทั้งหมด หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.3 ของปริมาณ
ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลทั้งหมด แต่เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบการจัดการซากผลิตภัณฑ์
อย่างครบวงจร การแยกส่วนซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยช่างหรือ
ร้านรับซื้อของเก่ายังไม่มีกระบวนการรีไซเคิลในเชิงพาณิชย์ที่ถูกวิธี เช่น การเผาในที่โล่งเพื่อแยกชิ้นส่วนโลหะ การแช่น้ำกรด
เพื่อแยกทองคำ อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในระบบนิเวศ

ผลการสำรวจแหล่งที่มาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าแหล่งที่มาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่
มาจากบ้านเรือนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 82 รองลงมาคือ สำนักงาน โรงแรม/อพาร์ทเมนต์ และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 14, 3 และ 1
ตามลำดับ และจากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มครัวเรือนในการจัดการกับผลิตภัณฑ์ซากเมื่อไม่ใช้งานแล้วพบว่า
ส่วนใหญ่จะขายซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือ เก็บรวบรวมไว้ ทั้งปนกับขยะทั่วไป และให้ผู้อื่น คิด
เป็นร้อยละ 25, 16 และ 8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีขยะอิเล็กทรอนิกส์จากภาคอุตสาหกรรมและการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์
เพื่อผ่านกระบวนการสกัดเป็นวัตถุดิบที่มีค่า โดยประเทศไทยมีการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากประเทศญี่ปุ่น ประเทศฮ่องกง
ประเทศจีน และอีกหลายประเทศ ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามามีหลากหลายประเภท เช่น แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์
โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ พลาสติกอัดเม็ด เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมพบว่า
ขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้มาจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหากมีเทคโนโลยีและกระบวนการ
ที่ถูกต้องเหมาะสม ขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็สามารถสร้างมูลค่าให้กับประเทศได้

ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน อันนำไปสู่การกำหนด
แนวทางการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย เช่น การให้ความรู้และรณรงค์ด้านการ

จัดการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. 2557 – 2564 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558 เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์และอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมทัดเทียมระดับสากล อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการกำหนดแนวทางการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ แต่กลับพบว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ทั้งนี้ เป็นผลมาจากระบบการคัดแยกชิ้นส่วนเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตใหม่ยังไม่ดีพอ ทำให้ผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นที่ถูกใช้ในปัจจุบันจะกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกทิ้งในอนาคต โดยไม่ได้รับการรีไซเคิลหรือแยกส่วนนำกลับไปใช้ใหม่อีกครั้ง และแม้ว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะสร้างมูลค่าให้กับประเทศได้อย่างมหาศาล แต่ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการระงับการนำเข้า เนื่องจากยังขาดวิธีการคัดแยกขยะและกระบวนการกำจัดที่ถูกต้องและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนและปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยามีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยาและปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยา
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยา
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยามีประสิทธิภาพ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ราย 2) ผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยาที่เป็นกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 ราย และ 3) ผู้นำชุมชนในพื้นที่เมืองพัทยา จำนวน 5 ราย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดมุ่งหมายในการที่จะหาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิที่มีลักษณะเป็นเชิงลึกและเป็นองค์รวมจากจำนวนตัวอย่างขนาดเล็ก (Hair, et al., 2003) โดยอาศัยการถามคำถามหรือการสังเกตพฤติกรรม ซึ่ง Cresswell (2009) ได้กล่าวว่าจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 5 – 25 ราย ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูล แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive

Sampling) ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้ โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

1. ลักษณะของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ราย ได้แก่ รองผู้อำนวยการส่วนควบคุมมลพิษ สำนักสิ่งแวดล้อมเมืองพัทยา จบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลา 8 ปี

2) ผู้ประกอบธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยา จำนวน 5 ราย จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งเจ้าของสถานประกอบการธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่เมืองพัทยา ซึ่งมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลา 5 - 7 ปี

3) ผู้นำชุมชนในพื้นที่เมืองพัทยา จำนวน 5 ราย จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึงระดับปริญญาตรี เป็นผู้มิบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนในพื้นที่เมืองพัทยา อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานองค์กรชุมชน เป็นต้น ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่เมืองพัทยามาแล้วมากกว่า 24 ปี

สถานการณ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา

ปัจจุบันพื้นที่เมืองพัทยาประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก เนื่องจากมีอัตราการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังไม่มีจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างถูกต้อง และมีระบบกำจัดที่เหมาะสม

การปนเปื้อนของสารพิษจากขยะอิเล็กทรอนิกส์เกิดจากการที่ชาวบ้านใช้วิธีการเผาชิ้นส่วนเพื่อแยกเอาวัสดุมีค่า และยังพบว่าเกิดปัญหาการลักลอบนำเศษซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งย่อยสลายยากไปทิ้งตามป่าชุมชนใกล้หมู่บ้าน ทำให้สารพิษตกค้างในปริมาณมาก ประกอบกับโรงงานรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะโรงงานขยะที่มีกระบวนการคัดแยกและบดย่อยชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี ซึ่งไม่เพียงพอกับปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันเกิดผลกระทบจากการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่ถูกต้อง โดยกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยหรือชาวบ้านที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงงานเป็นผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก อีกทั้งยังขาดระบบการบริหารจัดการที่ครบวงจร ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การคัดแยกหรือถอดแยก การขนส่ง การรีไซเคิล และการกำจัด

ภาพรวมปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ 1) ไม่มีระบบการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ครบวงจร 2) มีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและแนวทางการปฏิบัติ 3) ยังไม่มีระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ขาดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้ประกอบการทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ทั้งระบบ 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่นำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างเข้มงวด และส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์ แผนงาน และยังขาดทรัพยากรที่จะนำมาจัดบริการได้อย่างเพียงพอ 6) โรงงานคัดแยก บำบัด และกำจัดซากผลิตภัณฑ์มีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น และ 7) ภาคเอกชนไม่มีแรงจูงใจในการลงทุนและดำเนินงานโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจร

1. ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยา

- 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 2) การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดการ
- 3) การปลูกจิตสำนึกในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
- 4) การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมาตรฐาน
- 5) การส่งเสริมให้เป็นอาชีพทางเลือก
- 6) ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- 7) การเร่งออกกฎหมายเพื่อควบคุมดูแลขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ
- 8) ความเข้มแข็งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 9) ความพร้อมในการจัดการขยะอันตราย

2. วิธีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยา

ขั้นตอนและกระบวนการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือเทคโนโลยีการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การชั่งน้ำหนัก บันทึก และคัดแยก ขั้นตอนที่ 2 การส่งชิ้นส่วนที่คัดแยกไปยังระบบคัดแยกส่วนประกอบ และขั้นตอนที่ 3 ระบบการแยกส่วนโลหะมีค่าออก

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยาในการบริหารจัดการซากอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ โดยภาพรวมมี 3 แนวทาง ประกอบด้วย ชุมชนต่างคนต่างทำ ชุมชนทำร่วมกัน และชุมชนดำเนินการร่วมกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง โดยผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการทำงานแบบต่างคนต่างทำในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับซื้อซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ การขนส่ง การรวบรวม การคัดแยก ขยาย และกำจัดหรือทิ้ง เนื่องจากผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมประชุมมีมุมมองที่ให้ความสำคัญในเรื่องความสะดวกของการแยกกันดำเนินการรับซื้อขยะและคัดแยกชิ้นส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยเห็นว่า การรวมกลุ่มดำเนินการร่วมกันจะสร้างความลำบากและอาจเกิดปัญหาเรื่องการแบ่งรายได้จากการขายซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังพบว่าในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนยังคงพบปัญหาและอุปสรรคบางประการ ได้แก่ การขาดความรู้ในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้นที่ถูกต้องและประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ

ก) แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยามีประสิทธิภาพ

ข) แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรการดำเนินการ เช่น การสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การออกกฎหมายสำหรับใช้บังคับกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ การกำหนดมาตรการลดหย่อนทางภาษีเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งศูนย์จัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ การสนับสนุนการศึกษาวิจัยหรือคิดค้นการออกแบบ การส่งเสริมธุรกิจการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 2) การเพิ่มมูลค่าในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยการใช้เทคโนโลยีในการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์และกระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ และ 3) กระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้อง ด้วยหลัก 3R คือ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle)

นโยบายและมาตรการในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการลดผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และสร้างมูลค่าเพิ่มจากองค์ประกอบของซากผลิตภัณฑ์ โดยการนำกลับมาใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ การดำเนินการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศญี่ปุ่น มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีกรอบโครงสร้างของกฎหมายการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนและมีกฎหมายเฉพาะด้านการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่กำหนดหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงมีการบังคับใช้กฎหมายที่ดี ประกอบกับมีระบบโครงสร้างพื้นฐานในการเก็บรวบรวม คัดแยก รีไซเคิล บำบัดและกำจัดที่ครบวงจร เช่นเดียวกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่มีกฎหมายในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และมีองค์กรที่เป็นความร่วมมือของภาคอุตสาหกรรมดำเนินการเก็บรวบรวม ขนส่ง และควบคุมคุณภาพการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทย ที่ไม่มีกฎหมายหรือมาตรการเฉพาะในการควบคุมการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่มีเพียงยุทธศาสตร์ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และอยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายเฉพาะด้านที่กำหนดหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงทำให้การจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ยังไม่มีประสิทธิภาพ การจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยกลุ่มผู้คัดแยกนอกระบบที่ใช้วิธีการอย่างง่ายในการคัดแยก ถอดรื้อ หรือสกัดวัสดุมีค่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การกำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยให้ผู้ผลิตรับผิดชอบหรือมาตรการอื่นใดมาใช้ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยจะต้องครอบคลุมการดำเนินงานของกลุ่มผู้คัดแยกนอกระบบ โดยการสร้างแรงจูงใจเช่น การให้ผลประโยชน์กับกลุ่มผู้คัดแยกนอกระบบให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อระบบการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าพื้นที่เมืองพัทยาประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก เนื่องจากมีอัตราการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังไม่มีจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างถูกต้อง และมีระบบกำจัดที่เหมาะสม ปัจจุบันเกิดผลกระทบจากการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่ถูกต้อง โดยกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยหรือชาวบ้านที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงงานเป็นผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก อีกทั้งยังขาดระบบการบริหารจัดการที่ครบวงจร ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การคัดแยกหรือถอดแยก การขนส่ง การรีไซเคิล และการกำจัด สอดคล้องกับงานวิจัยของพิรณภู คิตติ (2559) ที่พบว่า การขับเคลื่อนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แต่ควรผลักดันให้มีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน และยังพบว่า มีอุปสรรคทั้งในด้านการกำกับดูแลการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐ การออกแบบผลิตภัณฑ์ระบบการถอดแยก การเก็บรวบรวม และการขนส่งที่ไม่เหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโมกข์ ดันติपालกุล (2559) ที่พบว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายไม่มีความชัดเจน บทลงโทษไม่รุนแรง ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนที่และความรับผิดชอบในการจัดการขยะทุกระดับและทุกภาคส่วนเป็นหนึ่งในปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่ เมืองพัทยา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย โสสุวรรณจินดา (2558) ที่พบว่าควรมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมจากประชาชน เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการขยะ การส่งเสริมอาชีพการคัดแยกขยะ การจัดตั้งธนาคารขยะ การเผยแพร่ความรู้การคัดแยกขยะ การร่วมจัดการขยะแก่เด็กในโรงเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษา ประชาชนในชุมชน โดยให้มีการปฏิบัติจนเป็นนิสัย รวมทั้งการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลต้องเข้ารับผิดชอบในการกำหนดสถานที่กำจัด

ขยะมูลฝอย หลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตให้แก่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยรัฐเป็นผู้ลงทุนหรือร่วมลงทุนกับเอกชนในการสร้างเตาเผาขยะโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยาในการบริหารจัดการซากอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการและผู้แทนชุมชนคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบการทำงานแบบต่างคนต่างทำในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับซื้อซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ การขนส่ง การรวบรวม การคัดแยก ขาย และกำจัดหรือทิ้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระยุทธ ดัชนี (2555) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและตัวชี้วัดในแต่ละด้าน ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมประชุมมีมุมมองที่ให้ความสำคัญในเรื่องความสะดวกของการแยกกันดำเนินการรับซื้อขยะและคัดแยกชิ้นส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยเห็นว่าการรวมกลุ่มดำเนินการร่วมกันจะสร้างความลำบากและอาจเกิดปัญหาเรื่องการแบ่งรายได้จากการขายซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้อง ได้แก่ หลัก 3R คือ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2549) ที่พบว่าควรมีการจัดการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้หลักการ 5 Rs (Reduce, Reuse, Reject, Recycle, and Repair) โดยมีความแตกต่างกันในขั้นตอนการ Reject และ Repair ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในพื้นที่เมืองพัทยายังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนที่ต้องทำตามหลักวิชาการ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยภาคีรัฐที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย แต่ขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยในพื้นที่เมืองพัทยามีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) รัฐควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความจำเป็นในการแยกทิ้งขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป รวมทั้งภัยที่เกิดจากของเสียอันตรายที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน โดยดำเนินกิจกรรมที่เป็นการณรงค์ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และการเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปให้รู้เท่าทันภัยอันตรายจากสารพิษในขยะอิเล็กทรอนิกส์

2) รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ รวมถึงความจำเป็นหรือผลดีของการสร้างโรงกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจะได้มีสถานที่บำบัดและกำจัดขยะที่ได้มาตรฐาน และมีการดำเนินการอย่างถูกวิธี เช่น การนำขยะมารีไซเคิล และแปรรูป เพื่อลดต้นทุนการผลิต ช่วยลดปริมาณขยะในพื้นที่ ตลอดจนปลูกฝังประชาชนทุกกลุ่มวัยให้มีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและรู้วิธีการจัดการอย่างถูกต้อง

3) รัฐควรเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมลงทุน สนับสนุนให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมรีไซเคิลและโรงงานอุตสาหกรรมประเภทกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการสนับสนุนทั้งองค์ความรู้ และงบประมาณช่วยเหลือเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่ ทำให้มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว สถานที่ตั้งโรงงานควรตั้งและดำเนินงานภายในพื้นที่ที่กำหนด เพื่อสะดวกในการควบคุมและกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อม

4) รัฐควรออกกฎหมายที่กำกับดูแลการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเฉพาะ โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนควบคู่กับหลักการความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยให้ผู้ผลิตพัฒนากระบวนการ

ผลิต การใช้วัตถุดิบ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่จะก่อให้เกิดของเสียน้อยลง ทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น รวมถึงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยผลักดันให้ผู้ผลิตปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยลดการใช้สารอันตรายและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ง่ายต่อการนำกลับมาใช้ใหม่อันเป็นการสนับสนุนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

5) ควรผลักดันให้เกิดกฎหมายเพื่อให้มีการเก็บรวบรวม รีไซเคิลและกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ถูกสุ่มลักษณะ เพื่อต่อยอดจากโครงการคัดแยกขยะอันตรายของท้องถิ่นบางแห่ง และโครงการรับคืนซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ผลิตบางรายที่มีอยู่ในปัจจุบัน

6) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีระบบการคัดแยกขยะออกเป็นขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอิเล็กทรอนิกส์หรือขยะอันตรายที่เหมาะสม เพื่อสะดวกในการจัดเก็บ และมีการดำเนินการรีไซเคิลแบบครบวงจร เพื่อลดปริมาณขยะ และปลอดภัยจากสารพิษ

7) ภาครัฐและภาคเอกชน ควรร่วมกันกำหนดจุดทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา ในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้าหรือตลาด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ซึ่งจะช่วยรวบรวมขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในที่เดียวกัน สะดวกในการจัดเก็บ และลดมลพิษจากการนำไปทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอย

8) ควรกำหนดแนวทางและมาตรฐานในการบริหารจัดการขยะ รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่จัดเก็บขยะอิเล็กทรอนิกส์จากชุมชน โดยมีวิธีดำเนินการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และไม่ก่อให้เกิดมลพิษที่เป็นอันตรายต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปกษาหารือและรับฟังข้อเท็จจริงร่วมกัน รวมทั้งอาศัยการตามกฎหมายที่เหมาะสมมาบังคับใช้

9) ภาครัฐและภาคเอกชนควรทำการศึกษาวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงนิเวศ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการหรือตรวจสอบการจัดการของเสียอันตราย ตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการคัดค้านโรงกำจัดของเสียอันตรายต่อไปในอนาคตได้

10) ภาครัฐควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายโดยให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยครอบคลุมการดำเนินงานของกลุ่มผู้คัดแยกนอกระบบผ่านการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้ผลประโยชน์กับกลุ่มผู้คัดแยกนอกระบบให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อระบบการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

11) ควรจะสร้างระบบและมาตรฐานเฉพาะสำหรับการเก็บ รวบรวม ขนส่ง และถอดรื้อ ที่สอดคล้องกับลักษณะของซากผลิตภัณฑ์จากการบริโภค โดยให้ความสำคัญกับองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิต เช่น องค์ประกอบทางเคมี ตำแหน่งของชิ้นส่วนที่มีสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

12) ควรผลักดันการกำหนดนโยบายตามหลักการอีพีอาร์ซึ่งเป็นการสร้างแผนงานเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงการตัดสินใจในหลายช่วงชีวิตของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะระหว่างการผลิตและการจัดการซากผลิตภัณฑ์ ภายใต้โครงสร้างการบริหารภาครัฐที่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนให้แผนงานมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

13) ควรเน้นการกำหนดนโยบายซึ่งมุ่งไปที่การออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น การจำกัดการใช้ สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ (ใหม่) การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

14) ควรมีการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับประชาชน โดยหลักสำคัญของแนวคิดนี้ คือ จะไม่มีสิ่งใดที่จะถูกทิ้งอย่างเปล่าประโยชน์ แต่จะถูกนำมาใช้ซ้ำหรือสร้างขึ้นใหม่อีกครั้ง ซึ่งเป็นการช่วยลดปริมาณขยะและลดการใช้ทรัพยากร

15) แนวทางการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนในประเทศไทย ควรเน้นหลักการความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน โดยความมั่นคง คือ การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสมและถูกวิธี เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในสังคม ส่วนความมั่งคั่ง คือ การส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้ทรัพยากรถูกใช้อย่างคุ้มค่าและลดปริมาณขยะ โดยใช้หลัก 3R ประกอบกับการผลักดันหลักการการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์และระบบของผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการสร้างระบบการจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรและความยั่งยืน คือ การกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคม

เอกสารอ้างอิง (References)

- นิชชา บุณยสิงห์. (2559). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ. (2549). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พินัญญ คิตติ. (2559). การขับเคลื่อนและอุปสรรคของการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 8(8), 145-158.
- โมกษ์ ต้นติपालกุล. (2559). สภาพการณ์ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐและประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ (JISB)*, 2(3), 16-24.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2558). *มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย*. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 11(2), 76-89.
- วีระยุทธ ด่วงชนะ. (2555). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง*. (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา.
- Cresswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach* (3 ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Hair, J.F.J., Bush, R.P., & Ortinau, D.J. (2003). *Marketing research within a changing information environment* (2 ed.). New York: McGraw-Hill.

บทความวิจัย

**ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพ
ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง**

พัชรี ทองปด และดร.นิพนธ์ มานะสถิตพงศ์

สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 34000

อีเมล: Patcharee5859@hotmail.com โทร. 098-1756438

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง ของ Bandura (1997) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้ จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ระยะเวลาในการวิจัย 12 สัปดาห์ ตรวจสอบความตรงเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพ ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 0.87, 0.94, และ 0.88 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.77, 8.71, 5.01$ ตามลำดับ) นอกจากนี้ กลุ่มทดลองที่มีระดับความดันของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงแสดงผลทั้งค่าบนและค่าล่างลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P\text{-value} < .05$)

คำสำคัญ: โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง, ผลลัพธ์ด้านสุขภาพ, ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

THE EFFECTIVENESS OF PERCEIVED SELF-EFFICACY ENHANCING PROGRAM ON HEALTH OUTCOMES OF HYPERTENSIVE PATIENTS

Patcharee Thongpod and Dr. Nipon Manasathitpong

Primary Care System Management, The Eastern University of Management and Technology, 34000

E-Mail: Patcharee5859@hotmail.com Tel. 098-1756438

Abstract

The objectives of this quasi-experimental research aimed to study the effectiveness of perceived self-efficacy enhancing program on health outcomes of hypertensive patients in Tambon Kaeng Neua, Khemmarat district, Ubon Ratchathani province, by applying perceived self-efficacy theory of Bandura (1997). The sample of this research were 30 hypertensive patients as experimental group and 30 as controlled group. Perceived self-efficacy enhancing program for hypertensive patients was used as a study instrument. Data was collected within 12 weeks, by using a questionnaire of perceived self-efficacy on health outcomes of hypertensive patients. The questionnaire was tested validity by 3 experts with IOC 0.67-1.00 and reliability with Cronbach's Alpha for self-efficacy, outcome expectancy, and health behaviors, at 0.87, 0.94, and 0.88, respectively. The statistical analysis are frequency, percentage, mean, median, standard deviation, and variance analysis (t-test).

The results revealed that after the experiment, the mean difference of experimental group who perceived self-efficacy enhancing program on health outcomes of hypertensive patients, contributed statistically significant difference, separated by perceived self-efficacy, perceived outcome expectancy, and health behaviors, higher than controlled group, at $t = 5.77, 8.71, 5.01$, respectively. In addition, blood pressure of the hypertensive patients demonstrated decreasingly and significantly for upper-lower value, compared to controlled group at $P\text{-value} < .05$.

Keywords: *Perceived Self-efficacy Enhancing Program, Health Outcomes, Hypertensive Patients*

คำขอบคุณ (ACKNOWLEDGEMENT) งานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปทุมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ (Introduction)

โรคความดันโลหิตสูง (Hypertension) เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชากรทั่วโลกเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ในปี ค.ศ.2019 มีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเกือบ 1 พันล้านคนทั่วโลก คาดว่าผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.56 พันล้านคน ในปี ค.ศ. 2025 โรคความดันโลหิตสูงเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญที่ทำให้ประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากภาวะหัวใจขาดเลือด (Ischemic Heart Disease) รองลงมาคือโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) คิดเป็น ร้อยละ 16 และ 11 ของสาเหตุการตายของประชากรโลก โดยมีแนวโน้มการป่วย ตาย และพิการจากภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูงที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (World Health Organization, 2019) จากรายงานสถานการณ์โรคไม่ติดต่อของประเทศไทยพบว่าโรคความดันโลหิตสูงเป็นหนึ่งในโรคเรื้อรังที่สร้างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสาธารณสุขของประเทศไทยถึง

2,465 ล้านบาทต่อปี ประเมินการว่าจำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 10 ล้านคน ประเทศไทยจะต้องสูญเสียค่าใช้จ่าย 79,263 ล้านบาท (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2561) โรคความดันโลหิตสูงมีความเกี่ยวข้องกับอุบัติการณ์โรคหัวใจ และหลอดเลือด ในปี พ.ศ. 2558 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขได้รายงานการเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดหัวใจ ทั้งประเทศรวม 18,922 คน คิดเป็น 28.9 ต่อประชากรแสนคน และรายงานการเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองรวม 27,884 คน คิดเป็น 42.6 ต่อประชากรแสนคน (สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย, 2562) สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทย พบว่ามีแนวโน้มอัตราการชุกของโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นจาก 2,091.28 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 2,388.84 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2562 และมีแนวโน้มอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มจาก 13.07 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 14.21 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2562 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ปัญหาโรคความดันโลหิตสูงตามยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรค ไม่ติดต่อระดับชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) โดยกำหนดเป้าหมายเพื่อลดภาระการป่วย การตาย และความพิการที่ป้องกันได้ เพื่อให้ประชาชนมีภาวะสุขภาพที่ดี โดยกำหนดตัวชี้วัด ในปี พ.ศ. 2562 ของผู้ป่วย โรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตได้ดีต้องได้มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งยังพบว่าผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในประเทศไทยที่ไม่สามารถควบคุมความดันโลหิตได้ ร้อยละ 63.62, 58.30, และ 55.85 ตามลำดับ (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

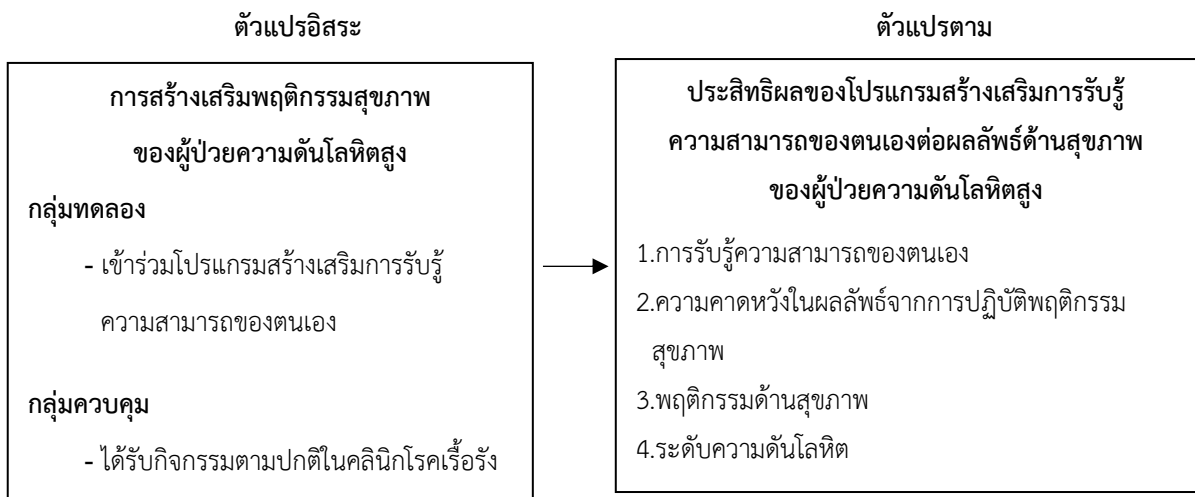
จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการชุกของโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นจาก 8,080.00 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 8,361.75 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2562 อัตราผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ คิดเป็นร้อยละ 52.60 และร้อยละ 43.95 ตามลำดับ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการชุกของโรคความดันโลหิตสูง เท่ากับ 7,296.72 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2560 และเพิ่มขึ้นเป็น 7,681.58 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2562 อัตราผู้ป่วยใหม่ของโรคความดันโลหิตสูง เท่ากับ 654.01 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2560 และเพิ่มขึ้นเป็น 752.40 ต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2562 ผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ คิดเป็นร้อยละ 39.61 และ 41.48 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) สำหรับสถานการณ์โรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่ตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัย พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีอัตราความชุกโรคความดันโลหิตสูงต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 6,319.54, 6,890.15, และ 7,446.50 ตามลำดับ ผู้ป่วยที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 47.18, 47.55, และ 51.65 ตามลำดับ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ, 2562) และมีอัตราผู้ป่วยใหม่ของโรคความดันโลหิตสูง เท่ากับ 1,069.90, 1,155.06, และ 1,241.08 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่ตำบลแก้งเหนือ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี สอดคล้องกับภาพรวมของระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) ซึ่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาการควบคุมระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยในตำบลแก้งเหนือ โดยจัดตั้งคลินิกโรคเรื้อรัง มีแพทย์จากโรงพยาบาลชุมชน ร่วมกับเภสัชกร และพยาบาล มาตรวจรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือทุก 2 เดือน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จัดกิจกรรมให้ความรู้ตามปกติ แต่ยังคงพบว่าผู้ป่วยบางกลุ่มไม่สามารถควบคุมความดันโลหิตได้ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ, 2562) การควบคุมความดันโลหิตสูงได้ดีในระยะยาวนั้น ผู้ป่วยจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสุขภาพ ได้แก่

การออกกำลังกายสม่ำเสมอ การควบคุมอาหาร ลดการบริโภคเกลือ การจัดการความเครียด การรับประทานยาสม่ำเสมอ การพักผ่อนอย่างเพียงพอ การเลิกสูบบุหรี่และดื่มสุรา (Center for Disease Control and Prevention, 2019) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตสูงไม่ดี จำนวน 12 คน พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในความสามารถตนเองในการปฏิบัติเพื่อควบคุมความดันโลหิตของตนเอง บางคนให้ความเห็นว่าเขาไม่มั่นใจว่าจะควบคุมอาหาร การออกกำลังกายได้ตลอดจนสามารถทำให้ความดันโลหิตลดลง บางคนสูบบุหรี่ไม่มั่นใจว่าจะเลิกสูบบุหรี่ได้

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-Efficacy) ของ Bandura (1977) มีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการความเครียด และการลดลงของระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) (ปฐมธิดา บัวสม และคณะ, 2560; สมพร สันติประสิทธิ์กุล และปิยธิดา จุลละปีย์, 2560; และ จินตนา จักรสิงห์โต และรัตน พันธ์ (2561) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Bandura, 1977) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน และสามารถ ลดระดับความดันโลหิตได้ในระยะยาวต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองของ Bandura (1977) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม

2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพแตกต่างจากกลุ่มควบคุม

4. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความดันโลหิตแตกต่างจากกลุ่มควบคุม

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบสองกลุ่มวัดผลสองครั้งก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest with control group design) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 12 สัปดาห์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึง เดือนมกราคม 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Samples)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 35 – 60 ปี ในพื้นที่ตำบลแก้งเหนือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 522 คน และตำบลหนองผือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 797 คน (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ, 2562; และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก, 2562)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง มีอายุระหว่าง 35 – 60 ปี ที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้ ในพื้นที่ตำบลแก้งเหนือ และตำบลหนองผือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2563

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดอำนาจทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.80 ความเชื่อมั่นที่ 0.05 และขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปร (Effect Size) ที่ 0.50 แล้วนำมาเปิดตารางสำเร็จรูป (Cohen, 1992) ได้ขนาดตัวอย่าง กลุ่มละ 30 คน แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ ตำบลแก้งเหนือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน

2. กลุ่มควบคุม คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก ตำบลหนองผือ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) 1) เป็นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้ ค่าความดันโลหิตมากกว่าหรือเท่ากับ 140/90 ติดต่อกันอย่างน้อย 3 เดือน รับประทานยารักษาโรคความดันโลหิตสูงอย่างน้อย 1 ชนิด

ก่อนการทดลอง 2) มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถพูดคุยรู้เรื่อง อ่านออกเขียนได้ตอบ แบบสอบถามได้ด้วยตนเอง 3) มีอายุระหว่าง 35 – 60 ปี 4) ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยโรคความดันโลหิตสูงอย่างน้อย 6 เดือน ก่อนการทดลอง และ 5) สมัยใจ เข้าร่วมโปรแกรมและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามระยะเวลา

เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) 1) พิกัด เสียชีวิต หรือมีภาวะแทรกซ้อน ในระหว่างการทดลอง เช่น โรคหัวใจ หลอดเลือดสมอง และไตวาย ในระหว่างการทดลอง 2) มีสติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ตอบ แบบสอบถามด้วยตนเองไม่ได้ 3) ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (research Instrument)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองของ Bandura (1997) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรม การให้ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง การสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การสร้างความคาดหวังผลลัพธ์ของการปฏิบัติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ การตรวจวัดความดันโลหิต และได้รับการติดตามเยี่ยมที่บ้านจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ประเมินด้านร่างกาย ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง เครื่องวัดความดันโลหิต ที่ผ่านการสอบเทียบมาตรฐานการใช้งาน และใช้เครื่องเดิมตลอดการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นปลายปิดให้เลือกตอบ หรือให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่าดัชนีมวลกาย สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพหลัก รายได้ครอบครัว ระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ค่าความดันโลหิต ประวัติการสูบบุหรี่ประวัติการดื่มสุรา การได้รับคำแนะนำการปฏิบัติตัวจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และบุคคลในครอบครัวมีผู้ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 15 ข้อ มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย การควบคุมอาหารและลดการบริโภคเกลือ อารมณ์ การจัดการความเครียด และด้านการรับประทานยา มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ สามารถปฏิบัติได้มากที่สุด สามารถปฏิบัติได้มาก สามารถปฏิบัติได้ปานกลาง สามารถปฏิบัติได้น้อย และสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย การควบคุมอาหารและลดการบริโภคเกลือ อารมณ์การจัดการความเครียด และด้านการรับประทานยา มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จำนวน 35 ข้อ ประกอบด้วย พฤติกรรม 4 ด้าน คือ ด้านการออกกำลังกาย การควบคุมอาหารและลดการบริโภคเกลือ ด้านอารมณ์การจัดการความเครียด และการรับประทานยา มีลักษณะคำตอบเป็นความถี่ในการปฏิบัติ ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง และไม่ปฏิบัติ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Quality of Instrument)

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญการวิจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) รายข้อ ระหว่าง 0.67-1.00

2. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) ในกลุ่มผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ ในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า ตำบลห้วยน้ำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมสุขภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1984) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพ ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เท่ากับ 0.87, 0.94, และ 0.88 ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Institute for Digital Research & Education, 2021)

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ถึงสาธารณสุขอำเภอยางชุมน้อย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ ตำบลแก้งเหนือ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก ตำบลหนองผือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ และชี้แจงขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จนเป็นที่เข้าใจ แล้วกลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

4. ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2

5. เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

6. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

ข้อพิจารณาจริยธรรมในการวิจัย (Ethical Consideration)

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เลขที่ SSJ.UB 2563 – 113 วันที่รับรอง 18 พฤศจิกายน 2563

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง (Experimental Design)

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Collection)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ มัธยฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean) ของตัวแปรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ด้วยสถิติการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t - test for Independent Samples)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัย (Results)

1. คุณลักษณะทางประชากร

คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มทดลองพบว่า กลุ่มทดลองเป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.67 ค่ามัธยฐานของอายุ 52.50 ปี ค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 24.41 กิโลกรัม/เมตร² ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 86.67 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 76.67 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 83.33 ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ย 7.07 ปี ระดับความดันโลหิตค่าบนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 140 – 159 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 73.30 ระดับความดันโลหิตค่าล่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 90 – 99 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 86.70 มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,296.67 บาท และส่วนใหญ่มีบุคคลในครอบครัวป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 70.00

คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มควบคุมพบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.33 ค่ามัธยฐานของอายุ 56.00 ปี มีค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 23.64 กิโลกรัม/เมตร² ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 93.33 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 86.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 80.00 ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ย 7.79 ปี ระดับความดันโลหิตค่าบนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 140 – 159 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 56.70 ระดับความดันโลหิตค่าล่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 90 – 99 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 53.30 มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,036.67 บาท และส่วนใหญ่มีบุคคลในครอบครัวป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 63.30

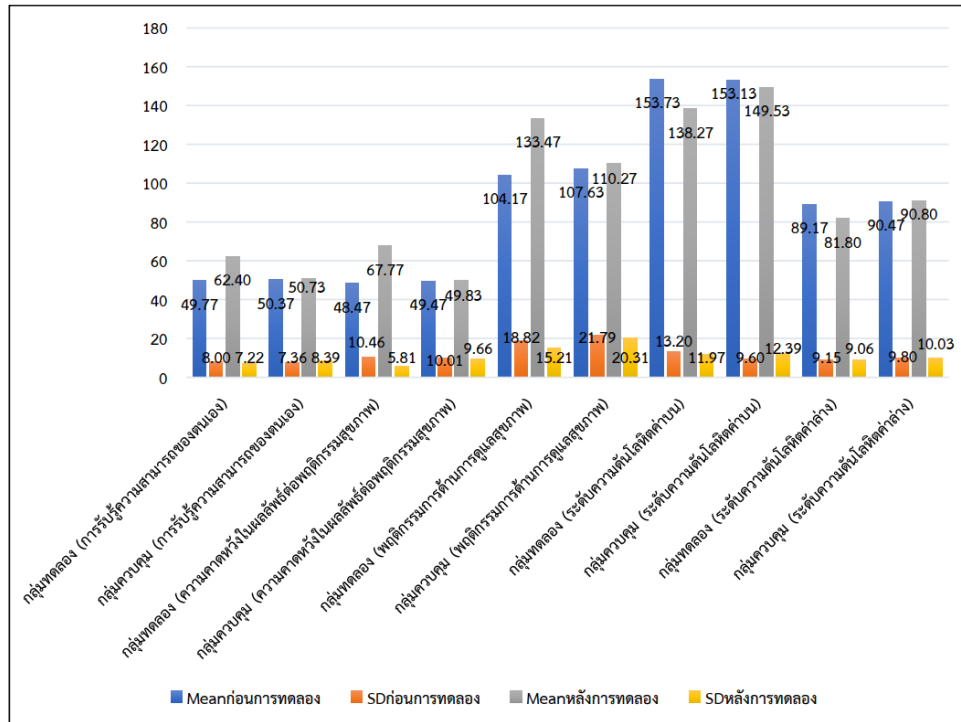
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพ และระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพ และระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean : d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean : d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3 และ ตารางที่ 1

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพ และระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพ และระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร	n	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
		$\bar{X}$	SD	P-	$\bar{X}$	SD	d	P-	95%CI
		value			value				
1. การรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง									
กลุ่มทดลอง	30	49.77	8.00	0.76	62.40	7.22	12.63	<.001*	7.62 –
กลุ่มควบคุม	30	50.37	7.36		50.73	8.39	0.36		15.71
2. ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง									
กลุ่มทดลอง	30	48.47	10.46	0.71	67.77	5.81	19.30	<.001*	
กลุ่มควบคุม	30	49.47	10.01		49.83	9.66	0.36		13.81 –22.07
3. พฤติกรรมการด้านการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง									
กลุ่มทดลอง	30	104.17	18.82	0.51	133.47	15.21	29.30	<.001*	
กลุ่มควบคุม	30	107.63	21.79		110.27	20.31	2.64		13.93 –
4. ระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง									
4.1 ความดันโลหิตค่าบน									
กลุ่มทดลอง	30	153.73	13.20	0.84	138.27	11.97	15.46	.001*	
กลุ่มควบคุม	30	153.13	9.60		149.53	12.39	3.60		4.97-
4.2 ความดันโลหิตค่าล่าง									
กลุ่มทดลอง	30	89.17	9.15	0.60	81.80	9.06	7.37	.001*	17.56
กลุ่มควบคุม	30	90.47	9.80		90.80	10.03	0.33		4.70-
									13.94

*หมายถึง กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05

จากภาพประกอบที่ 3 และ ตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเอง มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (d) ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพ เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับกิจกรรมตามปกติในคลินิกโรคเรื้อรังของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05) ส่วนระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงกลุ่มทดลองทั้งค่าบนและค่าล่าง ลดลงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05)

อภิปรายผล (Discussions)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้ประกอบสื่อ การพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์ การใช้ตัวแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการติดตามวัดความดันโลหิตและให้กำลังใจที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัคร ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองส่งผลต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกวรรณ อุดมพิทยารักษ์ (2557) สมพร สันติประสิทธิ์กุล และปิยธิดา จุลละปีย์ (2560) ปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2560) และจินตนา จักรสิงห์โต และรัตนา พันจยู (2561) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถแห่งตนเองต่อพฤติกรรมการควบคุมความดันโลหิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ด้านสุขภาพ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ด้านสุขภาพแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ซึ่งประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้ประกอบสื่อ การพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์ การใช้ตัวแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการติดตามวัดความดันโลหิตและให้กำลังใจที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัคร ทำให้กลุ่มทดลองมีความคาดหวังในผลลัพธ์ด้านสุขภาพ ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนเองต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงในตำบลมณีน้อย อำเภอกะปง จังหวัดพังงา พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความคาดหวังถึงผลลัพธ์การปฏิบัติตัวแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้านแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ซึ่งประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้ประกอบสื่อ การพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์ การใช้ตัวแบบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการติดตามวัดความดันโลหิตและให้กำลังใจที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัคร ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย การควบคุมอาหาร และลดการบริโภคเกลือ อารมณ์ การจัดการความเครียด และการรับประทานยาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกวรรณ อุดมพิทยารักษ์ (2557) อาริรัตน์ คนสวน (2557) สมพร สันติประสิทธิ์กุล และปิยธิดา จุลละปีย์ (2560) จินตนา จักรสิงห์โต และรัตนา พันจยู

(2561) Afsane Khosravizade et al (2013) และ Zhang et al (2015) พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของระดับความดันโลหิต แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของระดับความดันโลหิตค่าบนและระดับความดันโลหิตค่าล่างแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ซึ่งประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้ประกอบสื่อ การพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์ การใช้ตัวแบบ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการติดตามวัดความดันโลหิตและให้กำลังใจที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอสม. ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งผลให้กลุ่มทดลองมีระดับความดันโลหิตลดลงสอดคล้องกับการวิจัยของ วรารัตน์ ทิพย์รัตน์ และคณะ (2557) รัตนกร จันโตและคณะ (2559) ทิพย์ภา แจ่มกระจ่าง และคณะ (2560) สมพร สันติประสิทธิ์กุล และปิยธิดา จุลละปีย์ (2560) และจินตนา จักรสิงห์โต และรัตนา พันจยู (2561) พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับความดันโลหิตค่าบนและความดันโลหิตค่าล่างต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง มีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ โดยส่งผลให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) และกลุ่มทดลองมีระดับความดันโลหิตทั้งค่าบนและค่าล่างที่ลดลงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์สาธารณสุข พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสม ครอบคลุมและเพียงพอในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง รวมทั้งเสริมสร้างความรอบรู้ให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ นำไปใช้ บอกต่อ ให้ต่อเนื่องจากนโยบายเดิม อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน

1.2 กระทรวงสาธารณสุขต้องปรับปรุงรูปแบบการ ถ่ายทอดนโยบายให้หลากหลายมากขึ้น การประกาศนโยบายหรือการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในนโยบายอาจจะยังไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ส่งเสริมความร่วมมือของคนในชุมชน รวมทั้งประสานงานภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็งโดยการถ่าวนโยบายให้เกิดตระหนักในบทบาทเกิดความร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้

2.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยคำถามรายข้อ ภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำจำนวน 3 ข้อ คือ ท่านออกกำลังกายหลังรับประทานอาหารเสร็จทันที ท่านใช้ช้อนส้อมเหล็แทนเกลือ น้ำปลาและน้ำปลาร้าในการปรุงอาหาร และเมื่อท่านปรุงอาหาร ท่านจะเติม ผงชูรส หรือรสดี ลงไปด้วย ($\bar{X} = 2.37, 2.33, \text{ และ } 2.27$) ดังนั้น การจัดกิจกรรมครั้งต่อไปควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกาย การควบคุมอาหารและลดการบริโภคเกลือ การจัดการอารมณ์ความเครียด และการรับประทานยาอย่างถูกต้องเหมาะสม การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์จากการ

กระทำของผู้อื่น โดยให้มีรูปแบบการออกกำลังกายที่หลากหลาย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพส่งผลต่อการควบคุมระดับความดันโลหิตและป้องกันภาวะแทรกซ้อน ให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.2 นำโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงนี้ ไปใช้กับกลุ่มควบคุมหรือสถานบริการสุขภาพอื่น ๆ และชุมชน เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งในกลุ่มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังอื่นๆ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.2 ควรวิจัยติดตามประเมินผล หลังการเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองไปแล้วอย่างน้อย 6 เดือน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องใช้เวลาพอสมควรจึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน และยั่งยืนของพฤติกรรมสุขภาพ

3.3 พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการใช้สื่อออนไลน์หลากหลายรูปแบบและหลายๆช่องทาง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ อุดมพิทยารักษ์. (2557). โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 7(1), 62-72. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27285>
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *จำนวนอัตราป่วย/ตาย ปี 2559-2562. กระทรวงสาธารณสุข*. <http://www.thaincd.com/2016/mission/documents-detail.php?id=13893&tid=32&gid=1-020>
- กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *ระดับความดันโลหิต. กระทรวงสาธารณสุข*. <http://thaincd.com /2016/media-detail.php?id=13668&tid=&gid=1-015-009>
- จินตนา จักรสิงห์โต และธันนา พันจุย. (2561). ประสิทธิผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อพฤติกรรมการควบคุมความดันโลหิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้โรงพยาบาลโคกสูง จังหวัดสระแก้ว. *วารสารโรคและภัยสุขภาพ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์*, 12(1), 56-67. <https://ddc.moph.go.th/4d1ee4363d883ed53c5227debdedd7d8.pdf /uploads/files/>
- ทีปภา แจ่มกระจ่าง ญัฐสุรางค์ บุญจันทร์ และจิรพรรณ มาลา. (2560). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมต่อความร่วมมือในการรับประทานยาและความดันโลหิตของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงในชุมชน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18 (ฉบับพิเศษ), 270-279. he01.tci-thaijo.org/index.php /JRTAN/article/view/90439
- ปฐมธิดา บัวสม, ยินดี พรหมศิริไพบุลย์, และอดิธญาณ์ ศรีเกษตริณ. (2560). วิจัยผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงในตำบลมณีนี อำเภอกะปง จังหวัดพังงา. *วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(4), 549-567.

- รัตนกร จันโต ขวนชัย เชื้อสาธุน และพจนีย์ เสี่ยมจิตต์. (2559). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ยาลดระดับความดันโลหิตสูง ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์*, 5(1), 75-89. <http://phn.ubru.ac.th/2016/images/PDF/varasan/5P159.pdf>
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ. (2562). *แฟ้มเอกสารบันทึกผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ปีงบประมาณ 2562*. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก. (2562). *แฟ้มเอกสารบันทึกผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ปีงบประมาณ 2562*. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ.
- วรรัตน์ ทิพย์รัตน์, ปรีดา สารลักษณ์, จันทร์เพ็ญ เลิศวัฒนา, และสดศรี ประทุม. (2557). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการบริโภคเกลือต่ำและระดับความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง. *วารสารพยาบาล โรคหัวใจและทรวงอก*, 25(1), 70-84. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/journalthaicvtnurse/article/view/26253>
- สมพร สันติประสิทธิ์กุล และปิยธิดา จุลละปีย์. (2560). ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะของตนเองต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในจังหวัดเชียงราย. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 35(1), 100-109. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jnat-ned/article/view/85329/67931>
- สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย. (2562). *แนวทางการรักษาโรคความดันโลหิตสูง ในเวชปฏิบัติทั่วไป พ.ศ.2562*. สำนักพิมพ์ทริค จึงค์. <http://www.thaihypertension.org/guideline.html>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2562). *คลังข้อมูลสุขภาพ(HDC) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี*. https://ubn.hdc.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=b2b59e64c4e6c92d4b1ec16a599d8
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *ประเด็นสารรณรงค์วันความดันโลหิตสูงโลก ปี 2561*. กระทรวงสาธารณสุข. <http://www.thaincd.com/2016/news/hot-news-detail.php?id=13106&gid=18>
- อารีรัตน์ คนสวน. (2557). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการควบคุมอาหารและระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้. ณาการความรู้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/10057>
- Afsane, K., Akbar, H. & Firoozeh, M. (2013). The impact of self-efficacy education on self-care behaviours of low salt and weight setting diets in hypertensive women covered by Health-care centers of Dehaghan in 2013. *The Journal of the Pakistan Medical Association*, 65(5), 506-511. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-impact-of-self-efficacy-education-on-self-care-Khosravizade-Hassanzadeh/695187a8bbec01c73e6dcdf55fd825bbb1f5e6a7>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Center for Disease Control and Prevention, 2019. *Preventing High Blood Pressure*. <https://www.cdc.gov/bloodpressure/prevent.htm>

-
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological bulletin*, 112(1), 155-159. <https://www.semanticscholar.org/paper/A-power-primer.-Cohen/71d491a1d509b07f76b64e0b72a2af2a93dd9fb4>.
10.1037/00332909.112.1.155.
- Institute for Digital Research & Education: Statistical and Consulting, University of California, Los Angeles. (2021). *What does Cronbach's Alpha mean?* <https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>
- Zhang C., Weihong Hu., Chunhui Su., & Guo d. (2015). Effect of health management on community hypertensive patients' self-efficacy. *Chinese Journal of Health Management*, 9(2), 114-117. https://med.wanfangdata.com.cn/Paper/Detail?id=PeriodicalPaper_zhjkglxzz201502012.
10.3760/cma.j.issn.1674-0815.2015.02.006.
- World Health Organization. (2019). *The Top 10 Causes of Death*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/the-top-10-causes-of-death>

บทความวิจัย

**ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิด
โรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง**

เมธพร พูลเพิ่ม, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา, และศิริวิทย์ หล่มโตประเสริฐ

สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 34000

อีเมล: metaporn32@gmail.com โทร. 090-2350425

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองผือ อำเภอนากลาง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คนและกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง ระยะเวลาในการวิจัย 12 สัปดาห์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และคำถาม (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน เท่ากับ 0.77, 0.90, และ 0.74 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวาน และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง, พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน

THE EFFECTIVENESS OF SELF-EFFICACY ENHANCING PROGRAM ON DIABETES PREVENTING BEHAVIORS OF THE RISK GROUPS

Metaphorn Phoonphoem, Chupasiri Apinundech, and Siriwit Limtoprasert,

Primary Care System Management,

The Eastern University of Management and Technology, 34000

E-Mail: metaporn32@gmail.com Tel. 090-2350425

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study the effectiveness of self-efficacy enhancing program on diabetes preventing behaviors of the risk groups in Tambon Nong Phue, Khemarat district, Ubon Ratchathani. The samples of this research, consisted of 30 diabetes risk people as experimental group and 30 of controlled group. Research instruments are self-efficacy enhancing program on diabetes preventing behaviors of the risk groups and the questionnaire. Data were collected by using questionnaires about the self - efficacy on diabetes preventing behaviors in 12 weeks of research duration. The instruments were tested by three experts with IOC, 0.67-1.00, and Cronbach's Alpha Coefficients of the three variables such as perceived self-efficacy, outcome expectancy, and behavior at .77, .90, and .74, respectively. The statistical analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, and variance analysis (t-test).

The results revealed that after the experiment, the mean difference of experimental group who received self-efficacy enhancing program on diabetes preventing behaviors, contributed statistically significant difference, separated by perceived self-efficacy, expectation of outcomes and diabetes prevention behaviors, increased higher than controlled group, at .05 (Sig = .001, .003, .001) respectively.

Keywords: Effectiveness, Self-efficacy Enhancing Program, Diabetes Preventing Behaviors.

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปทุมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ (Introduction)

โรคเบาหวานเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีอุบัติการณ์สูงและเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญของประชากรโลก World Health Organization (2019) รายงานผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานสูงถึงปีละ 5 ล้านคน ในขณะที่ข้อมูลสถานการณ์โรคเบาหวานในภาคพื้นแปซิฟิก (Western Pacific) ในปี พ.ศ. 2560 ระบุว่าประเทศไทยมีผู้ที่เป็นเบาหวาน 4.4 ล้านคน อัตราตายด้วยโรคเบาหวาน 21.96 ต่อประชากรแสนคน มากเป็นอันดับ 4 รองจาก จีน อินเดีย และญี่ปุ่น (สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2562) ข้อมูลอัตราป่วยโรคเบาหวานของประชากรประเทศไทย 5 ปีย้อนหลัง พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,233.35 ต่อแสนประชากร ใน ปีพ.ศ. 2558 เป็น 1,528.91 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2562 (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข , 2563) ผลการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในปีงบประมาณ 2559 พบว่า ประชาชนอายุ 35 -59 ปี มีความเสี่ยงต่อ

โรคเบาหวาน (ผลการตรวจระดับน้ำตาลในเลือดมากกว่า 100 mg/dl) จำนวน 45,939 คน คิดเป็นร้อยละ 11.02 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากร จำนวน 1,868,764 คน มีแนวโน้มอัตราผู้ป่วยเบาหวานของประชากร 5 ปี ย้อนหลัง ที่เพิ่มขึ้นจาก 1,831.95 ต่อแสนประชากร ในปีพ.ศ. 2558 เป็น 2,059.94 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2562 รวมทั้งการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 576 คน คิดเป็นอัตราตาย 30.82 ต่อประชากรแสนคน (กองยุทธศาสตร์ และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2563) ผลการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในปีงบประมาณ 2562 พบว่า ประชาชนอายุ 35 -59 ปี มีความเสี่ยงต่อโรคเบาหวานจากการตรวจระดับน้ำตาล ในเลือดมากกว่า 100 mg/dl จำนวน 45,257 คน คิดเป็นร้อยละ 2.42 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้ป่วยเบาหวานทั้งหมด 3,685 คน คิดเป็นอัตรา 5,558.82 ต่อแสนประชากร เป็นผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่ จำนวน 335 คน คิดเป็นอัตรา 413.88 ต่อแสนประชากร (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) ข้อมูลสถิติของผู้ป่วยเบาหวาน ในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) บ้านบาก ตำบลหนองผือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 235 ราย คิดเป็นอัตรา 6,271.68 ต่อแสนประชากร และประชากรที่ได้รับการคัดกรองว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.55 ในปี พ.ศ. 2560 เป็นร้อยละ 5.23 ในปี พ.ศ. 2562 (สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเขมราฐ, 2562)

โรคเบาหวานเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้โดยการตรวจคัดกรองในประชากรกลุ่มเสี่ยงอายุ 35-59 ปี ผู้ที่ตรวจพบภาวะเสี่ยงต่อโรคเบาหวานจะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานเพราะหากไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในระยะยาวแล้ว จะทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวานและมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคแทรกซ้อนขึ้นได้ เช่น ภาวะน้ำตาลในเลือดสูงรุนแรง ความเสื่อมของเส้นเลือดตามอวัยวะต่างๆในร่างกาย ได้แก่ สมอง หัวใจ ไต ตาและเส้นเลือดที่ขา และเลือดเป็นกรด เป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเสียชีวิต พิการ และเป็นภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่กระทบต่อการสูญเสียทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดเป้าหมายการคัดกรองเพื่อลดผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่ในประชากรกลุ่มเสี่ยง ไม่เกินร้อยละ 2.40 ของประชากร และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งจัดให้มีกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้แก่ประชากรกลุ่มเสี่ยง (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

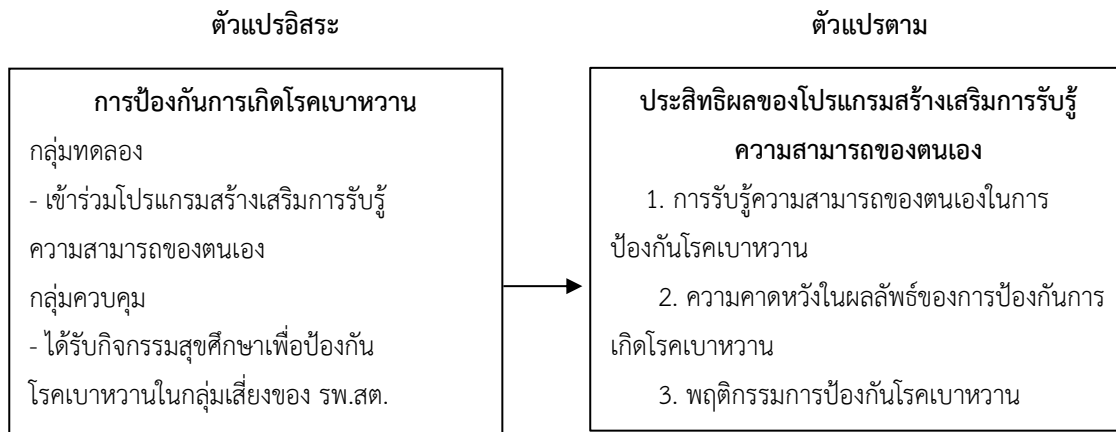
จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทำนายพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน พบว่า พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน ความรู้เกี่ยวกับเบาหวาน และการรับรู้สมรรถนะตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) (เขมราฐ มาสิงบุญ และคณะ, 2560) สอดคล้องกับการวิจัยของ วราลี วงศ์ศรีชา และอรสา กงตาล (2554) คำภี กลางประพันธ์ และคณะ (2558) และทิพย์สุตา แสนดี และคณะ (2559) ได้ทำวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเบาหวานโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ระยะเวลาการวิจัย 6-12 สัปดาห์ พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นจากการป้องกันโรคเบาหวาน พฤติกรรมสุขภาพที่สามารถลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน มากกว่ากลุ่มควบคุม และมีผลต่างของน้ำหนักตัวและค่าน้ำตาลในเลือดลดลง มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Bandura, 1977) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของ

ประชากรกลุ่มเสี่ยง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง ของ Bandura (1977) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยงกลุ่มเสี่ยง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย (Conceptual Framework)

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวานระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจาก การป้องกันโรคเบาหวาน แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการ ความเครียดที่เหมาะสม แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) แบบสองกลุ่มวัดผลสองครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest with Control Group Design) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 12 สัปดาห์ ระหว่างเดือน เดือนพฤศจิกายน 2563 ถึง เดือนมกราคม 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Samples)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ที่มีอายุระหว่าง 35 -59 ปี ในพื้นที่ตำบลหนองผือ และตำบลแก้งเหนือ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 196 และ 97 คน (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุดรธานี, 2562)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่มีอายุระหว่าง 35 -59 ปี ในพื้นที่ตำบลหนองผือ และตำบลแก้งเหนือ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2563

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดอำนาจการทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.80 ความเชื่อมั่นที่ 0.05 และขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปร (Effect Size) ที่ 0.50 แล้วนำมาเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen (1992) ได้ขนาดตัวอย่าง กลุ่มละ 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

1.) กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บาก ตำบลหนองผือ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน

2.) กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ ตำบลแก้งเหนือ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) ได้แก่ 1) เป็นผู้มีอายุระหว่าง 35-59 ปี 2) มีระดับน้ำตาลในเลือด 100-125 มิลลิกรัม/เดซิลิตร และ 3) สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยตลอดโครงการ

เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) ได้แก่ 1) ได้รับการวินิจฉัยโรคเจ็บป่วยระยะสุดท้าย เช่น โรคไตระยะสุดท้าย หรือโรคมะเร็ง เป็นต้น และ 2) ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument) ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันโรคเบาหวาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองของ Bandura (1997) ระยะเวลาการทดลอง 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรม การให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ของการปฏิบัติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

เครื่องมือที่ใช้ประเมินด้านร่างกาย ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง สายวัดรอบเอว ที่ผ่านการสอบเทียบมาตรฐานการใช้งาน และใช้เครื่องเดิมตลอดการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเรื่องประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันโรคเบาหวานในกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ หรือให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุ ประกอบด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โรคประจำตัว ญาติสายตรงป่วยด้วยโรคเบาหวาน น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย และรอบเอว จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ สามารถปฏิบัติได้มากที่สุด สามารถปฏิบัติได้มาก สามารถปฏิบัติได้ปานกลาง สามารถปฏิบัติได้น้อย และสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวาน จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย มีลักษณะคำตอบเป็นความถี่ในการปฏิบัติ ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียด ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Quality of Instrument)

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญการวิจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน มีค่าตรงกันความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Tryout) ในประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานในพื้นที่รับผิดชอบของรพ.สต.นาหว้า ตำบลหนองสิม อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในด้านคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมสุขภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1984) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของตัวแปรการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวาน และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน เท่ากับ 0.77, 0.90, และ 0.74 ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Institute for Digital Research & Education, 2021)

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ถึงสาธารณสุขอำเภอเขมราฐ และ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก ตำบลหนองผือ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบาก ตำบลหนองผือ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์และชี้แจงขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3. เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจ แล้วกลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

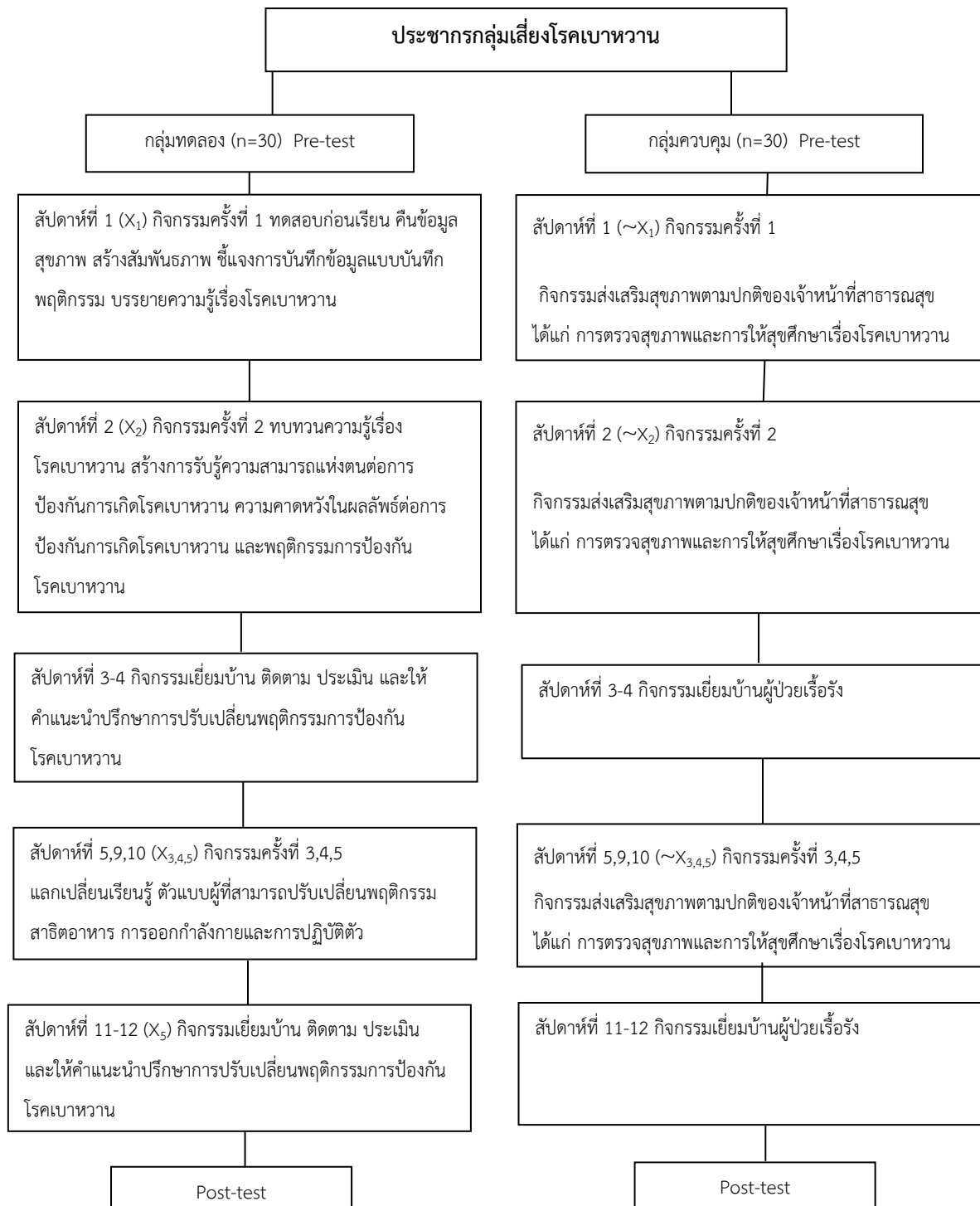
4. ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2

5. เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

6. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

ข้อพิจารณาจริยธรรมในการวิจัย (Ethical Consideration)

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เลขที่ SSJ.UB 2563 – 120 วันที่รับรอง 18 พฤศจิกายน 2563

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง (Experimental Design)

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean) ของตัวแปร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ด้วยสถิติการทดสอบค่าที สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t - test for Independent Samples)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัย (Results)

1. คุณลักษณะทางประชากร

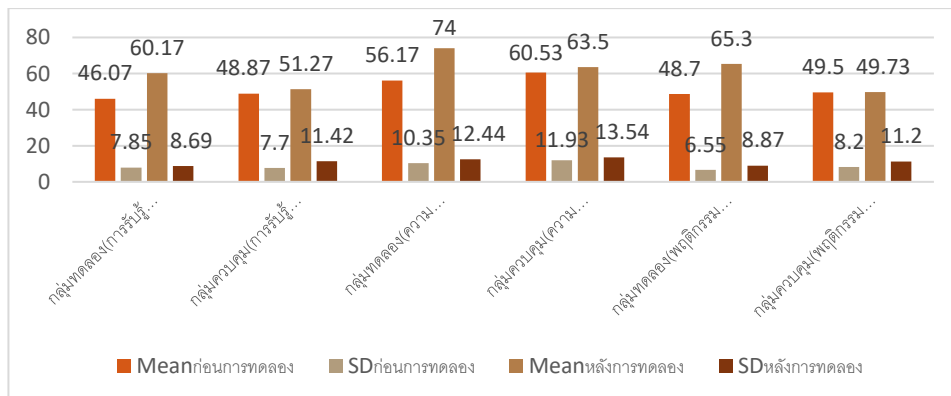
คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองเป็นเพศหญิงร้อยละ 66.70 และเพศชายร้อยละ 33.30 อายุเฉลี่ย 45.03 ปี และค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 25.64 กิโลกรัม/เมตร² ส่วนคุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มควบคุม พบว่า เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.30 และเพศชายร้อยละ 26.70 อายุเฉลี่ย 47.03 ปี และค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 24.92 กิโลกรัม/เมตร²

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถ ตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวาน และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean : d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean : d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3 และตารางที่ 1

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร	n	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
		$\bar{x}$	SD	P-value	$\bar{x}$	SD	d	P-value	95%CI
1.การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคเบาหวาน									
กลุ่มทดลอง	30	46.07	7.85	0.168	60.17	8.69	14.10	.001*	3.65 –
กลุ่มควบคุม	30	48.87	7.70		51.27	11.42	2.80		14.14
2. ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคเบาหวาน									
กลุ่มทดลอง	30	56.17	10.35	0.135	74.00	12.44	17.83	.003*	3.78 –
กลุ่มควบคุม	30	60.53	11.93		63.50	13.54	2.97		17.22
3. พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน									
กลุ่มทดลอง	30	48.70	6.55	0.678	65.30	8.87	16.60	<.001*	10.34
กลุ่มควบคุม	30	49.50	8.20		49.73	11.19	0.23		–20.79

*หมายถึง กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05

จากภาพประกอบที่ 3 และตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเอง มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (d) ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับการส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่งตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05)

อภิปรายผล (Discussions)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน ประกอบด้วย การบรรยายประกอบสื่อการเรียนรู้ การพูดชักจูง การใช้ตัวแบบ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคเบาหวานเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการมีพฤติกรรม

การป้องกันโรคเบาหวานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของอัมพร ไวยโกศา (2556) คำภี กลางประพันธ์ และคณะ (2558) ทิพย์สุดา แสนดี และคณะ (2559) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการป้องกันโรคเบาหวาน แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการป้องกันโรคเบาหวานแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยจัดกิจกรรมสร้างความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ทำให้กลุ่มทดลองมีความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการวิจัยของอัมพร ไวยโกศา (2556) คำภี กลางประพันธ์ และคณะ (2558) และนวนนิตย์ ไชยเพชร และคณะ (2560) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน โรคเบาหวาน และ การวิจัยของ Eioffi CE. (2017) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีภาวะน้ำหนักเกิน พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการป้องกันโรคเบาหวานสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการควบคุมอาหารการออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดที่เหมาะสม แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดที่เหมาะสมแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน โดยจัดกิจกรรมการสาธิตและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดที่เหมาะสม ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการวิจัยของอัมพร ไวยโกศา (2556) คำภี กลางประพันธ์ และคณะ (2558) และไชยา จักรสิงห์โต (2560) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน และ การวิจัยของ Eioffi CE. (2017) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีภาวะน้ำหนักเกิน พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร และการจัดการด้านอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง มีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน โดยส่งผลให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการจัดการความเครียดที่เหมาะสม เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์สาธารณสุข พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสม ครอบคลุมกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งเสริมสร้างความรอบรู้ให้กลุ่มเสี่ยงสามารถเข้าถึง เข้าใจ นำไปใช้ บอกต่อ ให้ต่อเนื่องจากนโยบายเดิม อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 กระทรวงสาธารณสุขต้องปรับปรุงรูปแบบการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติ โดยเน้นการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยง มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมผ่านกระบวนการวิจัยโดยมีส่วนร่วมของชุมชน

2) ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้

2.1 ควรมีการเผยแพร่โปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยงเพื่อให้สถานบริการสาธารณสุขทุกระดับได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังในสถานบริการ

2.2 ควรนำโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยงไปใช้กับกลุ่มเสี่ยงที่เป็นกลุ่มควบคุมหรือสถานบริการสุขภาพอื่น ๆ และชุมชน เพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพของตนเองในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานได้

3) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรทำการวิจัยกึ่งทดลอง โดยพัฒนาโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยงโดยใช้สื่อออนไลน์

3.2 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. เป็นแนวทางในการดำเนินการและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน
2. นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานในสถานบริการสาธารณสุขพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2561). แผนงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ ปี 2560 -2564. <http://plan.ddc.moph.go.th/1. แผนงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ.pdf>
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2563). จำนวนและอัตราป่วยตาย ปี2559-2562. <http://www.thaincd.com /2016/mission3>
- เขมรดี มาสิงบุญ, สายฝน ม่วงคุ้ม, และ สุวรรณ มหาภานันท์. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน ในกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 27(2), 214-227. <https://www.tcithaijo.org/index.php/tnaph/issue/view/6900>

- คำภี กลางประพันธ์ ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และ วรวิญญู สัตยวงศ์ทิพย์. (2558). ประสิทธิภาพของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเบาหวานโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีความเชื่อในความสามารถแห่งตน ตำบลบึงงาม อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์ (บ.ก.), *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2* (น.30-37). วิทยาลัยนครราชสีมา. http://journal.nmc.ac.th/th/admin/journal/2558Vol2No1_4.pdf
- ไชยา จักรสิงห์โต. (2560). *ประสิทธิผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มผู้ที่มีภาวะเสี่ยงสูงต่อการป่วยด้วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคอ้วน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/689_2018_11_21_092247.pdf
- นวนนิตย์ ไชยเพชร อุดมศิลป์ แก้วกล้า สิทธิพงษ์ สอนรัตน์, และ ยุวดี วิทย์พันธ์. (2560). ประสิทธิภาพของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพต่อพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังชุมชนโพหวาย ตำบลบางกุ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 4(2), 45-62. <https://he01.tcithaijo.org/index.php/scnet/article/view/92829/72671>
- ทิพย์สุดา แสนดี ยุวดี ลีลัคนาวีระ และพรนภา หอมสินธุ์. (2559). ผลการเสริมสร้างการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ น้ำหนัก และค่าน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในชุมชน. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 37(2), 53-66. http://digital_collectlib.buu.ac.th/dcms/files/52920016.pdf
- วรลือ วงศ์ศรีชา และอรสา กงตาล. (2554). ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนใน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพประชาชนกลุ่มเสี่ยงสูง. *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (น.759-769). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/55/cdgrc13/files/mmp8.pdf>
- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2562). *สถานการณ์โรคเบาหวานในภาคพื้นแปซิฟิก*. <https://www.dmthai.org/index.php/knowledge/the-chart/the-chart-1/549-2018-02-08-14-52-46>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2562). *HDC-Reports*. <https://ubn.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. (2562). *รายงานผลการคัดกรองโรคเบาหวาน ประจำปี 2562*. <http://www.khemmarat.org/index.php>
- อัมพร ไวยโกคา. (2556). การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสันมะนะ ตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 14(1), 81-94. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/cmruresearch/article/view/96131>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Cronbach, L.J. (1984). *Essential of Psychological Testing*. Harper & Row.

- Cioffi, CE., Ranjani, H., Staimez, LR., Anjana, R.M., Mohan, V., & Weber, M.B. (2018). Self-efficacy and diabetes prevention in overweight South Asians with pre-diabetes. *BMJ Open Diabetes Res Care*. 6(1), 1-8. <https://doi.org/10.1136/bmjdr-2018-000561>
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological bulletin*, 112(1), 155-159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Institute for Digital Research & Education: Statistical and Consulting, University of California, Los Angeles. (2021). *What does Cronbach's Alpha mean?* <https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>
- World Health Organization. (2019). *World health statistics 2019: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals*. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/324835/978>

บทความวิจัย

**ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพ
ของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง**

ศิริรัตน์ ณะประวัตติ, ชูภาศิริ อภินันท์เดชา, และศิริวิทย์ หล่มโตประเสริฐ

สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 34000

อีเมล: aomjub@hotmail.com โทร. 085-023-9812

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย กลุ่มทดลองจำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ระยะเวลาในการวิจัย 12 สัปดาห์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และคำถาม (IOC) ระหว่าง 0.67 -1.00 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ของตัวแปรการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ เท่ากับ .77, .76, และ .76 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าทีในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบ่งตามการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $t = 12.67, 10.23, 12.48, (Sig. = .001, .046, .047)$ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การรับรู้ความสามารถตนเอง, โรคความดันโลหิตสูง

THE EFFECTIVENESS OF SELF-EFFICACY ENHANCEMENT PROGRAM ON HEALTH BEHAVIORS OF ELDERLY HYPERTENSIVE PATIENTS

Sirirat Thaprawat, Chupasiri Apinundecha, and Siriwit Limtoprasert

Primary Care System Management, The Eastern University of Management and Technology, 34000

E-Mail: aomjub@hotmail.com Tel. 085-0239812

Abstract

This quasi-experimental research aimed at the study of the effectiveness of the self-efficacy enhancing program on Health behaviors of the elderly with hypertension in Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province. The experimental groups consisted of 35 elderly people with hypertension and 35 of controlled groups. The experimental tools were self-efficacy enhancing program on health behaviors of the elderly with hypertension groups. Data were collected by using interview questions in terms of self-efficacy on health behaviors of elderly with hypertension in 12 weeks of research. The research tools were tested by three experts with the index item-objective of congruence (IOC), at 0.67-1.00 and Cronbach's Alpha coefficient of the three variables perceived Self-efficacy, outcome Expectancy, and Health behaviors at .77, .76 and .76, respectively. The statistical analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results revealed that after the experiment, the mean difference of experimental group and controlled group contributed highly and statistically significant difference, separated by self-efficacy perception, expectation of health care behavior practice and health care behavior of the elderly with hypertension, compared to controlled group at $t = 12.67, 10.23, 12.48$, (Sig .001, .046, .047), respectively

Keywords: Effectiveness, Self-Efficacy Perception, Hypertension

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตริวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ (Introduction)

โรคความดันโลหิตสูงเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประชากรทั่วโลก ประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากโรคความดันโลหิตสูงถึง 7.5 ล้านคน และมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเกือบ 1 พันล้านคนทั่วโลก คาดว่าในปี 2568 จะมีผู้ป่วยจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.56 พันล้านคน (ณัฐจิวรรณ พันธมุง และคณะ, 2562) สำหรับสถานการณ์ความดันโลหิตสูงในประเทศไทย พบว่าอัตราการป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556 – 2560) เพิ่มขึ้นจาก 12,342.14 เป็น 14,926.47 ต่อประชากร 100,000 คน ผลการสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 53 รายงานว่าตนเองมีอาการของโรคใดโรคหนึ่ง และกลุ่มอาการสำคัญอันดับ 1 ที่พบ คือ ความดันโลหิตสูง ความชุกของโรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในชายและหญิงของกลุ่มอายุ 60-69 ปี เท่ากับ ร้อยละ 47.2 และ 49.5 ตามลำดับ โดยมีความชุกเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น (วิชัย เอกพลการ, 2559)

สถานการณ์โรคความดันโลหิตสูง จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มอัตราชุกที่เพิ่มขึ้น จาก 8,080.00 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 8361.75 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ มีจำนวนผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ ร้อยละ 52.60 และ 43.95 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากรทั้งสิ้น 37,072 คน มีจำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 1,936 ราย ร้อยละการควบคุมระดับความดันโลหิตได้ เท่ากับ 50.37 (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโขงเจียม, 2562) สำหรับสถานการณ์โรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่ตำบลโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มอัตราชุกที่เพิ่มขึ้น จาก 1,101.02 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 1,444.38 ต่อแสนประชากร ในปี พ.ศ. 2561 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตุงลุง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัย มีสูงอายุผู้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 78.74 สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ ร้อยละ 85.00 จากการสอบถามผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงพบว่า เหตุผลที่ผู้ป่วยยังควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงได้ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตุงลุง, 2562)

โรคความดันโลหิตสูง มีสาเหตุสำคัญมาจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีปริมาณโซเดียมสูง (เช่น ปลาร้า บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป และเครื่องดื่มเกลือแร่ เป็นต้น) การสูบบุหรี่ การขาดออกกำลังกาย การมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ การมีภาวะอ้วน การมีภาวะเครียดสะสม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการมีพ่อแม่หรือญาติพี่น้องสายตรงเป็นโรคความดันโลหิตสูง (ณัฐฉิรวรรณ พันธมุง และคณะ, 2562) โรคความดันโลหิตสูงได้ชื่อว่าเป็นเพชฌฆาตแห่งความเงียบ (Silence Killer) เนื่องจากส่วนใหญ่มักไม่มีอาการหรืออาการแสดงให้เห็น มีส่วนน้อยเท่านั้นที่มีอาการ เช่น ปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย วิงเวียนศีรษะ ซึ่งมักเป็นหลังการตื่นนอนพอตอนสายอาการจะทุเลาลง ทั้งนี้ อาการและอาการแสดงของโรคความดันโลหิตสูงจะพบเมื่อค่าความดันโลหิตสูงในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยมักมีอาการวิงเวียนศีรษะ ปวดศีรษะเลือดกำเดาไหล ตามัว มองไม่เห็น เหนื่อยง่าย ใจสั่น มือเท้าชาแขนขาอ่อนแรง หากผู้ป่วยขาดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดี จำกัก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายและเป็นสาเหตุการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรได้ เช่น โรคสมองขาดเลือดชั่วคราว โรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน ส่งผลให้เกิดภาวะเนื้อสมองตายจากการขาดเลือดและออกซิเจน โรคหลอดเลือดสมองแตก โรคสมองเสื่อม ภาวะหลอดเลือดแดงใหญ่โป่งพองเนื่องจากการที่มีแรงดันเลือดที่สูงมากระหนาบหลอดเลือดเป็นเวลานาน และภาวะหัวใจล้มเหลว (ประเสริฐ อัสสันตชัย, 2554) นอกจากนี้ภาวะความดันโลหิตสูงชนิดรุนแรงเป็นเวลานาน มักจะมีความเสื่อมของอวัยวะอื่นร่วมด้วย เช่น ไตมีความเสื่อมมากขึ้นมีอาการตัวบวม ขาบวม เหนื่อยหอบ สับสน ชัก ไม่รู้สึกตัว และเสียชีวิตได้ (ประเสริฐ อัสสันตชัย, 2554)

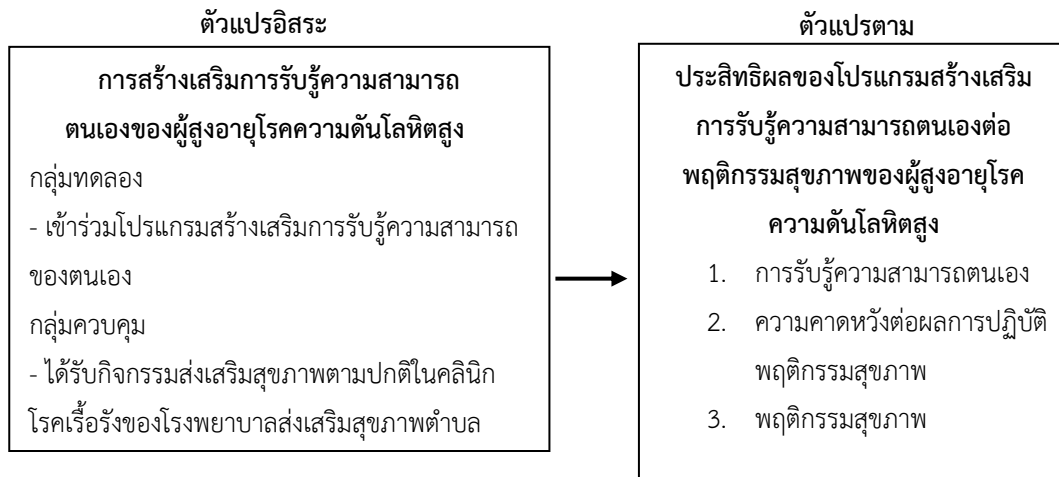
ดังนั้น ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคความดันโลหิตสูง มีความจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อป้องกันความรุนแรงและภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากการป่วยเป็นโรคนี้เป็นเวลานาน ฐิตพร อินศรม (2555) กนกวรรณ อุดมพิทยารัตน์ (2556), ยุภาพร นาคกลิ่ง และคณะ (2557), อาริรัตน์ คนสวน (2557) อัมมร บุญช่วย (2558) ปรียาภรณ์ นิลนันท (2560) จินตนา จักรสิงห์โต และคณะ (2561) จุฑารัตน์ ศิริพัฒน์ และคณะ (2561) ไชยา จักรสิงห์โต (2559) และปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังถึงผลลัพธ์การปฏิบัติตัวและพฤติกรรมการดูแลตนเองมากกว่ากลุ่มควบคุม และมีระดับความดันโลหิตลดลงต่ำกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Bandura, 1977) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมรับรู้ความสามารถตนเอง เพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถป้องกันและชะลอการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง ของ Bandura (1977) รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ความสามารถตนเอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความคาดหวังต่อผลของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างจากกลุ่มควบคุม
3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างจากกลุ่มควบคุม

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) แบบสองกลุ่มวัดสองครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest with Control Group Design) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 12 สัปดาห์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Samples)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่ ตำบลโขงเจียม และ ตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562 จำนวน 85 คน และ 125 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ที่มีอายุระหว่าง 60 - 79 ปี

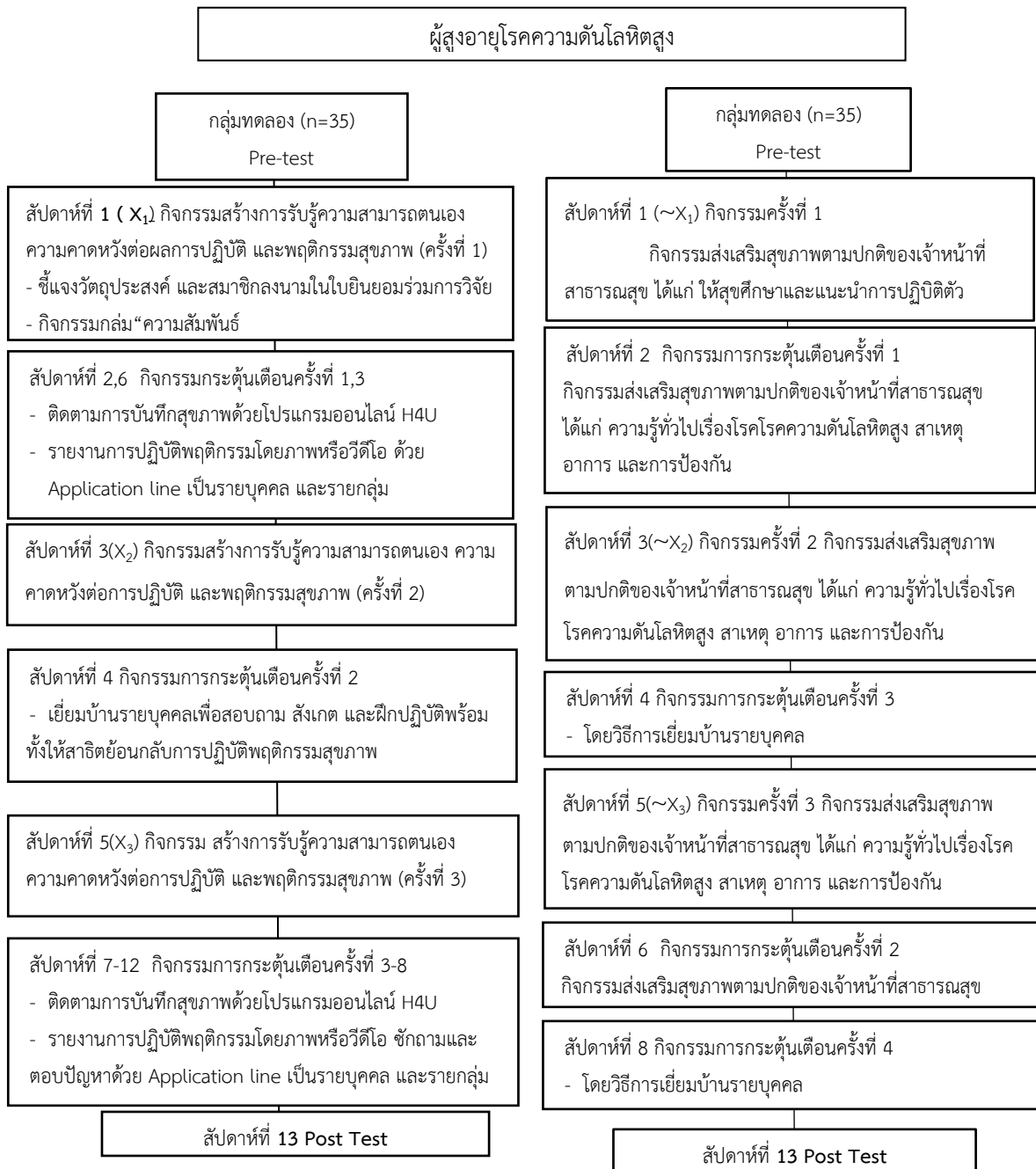
คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Sample Size Calculators (UCSF, 2021) โดยกำหนดอำนาจทดสอบ (Power of test) 0.80 กำหนดความเชื่อมั่นที่ 0.05 และขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปร (Effect Size) ที่ 0.50 ได้ขนาดตัวอย่าง กลุ่มละ 35 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ดังนี้

- 1) กลุ่มทดลอง คือ ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งสูง ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 35 คน
- 2) กลุ่มควบคุม คือ ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแสงใหญ่ ตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 35 คน

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) ได้แก่ 1) เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 79 ปี 2) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคความดันโลหิต อยู่ระหว่าง 140/90–180/99 มม.ปรอท และได้รับยาเพื่อควบคุมระดับความดันโลหิตอย่างน้อย 1 ชนิด 3) ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง หัวใจ โรคไต (จากการวินิจฉัยของแพทย์) 4) ได้รับการรับรองจากแพทย์ว่าสามารถออกกำลังกายได้ 5) ไม่มีปัญหาในการพูด ฟัง มีสติสัมปชัญญะเป็นปกติ คัดกรองโดยใช้เครื่องมือ MMSE-Thai (2000) ต้องมีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ 6) สามารถจัดการความเครียดในชีวิตประจำวันได้ คัดกรองโดยใช้แบบประเมินความเครียดของกรมสุขภาพจิต ต้องมีคะแนนอยู่ระหว่าง 6 – 17 คะแนน และ 7) ยินดีและสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) ได้แก่ 1) ได้รับวินิจฉัยโรคเจ็บป่วยระยะสุดท้าย เช่น โรคไตระยะสุดท้าย โรคเมเร็งต่างๆ เป็นต้น 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน ช่วงที่ดำเนินกิจกรรม และ 3) ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดโครงการ

แบบแผนการทดลอง (Experimental Design)

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองของ Bandura (1997) ระยะเวลาการทดลอง 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรม การให้ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง การสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้านร่างกาย ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง สายวัดรอบเอวที่ผ่านการสอบเทียบมาตรฐานและใช้เครื่องเดิมตลอดการวิจัย และ Application H4U และ Application Line

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ หรือให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุ ประกอบด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการป่วย น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถตนเองในการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยาและการจัดการความเครียด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ สามารถปฏิบัติได้มากที่สุด สามารถปฏิบัติได้มาก สามารถปฏิบัติได้ปานกลาง สามารถปฏิบัติได้น้อย และสามารถปฏิบัติได้น้อยที่สุด ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมสุขภาพประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ด้าน คือ การบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการจัดการความเครียด จำนวน 13 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นความถี่ในการปฏิบัติ 5 ระดับ ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และ ไม่ปฏิบัติเลย ตามลำดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญการวิจัยด้านการแพทย์และสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00

2) การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) ในผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีคุณลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และพฤติกรรมสุขภาพที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ แล้วย่นำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1984) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของตัวแปร การรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพ เท่ากับ .779, .768, และ .762 ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Institute for Digital Research & Education, 2021)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ถึงสาธารณสุขอำเภอโขงเจียม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตุงลุง ตำบลโขงเจียม และ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่
2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตุงลุง ตำบลโขงเจียม และ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์และชี้แจงขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจ แล้วกลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย
4. ดำเนินการทดลองตามโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเวลา 12 สัปดาห์
5. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง
6. นำแบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

ข้อพิจารณาจริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เลขที่ SSJ.UB 2563 – 119 วันที่รับรอง 18 พฤศจิกายน 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean) ของตัวแปรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ด้วยสถิติการทดสอบค่าที สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t - test for Independent Samples)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัย (Results)

1. คุณลักษณะทางประชากร

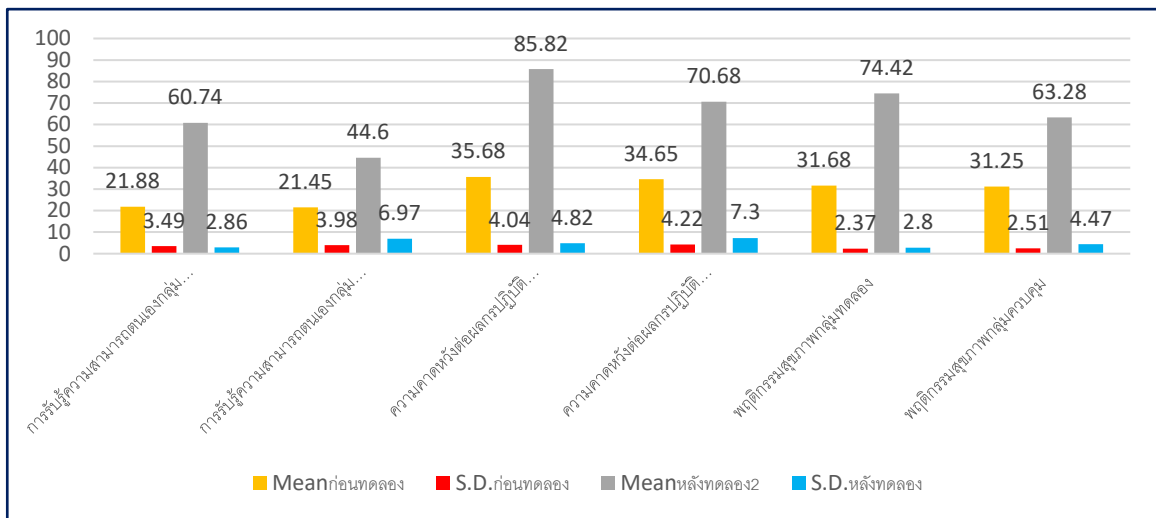
คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองเป็นเพศหญิงร้อยละ 57.14 และเพศชายร้อยละ 42.86 อายุเฉลี่ย 68.40 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 88.57 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 94.30 ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 94.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,931.43 บาท ค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 25.07 กิโลกรัม/เมตร² ส่วนคุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มควบคุม พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.71 และเพศชาย ร้อยละ 34.29 อายุเฉลี่ย 68.54 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 91.43 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 88.60 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 88.60 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,568.57 บาท ค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ย 24.32 กิโลกรัม/เมตร²

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean: d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean: d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3 และ ตารางที่ 1

ภาพที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร	n	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
		$\bar{X}$	S.D.	P-value	$\bar{X}$	S.D.	d	P-value	95%CI
1.การรับรู้									
ความสามารถ									
ตนเอง									
กลุ่มทดลอง	35	21.88	3.49	.365	60.74	2.86	16.14	.001*	13.60-18.68
กลุ่มควบคุม	35	21.45	3.98		44.60	6.97			
2.ความคาดหวังต่อผล									
การปฏิบัติพฤติกรรม									
สุขภาพ									
กลุ่มทดลอง	35	35.97	4.04	.800	85.82	4.82	15.14	.046	12.18-18.09
กลุ่มควบคุม	35	34.65	4.22		70.68	7.30			
3. พฤติกรรมสุขภาพ									
กลุ่มทดลอง	35	31.68	2.37	.745	74.42	2.80	11.14	.047	9.36-12.92
กลุ่มควบคุม	35	31.25	2.51		63.28	4.47			

*หมายถึง กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05

จากภาพประกอบที่ 3 และตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (d) ของการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองมีคะแนนเฉลี่ยของทุกตัวแปรเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแสงใหญ่ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05)

อภิปรายผล (Discussion)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเอง แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นกว่าจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .001) สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การบรรยาย การใช้ตัวแบบมาเล่าประสบการณ์ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ประสบความสำเร็จ การฝึกปฏิบัติ การใช้ Application H4U Online ในการบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพ การใช้ Application Line ในการประชุม การใช้โทรศัพท์กระตุ้นเตือนให้ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

ที่บ้าน และ การติดตามเยี่ยมบ้าน ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ปฐมธิดา บัวสมและคณะ (2560) ฐิติพร อินสร (2555) กนกวรรณ อุทุมพิทยารัตน์ (2556) และ Yu Jeong and Su Mi (2014) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมระดับความดันโลหิต พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .001$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่เกิดขึ้น แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง เพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างความคิดหวังต่อผลลัพธ์จากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง ทำให้กลุ่มทดลองมีความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกวรรณ อุทุมพิทยารัตน์ (2556) ปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2560) และ อัมมร บุญช่วย (2558) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมระดับความดันโลหิต พบว่า กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลของการปฏิบัติตน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการสาธิตและฝึกปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ จินตนา จักรสิงห์โต และ รัตนา พันจุย (2561) อารีรัตน์ คนสวน (2557) ปฐมธิดา บัวสมและคณะ (2560) และ Faghri et al. (2016) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง โรคความดันโลหิตสูงพบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการจัดการความเครียดสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โดยส่งผลให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการจัดการความเครียด เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์สาธารณสุข พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสม ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกกลุ่ม และเพียงพอใน

การดูแลผู้สูงอายุโรคเรื้อรัง รวมทั้งเสริมสร้างความรอบรู้ให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึง เข้าใจ นำไปใช้ บอกต่อ ให้ต่อเนื่องจากนโยบายเดิม อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 กระทรวงสาธารณสุขต้องปรับปรุงรูปแบบการ ถ่ายทอดนโยบายให้หลากหลายมากขึ้น การประกาศนโยบายหรือการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในนโยบายอาจจะยังไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุโรคเรื้อรัง ส่งเสริมความร่วมมือของคนในชุมชน รวมทั้งประสานงานภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็งโดยการถ่านโยบายให้เกิดตระหนักในบทบาทเกิดความร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะการนำไปประยุกต์ใช้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีระดับการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภค อาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการจัดการความเครียด อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 74.30, 37.10 และ 48.60 ด้านที่น้อยที่สุด คือ ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ส่วนกลุ่มควบคุมมีระดับการรับรู้ความสามารถตนเอง ระดับต่ำ มากกว่าด้านอื่น ดังนั้น ควรมีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้มีความรู้ถึงผลดีของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม และ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์จากการกระทำของผู้อื่น เกิดการชักจูงด้วยคำพูด ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมั่นใจในตนเองที่จะปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีสภาวะร่างกายและอารมณ์ที่เหมาะสม ไม่เกิดความเครียด หรือความวิตกกังวลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมต่อไป

2.2 เพื่อให้เกิดการดูแลตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ยั่งยืน ควรนำ โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ไปใช้กับผู้สูงอายุทุกกลุ่มในโรงพยาบาล หรือสถานบริการสุขภาพอื่นๆและชุมชน เพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมและสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 พัฒนาโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการใช้สื่อออนไลน์หลากหลายรูปแบบและหลายๆช่องทาง

3.2 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อการควบคุมระดับความดันโลหิตและป้องกันภาวะแทรกซ้อนของโรค

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. เป็นแนวทางในการพัฒนางานควบคุมและป้องกันโรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการเสนอผู้บริหารเพื่อกำหนดนโยบายควบคุมและป้องกันโรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงทั่วไป
3. นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ อุดมพิทยารักษ์. (2556). โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(1), 62-72.
- จันจิราภรณ์ วิชัย สายสมร พลตงนอก และกิตติศักดิ์ สวรรยาวิสุทธิ. (2558). ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง (Hypertension) พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: หน่วยสร้างเสริมสุขภาพ งานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลศรีนครินทร์. <https://www.srinagarind.md.kku.ac.th/New%20folder/.pdf>
- จินตนา จักรสิงห์โต และรัตนา พันจู. (2561). ประสิทธิผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อพฤติกรรมการควบคุม ความดันโลหิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ โรงพยาบาลโคกสูง จังหวัดสระแก้ว. *วารสารโรคและภัยสุขภาพ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์*, 12(1). หน้า 56-67. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jnat-ned/article/view/181717>
- จุฑารัตน์ ศิริพัฒน์ สุทธิพร มูลศาสตร์ และฉันทนา จันทวงศ์. (2561). ประสิทธิผลของโปรแกรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ในบุคคลที่เสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง *วารสารโรคและภัยสุขภาพ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์*, ปีที่ 37(1). 42-57. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jnat-ned/article/view/181717>
- ไชยา จักรสิงห์โต. (2560). ประสิทธิผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มผู้ที่มีภาวะเสี่ยงสูงต่อการป่วยด้วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคอ้วน (วิทยานิพนธ์ ปริญญาสาธรรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชรินทร์. http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/689_2018_11_21_092247.pdf
- ณัฐจิราภรณ์ พันธมุง อลิศรา อยู่เลิศบ และสรายุรัตน์ ลัทธิ. (2562). ประเด็นสารวันความดันโลหิตสูงโลก ปี2562. http://www.thaincd.com/document/hot%20news/ประเด็นสารวันความดันโลหิตสูง_62.pdf
- ปฐมธิดา บัวสม ยินดี พรหมศิริไพบูลย์ และอดิญาณ์ ศรีเกษตดิน. (2560). ผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง โรคความดันโลหิตสูง ในตำบลรมณีย์ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา *วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5(4). 549-567. https://home.kku.ac.th/chd/index.php?option=com_attachments&task=download&id=265&lang=th
- ปรียาภรณ์ นิลนนท์. (2560). การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารราชนครินทร์ กรกฎาคม-ธันวาคม 2560*, 93-100. <http://academic.rru.ac.th/wp-content/uploads/2020/12/98C.pdf>
- ยุพาพร นาคกลิ้ง และปราณี ทัดศรี. (2560). ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ โรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุม ระดับความดันโลหิตไม่ได้. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. 6(1), 27-35.
- รัตนกร จันใด ขวนชัย เชื้อสาธุน และพจนีย์ เสี่ยมจิตต์. (2559). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ยาลดระดับความดันโลหิตสูง ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์*, 5(1), 75-89. <http://phn.ubru.ac.th/2016/images/PDF/varasan/5P159.pdf>

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตุงลุง. (2562). แฟ้มเอกสารบันทึกผู้ป่วยโรคเรื้อรัง.
- วิชัย เอกพลากร. (2559). รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 พ.ศ.2557. สำนักพิมพ์ อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2562). คลังข้อมูลสุขภาพ, สืบค้นจาก (Health Data Center: HDC)
<http://zone3.phoubon.in.th/hdc/main/index.php>
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโขงเจียม. (2562). แฟ้มข้อมูลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ปี 2562.
<http://www.ssokhongchiam.go.th>
- อัมมร บุญช่วย. (2558). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไทรทอง อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชนมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 231–244.
- อารีรัตน์ คนสวน. (2557). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการควบคุมอาหารและระดับความดันโลหิต ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychol Rev*, 84(2), 191-215. doi: 10.1037//0033-295x.84.2.191. PMID: 847061
- Cronbach, L.J. (1984). *Essential of Psychological Testing*. Harper & Row.
- Faghri, P., Simon, J., Huedo-Medina, T. & Gorin, A. (2016). Effects of self-efficacy on health behavior and body weight. *Journal of Obesity & Weight Loss Therapy*, 6(6), 2-7.
<https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20173204447>
- Institute for Digital Research & Education. (2021). *Statistical and Consulting, University of California, Los Angeles*. (2021). What does Cronbach's Alpha mean? <https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>
- Yu, J.K. & Su Mi, Kim. (2014). The Effect of Self-efficacy Promotion Exercise Program for the Elderly Hypertensives. *Journal of Digital Convergence*, 12(11), 487-497.
<https://www.koreascience.or.kr/article/JAKO201436351075141.pdf>

บทความวิจัย

ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง

ธิดารัตน์ หนีแก้ว และนิพนธ์ มานะสถิตพงศ์

สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 34000

อีเมล: thidarat7079@gmail.com โทร. 080-4887079

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง และแบบบันทึกการตรวจปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ระยะเวลาในการวิจัย 12 สัปดาห์ ตรวจสอบความตรงเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) ของตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก เท่ากับ 0.84, 0.83, 0.90, 0.88, และ 0.94 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบค่าทีในกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (P -value $< .05$) นอกจากนี้ ปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กของกลุ่มทดลองลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (P -value $< .05$)

คำสำคัญ: โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม, การดูแลสุขภาพช่องปาก

THE EFFECTS OF BEHAVIORAL MODIFICATION PROGRAM FOR CHILD'S ORAL HEALTH CARE OF PARENTS

Thidarat Meekaew and Nipon Manasathitpong

Primary Care System Management, The Eastern University of Management and Technology, 34000

E-Mail: thidarat7079@gmail.com Tel. 080-4887079

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study the effects of behavioral modification program for child's oral health care of parents in Tambon Huana, Khemmarat district, Ubon Ratchathani province. The samples of this research were the parents' child in children development center, separated into 30 persons of experimental group and 30 persons of controlled group. The questionnaire of behavioral modification program for child's oral health care of parents and tested record of oral plaque, were used for collecting the data within 12 weeks. The instruments were tested validity by three experts and reliability with Cronbach's Alpha for perceived susceptibility, perceived severity, perceived self-efficacy, perceived outcome expectancy in dental caries prevention, at 0.84, 0.83, 0.90, 0.88 and 0.94, respectively. The statistical analysis are frequency, percentage, mean, median, standard deviation, and variance analysis (t-test)

The research results found that after experiment, the mean difference of the experimental group who perceived behavioral modification program for child's oral health care of parents, contributed highly and statistically significant difference in terms of perceived susceptibility, perceived severity, perceived self-efficacy, and perceived outcome, compared to control group at P-value < .05. Besides, oral plaque quantity of experimental group likewise demonstrated decreasingly and significantly, compared to control group at P-value < .05,

Keywords: *Behavioral Modification Program, Oral Health Care*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ยังคงเป็นปัญหาทางทันตสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย จากผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560 พบว่าความชุกของโรคฟันผุในฟันน้ำนมในเด็กอายุ 3 ปี คือ ร้อยละ 52.9 เพิ่มขึ้นจากการสำรวจครั้งที่ผ่านมาร้อยละ 1.2 (จากร้อยละ 51.7 เป็นร้อยละ 52.9) และเด็กอายุ 5 ปี มีความชุกของโรคฟันผุในฟันน้ำนมร้อยละ 75.6 โดยลดลงจากการสำรวจครั้งที่ผ่านมาร้อยละ 2.9 (จากร้อยละ 78.5 เป็นร้อยละ 75.6) โรคฟันผุในเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 47.1 ในเด็กอายุ 5 ปีมีแนวโน้มการปราศจากโรคฟันผุเพิ่มขึ้นคือร้อยละ 24.4 นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนทั้ง 2 กลุ่มอายุประมาณร้อยละ 40.0 มีคราบจุลินทรีย์อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ พบฟันผุระยะเริ่มต้นในเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ร้อยละ 31.1 และร้อยละ 31.3 ตามลำดับ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดฟันผุเป็นรู นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 18.6 มีฟันกรามถาวรซี่ที่หนึ่งขึ้นในช่องปากแล้ว (สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2561)

สถานการณ์โรคฟันผุในเด็ก 3 ปี ของจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2558 – 2562 พบว่า ความชุกของโรคฟันผุในฟันน้ำนมในเด็กอายุ 3 ปี คือ ร้อยละ 41.61, 33.60, 25.94, 25.41, และ 21.96 ตามลำดับ ข้อมูลของอำเภอเขมราฐ คือ ร้อยละ 11.39, 31.54, 10.71, 23.23, และ 15.36 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) สำหรับสถานการณ์โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ในเขตตำบลห้วย อำเภอยะหา จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัย ในปี พ.ศ. 2558 - 2562 พบว่า เด็กมีอัตราการเกิดโรคฟันผุร้อยละ 36.43, 38.41, 63.62, 45.45, และ 46.92 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า, 2562)

การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากตั้งแต่ช่วงปฐมวัยมีความสำคัญและลดโอกาสเกิดฟันผุได้ โดยสิ่งสำคัญที่ต้องเน้นย้ำเพิ่มเติมคือ พฤติกรรมทันตสุขภาพที่พึงประสงค์ได้แก่ การแปรงฟันอย่างมีคุณภาพ และพฤติกรรมบริโภคนม แม้ว่าเด็กส่วนใหญ่จะแปรงฟันตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน แต่พบว่าผู้ปกครองของเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 44.1 ปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง และเมื่อเด็กโตขึ้นพบว่าในกลุ่มอายุ 5 ปี เด็กถูกปล่อยให้แปรงฟันเองถึงร้อยละ 80.4 มีเพียงร้อยละ 14.4 ที่ผู้ปกครองยังคงแปรงให้ พฤติกรรมการดื่มนมเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ดื่มนมหวานและนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้านถึงร้อยละ 44.5 และ 47.6 ตามลำดับ เด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 39.5 ใช้ขวดนมเมื่ออยู่ที่บ้าน และยังมีเด็กอายุ 5 ปี อีก ร้อยละ 11.9 ที่ยังคงดื่มนมจากขวด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ (สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2561)

กรมอนามัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุขประจำปี 2562 ในกลุ่มเด็กปฐมวัย คือ เด็กได้รับการตรวจช่องปากโดยทันตบุคลากร ผู้ปกครองเด็กได้รับการฝึกทักษะแปรงฟันให้เด็กแบบลงมือปฏิบัติ ตรวจความสะอาดฟันและได้รับคำแนะนำเรื่องการทำความสะอาดช่องปากและการบริโภคที่เหมาะสมเด็กได้รับการประเมินความเสี่ยงต่อฟันผุ และเด็กที่มีความเสี่ยงจะได้รับดูแล (กระตุ้นการแปรงฟัน ทา Fluoride และติดตามเป็นระยะๆ ทุก 3 เดือน) เด็กที่พบฟันผุ เป็นรู ควรได้รับการส่งต่อเพื่อรับบริการที่เหมาะสม โดยมีตัวชี้วัด คือ เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 54 แต่ปัญหาโรคฟันผุในเด็กยังคงเป็นปัญหาสำหรับประเทศไทยอยู่ (สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย, 2561) สำหรับแนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2562 ในกลุ่มเด็กปฐมวัย คือ มีศูนย์พัฒนาเด็ก

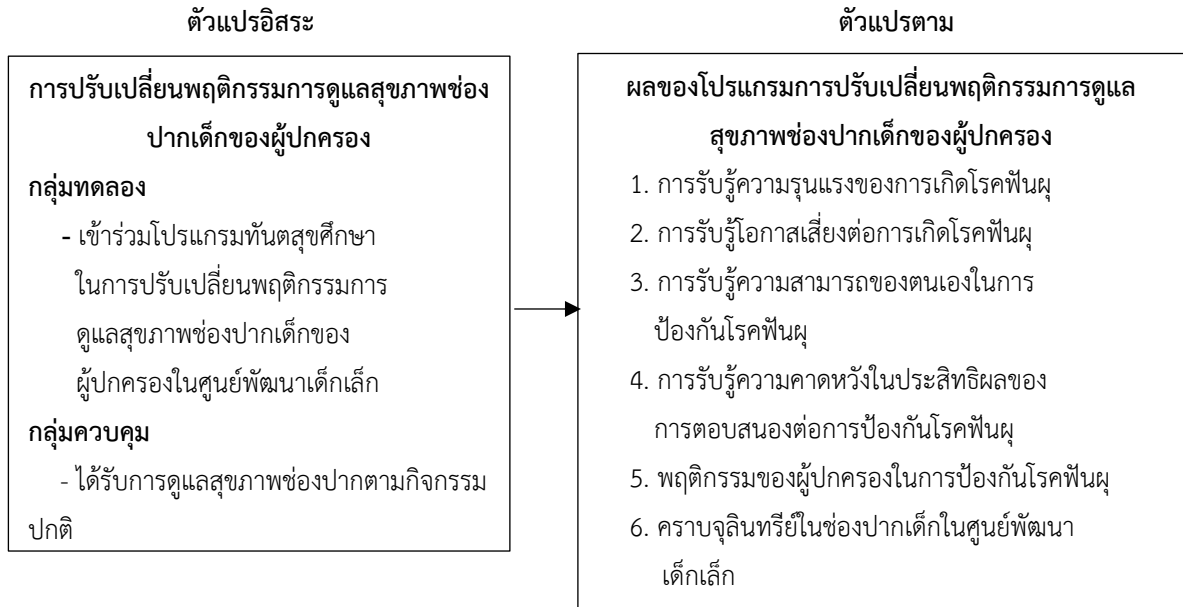
เล็กที่ผ่านเกณฑ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 และเด็ก 3-5 ปีได้รับการคัดกรองทันตกรรมส่งเสริมป้องกัน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2562) สำหรับแนวทางในการดำเนินงานของอำเภอเขมราฐ คือ จัดทำโครงการอบรมครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง จัดกิจกรรมประกวดหนูน้อยฟันดี และให้บริการตรวจสุขภาพช่องปากและทาฟลูออไรด์วานิชในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง ซึ่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งต้องดำเนินการร่วมทุกกิจกรรม (โรงพยาบาลเขมราฐ, 2562) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินงานตามมาตรการของสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย โดยให้บริการตรวจสุขภาพช่องปาก ให้คำแนะนำด้านการดูแลสุขภาพช่องปากและการบริโภคที่เหมาะสมแก่ผู้ปกครองและทาฟลูออไรด์วานิช แต่อัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กและการดูแลสุขภาพช่องปากแก่เด็กยังเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2558 - 2562 เด็กมีอัตราการเกิดโรคฟันผุร้อยละ 36.43, 38.41, 63.62, 45.45 และ 46.92 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า, 2562)

จากการทบทวนงานวิจัยได้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับการใช้แรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคฟันผุในเด็ก ภัทรภรณ์ สมน้อย และพรณี บัญชรหัตถกิจ (2560) กรรณิกา นำสม (2560) และ อัสมาพร สุรินทร์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการป้องกันฟันผุของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับการสนับสนุนทางสังคม ระยะเวลาในการวิจัย 12 สัปดาห์ พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้ และพฤติกรรมในการป้องกันฟันผุเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P\text{-value} < .05$) ผลการวิจัย พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้ การรับรู้ความรุนแรงการรับรู้โอกาสเสี่ยง ความคาดหวังในความสามารถ ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตน สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) และกลุ่มทดลองมีปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ลดลงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคและการให้แรงสนับสนุนทางสังคม (Roger, 1983) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานทันตสาธารณสุขสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม (Roger, 1983) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กของผู้ปกครอง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มทดลองและควบคุม ภายหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
5. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุในเด็กระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง
6. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

สมมติฐาน (Hypothesis)

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
4. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
5. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
6. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปาก แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) แบบสองกลุ่มวัดผลสองครั้งก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest with control group design) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 12 สัปดาห์ ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2563 ถึง เดือนมกราคม 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Samples)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอายุ 3-5 ปี ในพื้นที่ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 270 คน และ 98 คน (โรงพยาบาลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี, 2562)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอายุ 3-5 ปี ในพื้นที่ตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2563

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดอำนาจทดสอบ (Power of test) เท่ากับ 0.80 กำหนดความเชื่อมั่นที่ 0.05 และขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปร (Effect Size) ที่ 0.50 แล้วนำมาเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen (1992) ได้ขนาดตัวอย่าง กลุ่มละ 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

- 1) กลุ่มทดลอง คือ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุ 3-5 ปี จำนวน 30 คน
- 2) กลุ่มควบคุม คือ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุ 3-5 ปี จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument) ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคและทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ระยะเวลาการทดลอง 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยกิจกรรม การสร้างการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุ สร้างการรับรู้

โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ สร้างความคาดหวังในความสามารถของตนในการป้องกันโรคฟันผุ สร้างความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเรื่องผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และแบบบันทึกการตรวจปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม เรื่องผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ หรือให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุ ประกอบด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์การศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพสมรสของผู้ปกครองอายุของบุตรหลานและเพศของเด็ก จำนวน 9 ข้อ

2) การรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4) ความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5) ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6) พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นเป็นความถี่ในการปฏิบัติ ดังนี้ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกการตรวจปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ทำการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นคนเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจแผ่นคราบจุลินทรีย์ด้วยเม็ดย้อมฟัน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Quality of Instrument)

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ด้านการสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน มีค่าตรงกันความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) รายข้อ ระหว่าง 0.67 - 1.00

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล (Reliability) โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ไปทดลองใช้ใน (Try out) ในกลุ่มผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1984) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของตัวแปร ของตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการ

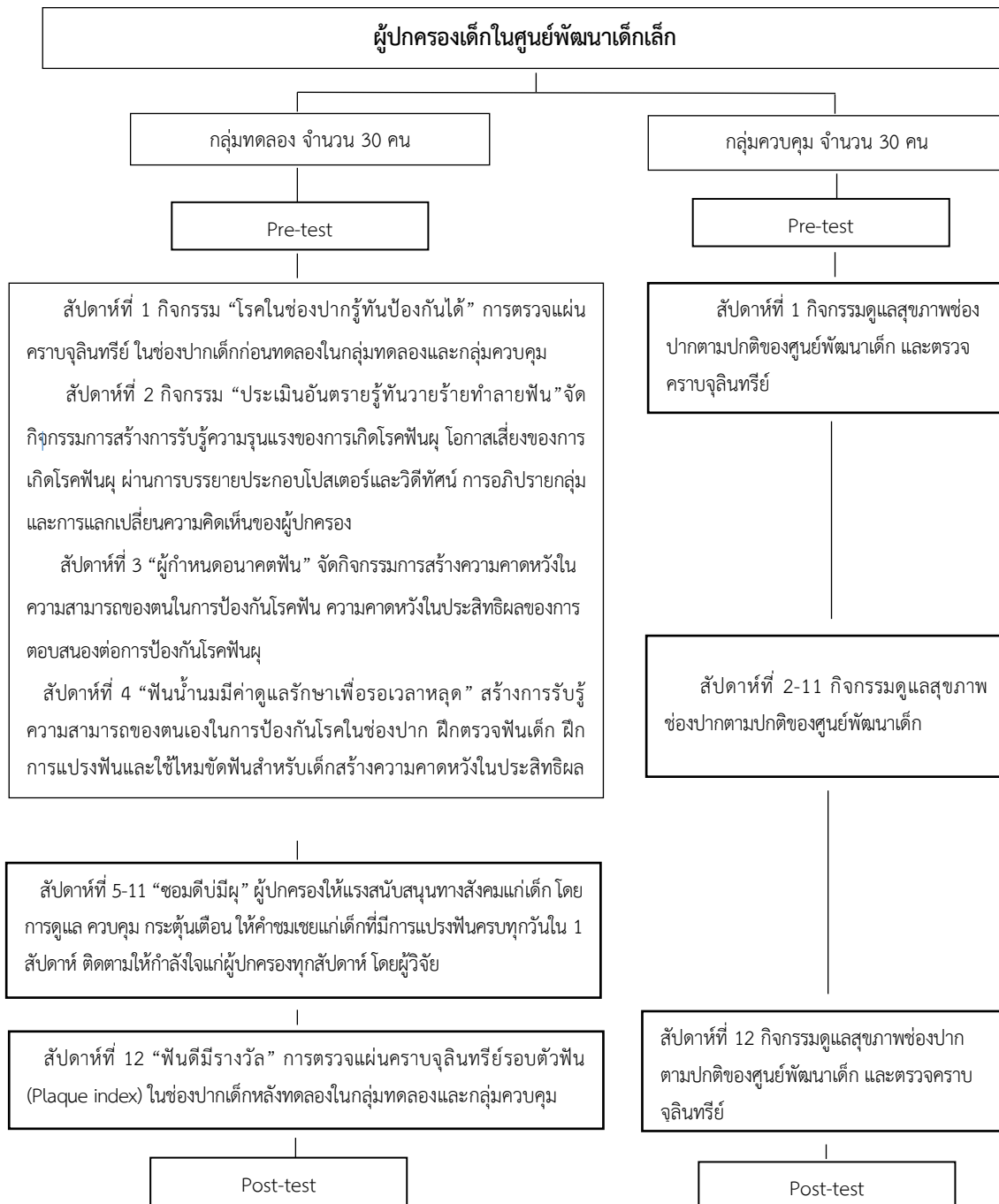
ป้องกันโรคฟันผุ ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคฟันผุ และพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุ เท่ากับ 0.84, 0.83, 0.90, 0.88, และ 0.94 ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Institute for Digital Research & Education, 2021)

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

- 1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น ถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหัวนาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแก้งเหนือเพื่อขอความร่วมมือ และขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่
- 2) ประสานงานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหัวนาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแก้งเหนือเพื่อขอความอนุเคราะห์และชี้แจงขั้นตอนดำเนินการวิจัย
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเป็นที่เข้าใจ แล้วกลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย
- 4) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2
- 5) เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง
- 6) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

ข้อพิจารณาจริยธรรมในการวิจัย (Ethical Consideration)

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เลขที่ SSJ.UB 2563 – 121 วันที่รับรอง 18 พฤศจิกายน 2563

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง (Experimental Design)

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Baseline Mean) ก่อนการทดลอง และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean) หลังการทดลอง ของการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันโรคฟันผุ

พฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และปริมาณคราบจุลินทรีย์ ในช่องปาก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติการทดสอบค่าที สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t - test for Independent Samples)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

ผลการวิจัย (Results)

1. คุณลักษณะทางประชากร

คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 7,700 บาท (SD = 5,316.85) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 36.67 สถานภาพสมรสของผู้ปกครองมีสถานภาพแต่งงานอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 96.67 รองลงมาคือ แต่งงานแยกกันอยู่ ร้อยละ 3.33 อายุของบุตรหลานที่ดูแลอยู่ส่วนใหญ่อายุ 3 ปี ร้อยละ 63.33 รองลงมาคือ 4 ปี ร้อยละ 36.67 เพศของเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.67 รองลงมาคือเพศหญิง ร้อยละ 33.33 กลุ่มควบคุมมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 9,970 บาท (SD = 5380.62) ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 43.33 รองลงมาคือ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 33.33 สถานภาพสมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีสถานภาพแต่งงานอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ แต่งงานแยกกันอยู่ ร้อยละ 10.00 อายุของบุตรหลาน ที่ดูแลอยู่ส่วนใหญ่อายุ 3 ปี ร้อยละ 63.33 รองลงมาคือ 4 ปี ร้อยละ 36.67 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ เพศชาย ร้อยละ 40.00

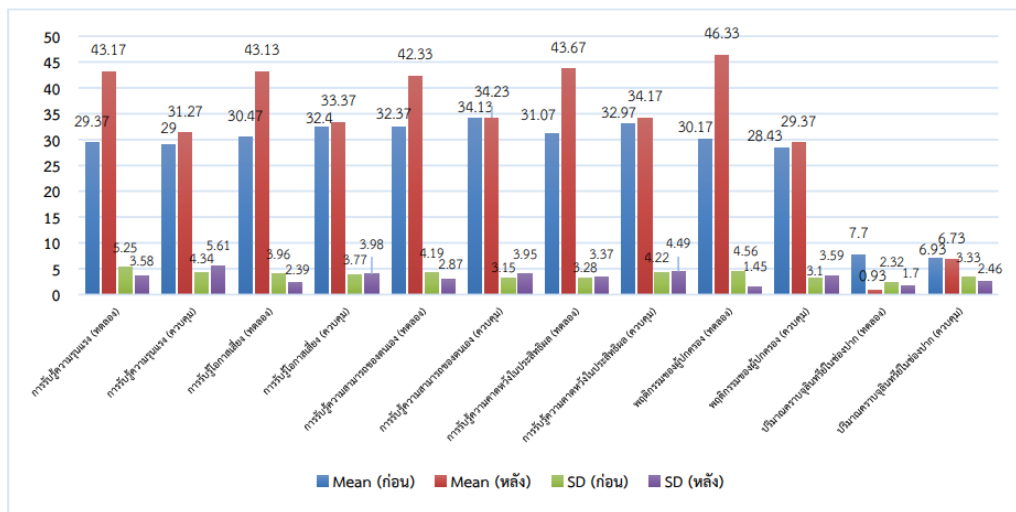
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ฟันผุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ การรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ พฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และปริมาณคราบจุลินทรีย์ใน ช่องปาก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร (Baseline Mean) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยพื้นฐาน (Baseline Mean) ของการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ การรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ พฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุ และปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปากไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean: d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Difference of Mean : d) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับโปรแกรมโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (d) ของการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ การรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ พฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุ เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับการส่งเสริมทันตสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแก้งเหนือ และกลุ่มทดลองมีปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปากลดลงกว่ากลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .05) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3 และตารางที่ 1

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร	n	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง				
		$\bar{X}$	SD	P-value	$\bar{X}$	SD	d	P-value	95%CI
1. การรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดโรคฟันผุ									
กลุ่มทดลอง	30	29.37	5.25	.769	43.17	3.58	13.80	< .001*	9.47-14.33
กลุ่มควบคุม	30	29.00	4.34		31.27	5.61	2.27		
2. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ									
กลุ่มทดลอง	30	30.47	3.96	.058	43.13	2.39	12.66	< .001*	8.07-11.46
กลุ่มควบคุม	30	32.40	3.77		33.37	3.98			
3. การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันโรคฟันผุ							0.97		
กลุ่มทดลอง	30	32.37	4.19	.070	42.33	2.87	9.96	< .001*	6.31-9.89
กลุ่มควบคุม	30	34.13	3.15		34.23	3.95	0.10		
4. การรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ									
กลุ่มทดลอง	30	31.07	3.28	.056	43.67	3.37	12.74	< .001*	7.45-11.55
กลุ่มควบคุม	30	32.97	4.22		34.17	4.49	1.20		
5. พฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการป้องกันโรคฟันผุเด็กเล็ก									
กลุ่มทดลอง	30	30.17	4.56	.091	46.33	1.45	16.16	< .001*	15.55-18.38
กลุ่มควบคุม	30	28.43	3.10		29.37	3.59	0.94		
6. ปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปาก									
กลุ่มทดลอง	30	7.70	2.32	.207	.93	1.70	-6.77	< .001*	-6.89 - -4.70
กลุ่มควบคุม	30	6.93	3.33		6.73	2.46	-0.2		

อภิปรายผล (Discussions)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก เด็กประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุ ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทรภรณ์ สมน้อย และพรณี บัญชรหัตถกิจ (2560) และกรณีศึกษา นำสม (2560) ได้ทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคฟันผุสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุ ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทรภรณ์ สมน้อย และพรณี บัญชรหัตถกิจ (2560) และกรณีศึกษา นำสม (2560) ได้ทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคฟันผุสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างความรู้ความเข้าใจในความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ทำให้กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคฟันผุที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทรภรณ์ สมน้อย และพรณี บัญชรหัตถกิจ (2560); และกรณีศึกษา นำสม (2560) ได้ทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลสุขภาพช่องปากสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้าง ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุ ทำให้กลุ่มทดลองมีความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองต่อการป้องกันโรคฟันผุที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทรภรณ์ สมน้อย และพรณี บัญชรหัตถกิจ (2560) ได้ทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ความคาดหวังในประสิทธิผลของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ประกอบด้วยกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก ทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันโรคฟันผุที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ อัสมาพร สุรินทร์ และคณะ (2562); ผุสดี ใจอารีย์ และวินา จิระแพทย์ (2561); และ Hoeft et al. (2016) ได้ทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 6 ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีปริมาณคราบจุลินทรีย์ในช่องปาก แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคราบจุลินทรีย์ในช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากการที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก และฝึกปฏิบัติการแปรงฟันที่ถูกต้อง ทำให้กลุ่มทดลองมีคราบจุลินทรีย์ในช่องปากลดลงต่ำกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการวิจัยของ ธาราทิพย์ ก้อนทอง และคณะ (2557) พบว่าการดูแลสุขภาพช่องปากแบบใกล้ชิดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของเด็กในปกครองของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) เช่นเดียวกับการวิจัยของ สุขนันท์สินี เพชรสุวรรณ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการแปรงฟันแบบฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนช่วงอายุ 2-3 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันของกลุ่มทดลองลดลงต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรนำมาวางแผนเป็นนโยบายในการดำเนินงานในพื้นที่เพื่อป้องกันโรคฟันผุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดีขึ้น ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

2.1 ควรประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมเพื่อป้องกันโรคถึงความคงอยู่ของพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองในครอบครัวในระยะยาว มีการติดตาม ทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อดูผลกระทบในภาพรวมในระยะยาว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจาก อสม. หรือแกนนำ

2.2 ควรมีการเผยแพร่โปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ใกล้เคียง

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1 พัฒนาโปรแกรมให้มีความทันสมัยโดยการใช้ Social Media หรือพัฒนาเป็น Application เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้สะดวกยิ่งขึ้น

3.2 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากให้ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. เป็นแนวทางในการพัฒนางานทันตสาธารณสุขในเด็กก่อนวัยเรียนให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการเสนอผู้บริหารเพื่อกำหนดนโยบายแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณิกา นามสม. (2560). ผลของโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ยางเปี้ยว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=484785
- ธาราทิพย์ ก้อนทอง จีระศักดิ์ เจริญพันธ์ และประวี อำพันธุ์. (2557). ผลของโปรแกรมประยุกต์การพัฒนาความสามารถในการดูแลสุขภาพช่องปากแบบใกล้ชิดต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของเด็กในปกครองของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านตะดอปป่าบดตะดอปป อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารทันตภิบาล*, 25(1), 57-68. <https://www.tci-thaijo.org/index.php/TDNJ/article/download/26972/22891>
- ผุสดี ใจอารีย์ และวิณา จีระแพทย์. (2561). โปรแกรมการสร้างแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคต่อพฤติกรรมของผู้ดูแล ในครอบครัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนโรคหัวใจพิการแต่กำเนิด. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 19 (ฉบับพิเศษ), 167-176. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/%09view/134426/100588>

- โรงพยาบาลเขมราฐ. (2562). แผนปฏิบัติการพัฒนางานสาธารณสุข เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอเขมราฐ ประจำปีงบประมาณ 2562. โรงพยาบาลเขมราฐ.
- โรงพยาบาลเขมราฐ. (2562). ข้อมูลพื้นฐานประชากรอำเภอเขมราฐ ประจำปีงบประมาณ 2562. โรงพยาบาลเขมราฐ
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า. (2562). รายงานสรุปผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงเฒ่า.
- ภัทราภรณ์ สมน้อย, และพรณี บัญชรหัตถกิจ. (2560). ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสุศึกษา, 40(2), 88-102.
thaijo.org/index.php/muhed/article/download/136296/101688/
- สุนันท์สินี เพชรสุวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการแปรงฟันแบบฝึกปฏิบัติจริงสำหรับผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนช่วงอายุ 2-3 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5717035231_4354_3885.pdf
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2561). รายงานผลการสำรวจ สภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรมอนามัย. http://www.dent.chula.ac.th/upload/news/791/file_1_5834.pdf
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2562). ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service Plan สาขาสุภาพช่องปาก. อุบลราชธานี. https://ubn.hdc.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=db30e434e30565c12fbac44958e338d5
- อัสมาพร สุรินทร์ บุบผา รักขานาม นงนารถ สุขลิ้ม และธนรุต ตั้งคำ. (2562). ผลของโปรแกรมทันตสุศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ในการป้องกันฟันผุของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกยาง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 6(1), 189-200.
<https://tcithaijo.org/index.php/scnet/article/download/154332/119843/>
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Semantic scholar*, 112(1), 155-159. <https://www.semanticscholar.org/paper/A-power-primer.-Cohen/71d491a1d509b07f76b64e0b72a2af2a93dd9fb4.10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Cronbach, L. J. (1984). *Essential of psychology testing*. Harper.
- Hoeft, K.S., Barker, J.C., Shiboski, S., Pantoja-Guzman, E. & Hiatt, R.A. (2016). Effectiveness evaluation of Contra Caries Oral Health Education Program for improving Spanish-speaking parents' preventive oral health knowledge and behaviors for their young children. *Journal of Community Dentistry and Oral Epidemiology*, 44(6), 564-576. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27517458>

Institute for Digital Research & Education: Statistical and Consulting, University of California, Los Angeles. (2021). *What does Cronbach's Alpha mean?*. <https://stats.idre.ucla.edu/spss/faq/what-does-cronbachs-alpha-mean/>

Ronald, W.R. (1983). Cognitive and physiological processes in fear appeals and attitude change: A revised theory of protection motivation. In J. T. Cacioppo & R. E. Petty (Eds.), *Social psychophysiology, A sourcebook*, 153-17.

ISSN : 2673-0618

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ลิขสิทธิ์โดย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

เลขที่ 749/1 ถนนชยาวนุร ตำบลในเฌื่อ อำเภอเฌื่อฝ จังหวัดอุบลราชธานี 34000